

**Generalitat
de Catalunya**

**Salut/
Salut Pública**

Memòria de la **Secretaria de Salut Pública** 2018

© Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

Edició: Secretaria de Salut Pública
Realització: hores.com

Fotografies: Secretaria de Salut Pública

Avís legal

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement 4.0 Internacional. La llicència es pot consultar a:

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ca>

Sumari

4	Presentació de la consellera de Salut
5	Introducció del secretari de Salut Pública
6	1. La salut pública a Catalunya
12	2. PINSAP i COMSalut
22	3. Promoció de la salut
38	4. Protecció de la salut
50	5. Seguretat alimentària
66	6. Vigilància i resposta a emergències de salut pública
88	7. Programa de Prevenció, Control i Atenció al Virus d'Immunodeficiència Humana, les Infeccions de Transmissió Sexual i les Hepatitis Víriques (PCAVIHV)
106	8. Drogues i salut mental
122	9. Salut laboral
128	10. La salut pública al territori
155	11. Projectió de la salut pública

El balanç de tot allò que ha marcat l'any 2018 ha d'estar assenyalat indefectiblement per les conseqüències que va tenir a Catalunya l'aplicació de l'article 155 de la Constitució espanyola. Des de final d'octubre del 2017 fins al 2 de juny de 2018, l'executiu català va tenir unes limitacions molt severes, i aquesta excepcionalitat va condicionar l'acció de govern. Tot i així, hi ha fites molt remarcables, que mostren la determinació i el compromís del Departament amb el servei a la ciutadania i al país.

Volem destacar el compromís per superar les desigualtats de gènere amb una sèrie d'accions capdavanteres com va ser establir que en les convocatòries del Pla estratègic de recerca i innovació en salut (PERIS) no s'atorguessin subvencions a projectes que no tinguessin una representació de les dones en les mostres. Així mateix, aquest any hem implantat un nou protocol de seguiment a l'embaràs i un nou model d'atenció a l'endometriosis. Són eines per combatre les desigualtats en salut vinculades al gènere.

Tot just tombant el primer semestre vam celebrar la Jornada del Pla interdepartamental i intersectorial de salut pública (PINSAP), on es va visibilitzar la tasca de les comissions interdepartamentals, materialitzada en projectes molt concrets que mostren maneres diverses de resoldre en l'àmbit territorial problemes que es plantegen globalment. Aquest catàleg de treballs mostren l'encert d'avançar en la segona fase d'implantació del PINSAP i ens animen a alimentar-lo per fer cada vegada més extens el plantejament de "Salut a totes les polítiques".

Cap al tram final de l'any vam aconseguir ampliar el finançament dels dispositius de monitoratge continu de glucosa a tots els menors de 18 anys amb diabetis de tipus 1. En aquest sentit, Catalunya és pionera a l'Estat en garantir per protocol l'accés d'aquesta tecnologia a la franja d'edat esmentada, incloent-hi el col·lectiu dels menors de 3 anys.

Són tres apunts, el de la perspectiva de gènere, el de la vitalitat del PINSAP i el de l'atenció als joves amb condicionants de salut, que mostren el compromís del Departament amb la salut pública, des de totes les perspectives.

Alba Vergés i Bosch
Consellera de Salut

En l'àmbit de la salut sabem que els agents patògens no s'aturen a les fronteres, i el 2018 vam haver d'atendre el primer cas de dengue autòcton a Catalunya. Aquesta malaltia és endèmica, entre d'altres, en la major part dels països tropicals i subtropicals d'Amèrica Central, i fins aleshores només havíem vist casos importats. Com passa davant d'altres arbovirosis, la detecció activa el protocol per a la vigilància i el control de les arbovirosis transmeses per mosquits. La nostra responsabilitat és contemplar tots els escenaris possibles, i per això existeixen aquests plans d'acció, que controlen els possibles focus de cria de mosquits de l'entorn de la persona afectada.

També hem actualitzat un altre protocol, el d'actuació davant de la malaltia de Chagas en embarassades llatinoamericanes i en els seus fills. És una de les principals malalties parasitàries del món, moltes vegades asimptomàtica, si bé a Catalunya no es transmet directament per l'absència del vector.

El 2018 vam presentar també una nova edició del *Manual de vacunacions de Catalunya*, que recull les actualitzacions del calendari que estava vigent des de 2016. Les vacunes són una peça fonamental en les estratègies de salut pública: cada any s'administren al país més de tres milions de vacunes a un milió i mig de persones, aproximadament. Calculem que cada any s'eviten més de 33.000 casos de malalties d'entre les que estan incloses al calendari vacunal.

Un altre dels fronts que tenim oberts permanentment és la lluita contra el tabac, el consum del qual ha caigut a mínims històrics. Tot i les bones xifres, no podem confiar-nos: el tabac és la causa d'una de cada sis morts a Catalunya. I la indústria del tabac evoluciona contínuament per esquivar normatives i sumar persones fumadores. Per això cal una tasca mantinguda d'explicar-ne les conseqüències, donar suport a les persones que ho volen deixar i ser imaginatius i creïbles per desmuntar falsos mites.

Joan Guix i Oliver
Secretari de Salut Pública

La salut pública a Catalunya

La salut pública es defineix com el conjunt organitzat d'actuacions dels poders públics i de la societat, mitjançant la mobilització de recursos humans i materials, per protegir i promoure la salut de les persones, prevenir la malaltia i tenir cura de la vigilància de la salut pública.

Cap a la recuperació de l'Agència de Salut Pública de Catalunya

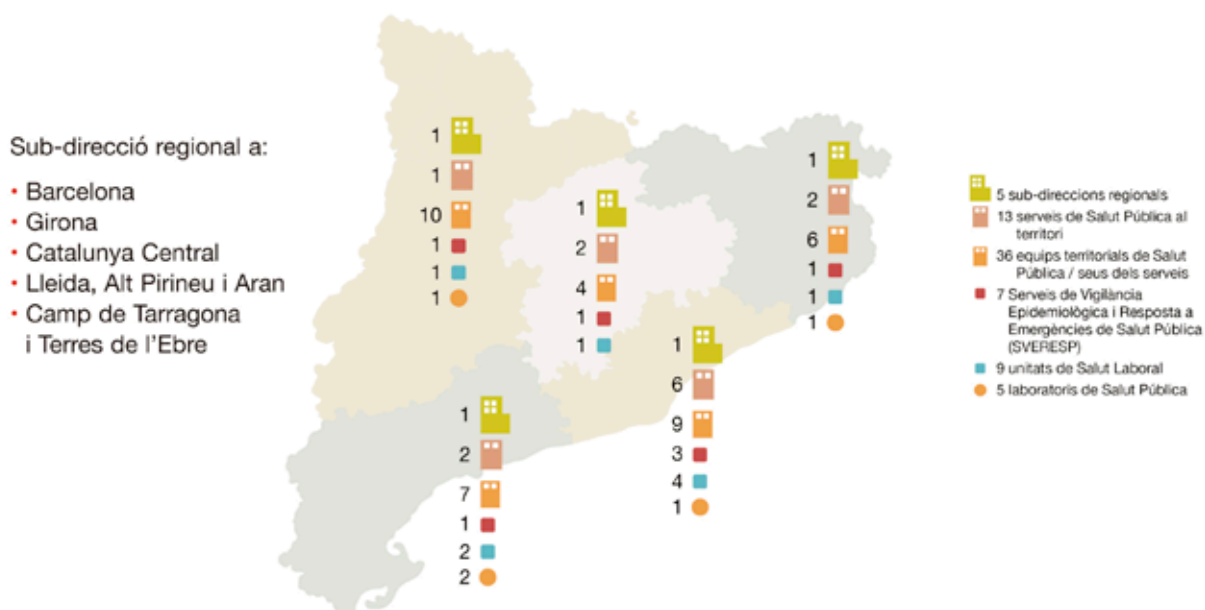
El Govern ha reactivat el procés –aturat el mes d'octubre del 2017 amb l'aplicació de l'article 155 de la Constitució– per recuperar l'esperit i les funcions inicials amb què va néixer fa uns anys l'Agència de Salut Pública de Catalunya (ASPCAT). Ho ha fet aprovant de nou l'avantprojecte de llei de creació d'aquest organisme, que s'havia creat mitjançant la Llei 18/2009 per implicar tots els departaments del Govern i l'Administració local en la protecció i la promoció de la salut, en la prevenció de la malaltia i en la vigilància de la salut pública, i que havia perdut la seva personalitat jurídica l'any 2014.

Amb l'aprovació d'aquest avantprojecte es pretén recuperar l'Agència dotant-la de nou de personalitat jurídica pròpia, ara com a organisme autònom administratiu, per tal que respongui amb més eficàcia, agilitat i flexibilitat davant els reptes actuals i de futur de la salut pública.

L'ASPCAT durà a terme les seves funcions vetllant per la integració expressa i operativa de la perspectiva de gènere, de l'equitat i de l'abordatge transversal dels determinants de la salut, en especial pel que fa al disseny, implantació i avaluació del Pla interdepartamental i intersectorial de salut pública (PINSAP). En concret, es desenvoluparan les metodologies necessàries i s'incorporaran criteris d'avaluació que contribueixin a tractar la dimensió del gènere, garantint la recollida de dades desagregades per sexe i desenvolupant indicadors qualitius i quantitatius de gènere.

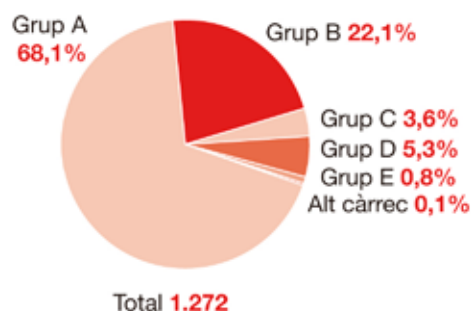

Recursos de Salut Pública al territori

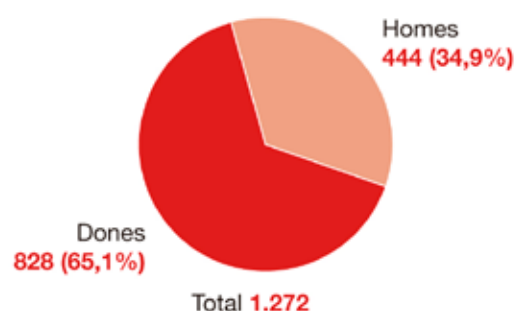

Recursos humans

Professionals per categoria, 2018

Professionals per sexe, 2018

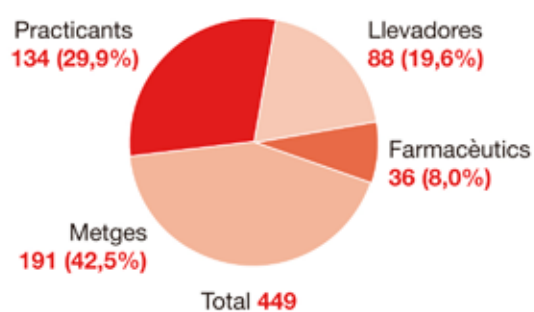

Dades el 31 de desembre de 2018.

Professionals per cossos, 2018

Titulats superiors de salut pública (metges, farmacèutics, biòlegs, químics i veterinaris)	203
Biòlegs	11
Psicòlegs	8
Químics	5
Veterinaris	386
Diplomats en salut pública (infermers/eres)	48
Administració general (titulats superiors, gestió, administratius i auxiliars)	125
Tècnics especialistes (analistes de laboratori, auxiliars de laboratori)	18
Altres	19
Total	823

Professionals d'assistència pública domiciliària, 2018

Recursos econòmics

Capítol 2. Despeses corrents de béns i serveis

Tipus de despesa	Pressupost 2017	Pressupost 2018
Art 20. Lloguers i cànon	1.174.046,49	1.174.046,49
Art 21. Conservació i reparació	266.770,00	266.770,00
Art 22. Material, subministrament i altres	13.132.980,29	13.132.980,29
Art 22. Serveis TIC	1.483.329,16	1.483.329,16
Art 25. Prestació de serveis amb mitjans aliens	653.000,00	653.000,00
Altres despeses de capítol 2	595.980,50	595.980,50
Total despesa capítol 2	17.306.106,44	17.306.106,44

Capítol 4. Transferències corrents i subvencions

Tipus de despesa	Pressupost 2017	Pressupost 2018
Subvencions convocatòria	2.892.120,59	2.892.120,59
Subvencions directes	1.325.597,78	1.325.597,78
Altres transferències corrents	9.002.818,63	9.002.818,63
Vacunes sistemàtiques	50.969.427,06	50.969.427,06
Total despesa capítol 4	64.189.964,06	64.189.964,06

Capítol 6. Inversions reals

Tipus de despesa	Pressupost 2017	Pressupost 2018
Inversions en instal·lacions i material	18.000,00	18.000,00
Total despesa capítol 6	18.000,00	18.000,00

	Pressupost 2017	Pressupost 2018
TOTAL DESPESES	126.779.722,85	126.779.722,85

Indicadors de salut pública, 2018

1 ESCA, 2018.

2 Adults: ESCA 2018. Infants: ESCA 2017-2018.

3 Anàlisi de la mortalitat a Catalunya, 2017 (suïcidis) i 2018 (trànsit).

4 Dades preliminars 2018.

Tabaquisme (consum diari i ocasional)

Malalties del treball (per 100.000 persones ocupades)

Consum de risc d'alcohol¹

Consum diari de 5 racions de fruita i verdura²

Alertes sanitàries

201
Aliments

60

Productes
químics

Morts per causes externes³

326
Trànsit

495

Suïcidis

Malalties infeccioses (per 100.000 habitants)

13,1⁴
Tuberculosi

8,1
VIH

93,5
Clamídia

**Alertes
epidemiològiques
ateses al SUVEC**
(Servei d'Urgències de Vigilància
Epidemiològica a Catalunya)

503

PINSAP i COMSalut

El Pla interdepartamental i intersectorial de salut pública (PINSAP) de la Generalitat de Catalunya és una iniciativa alineada amb les recomanacions de l'Organització Mundial de la Salut (OMS) per impulsar la salut des de tots els àmbits de l'acció del Govern i la societat, és a dir, "Salut a totes les polítiques" (SaTP).

Des de 2017 se'n desenvolupa la segona fase (2017-2020), que posa l'accent en el plantejament intersectorial del programa, mantenint els objectius fundacionals d'incorporar, d'una banda, el punt de vista de la salut com un dels eixos de totes les polítiques governamentals, des de la política d'Estat fins a la política municipal; i, de l'altra, es proposa que aquestes accions serveixin per incrementar els anys en bona salut de la població de Catalunya.

Reunió de la Comissió Interdepartamental de Salut (14 de desembre de 2018)

En aquesta sessió, presidida pel secretari de Salut Pública i amb l'assistència de representants de tots els departaments que formen part de la Comissió, es van presentar les actuacions més rellevants realitzades des de l'anterior reunió. Entre aquestes destaquen l'aprovació per part del Govern del PINSAP 2017-2020, la presentació pública al Palau de la Generalitat (24 de maig de 2017) i el desplegament territorial, amb la constitució dels consells territorials presidits pels delegats regionals del Govern i la tasca realitzada per les 23 comissions tècniques territorials.

Entre els propers passos que s'han de realitzar hi ha:

- Avançar en la sistematització del Test Salut (avaluació, abans d'aprovar una política, de l'impacte potencial en la salut que es derivarà d'implementar-la) i l'Avaluació d'Impacte en Salut (AIS)
- Fer una avaluació intermèdia 2018-2019 del PINSAP
- Continuar el desplegament regional
- Dissenyar el model d'implementació en l'àmbit local
- Avançar en l'operativització de les diferents àrees temàtiques i identificar noves àrees d'interès de treball intersectorial

A la reunió de la Comissió Interdepartamental es van exposar les experiències en marxa en AIS, tant a través del Test Salut com en l'aplicació d'una primera AIS prospectiva en relació amb la recuperació de la llera del riu Llobregat al seu pas per Sant Andreu de la Barca, feta en col·laboració

amb l'Ajuntament, que ha demostrat la utilitat i l'acceptació d'aquesta eina en el nostre entorn.

Finalment, es va acordar fer reunions bilaterals (del Departament de Salut amb els altres departaments) en què es facilités l'assistència de totes les unitats implicades, s'aprofundís en els mecanismes de participació i s'impulsessin i implementessin activitats formatives relacionades tant amb el Test Salut com amb l'AIS.

El desplegament regional

El PINSAP 2017-2020 es fixa com a objectiu portar les estratègies de SaTP a tot el territori, i per això es van crear entre febrer i març de 2017, com a òrgans base per implantar aquestes polítiques a cada un dels set territoris-regió sanitària, els consells territorials de salut pública. Aquests acullen representants de la Generalitat, del món local i acadèmic i dels col·legis professionals relacionats amb la salut pública, així com també del tercer sector i del teixit associatiu. També hi participen persones relacionades amb les empreses proveïdores de serveis de salut. A partir de tot el que es va proposar en les primeres trobades dels consells territorials, i després d'un procés intern de prioritització de les diverses propostes tècniques, es van crear les comissions tècniques de Salut a Totes les Polítiques, que van iniciar la seva tasca l'abril de 2017 amb l'objectiu que a cada territori es materialitzessin de manera palpable activitats PINSAP a través de dinàmiques de treball intersectorial en xarxa, en col·laboració estreta amb els ens locals i tot el teixit comunitari. En conjunt, les comissions tècniques dels diferents consells impliquen més de 800 professionals de tot Catalunya.

El 26 de juny de 2018, en una Jornada tècnica a Barcelona, les 21 comissions tècniques territorials i les dues comissions transversals (amb les seves respectives subcomissions) van presentar els resultats i productes obtinguts després d'un any de treball col·laboratiu, un treball tècnic intersectorial que es va mantenir malgrat l'aplicació de l'article 155 durant la tardor i l'hivern 2017-2018.

Aquests primers productes (en format de fitxes) es presenten en un web específicament creat per anar recollint tot el treball de les comissions i subcomissions tècniques.

Entre octubre de 2018 i gener de 2019 s'ha realitzat una ronda de sessions plenàries dels set consells territorials de SaTP, en les quals s'han presentat al delegat territorial del govern i a tots els membres dels consells els progressos realitzats per les diverses comissions i subcomissions tècniques. Els consells territorials han validat la feina feta, s'han proposat nous abordatges per a les temàtiques que se seguiran treballant i, finalment, s'han creat noves comissions tècniques (dues comissions transversals, una per treballar l'aplicació del PINSAP en els centres cívics i socials i l'altra per veure com s'articula la futura fase 3 del PINSAP en el món local i municipal).

Comissions tècniques

Alt Pirineu i Aran

Accidentabilitat en muntanya - Seguretat viària

Elaborar i testar un pla operatiu per comunicar i conscienciar la població sobre la informació clau (crítica) per accedir de manera segura i sostenible a la muntanya.

Alcohol - Addiccions/Joves

Crear un xarxa intersectorial de treball per als joves que integri les xarxes temàtiques o específiques que ja existeixen.

Envelliment - Noves tecnologies

Identificar els serveis de proximitat com a motors de desenvolupament local per a les persones grans des del seu empoderament i participació activa.

Lleida

Desigualtats/Migració/Poblacions vulnerables

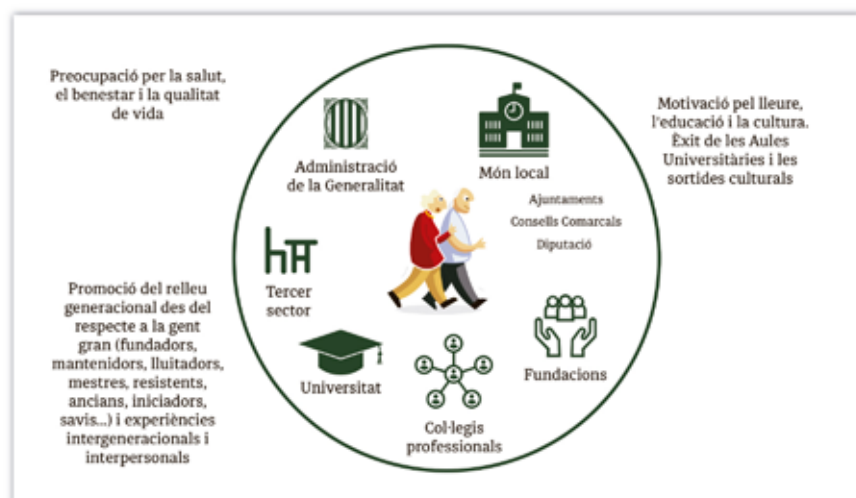
Detecció de necessitats a partir dels determinants socials de la salut en població migrada.

Tabac, alcohol, addiccions/Joves

Creació d'una xarxa de treball conjunta per coordinar les diferents accions d'hàbits saludables en joves per detectar mancances i necessitats.

Envelliment

Donar visibilitat a les experiències en participació de la gent gran a la comunitat per incentivar el seu empoderament i l'aportació a la ciutadania.

Terres de l'Ebre

Conservació i millora de l'entorn com a actiu de salut

Desenvolupar un Codi de bones pràctiques de planificació ambiental que inclogui aspectes relacionats amb la xarxa de comunicacions, l'aplicació de fitosanitaris, la promoció de ciutats i pobles amigables i el pla de barris.

Estils de vida saludable

Treballar sobre l'aplicació de recull dels actius de salut i fer-ne difusió en els mitjans de comunicació perquè sigui una eina útil i actualitzada.

Envelliment i despoblació

Identificar i donar valor a les persones que poden ser/són referents en algun àmbit o sector professional concret per afavorir l'acompanyament a les persones que inicien la seva activitat professional amb l'objectiu de garantir el vincle amb el territori.

Camp de Tarragona

Desigualtats i vulnerabilitat

Acompanyant a transitar, més enllà del llindar de la majoria d'edat, el col·lectiu de joves exclosos dels programes d'atenció amb l'objectiu de donar visibilitat a aquest col·lectiu i oferir propostes d'integració dins dels programes d'atenció.

Oci saludable

Establir al territori un fòrum consultiu amb els agents de salut clau amb l'objectiu de crear entorns d'oci saludable i de qualitat per a la població adolescent. Els objectius són donar visibilitat a l'oci saludable, augmentar la percepció del risc del consum d'alcohol, fer un mapa de recursos i crear consciència col·lectiva.

Vincles econòmics, socials i ambientals positius

Elaborar una aplicació que permeti accedir a un catàleg d'experiències amb sinergies entre el món rural i l'urbà del Camp de Tarragona amb l'objectiu de compartir vincles positius que ajudin a disminuir els desequilibris territorials.

Comissions tècniques

Girona

Entorn, activitat física i alimentació

Definir estratègies i eines per assolir el benestar físic i emocional de les persones mitjançant:

- El disseny d'estratègies per enverdir i silenciar el nostre entorn.
- Creació de xarxa entre els professionals, compartir experiències, coordinació i disseny d'accions concretes de promoció (física, emocional) sumant programes que ja funcionen.

Joves i estils de vida saludables

- Treballar el rol de les famílies en les tasques educatives fent especial èmfasi en els entorns més vulnerables, revisant l'evidència científica, l'efectivitat de les actuacions que s'estan duent a terme i dissenyant-ne de noves.
- Fer catàleg de recursos i catàleg de necessitats/mancances en habilitats parentals per a famílies.

Envelliment

- Treballar l'envelliment actiu des de l'entorn laboral o aportar idees per facilitar que la gent gran pugui decidir com vol envellir des del marc del model d'atenció centrada en la persona: Tu decideixes com envellir: carnet +65, Tallers d'envelliment actiu a l'entorn laboral.
- Desenvolupar eines/instruments per fomentar la intergeneracionalitat augmentant el vincle entre les persones de diferents edats i l'enriquiment mutu i posant en valor la gent gran (Document de valoració i propostes d'actuacions).

Catalunya Central

Cultura/Salut mental

Definir estratègies i eines per promoure el benestar emocional mitjançant:

- La diversificació del projecte de “parelles artístiques” que inclogui totes les edats i altres elements culturals i que arribi a tot el territori.
- Potenciar activitats de benestar emocional a través de les biblioteques.

Joves i oci saludable

Generar espais i activitats d'oci saludable amb intervencions a diferents nivells:

- Municipal, línia 1: recomanacions encaminades a un reconeixement com a municipi responsable en el consum d'alcohol i a generar espais d'oci saludables.
- Individual i de família, línia 2: llistar, acordar i promoure accions que empoderin els joves i les famílies a un consum responsable, i fer accions encaminades perquè no estigui “premiat” socialment el consum d'alcohol.

Envelliment actiu i saludable

- Ampliar i estendre l'experiència del Tracta'm bé a tot el territori de la Catalunya Central.
- Promoure el canvi de paradigma de la visió negativa del col·lectiu de la gent gran, donant valor a les persones grans i promovent el bon tracte d'aquestes persones des de diferents vessants.

Barcelona

Salut laboral

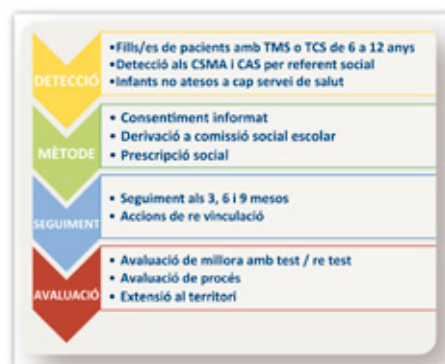
Disseny del model de gestió per al retorn a la feina. Amb l'objectiu d'elaborar el protocol del retorn al treball després d'absències per motius de salut.

Joves i adolescents/Salut mental

Dissenyar un programa de prescripció social per a nens i joves fills de pares amb trastorns mentals severos i per a altres col·lectius de risc (nens, joves en risc exclusió per causes socials, econòmiques, famílies desestructurades, etc.).

Envelliment

Coordinació i etapes vitals: definir un mecanisme intersectorial per coordinar els recursos i les accions de promoció de l'envelliment actiu mantenint un enfocament de cicle vital.

Comissions tècniques transversals

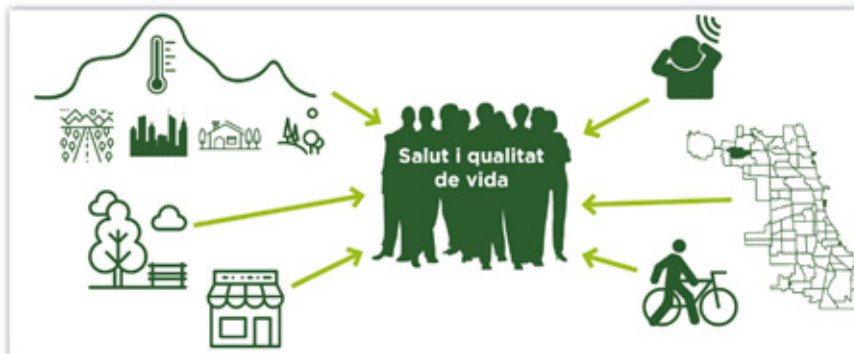
Habitatge i urbanisme

Evidenciar l'impacte que té l'habitatge, l'edificació i l'urbanisme sobre la salut, i fer propostes per avançar en la promoció d'entorns més saludables i sostenibles.

Es planteja com a acció elaborar i publicar un document de consens de criteris generals, basat en l'evidència científica, a tenir en compte per a la presa de decisions, tant en la planificació territorial i urbanística com en la construcció i rehabilitació d'edificis i accés a l'habitatge, per aconseguir un entorn més saludable.

Integració curricular dels continguts SaTP

- Elaborar un document marc amb proposta d'accions i continguts de SaTP per incorporar als graus universitaris. Valoració de la viabilitat d'incorporar-ho en el pla docent d'algun grau universitari.
- Elaborar un document marc amb proposta d'accions i continguts en promoció de la salut, per incorporar-los de manera permanent al currículum escolar des de l'educació infantil fins al final de la secundària.

COMSalut

El projecte Comunitat i Salut (COMSalut) impulsa la reorientació del sistema sanitari cap a la promoció de la salut i la salut comunitària, així com cap a la lluita contra les desigualtats. El seu objectiu és que per tal de millorar la salut de les persones i les comunitats calen abordatges comunitaris que complementin l'atenció individual a les persones.

El programa involucra els professionals de:

- l'atenció primària i comunitària, amb un contracte específic amb el Cat-Salut
- els equips de salut pública territorials, que assegurin que els recursos que l'Agència de Salut Pública de Catalunya posa a disposició per a la salut comunitària arriben al barri i enllacen amb els actius del barri
- els municipis, agents clau com a responsables de la salut de la comunitat, amb capacitat de treballar per a la millora dels determinants socials de la comunitat
- la comunitat: veïns, veïnes i entitats del barri, que són els protagonistes del procés

Reunions d'acompanyament

El 2018 s'han fet les següents reunions del grup d'acompanyament COMSalut:

- 25 de gener. Programes d'intervenció per a la prevenció del consum de drogues. Es presenta el programa Impuls Jove de l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) i el Programa de prevenció de consum d'alcohol i drogues en joves de la Sub-direcció de Drogodependències de l'ASPCAT.
- 22 de març. La participació i el procés comunitari. Presentació per part de la Secretaria de Participació del Departament de Salut dels resultats de l'enquesta de participació a COMSalut, fruit d'un treball de final de grau.
- 25 d'abril. Avaluació i el procés comunitari. Com fer un sociograma. Els programes Adolescents i circ i Roquetes i circ, per part de l'ASPB. A més a més, es presenta el projecte Habilitats parentals per part de l'ABS Vallcarca-Sant Gervasi.
- 31 de maig. Prescripció social i mapa d'actius. Es parla sobre el programa Prescripció social i mapa d'actius i es presenten l'enquesta sobre abordatge de gènere en adolescents, l'experiència amb preadolescents a la Roca del Vallès i el projecte Islàndia, hàbits saludables adolescents per part de l'EAP Castellar.

- 20 de Juny. Avaluació qualitativa dels processos COMSalut, per part de Josep Lluís de Peray.
- 27 de setembre. Dinamització de les presentacions amb la “dinàmica del cabdell”. Presentació del projecte de Roquetes Fashion and Food week. També es presenta breument el document sobre mediació comunitària.
- 20 d'octubre. Projecte SITUP, l'alça reposapeus a les escoles (Castellar del Vallès).
- 20 de desembre. Explicació del web de l'Observatori d'Innovació en Gestió de la Sanitat a Catalunya (OIGS) per part de l'AQUAS.

Formació

- Teatre i Salut. Taller de 4 hores del qual es fan 3 edicions amb 65 assistents. Acreditat amb 0,6 crèdits pel Consell Català de Formació Continuada de les Professions Sanitàries.
- Participació (nivell 2). Taller de 4 hores del qual es fan 3 edicions amb 77 assistents. Acreditat amb 0,5 crèdits pel Consell Català de Formació Continuada de les Professions Sanitàries.
- Formació d'avaluació (nivell 2). Taller de 4 hores del qual es fan 3 edicions amb 91 participants. Acreditat amb 0,6 crèdits pel Consell Català de Formació Continuada de les Professions Sanitàries.

Avaluació

- Avaluació qualitativa del COMSalut mitjançant entrevistes als 16 grups motors.
- Objectius de Salut Comunitària COMSalut. Col·laboració amb el CatSalut per definir i recollir posteriorment els objectius sobre salut comunitària que han d'assolir els equips COMSalut. També es col·labora amb la definició dels objectius de salut comunitària per als EAP de Catalunya.

Web i blog

- Es crea un [espai al web de l'ASPCAT](#) on es penegen els informes diagnòstics elaborats en els processos comunitaris.
- [Blog COMSalut](#), amb 27 entrades durant l'any 2018.

Participacions a altres projectes

- Kit de [formació de salut comunitària](#). Els professionals que implementen COMSalut participen valorant el material.
- Propostes i comentaris al document d'avaluació qualitativa COMSalut.
- Guia de salut comunitària de l'Estratègia nacional d'atenció primària i salut comunitària ([ENAPISC](#)). Professionals que participen a COMSalut intervenen a la comissió de creació d'una guia d'actuació comunitària.
- [XIV Jornada AUPA](#), del 30 de novembre a Salou. Els professionals que implementen projectes de COMSalut fan difusió de les jornades i presenten projectes.

Jornada COMSalut 2019. Experiència i futur

El projecte COMSalut ha suposat la posada en marxa de 16 processos comunitaris locals, 7 a Barcelona ciutat i 9 a la resta de Catalunya. Després de tres anys de recorregut, durant el 2018 s'ha preparat una jornada per al 27 de febrer de 2019 per reflexionar sobre aquests anys de funcionament i les seves vies d'evolució, i per reconèixer el treball dels agents implicats en el seu desplegament a tots els nivells (atenció primària, equips de salut pública territorials, municipis i entitats). També ha de servir per enfortir el coneixement de la metodologia de la salut comunitària i fer visible l'aposta del sistema de salut per al desenvolupament de la salut comunitària.

L'experiència

Jornada tècnica Afrontem reptes, compartim solucions: aplicant el PINSAP a nivell territorial (26 de juny de 2018)

A l'auditori del Campus Ciutadella de la UPF va tenir lloc aquesta jornada amb la participació de més de 350 professionals d'arreu de Catalunya. L'objectiu principal era presentar tant l'impacte en salut d'algunes experiències amb una certa trajectòria a Catalunya com el treball de les comissions territorials que s'han desplegat més recentment a nivell regional.

La conferència “Els Objectius de Desenvolupament Sostenible: una oportunitat per a la Salut a Totes les Polítiques” d'Antoni Plasència, director general d'ISGlobal, va permetre definir el nou marc conceptual i operatiu a nivell mundial en què es desenvolupen les polítiques públiques. A continuació, sota la conducció del periodista Maties Salom i amb la coordinació d'Esteve Saltó (ASPCAT), les 21 comissions tècniques dels 7 consells territorials de les diferents regions (Lleida, Terres de l'Ebre, Barcelona, Girona, Alt Pirineu i Aran, Tarragona i Catalunya Central) i les cinc subcomissions de les dues Comissions Transversals (currículums escolar i universitari, i habitatge/urbanisme) van presentar els resultats i productes de la feina feta durant el primer any de treball intersectorial i de base regional i local.

En la taula de debat “L'avaluació de l'impacte en salut. Experiències actuals d'aplicació a Catalunya des de diferents àmbits” amb Cati Chamorro (DIBA), Laia Font (ASPB), David Rojas (ISG) i moderada per Carmen Cabezas (ASPCAT) es van presentar i debatre algunes experiències en les quals la metodologia i l'estudi de l'impacte per a la salut permeten posar en valor algunes iniciatives realitzades, principalment de l'àrea de Barcelona.

En les paraules de cloenda, la consellera de Salut, Alba Vergés, va expressar el seu compromís per continuar impulsant les polítiques del PINSAP i situar-lo com a element cabdal per aconseguir fer polítiques públiques

saludables. Va agrair “la implicació dels més de 800 professionals que participen a les diferents comissions territorials” i també va assenyalar que el repte de futur és fer possible “el desplegament de les diferents actuacions, acostant-les al teixit comunitari dels municipis, i més enllà dels espais de l'Administració”.

Promoció de la salut

Impuls del Pla integral de promoció de la salut a través de l'activitat física i l'alimentació saludable (PAAS) en col·laboració amb tots els sectors implicats

El PAAS segueix desenvolupant accions en els diferents àmbits: educatiu, sanitari, comunitari, laboral i de recerca. Entre les més de 65 activitats destaquem les següents:

Durant l'any 2018 el programa Amed (identificació i acreditació d'establiments promotors d'alimentació mediterrània) ha acreditat 67 nous establiments com a promotors d'alimentació mediterrània i saludable, amb 7.113 comensals. Globalment Amed té, a final de 2018, 675 establiments de restauració acreditats i arriba al voltant de 100.213 comensals de 150 municipis de Catalunya.

El PReME ha fet més de 900 revisions de programacions de menús escolars i de seguiment.

A través del **PReME** (programa de revisió de menús escolars), s'han dut a terme 618 revisions de programacions de menús escolars, que ofereixen l'àpat de dinar a uns 97.658 escolars. També s'han fet 290 informes de seguiment (avaluació del grau d'aplicació dels suggeriments fets en l'informe de revisió inicial). En el període 2016-2018 s'han avaluat 1.408 programacions que afecten 217.864 comensals escolars. Durant l'any 2018, el 72% dels centres avaluats han complert amb la freqüència recomanada de fruita (4-5 vegades/setmana), i el 90% i el 94% han servit les freqüències recomanades de llegums i d'hortalisses, respectivament. La presència d'aliments frescos (hortalisses i/o fruites) és també molt alta (98% dels menús revisats), així com la utilització d'oli d'oliva per amanir (93%).

S'han realitzat **dues jornades PReME**, conjuntament amb la Fundació Àlicia, a les quals han assistit 180 professionals vinculats als menjadors escolars. Amb el títol "Noves mirades i experiències" s'han donat a conèixer experiències innovadores en el menjador escolar vinculades a aspectes globals de la salut alimentària com la sostenibilitat, el desenvolupament econòmic i social de l'entorn, i la participació i el protagonisme dels comensals.

En el marc del PReME, durant l'any 2018 s'han celebrat tres edicions del curs en línia **Consell alimentari en la infància i l'adolescència**, amb la participació de 1.949 professionals. Aquest curs forma part de l'oferta formativa del PAAS i té com a objectiu actualitzar els coneixements sobre nutrició i alimentació infantil a partir de l'evidència científica més actual, oferint noves eines i aprofundint en alguns temes d'especial interès per als

Promoció de la salut

professionals de l'atenció primària de salut. Disposa de l'acreditació del Consell Català de la Formació Continuada de les Professions Sanitàries per a professions sanitàries reconegudes per la LOPS amb 7,8 crèdits (té una durada aproximada de 40 hores).

Pel que fa al programa **Aquí Sí Fruita i Salut** –de promoció del consum de fruita i d'identificació i reconeixement dels establiments compromesos a oferir a la clientela racions de fruita fresca, a punt per consumir– durant l'any 2018 s'hi han adherit 67 nous establiments (restaurants, fruiteries i hotels) fins arribar a un total de 147.

El **Pla d'activitat física, esport i salut (PAFES)**, implantat a tots els centres de salut de Catalunya, disposa de més de 740 professionals de salut que constitueixen la xarxa de referents d'activitat física. Durant l'any 2018 el 46,5% dels usuaris (15-69 anys) atesos a l'atenció primària, insuficientment actius i amb algun factor de risc cardiovascular, han rebut un consell d'activitat física PAFES. Es disposa de 906 rutes saludables a Catalunya en un total de 260 municipis. La web www.pafes.cat ha rebut més de 20.000 visites.

Pel que fa a formació, l'any 2018 s'han fet nou tallers presencials territorials, amb una assistència de 366 professionals, i tres edicions del curs en línia **Activitat Física i Salut. Intervenció a l'Atenció Primària**, de 23 hores, acreditat i gratuït, basat en els cursos d'intervenció en tabaquisme de l'ASPCAT, i que utilitza un joc de simulació. Un total de 1.651 professionals han realitzat aquesta formació.

S'ha impulsat la celebració a Catalunya del Dia **Mundial de l'Activitat Física**, conjuntament amb la Secretaria General d'Esports, amb 129.504 participants en 400 esdeveniments organitzats per 838 entitats (152 centres de salut).

Amb relació al foment de l'**envelliment saludable**, des de l'any 2014 s'han avaluat aspectes d'alimentació i activitat física saludables en 453 centres d'acolliment residencial de la Regió Sanitària Barcelona, amb cobertura del 95% del total de centres. Així mateix, s'ha dut a terme el programa formatiu per a professionals, directors i gerents dels centres d'acolliment residencial (37 tallers). Ambdues activitats s'han fet en col·laboració amb els Serveis Territorials de Barcelona.

S'ha participat a **Fira Gran**, adreçada a la gent gran, amb una conferència, caminada, tallers i materials sobre estils de vida saludables. Per l'stand van passar al voltant de 3.400 persones per demanar informació i a 725 d'elles se'ls va mesurar la pressió, el pes i la talla. Unes 1.100 persones van participar en la caminada.

Amb l'objectiu de fer arribar missatges saludables a la població s'han elaborat i distribuït sis **càpsules de vídeo** amb consells de salut per a pantalles de les sales d'espera d'hospitals i centres sanitaris. Cinc d'elles, en col·laboració amb el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

El 44,8% dels usuaris atesos a l'atenció primària, insuficientment actius i amb algun factor de risc cardiovascular, han rebut un consell d'activitat física.

En el **Programa de prevenció de càries** s'han distribuït 56.620 kits d'higiene bucodental (estoig amb raspall i pasta de dents fluorada) entre 1.230 escoles per a infants de 1r de primària. Així mateix, s'han repartit 25.000 tubs de pasta de dents d'alta concentració de fluor en 120 centres i tallers de discapacitats que atenen 8.420 usuaris.

S'han distribuït nous missatges per a la promoció de l'ús d'escales en l'àmbit laboral i s'ha actualitzat el contingut al Canal Salut del **Programa sobre la promoció de l'ús d'escales** en l'àmbit laboral.

Pel que fa al manteniment de la pàgina a Facebook **Vida saludable**, tots els dies laborables de l'any s'hi ha inclòs un post amb consells de promoció de la salut.

S'ha col·laborat i donat suport a programes liderats per altres departaments, com són el Programa de promoció del consum de fruita a les escoles, del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, i també del Departament d'Educació, tenint en compte l'assessorament relacionat amb els aspectes de salut, en què durant el curs 2018/2019 participen 262.175 alumnes de 1.102 escoles de Catalunya. També cal destacar el programa Àpats en Família, del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, que fomenta l'alimentació saludable i una criança positiva.

S'ha participat en la Taula de diàleg per a la prevenció dels trastorns de conducta alimentària (TCA) liderada per l'Agència Catalana de Consum, del Departament d'Empresa i Coneixement, que durant el 2018 ha treballat en el projecte Implica't per a la prevenció/recuperació dels TCA (2018) i en la regulació a internet de pàgines promotores de TCA.

També s'ha col·laborat en el Programa d'Acadèmia dels Sèniors –promogut pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, i impulsat des de la Direcció General de Famílies– amb l'elaboració dels continguts relacionats amb el mòdul de salut, així com en l'organització i coordinació de les sessions formatives.

La XI Jornada PAAS planteja propostes innovadores, interdisciplinàries i basades en l'evidència, amb la implicació activa dels diferents agents de la societat.

Dins el marc del projecte Empresa promotora de salut, la **Caixa d'eines per a la promoció de la salut a la mitjana i petita empresa** ha registrat durant el 2018 2.334 visualitzacions a Canal Salut. En l'àmbit del PINSAP, també s'ha dissenyat un qüestionari d'adhesió al projecte Empresa promotora de salut, consensuat entre diferents experts i entitats implicades.

La XI Jornada PAAS s'ha celebrat sota l'eix temàtic “Temps d'innovació” i hi han participat més de 250 professionals de diversos sectors, àmbits, territoris i especialitzacions vinculats a l'alimentació, l'activitat física, l'envelliment saludable i la prevenció i l'atenció de l'obesitat infantil. S'han lliurat els premis PAAS als millors i més innovadors projectes dels àmbits d'educació, sanitari, comunitari, laboral, social i de recerca.

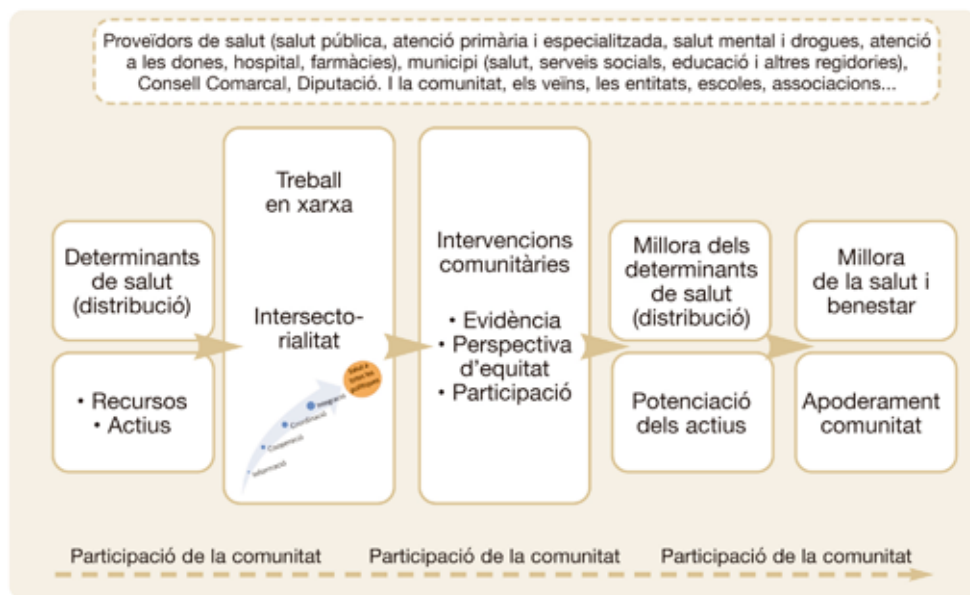

Activitats comunitàries

Durant el 2018 es manté el suport a processos comunitaris en el marc de COMSalut i Salut als Barris a Nova Lloreda-Montigalà (Badalona), Castellar del Vallès, Can Bou (Castelldefels), Cervera, la Roca del Vallès, Reus IV, Pineda de Mar, Salt, Sallent, Premià de Mar, Sabadell Sud, Vilanova i la Geltrú, Vilanova del Camí i Palau-Solità i Plegamans. A més, s'han iniciat nous processos a la Mina (Sant Adrià de Besòs), Banyoles i la comarca del Ripollès.

El 2018 s'han iniciat nous processos comunitaris a la Mina (Sant Adrià de Besòs), Banyoles i la comarca del Ripollès.

A cada territori es dona suport per a la creació del grup motor (serveis sanitaris, ajuntament i comunitat), el diagnòstic de necessitats, la identificació d'actius en salut, la prioritització de l'àrea on cal intervenir, la identificació d'intervencions i el seguiment i l'avaluació.

Es continua amb el grup d'acompanyament adreçat a professionals d'atenció primària i salut pública **COMSalut**. El grup es reuneix una vegada al mes per fer formació continuada i compartir experiències i necessitats al voltant dels processos comunitaris engegats. Durant el 2018 s'ha fet formació continuada amb els cursos Teatre i salut (66 assistents), Participació (78 assistents), Avaluació avançat (83 assistents) i un taller de *rapid appraisal* adreçat a referents d'ENAPISC (43 assistents).

Es mantenen actualitzats els espais sobre salut comunitària a la [web ASPCAT](#), així com al [blog](#), que durant el 2018 ha rebut més de 13.000 visites.

Per tal de facilitar la creació dels informes de barris en processos de salut comunitària, s'han definit i calculat els **Indicadors Bàsics per Àrea Bàsica de Salut**. Aquest treball, realitzat de forma col·laborativa entre l'ASPCAT, l'AQuAS, el CatSalut i la Secretaria de Planificació del Departament de Salut, facilita dades d'ABS per a 38 indicadors seguint el model

de Determinants Socials de la Salut i la Salutogènesi, estratificats per edat i sexe. La pàgina dels Indicadors de salut comunitària ha rebut més de 5.000 visites l'any 2018.

S'han celebrat tres edicions del curs Salut Comunitària, finançat des de l'ASPCAT i elaborat conjuntament amb la Societat Catalana de Medicina de Família i Comunitària (CAMFIC) i l'Associació d'Infermeria Familiar i Comunitària de Catalunya (AIFICC). El curs és en línia, s'adreça a professionals de la salut i de la salut pública de Catalunya, i el cursen també tots els residents tant de medicina com d'infermeria familiar i comunitària. El curs, acreditat amb 40 hores, es basa en el model de salut comunitària dels plans de desenvolupament comunitari (PDC) i de l'atenció primària orientada a la comunitat (APOC). A les tres edicions de 2018, 550 professionals han aprovat el curs amb un elevat grau de satisfacció.

Per facilitar la formació i sensibilització sobre salut comunitària s'ha editat un kit formatiu amb un document PowerPoint i una guia del formador que està accessible a la [web](#). La formació que realitzin els professionals obtindrà una acreditació de 0,2 crèdits.

En el marc de la salut comunitària, es manté i impulsa el treball salutogènic i la identificació d'actius. El cercador d'actius [Aquí sí: Actius i Salut](#), amb més de 9.000 visites el 2018, facilita una construcció col·laborativa de salut, mitjançant la identificació d'actius per part de persones i comunitats i la seva visibilització. Durant el 2018 s'han registrat 1.660 activitats i 1.394 recursos en 367 poblacions. A més a més, es publica un [kit formatiu sobre salutogènesi i actius](#).

S'ha participat, col·laborat i donat suport a la [Xarxa AUPA](#), de centres d'atenció primària i equips de salut pública que impulsen la salut comunitària, que l'any 2018 té 90 membres. S'ha celebrat a Salou la XIV Jornada Bons temps per a la salut comunitària?, amb una assistència de 250 professionals i on es van lliurar els III Premis Albert Ramos. El primer premi va recaure en el projecte "La Llançadora. Escola de Salut de la gent gran" del CAP Casernes de Barcelona i el segon premi va ser per al projecte "Fem salut fem barri, escola de gent gran" de la Verneda, Barcelona.

Prevenició i control del tabaquisme

Les dades de prevalença de fumadors diaris i ocasionals entre les persones de 15 anys o més corresponents a l'any 2018 se situen en el 25,6% i trenquen la tendència decreixent que s'observava a Catalunya. Des de l'Agència de Salut Pública de Catalunya es desenvolupen nombroses actuacions orientades a la prevenició i el control del tabaquisme, d'acord amb les orientacions del Consell Assessor sobre Tabaquisme i amb el suport de la Xarxa d'Atenció Primària (que engloba tots els centres d'atenció primària) i la d'Hospitals sense Fum (amb 83 centres adherits):

- Un total de 13.780 professionals sanitaris havien completat fins a final de 2018 algun dels cursos de formació continuada sobre tabac en el marc dels programes Infància Sense Fum i Atenció Primària Sense Fum.

El cercador Aquí sí: Actius i Salut facilita una construcció col·laborativa de salut, mitjançant la identificació d'actius per part de persones i comunitats.

Després d'anys de reducció continuada, la prevalença del tabaquisme ha augmentat a Catalunya, amb un 25,6% de fumadors diaris i ocasionals.

- La Xarxa d'Hospitals Sense Fum ha proporcionat formació sobre tabaquisme a un total de 6.276 professionals entre 2006 i 2018.
- Des de 2006 s'han posat gratuïtament a disposició dels professionals de les Xarxes d'Atenció Primària i d'Hospitals sense Fum un total de 16.314 tractaments destinats a grups de pacients que necessiten una intervenció prioritària: professionals amb un paper exemplar (docents), persones que resideixen a barris desfavorits, embarassades, persones amb malalties cròniques (com trastorns mentals), etc.
- El programa Entorn sense Fum, dissenyat i avaluat inicialment per l'Ajuntament de Terrassa, ha continuat el seu desplegament als municipis del Vallès Occidental i Vallès Oriental, com també a Pineda de Mar i altres municipis de la Regió Sanitària Girona (Girona, Vilablareix i Cassà de la Selva).
- Un total de 3.943 alumnes d'Educació Secundària Obligatòria han participat en el programa Classe sense Fum durant el curs 2017-2018. S'ha posat a disposició del professorat que participa en aquest i altres programes educatius de prevenció del tabaquisme una nova unitat didàctica per donar a conèixer l'impacte de l'elaboració i consum de productes del tabac sobre el medi ambient i el desenvolupament.
- L'any 2018, a través dels equips territorials de Salut Pública, s'han gestionat un total de 130 denúncies relacionades amb el tabac i s'han realitzat un total de 10.332 inspeccions per verificar el compliment de la Llei 28/2005, de 26 de desembre, de mesures sanitàries enfront del tabaquisme i reguladora de la venda, el subministrament, el consum i la publicitat dels productes del tabac.

El 98,4% de les inspeccions no han identificat incompliments pel que fa a la senyalització exigida a la Llei i en el 99,4% dels casos no s'han detectat incompliments pel que fa a la detecció del consum de tabac. Del total de les inspeccions realitzades, només un 1,6% ha comportat la tramitació d'expedient sancionador. El nombre de sancions imposades ha estat de 105.

Prevenció i control de lesions

Les lesions continuen sent una causa destacada de mortalitat prematura i discapacitat, que es veu accentuada per la interrupció de la tendència descendent de la mortalitat per lesions de trànsit que s'havia enregistrat entre els anys 2000 i 2013. L'any 2018 es van registrar a Catalunya un total de 326 defuncions per lesions de trànsit, d'acord amb les dades recollides pel Servei Català de Trànsit.

Amb les darreres dades disponibles (2017), les lesions i intoxicacions van representar un dels principals motius d'atenció sanitària urgent tant entre les persones adultes (16,4% dels contactes urgents en l'àmbit hospitalari i 11,9% en l'àmbit de l'atenció primària) com en l'edat pediàtrica (19,1% en l'àmbit hospitalari i 15,7% en l'àmbit de l'atenció primària).

Els programes i actuacions principals en l'àmbit de la prevenció i el control de les lesions s'han centrat en:

- Desenvolupament de programes d'educació per a la salut i educació viària a l'escola, difusió de consells de promoció de la seguretat als serveis sanitaris i suport a les associacions d'afectats i víctimes, en el marc del Pla català de seguretat viària, que coordina el Departament d'Interior.
- Promoció de la mobilitat saludable, a través de la participació en la Setmana de la Mobilitat Sostenible i Segura (coordinada pel Departament de Territori i Sostenibilitat).
- Difusió de consells per a la prevenció de cremades i lesions per manipulació d'articles de pirotècnia.
- Difusió de consells per a la prevenció d'ofegaments i morts sobtades en zones de bany.

Prevenció de malalties transmissibles mitjançant vacunacions

Durant el 2018 s'han administrat 3.020.621 dosis de vacunes als més de 1.000 centres vacunals i s'han vacunat més d'1.500.000 persones. Les cobertures vacunals (primovacunació) dels infants durant el primer any de vida per a les diferents vacunes que s'hi administren oscil·len entre el 94,1% i el 95,5%.

Les dades de les vacunes lliurades als centres, administrades, sospites de reaccions adverses i malalties vacunables per cada ABS es troben disponibles a la Central de Resultats de Salut Pública, tal com es va fer l'any 2016 per primera vegada.

Durant el 2018 hi ha hagut alguns problemes de disponibilitat de diverses vacunes, situació que en alguns casos ha fet que s'hagin dut a terme accions per prioritzar les vacunes disponibles per a les persones de més risc. Les vacunes afectades han estat la vacuna Td, la vacuna contra l'hepatitis B, la vacuna contra l'hepatitis A, les vacunes combinades contra l'hepatitis A i B, i la vacuna contra la febre groga.

D'altra banda, hi ha hagut un increment en la necessitat de vacunes per un augment de demanda en viatgers i també en persones migrants per les diferents onades migratòries que s'han succeït.

S'han mantingut els esforços per millorar la vacunació en dones embarassades amb vacuna dTpa i antigripal. En aquest sentit, s'han assolit cobertures estimades del 80,7% per a la vacuna dTpa (similar a la dels anys anteriors) i del 22,7% per a la vacuna contra la grip.

Com a novetat, durant l'any 2018 s'ha presentat el nou *Manual de vacunacions*, que incorpora les recomanacions de vacunació tant sistemàtiques

com no sistemàtiques per a la població de Catalunya. En aquest manual s'ha fet una revisió important de les recomanacions de vacunació per a les persones que pertanyen a diferents grups de risc i s'han actualitzat tenint en compte les recomanacions internacionals i la millor evidència disponible. Les novetats més importants s'han fet en les recomanacions de vacunació contra el virus del papil·loma humà i la vacuna antimenigocòccica conjugada tetravalent, entre d'altres, així com la revisió de les recomanacions de vacunació en situacions especials.

Salut maternoinfantil

Durant l'any 2018 s'han publicat dos protocols adreçats a professionals sanitaris, el Protocol de seguiment de l'embaràs (3a edició) i el Protocol de cribratge prenatal d'anomalies congènites a Catalunya (2a edició). La presentació dels continguts es va fer en una jornada tècnica, a la qual van assistir més de 300 professionals tant de l'àmbit assistencial com de la gestió.

S'han editat nous material d'educació per la salut adreçats a gestants, dos vídeos (salut mental perinatal i planificació de l'embaràs), així com dos fulls (DNA fetal i Planificació de l'embaràs). També s'han actualitzat el carnet de l'embarassada i la *Guia per a l'embarassada* (5a edició).

Aquest any 2018 s'han posat en marxa les comissions de Control de Qualitat de l'Ecografia de Primer Trimestre i de Control de Qualitat dels Laboratoris de Genètica, que realitzen el seguiment dels resultats del Programa de cribratge prenatal d'anomalies congènites a Catalunya, juntament amb la Comissió de Control de Qualitat dels Laboratoris de Bioquímica.

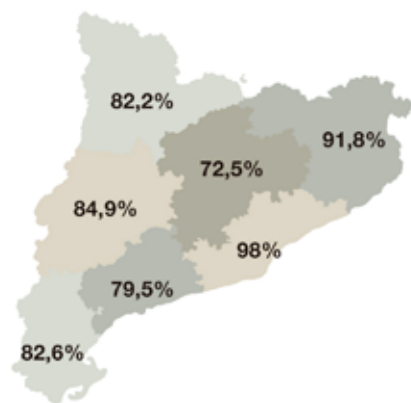
L'avaluació de les ecografies de primer trimestre ha mostrat que el 85,6% estan dins els paràmetres de qualitat establerts en el Protocol de cribratge prenatal d'anomalies congènites a Catalunya.

La cobertura del **cribratge prenatal** a la xarxa pública és d'un 94,2%, i s'han fet 148 cribratges amb la nova tècnica del DNA fetal en sang materna. En total, s'han confirmat 198 casos de síndrome de Down, 70 de síndrome d'Edwards, 18 de síndrome de Patau i 126 casos d'altres anomalies cromosòmiques, un 50,5% en fetus masculins i un 49,5% en fetus femenins.

Pel que fa al **cribratge neonatal**, durant l'any 2018 s'ha fet l'anàlisi de sang del taló de 64.284 nadons nascuts a Catalunya, entre els quals s'han diagnosticat 155 casos d'aquestes malalties. L'any 2018 s'ha fet, per primera vegada a Catalunya, la detecció, diagnòstic i tractament en fase presimptomàtica d'un cas d'immunodeficiència combinada greu.

Cobertura del cribratge prenatal per regions sanitàries

Font: Registre de Salut Maternoinfantil. Departament de Salut.

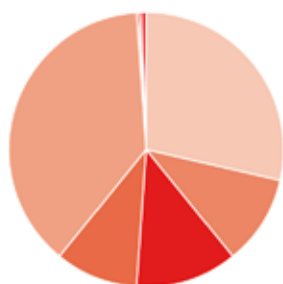
Cribratge neonatal

Trastorns del metabolisme dels aminoàcids	
Hiperfenilalaninèmia + fenilcetonúria	8
Homocistinúria	1
Trastorns del metabolisme dels àcids orgànics	6
Trastorns del metabolisme dels àcids grassos	8
Hipotiroidisme congènit	32
Fibrosi quística	4
Hemoglobinopaties	
Anèmia de cèl·lules falciformes	19
Altres hemoglobinopaties	4
Immunodeficiències	
Immunodeficiència combinada greu	1
Altres immunodeficiències	7
Altres malalties metabòliques hereditàries	15
Deficiències adquirides de vitamina B12	50

El cribratge neonatal de la **hipoacúsia** ha tingut una cobertura del 85,8% a la xarxa pública i d'un 68,9% a la xarxa privada, i s'han detectat un total de 183 hipoacúsies (112 bilaterals i 71 monolaterals) a més de 10 casos on el llindar auditiu és menor o igual a 30 dB. D'aquests diagnòstics, els nombre de nenes és de 76 mentre que el nombre de nens és de 107.

Pel que fa al registre de **paràlisi cerebral infantil**, durant l'any 2018 s'hi han introduït 49 nous casos, 22 nenes i 27 nens. El total de casos registrats és de 623.

Tipus de maltractament

Físic **28,7%**
 Prenatal **10,5%**
 Negligència/Abandonament **12,1%**
 Psicològic/Emocional **9,8%**
 Abús sexual **37,9%**
 Explotació sexual **0,2%**
 Subm. quimicofarmacèutica **0,5%**
 Institucional **0,3%**

Font: Registre Unificat de Maltractament (RUMI-S).

Durant el 2018 s'han registrat un total de 552 casos de **maltractament infantojuvenil**. El 57% dels casos registrats representen maltractaments i/o abús sobre nenes, el 39% sobre nens i el 4% sobre no nascuts/udes. Paral·lelament s'ha treballat l'actualització del *Protocol d'actuació davant de maltractaments en la infància i l'adolescència en l'àmbit de la salut*.

Pel que fa al Registre Unificat de Maltractaments Infants (RUMI-S), s'han dut a terme 12 sessions formatives per a professionals sanitaris (pediatria, treball social i infermeria) dels diferents hospitals amb urgències materno-infantils de Catalunya i professionals de la UDEPMI i Serveis Territorials de la DGAIA.

En el marc de la **Taula de Diàleg per a la prevenció dels trastorns del comportament alimentari** (TCA) s'ha participat en el desenvolupament de la campanya Implica't, que té com a objectiu principal l'apoderament de la família com a factor de protecció enfront dels TCA a través dels eixos de la criança positiva.

Formació a professionals sanitaris

Per tal d'implementar correctament els protocols s'han acreditat tres cursos pel Consell Català de Formació Continuada de les Professions Sanitàries: Nous cribratges del Protocol de seguiment de l'embaràs, Salut

mental perinatal i Tabac i gestació, dels quals s'han fet 25 edicions descentralitzades, que han permès formar 1.107 professionals dels centres de salut sexual i reproductiva. D'altra banda, s'han realitzat dos cursos adreçats a professionals en lactància materna.

Programa Salut i Escola

El **Programa Salut i Escola** s'ha continuat implementant amb les cobertures (centres educatius amb infermera referent) per regió sanitària exposades en el mapa.

A més, durant l'any 2018 s'han dut a terme dos cursos de formació de formadors.

Col·laboració amb la Xarxa Catalana d'Hospitals i Centes Promotors de la Salut

Una xarxa que inclou més de 30 hospitals i centres de salut de Catalunya i que treballa per millorar el coneixement de les persones sobre la seva salut, millorar la comunicació entre els professionals de la salut i els pacients, i aconseguir un entorn laboral més saludable. L'objectiu és arribar a tots els ciutadans i particularment als grups més vulnerables (infants, adolescents, gent gran i població amb risc social).

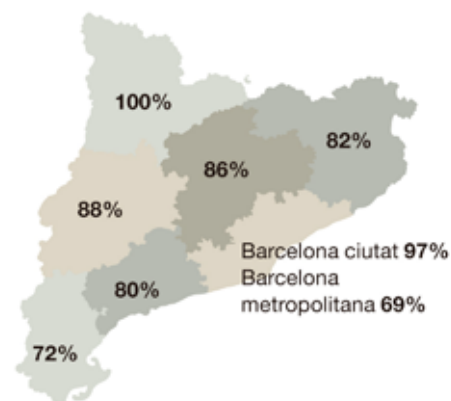
En relació amb la promoció de la salut dels treballadors, la Xarxa fomenta el desenvolupament de llocs de treball saludables, i incorpora les iniciatives promogudes des de la Sub-direcció General de Promoció de la Salut.

Durant l'any 2018 la Xarxa ha aconseguit incorporar els estàndards de promoció de la salut (organitzacionals i clínics) en l'actualització del Model d'Acreditació Hospitalària a Catalunya. També s'han potenciat la formació i la recerca en promoció de la salut i s'ha convocat la segona edició d'ajudes a la recerca de l'HPH Catalunya. En l'àmbit intern, la Xarxa ha elaborat el III Pla estratègic per als propers quatre anys (2019-2022), seguint les línies de treball de la Secretaria de Salut Pública.

Col·laboració amb la Xarxa Catalana d'Universitats Saludables

Aquesta xarxa, integrada per totes les universitats de Catalunya, contribueix a la promoció de la salut i el benestar de la població, fet que no implica només establir els mitjans que portin a una educació per a la salut i a la promoció de la salut dels seus treballadors i estudiants, sinó que comporta també integrar la salut i el benestar en la cultura universitària, en els processos i en el sistema universitari global.

Cobertura del Programa Salut i Escola per regions sanitàries

Font: Programa de Salut i Escola.

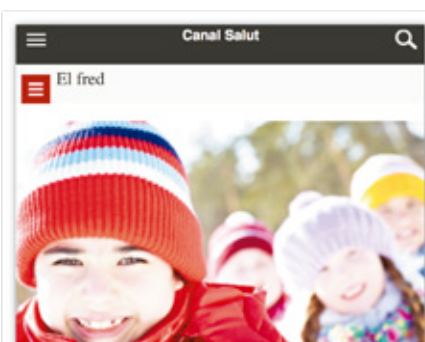
Les seves línies estratègiques inclouen la promoció d'entorns universitaris a favor de la salut, la incorporació en els plans d'estudi universitaris de formació en promoció de la salut en els graus i postgraus, la investigació en promoció de la salut, la participació i col·laboració entre els organismes de salut pública, les institucions comunitàries i les universitats, així com la planificació de serveis i activitats al campus dirigits a promoure la salut de la comunitat universitària.

En el transcurs d'aquest any la Xarxa ha continuat participant en la Comissió Tècnica Transversal del PINSAP sobre la Integració de la Salut en els Plans i Currículums Universitaris, així com en la Setmana sense Fum i la Setmana Saludable. D'altra banda, el mes de març va tenir lloc la IV Jornada biennial de la Xarxa amb el lema “La universitat com a entorn promotor de salut” i el mes de desembre es va signar el conveni marc de col·laboració entre la Secretaria de Salut Pública i la Secretaria d'Universitats i Recerca per al foment de la Xarxa.

Intervencions en persones o col·lectius en situació de vulnerabilitat

Àmbit d'urbanisme i habitatge

Per a la millora de l'accés de les persones de menys nivell socioeconòmic a un habitatge adequat i en bones condicions, com un element de reducció de les desigualtats en salut, les actuacions realitzades han estat:

- Continuïtat en la difusió del contingut en el Canal Salut sobre “Sentir-se bé a casa: formes fàcils d'afrontar el fred, utilitzant mesures d'estalvi energètic que millorin el benestar i la salut”, incorporant elements de promoció i prevenció de la salut, així com de suport i d'ajuts. Elaboració de pòsters per als diferents dispositius assistencials.
- Difusió entre el personal sanitari per als supòsits de pobresa energètica de mesures de protecció que s'apliquen a les llars on visqui alguna persona afectada per dependència energètica, com es el cas de les persones que per sobreviure necessiten màquines assistides, com a mandat de la Llei 24/2015 de mesures urgents per afrontar l'emergència en l'àmbit de l'habitatge i la pobresa energètica.
- Participació en la Taula d'atenció integral dels menors estrangers sense referents familiars (MENA), liderada pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies i integrada per diversos departaments de la Generalitat, administracions locals, sectors implicats, entitats i ONG.
- Participació en l'Estratègia integral per a l'abordatge del sensellarisme a Catalunya liderada per la Secretaria d'Afers Socials i Famílies i la Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana, i integrada per diversos departaments de la Generalitat, administracions locals, sectors implicats, entitats i ONG.

- Participació en la Comissió Tècnica d'Habitatge i Urbanisme en el marc del PINSAP, integrat per membres de l'àmbit acadèmic, administracions locals, supralocals (Diputació de Barcelona) i autonòmiques (interdepartamental amb el Departament de Territori i Sostenibilitat).

Adreçades als infants i adolescents en situació de vulnerabilitat

Les intervencions següents s'emmarquen en l'estratègia de salut sexual en població adolescent en situació d'alt risc de vulnerabilitat a Catalunya. Pretenen millorar l'educació afectiva i sexual d'adolescents a partir de la dotació d'habilitats, eines i estratègies tant a joves com als seus educadors/ores, posant èmfasi en el treball de determinants de salut emocional com l'autoestima i l'assertivitat. Es concentren en:

- Participació en la Taula institucional d'adolescents i joves migrants sols (MENA), liderada pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies i integrada per diversos departaments de la Generalitat, administracions locals, sectors implicats, entitats i ONG.
- Estratègies adreçades a joves i monitors dels centres residencials d'acció educativa (CRAE) amb la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA) i la col·laboració d'entitats no governamentals especialitzades, que treballen per millorar les condicions de vida i de la salut d'aquesta població. S'amplia l'activitat amb 20 formacions més en 20 CRAE dels gairebé 100 centres existents en tot el territori de Catalunya amb la participació de 262 educadors, que afegits als d'anteriors anys fa que s'arribi a 60 CRAES (60% de la cobertura).
- Programa d'educació per a la salut als centres de justícia juvenil en l'àmbit de l'educació afectiva i sexual, duta a terme amb Justícia Juvenil i per organitzacions no governamentals especialitzades, que treballen per millorar les condicions de vida i salut d'aquesta població. Durant el curs 2017-2018 s'ha intervingut en dos dels set centres d'acolliment, s'han realitzat 65 sessions i implementat el programa a quatre grups de joves, amb un total de 40 joves participants.
- En els programes de formació i inserció (PFI) del Departament d'Ensenyament amb la col·laboració d'entitats no governamentals especialitzades, adreçada a tutors del joves en formació, durant el curs 2017-2018 s'han realitzat dues formacions amb 29 participants, membres del equip educatiu.
- La [WebDoc Sexis](#), com a recurs per a l'educació afectiva i sexual dels adolescents, protagonitzada per ells mateixos. Durant aquest any s'han rebut 8.742 visites i s'han visitat 18.342 pàgines.

Espais de debat sobre temes de promoció de la salut relacionats amb el PINSAP

S'han consolidat les [Sessions Margarita Coll](#) de debat sobre temes relacionats amb el PINSAP, gestionades a través del Servei de Formació del Departament de Salut, que tenen una periodicitat mensual i són emeses per videoconferència a les diverses seus territorials de salut pública de Catalunya. Les presentacions compten amb un 50% de ponents externs a la Sub-direcció i tenen una participació mitjana de més de 30 assistents.

Al 2018 l'ASPCAT realitza, a petició de l'Ajuntament de Sant Andreu de la Barca, l'Avaluació d'Impacte en Salut (AIS) de la millora de la ribera del riu Llobregat al seu pas pel municipi. Es manté també la col·laboració en el grup de treball d'Avaluació d'impacte en Salut de la Societat de Salut Pública Catalano-Balear. I es presenta al Congrés Nacional de Medi Ambient (CONAMA- Madrid) l'impuls a l'AIS des de l'ASPCAT.

Salut internacional i immigració

S'ha treballat estretament amb 12 de les 22 unitats acreditades pel Departament de Salut com a Unitat de Consell al Viatger (UCV) –unitats reconegudes pel Ministeri de Sanitat, Assumptes Socials i Igualtat– per millorar la coordinació i la qualitat de la prestació de serveis. L'any 2018 aquestes 12 unitats han atès 74.564 viatgers.

El sistema de salut ha continuat oferint serveis de mediació intercultural als tres àmbits de la Regió Sanitària Barcelona del CatSalut, amb la finalitat d'ajudar en la comunicació entre el pacient i el professional sanitari i, d'aquesta manera, facilitar la relació assistencial. Durant l'any 2018 s'han realitzat un total de 14.068 mediacions, la majoria en llengua panjabi, urdú, xinesa o àrab, per fer interpretació lingüística i/o cultural, tràmits, acompanyament i/o informació als usuaris, entre altres.

En l'àmbit de la immigració s'ha continuat amb la tasca de formació dels professionals sociosanitaris en la prevenció de la pràctica de la mutilació genital femenina (MGF). S'han ofert cursos arreu del territori en els quals han participat més de 400 professionals.

Hi ha 39 centres sanitaris coberts pels serveis de mediació intercultural a la Regió Sanitària Barcelona.

Publicacions

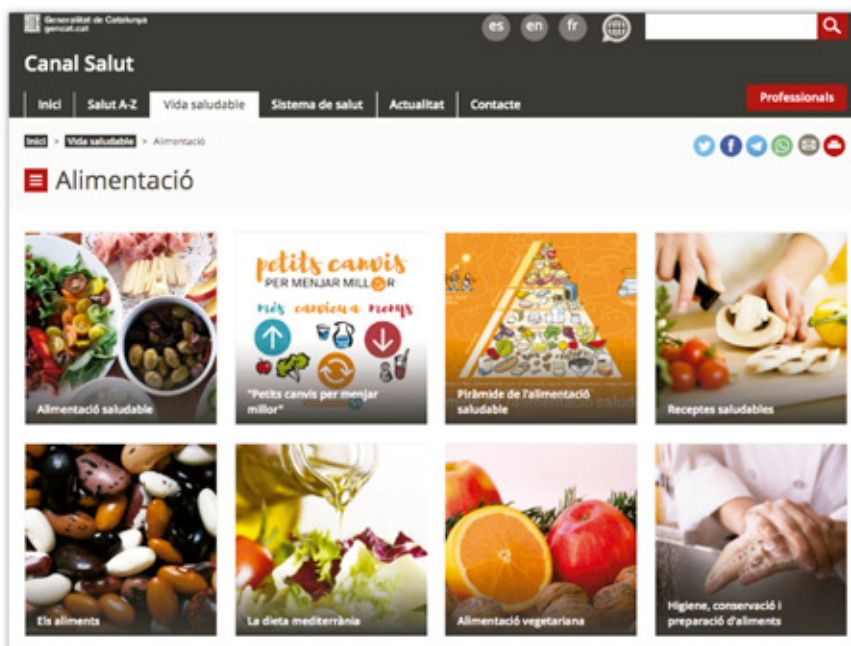
Durant el 2018 s'han de destacar les següents publicacions:

- **Protocol de seguiment de l'embaràs a Catalunya**
- **Manual de vacunacions de Catalunya**
- **Petits canvis per menjar millor**

A més, s'han redactat i actualitzat els documents següents (amb les respectives traduccions al castellà):

- Millorem els esmorzars i berenars dels infants.
- Sortim d'excursió amb l'escola! Consells per als pícnic de les sortides escolars.
- Recomanacions sobre aliments i begudes per a màquines expenedores en hospitals i centres sanitaris.
- Passar-s'ho bé i menjar millor. Recomanacions per als menús de campus esportius i casals d'estiu.

També s'ha actualitzat i reestructurat la informació en relació amb alimentació i salut de les pàgines de Canal Salut i de l'ASPCAT. Actualment, doncs, es disposa d'un contingut revisat i de fàcil consulta, tant pel que fa a la informació general com a les publicacions dels diferents àmbits.

Activitats i resultats

	2017	2018
Pla integral de la promoció de la salut a través de l'activitat física i l'alimentació saludable (PAAS)		
Activitat física saludable (15-69 anys)	80,7%	84,5%
Seguiment de la dieta mediterrània (15 i més anys)	61,1% ¹	62,6%
Excés de pes (sobrepès i obesitat) en adults (15 i més anys)	49,3%	51,2%
Excés de pes (sobrepès i obesitat) en infants (6 a 12 anys)	36,3% (2016-2017)	35,6% (2017-2018)
Pla d'activitat física, esport i salut (PAFES)		
Usuaris atesos insuficientment actius i amb FRCVS ¹ que reben consell PAFES	44,8%	46,5%
Formacions presencials realitzades	6	9
Edicions de formació en línia	3	3
Professionals formats presencials/en línia	115 / 1.632	366 / 1.651
Acreditació d'establiments promotors d'alimentació mediterrània (Amed)		
Establiments nous	63	67
Comensals totals	93.096	100.213
Revisions de menús escolars (PReME)		
Revisions	358	579
Alumnes que fan ús de menjador	653.239	94.549
Prevenició i control del tabaquisme		
Tabaquisme (diari i ocasional) en majors de 15 anys	24,0%	25,6%
Tabaquisme diari entre 14 i 18 anys (ESTUDES)	9,2% (enquesta biennal)	—
Abstinentes el darrer any	50.119	49.469
Prevenició i control de lesions		
Morts per trànsit	283	326
Vacunacions		
Vacunes administrades	3.045.161	3.020.621
Salut internacional		
Vacunes distribuïdes	130.703	141.000
Salut maternoinfantil		
Naixements (variació interanual)	67.118 (-2,8%)	64.284 (-4,4%)
Cribatge prenatal (cobertura del SISCAT)		
Anomalies congènites (1r i 2n trimestre)	89,1%	94,2%
Cribatge neonatal de metabolopaties		
Fenilcetonúria	19	9
Hipotiroidisme congènit	32	32
Fibrosi quística	7	4
Grup de 19 malalties metabòliques	63	14
Anèmia falciforme	32	19
Immunodeficiències		8
Cribatge neonatal d'hipoacúsia		
Nadons cribrats	79,6%	81,5%
Hipoacúsies detectades	132	183
Maltractament infantojuvenil	476	552

¹ FRCVS: factors de risc cardiovasculars.

L'experiència

Noves versions del *Protocol de seguiment de l'embaràs* i del *Manual de vacunacions*

El nou *Protocol de seguiment de l'embaràs a Catalunya*, que actualitza el de l'any 2005, elaborat amb la participació de més de 180 professionals i el suport de l'Associació Catalana de Llevadores i la Societat Catalana d'Obstetrícia i Ginecologia. També s'ha presentat la cinquena edició del *Manual de vacunacions de Catalunya*, que actualitza la versió de 2006 i ha estat elaborat amb la participació de més de 40 experts, en el marc del Consell Assessor de Vacunacions, on hi són representades les societats científiques.

Principals novetats

La tercera edició del Protocol respon a un dels objectius del Pla de salut 2016-2020 en relació amb la promoció de la salut en l'etapa maternal, i vol desmedicalitzar l'atenció a l'embaràs tant com sigui possible i oferir les activitats preventives més adients a cada moment.

- Calendari més pautat de visites i actuacions. Primera visita abans de les 10 primeres setmanes de gestació.
- S'incorpora, si la dona així ho decideix, una analítica de sang (DNA fetal en sang materna) per detectar anomalies cromosòmiques, que pot evitar tècniques invasives com l'amniocentesi.
- S'avança al primer trimestre la detecció de la diabetis en les dones amb factors de risc.
- S'inclou un test per a totes les gestants per detectar possibles problemes de salut mental.
- Es reforça la detecció i atenció a les situacions de violència masclista.
- S'elimina el cribratge de la toxoplasmosi però s'informa de les mesures dietètiques i higièniques de prevenció.

El Manual recull les recomanacions de vacunació al llarg de tota la vida, tant per a la població general com per a grups i persones de risc.

- S'hi ha afegit la bibliografia referenciada en què es basen les recomanacions.
- Els principals continguts actualitzats fan referència a la vacunació de dones embarassades, infants prematurs, persones amb immunodeficiències i tractaments immunosupressors, persones amb trastorns genètics com la malaltia celíaca i la síndrome de Down, persones que conviuen amb determinats grups de risc, viatgers i professionals sanitaris.
- El document és al web i els capítols i pot ser actualitzat quan apareguin modificacions de les recomanacions.

Protecció de la salut

El 2018 han estat 34.918 els establiments, centres i instal·lacions objecte d'intervenció de protecció de la salut, gairebé un 5,7% més que l'any anterior.

El vessant de la protecció de la salut té com a objectiu protegir i millorar la salut i el benestar de les persones a través del control dels riscos presents en el medi i en els aliments. En l'àmbit de les competències de la Generalitat, els serveis de protecció de la salut duen a terme activitats d'avaluació, de gestió i de comunicació del risc, així com de foment i coordinació amb els diversos departaments de l'Administració de la Generalitat i ens locals amb tasques de protecció de la salut.

Els programes per a la gestió del risc sanitari alimentari i ambiental estan orientats a resultats i descriuen les actuacions que es duen a terme per evitar o minimitzar els riscos presents en els aliments, l'aigua o el medi mitjançant el control oficial, que pot comportar actuacions administratives per a l'adopció de mesures cautelars i l'exercici de la potestat sancionadora.

La protecció de la salut també inclou la presència activa a les xarxes d'informació ràpida per a situacions d'alertes alimentàries i ambientals, i altres serveis requerits directament per la ciutadania, entitats o empreses per exercir un dret, com és el cas de l'atenció a denúncies o queixes, o bé per complir amb condicions derivades de la seva responsabilitat, com són els serveis destinats a proporcionar autoritzacions sanitàries de funcionament o de posada al mercat de productes alimentaris. Així mateix, inclou serveis destinats a assegurar i garantir les transaccions de productes alimenticios a escala mundial, els quals proporcionen als països tercers les garanties sanitàries i les certificacions establertes fora de l'àmbit de la Unió Europea.

Àmbits d'intervenció de protecció de la salut

- Control oficial dels aliments i dels establiments alimentaris
- Control de les condicions específiques dels establiments alimentaris que operen al mercat internacional i dels aliments destinats a l'exportació
- Vigilància i control de les zoonosis d'origen alimentari i no alimentari
- Investigació de brots epidèmics d'origen ambiental i alimentari, i gestió d'alertes
- Vigilància i control sanitari de l'aigua de consum humà
- Prevenció i control de la legionel·losi
- Control de biocides i dels serveis de control de plagues i de desinfecció en l'àmbit ambiental i a la indústria alimentària
- Control de la salubritat d'allotjaments infantils i juvenils, i càmpings
- Control de la gestió de residus sanitaris en centres sanitaris i de residus municipals i industrials
- Policia sanitària mortuòria
- Camps electromagnètics
- Control de la comercialització i ús de productes químics
- Aigües recreatives i piscines, aigües residuals i reutilització d'aigües regenerades
- Contaminació atmosfèrica i qualitat de l'aire

La gestió dels riscos alimentaris

Garantir la innocuïtat dels aliments és responsabilitat dels operadors de les empreses alimentàries. L'autoritat competent en salut pública té l'obligació legal de realitzar controls oficials per tal de comprovar que les empreses i els productes alimentaris compleixen els requisits sanitaris que els són aplicables, amb la finalitat d'evitar o minimitzar els riscos per a la salut humana vehiculats a través dels aliments. El control alimentari és, per tant, una activitat oficial directament relacionada amb el manteniment de la salut de la ciutadania.

Els controls oficials s'apliquen amb una freqüència apropiada i proporcional a la naturalesa del risc dels establiments. Es realitzen en totes les indústries i establiments alimentaris dedicats a les activitats de fabricació, envasament, emmagatzematge i distribució d'aliments, i d'altres que s'abasteixen de la producció primària, com ara els escorxadors, els establiments de manipulació de carn de caça silvestre, les llotges pesqueres, els centres de depuració de mol·luscs bivalves vius, etc., i per a tots els sectors alimentaris (carn, peix, olis i greixos, farines, llet, conserves, menjars preparats, aigua envasada, additius, etc.).

En les visites de control que efectuen els serveis de protecció de la salut es comprova, mitjançant accions d'inspecció i auditoria, que el sistema de gestió de la seguretat alimentària implementat pel titular de l'empresa és correcte. S'avalua la seguretat de les condicions estructurals dels establiments, dels processos desenvolupats i dels productes obtinguts destinats a la comercialització, així com la capacitat d'autocontrol que tenen els operadors econòmics.

També es duen a terme mostres d'aliments per a la vigilància i control dels diferents perills que s'hi poden trobar.

L'any 2018 s'han dut a terme 33.817 inspeccions i 180 auditories, i s'han analitzat 18.896 mostres d'aliments.

Garanties dels aliments destinats al mercat internacional

L'any 2018 s'han rebut sis auditories externes dels següents països tercers: Brasil, Colòmbia, Corea del Sud, Taiwan, Veneçuela i la Xina.

Durant aquest any s'han emès 24.572 certificats per poder exportar productes alimentaris a un total de 149 països tercers. Destaca la Xina, amb un 34% dels certificats emesos.

L'exportació de productes alimentaris a països tercers extracomunitaris és una activitat fonamental per a moltes indústries alimentàries de Catalunya. La producció d'aliments destinats al mercat internacional implica el compliment de les normatives sanitàries i els requeriments específics establerts pels països tercers per part dels establiments exportadors.

Els serveis de protecció de la salut efectuen visites de control específiques a aquests establiments i duen a terme mostres per tal de comprovar que els aliments objecte d'exportació reuneixen els requisits dels països de destinació. A més, emeten certificacions sanitàries i informes previs perquè els operadors econòmics puguin exportar les mercaderies, i realitzen les actuacions administratives i de control oportunes per atendre les reexpedicions o resoldre els rebutjos de les mercaderies en les diferents fronteres.

Periòdicament es reben auditories externes de les autoritats competents dels països tercers i de l'Administració general de l'Estat (AGE) per tal de donar garanties que el control oficial a Catalunya és equivalent al d'aquests països.

Registres i censos

Per desenvolupar les actuacions de control oficial, l'ASPCAT disposa d'eines informàtiques destinades a recollir la informació sobre titularitat, ubicació i característiques d'establiments, serveis, instal·lacions o productes sobre els quals es realitza la vigilància i control. Aquests censos es mantenen a partir de dades recollides per les unitats territorials o per comunicació de les empreses o serveis quan hi ha normativa específica i és obligatòria una inscripció en un dels registres oficials o una comunicació.

El 2018 s'han tramitat 4.023 expedients d'indústries alimentàries, 3.573 de productes alimentaris, i 211 d'establiments i serveis plaguicides.

Pel que fa a la gestió dels registres oficials, durant l'any 2018 s'ha continuat avançant en la millora dels procediments dels tràmits administratius amb l'objectiu de reduir el temps de resposta i facilitar l'accés a la documentació i informació pública al web. S'han redissenyat els formularis de sol·licitud per permetre la tramesa telemàtica dels documents registrals a les empreses i s'ha generalitzat l'ús de les eines corporatives de tramitació electrònica.

Pel que fa al Registre sanitari d'indústries i productes alimentaris de Catalunya (RSIPAC), on consten més de 24.000 inscripcions, hi ha hagut 4.023 tramitacions (inscripció, modificació, autorització o cancel·lació).

En el Registre oficial d'establiments i serveis plaguicides (ROESP), amb 1.288 inscripcions, s'han tramitat 211 expedients.

El cens de productes alimentaris de comunicació de posada en el mercat obligatòria (complements alimentaris i aliments destinats a grups especials de població) és d'11.485, amb una activitat associada, durant el 2018, de 3.573 tramitacions.

Capacitació, elaboració de criteris i harmonització de controls alimentaris

Una part important de les actuacions en protecció de la salut és la capacitat del personal que efectua tasques de control oficial als establiments alimentaris. En aquest sentit, la formació contínua d'aquests professionals té un paper clau en el suport a les bones pràctiques en la prestació de serveis de salut pública.

L'any 2018 s'han impartit un total de 17 cursos específics en els quals s'han format un total de 571 professionals de l'organització. Tots els cursos impartits han estat valorats molt positivament; en destaquen, entre altres, les sessions interactives sobre higiene dels productes pesquers i sobre casos pràctics de patologia i troballes d'escorxador.

D'altra banda, el gran nombre de regulacions sanitàries, la dificultat d'interpretació d'alguns preceptes i, en alguns casos, la necessitat de coneixements tècnics sobre la matèria fan que sigui essencial posar a disposició dels professionals que efectuen tasques de control oficial alimentari les eines de suport necessàries per tal de facilitar l'aplicació de criteris comuns quant al compliment de les normes, alhora que s'harmonitzen les intervencions de l'organització. La informació elaborada comprèn diferents formats, com programes, procediments, notes, guies, informes i altres documents de criteris tècnics. Concretament, d'acord amb els canvis normatius produïts, l'any 2018 s'han elaborat i/o actualitzat els documents de suport següents:

- Cinc protocols d'inspecció d'establiments alimentaris (establiments alimentaris en general, establiments del sector lacti, establiments del sector vinícola, establiments del sector de la restauració social i menjars preparats, i establiments que elaboren aliments infantils).
- Tres claus d'interpretació dels protocols d'inspecció (establiments alimentaris en general, establiments del sector lacti i establiments que elaboren aliments infantils).
- Dues notes tècniques, relatives a la comercialització d'insectes per al consum humà i a l'excepció a la refrigeració immediata de les carns.
- Dos procediments de treball, el d'actuacions de control davant un brot de toxiinfecció alimentària i el de gestió de denúncies, queixes i consultes produïdes per incompliments o no-adequació en matèria de protecció de la salut.
- El document de criteris tècnics relatiu a la reducció de les freqüències de mostreig establertes en el reglament comunitari sobre criteris microbiològics en establiments del sector carni.
- El programa per verificar els autocontrols als establiments carnis i avaluar el procés d'elaboració de productes carnis crus curats madurats.

EL 2018 s'han elaborat i/o actualitzat 15 documents tècnics de suport al control oficial alimentari.

- Els plans de control del benestar animal als escorxadors de Catalunya 2016-2020, en col·laboració amb el Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació.

L'any 2018 el SESC ha gestionat un total de 121 consultes. D'aquestes, 13 han estat consultes telemàtiques i les 108 restants han estat sol·licituds d'anàlisi laboratorial de mostres.

Entre les eines de suport al control oficial destaca el Servei de Suport a Escorxadors (SESC), un servei que atén consultes especialitzades en patologia veterinària provinents de casos d'escorxador al qual tenen accés els serveis veterinaris oficials de tots els escorxadors de Catalunya. Aquestes consultes requereixen una resolució ràpida, ja que sovint poden haver-hi associades mesures cautelars preventives, així com una repercussió en la presa de decisions sobre animals i carns. El Departament de Salut ha encarregat la gestió d'aquest servei al Centre de Recerca de Sanitat Animal (CReSA).

La prevenció i el control de les zoonosis i la vigilància de les resistències antimicrobianes

Dins l'àmbit de la protecció de la salut es duen a terme actuacions davant diverses malalties animals de transmissió directa a les persones, bé per contacte directe amb animals infectats o bé a través dels aliments que se n'obtenen.

L'any 2018 els serveis d'inspecció veterinària han detectat 999 animals d'abastament afectats per hidatidosi i 61 per tuberculosi, i 44 animals de caça silvestre afectats per triquinosi.

Quant a les zoonosis de transmissió alimentària, les actuacions en protecció de la salut es basen, principalment, en la recollida i l'anàlisi de mostres d'aliments per a la detecció d'agents zoonòtics, i en la detecció i el control d'aquestes malalties en els animals i en les carns als escorxadors i als establiments de manipulació de caça silvestre.

Quant a les actuacions envers les zoonosis transmeses per contacte directe, mereix una especial atenció la coordinació de les actuacions de vigilància veterinària dels gossos, gats i fures que hagin mossegat o agredit persones per tal de descartar qualsevol sospita de ràbia. El 2018 s'han fet 13 actuacions de seguiment a causa d'agressions d'animals, que s'han mantingut sota observació veterinària durant 14 dies. En cap dels casos s'ha confirmat la presència de la malaltia.

Per últim, cal destacar el paper que desenvolupen els serveis de protecció de la salut en relació amb l'estudi que du a terme la Unió Europea sobre les resistències antimicrobianes dels agents zoonòtics i altres agents que poden representar una amenaça per a la salut pública. A Catalunya, es realitza l'estudi de les soques bacterianes aïllades en aliments procedents d'animals productors a partir de l'execució dels programes oficials de vigilància i control. L'any 2018 l'estudi s'ha centrat en les carns fresques de pollastre i gall d'indi. S'han pres un total de 650 mostres, 52 dirigides a la investigació d'*Escherichia coli* i 598 dirigides a la investigació de *Salmonella ssp.*, i totes aquestes soques aïllades s'han sotmès a l'estudi de bioresistència.

Actuació davant d'alertes sanitàries

L'any 2018 s'ha donat resposta ràpida davant de 261 alertes sanitàries.

Pel que fa a l'àmbit alimentari, s'han gestionat 201 alertes a través del Sistema Coordinat d'Intercanvi Ràpid d'Informació (SCIRI). El 37% de les alertes alimentàries han estat motivades per presència de perills biològics. D'aquests, el 72% correspon a la presència de bacteris, i en destaquen la *Salmonella* en carns i derivats, *Listeria monocytogenes* en llet i derivats i plats preparats, i *Escherichia coli* en peix i derivats.

S'han previngut riscos per a la salut derivats de 201 alertes d'aliments i 60 de productes químics.

Respecte dels perills associats a productes químics s'han gestionat 60 alertes mitjançant el Sistema d'Intercanvi Ràpid d'Informació de Productes Químics (SIRIPQ). La major part d'aquestes notificacions es donen per irregularitats en l'etiqueta, en la fitxa de dades de seguretat i/o en la classificació del perill.

Alertes alimentàries per perill, 2018

Biològics	75
Altres	59
Químics	48
Físics	19
Total	201

La gestió dels riscos ambientals

Les actuacions en l'àmbit de la salut ambiental van dirigides a preservar la salut de la població davant els riscos ambientals.

L'autoritat competent centra les activitats en les aigües de consum humà, els productes químics, les plagues i vectors, les instal·lacions de risc de dispersió de legionel·la, els allotjaments infantils i juvenils, els càmpings, la qualitat de l'aire i les emissions electromagnètiques.

Qualitat de l'aire i camps electromagnètics

Un dels aspectes que preocupen en aquests moments la ciutadania són els possibles efectes que sobre la salut poden tenir els camps electromagnètics i la contaminació atmosfèrica derivada dels contaminants químics, especialment d'aquells compostos sobre els quals no hi ha una regulació a escala europea, estatal o autonòmica. Per aquest motiu, diferents secretaries, organismes i entitats afectades per la matèria s'han trobat en la necessitat de crear un òrgan col·lectiu que posi en comú l'anàlisi dels possibles efectes sobre la salut, que pugui promoure nous estudis i que en faci difusió, per conscienciar la població de la importància, entre altres aspectes, de millorar la qualitat de l'aire per gaudir d'una bona qualitat de vida. En resposta a aquesta necessitat, el Govern de la Generalitat va aprovar el 16 d'octubre de 2018 l'Acord GOV/103/2018, pel qual es crea la

Comissió per a l'estudi dels efectes de la qualitat de l'aire i les immissions acústiques i electromagnètiques sobre la salut i el medi ambient a Catalunya.

Actuacions per prevenir la legionel·losi

L'ASPCAT ha constituït un grup de treball per a l'anàlisi de situació dels casos i brots de legionel·losi a Catalunya i la proposta d'accions de millora per prevenir la malaltia. S'ha estimat oportú crear una sistemàtica de treball que generi una suma d'esforços, permeti un intercanvi de coneixements i d'informació i un debat tècnic entre persones amb experiència de diverses administracions implicades. L'objectiu és reduir el nombre d'afectats per legionel·losi, tant els que apareixen en forma de brot com els casos aïllats, estudiant els possibles factors o causes que han pogut intervenir en l'aparició d'aquests brots i casos de la malaltia.

D'altra banda, Catalunya ha participat en el grup de treball creat pel Ministeri de Sanitat, Consum i Benestar Social i algunes conselleries de salut de les comunitats autònomes per establir un posicionament de les administracions sobre el document elaborat per les associacions AQUAESPANA, ANECPLA i FEDECAI *Informe técnico sobre la complementariedad de la Norma UNE 100030:2017 vs el Real Decreto 865/2003 de 4 de julio, por el que se establecen los criterios higiénico-sanitarios para la prevención y control de la legionelosis.*

Protocol d'actuació davant arbovirosis

Mosquit tigre vector d'arbovirosi (zika, dengue i chikungunya)

En el marc de l'aplicació del Protocol per a la vigilància i el control de les arbovirosis transmeses per mosquits, l'any 2018 es van realitzar 77 inspeccions entomològiques i 39 determinacions analítiques dels virus del dengue, del chikungunya i de zika en mosquits. Cal destacar la detecció del primer cas de dengue autòcton a Catalunya. Així mateix, aquest mateix any s'han realitzat quatre inspeccions entomològiques en l'àmbit de la província de Barcelona com a conseqüència del primer cas de virus del Nil Occidental en cavalls a Catalunya. En tres d'elles s'han recollit mostres de mosquits que han resultat negatives al virus.

Projectes de control de productes químics

L'any 2018 s'ha participat en el projecte d'inspecció REACH-EN-FORCE 6 sobre la classificació i l'etiquetatge de mescles, impulsat per l'Agència Europea de Substàncies i Mescles Químiques (ECHA), en el marc del control dels reglaments europeus REACH (registre, avaluació, autorització de substàncies químiques) i CLP (classificació, etiquetatge i envasat de substàncies i mescles). L'objectiu del projecte ha estat valorar el compliment del CLP pel que fa a la classificació i l'etiquetatge de les mescles perilloses, el compliment del REACH sobre les fitxes de dades de seguretat i el compliment de les normes específiques aplicables als detergents líquids en càpsules per a la roba i als productes biocides, entre d'altres. En aquests projectes, com en anteriors, hi han participat de forma coordinada els departaments de Salut i de Territori i Sostenibilitat, i l'Agència Catalana del Consum.

Vigilància i control sanitaris de les aigües destinades a consum humà

En el marc del Projecte 3.1 de protecció de la salut del Pla de salut de Catalunya 2016-2020, en matèria d'innovació en la gestió del risc adaptada als nous reptes i riscos emergents, s'ha elaborat una proposta d'actualització del programa de vigilància i control sanitaris de les aigües de consum humà de Catalunya pel que fa als criteris d'autocontrol de la qualitat de l'aigua, tenint en compte els nous criteris recollits en el Reial decret 902/2018, de 20 de juliol, pel qual es modifica el Reial decret 140/2003, de 7 de febrer, pel qual s'estableixen els criteris sanitaris de la qualitat de l'aigua de consum humà, que alhora aplica l'enfocament dels criteris preventius de l'Organització Mundial de la Salut basats en els plans sanitaris de l'aigua per a les zones de proveïment.

L'any 2018 s'han analitzat 2.216 mostres d'aigües de consum humà.

Revisió del sistema de control: millora de la qualitat

L'organització disposa de mecanismes de revisió per tal de garantir la qualitat dels controls oficials efectuats en l'àmbit de la protecció de la salut. El model actual de revisió del sistema de control oficial inclou tres tipus de tècniques:

- Supervisió del control oficial. Permet valorar la correcta realització de funcions dels agents de control i garantir l'aplicació de la normativa vigent en l'àmbit alimentari i ambiental. Durant el 2018 s'han realitzat 420 supervisions d'accions de control oficial efectuades pels agents de control i altres professionals amb tasques de protecció de la salut.
- Verificació de l'eficàcia. Té com a finalitat avaluar l'aplicació correcta de tots els programes i plans de control oficial establerts per l'organització, comprovar si són coherents i valorar l'assoliment dels objectius establerts en cadascun d'ells. Aquesta verificació l'ha de dur a terme la mateixa autoritat competent responsable de planificar i executar els controls.
- Auditoria interna de control oficial. Té com a objectiu comprovar, d'una manera global, l'adequació del sistema de control oficial implementat. L'examen l'ha de dur a terme un equip auditor funcionalment independent dels serveis que intervenen en la planificació i execució dels controls oficials, seguint estàndards internacionalment reconeguts. En la fase actual, aquesta tècnica s'està aplicant únicament en l'àmbit alimentari. Durant l'any 2018 s'ha finalitzat l'auditoria interna del sistema de control oficial dels perills biològics en els aliments i s'han treballat els plans d'acció de les auditories realitzades dins del pla 2013-2018.

Acreditació dels laboratoris de salut ambiental i alimentària de l'ASPCAT

Durant l'any 2018 tots els laboratoris de l'ASPCAT s'han acreditat per a la tècnica de recompte *Legionella spp.* segons la nova edició de la norma UNE-EN ISO 11731:2017.

Durant l'any 2018, tècnics d'ENAC han realitzat les auditories següents als laboratoris de l'ASPCAT:

- Amb una durada de dos dies, una auditoria d'ampliació i seguiment (R3S3A3) al laboratori de l'ASPCAT a Tarragona, amb l'auditora en cap i dos auditors tècnics de microbiologia i de parasitologia.
- Amb una durada de dos dies, una auditoria de reavaluació amb ampliació (R4) al laboratori de l'ASPCAT a Girona, amb l'auditora en cap i dos auditors tècnics de microbiologia clàssica i de virus.
- Amb una durada d'un dia, auditoria de seguiment amb ampliació (R3S2A1) al laboratori de l'ASPCAT a Tortosa, amb l'auditora en cap i dos auditors tècnics de microbiologia i d'al·lèrgens.
- Amb una durada d'un dia, auditoria de seguiment amb ampliació (R4S1A1) al laboratori de l'ASPCAT a Lleida amb l'auditora en cap i una auditora tècnica de microbiologia.

Igual que en anys anteriors, el Ministeri de Salut va fer una visita al laboratori de Girona per tal de verificar els mètodes analítics que cal utilitzar en el marc del programa de control oficial per a l'exportació de productes RTE als EUA.

També es va rebre una auditoria/visita extracomunitària de Colòmbia al laboratori de l'ASPCAT de Girona.

Tot i que ha estat un any amb molts canvis i amb uns volums de feina molt elevats en tots els laboratoris, això no ha quedat reflectit en les auditories d'ENAC atès que totes van ser superades amb èxit, fet que demostra una vegada més la robustesa del sistema de qualitat implantat.

Sistemes d'informació

Els sistemes d'informació utilitzats en protecció de la salut són un dels nuclis del funcionament del control oficial. Durant l'any 2018 s'han continuat els treballs de millora de les eines informàtiques per tal que els inspectors puguin realitzar actuacions de control oficial ràpides i eficaces.

Comunicació i transparència

Per tal que la ciutadania, els professionals i els sectors socials puguin accedir a la informació sobre les intervencions de control oficial efectuades en els diferents àmbits d'intervenció en protecció de la salut, s'elaboren informes d'indicadors de protecció de la salut i de resultats del control oficial, que es publiquen a través dels llocs web del Departament de Salut i de l'ASPCAT. Aquests informes són fruit de les actuacions de vigilància i control que realitzen els inspectors sanitaris, tècnics dels laboratoris i altres professionals de l'organització, i permeten extreure conclusions i recomanacions que contribueixen a millorar l'eficàcia del control oficial i les condicions higienicosanitàries dels establiments i instal·lacions en l'àmbit de la protecció de la salut.

També s'incideix en la necessitat de prevenir els efectes que els aliments i el medi poden tenir sobre la salut dels professionals i de la ciutadania en general mitjançant l'elaboració de consells i recomanacions que es difonen a través del Canal Salut, del web de l'ASPCAT i d'altres plataformes com YouTube Salut. Durant l'any 2018 destaca la producció de la segona edició de la videocàpsula *L'anisakis. Com es pot evitar?*

Activitats i resultats

	2017	2018
Establiments, centres i instal·lacions objecte d'intervenció de l'ASPCAT	33.022	34.918
Unitats de bestiar sacrificat als escorxadors	5.842.669,3	6.019.493,4
Inspeccions realitzades a establiments, centres i instal·lacions de l'àmbit alimentari sota la intervenció de l'ASPCAT	33.464	33.817
Auditories realitzades a establiments, centres i instal·lacions	157	180
Mostres analitzades	27.512	28.951
Mostres d'encèfals d'animals	298	227
Mostres d'aliments	17.535	18.896
Mostres d'aigua de consum humà	2.351	2.216
Mostres d'aigua d'instal·lacions amb risc de dispersió de legionel·la	4.800	4.952
Piscines	30	65
Aigües de bany	2.408	2.534
Altres	90	61
Determinacions analítiques realitzades	374.087	394.274
Alertes sanitàries gestionades a Catalunya	260	261
Aliments	177	201
Productes químics	83	60
Conformitat d'instal·lacions amb alt risc de dispersió de legionel·la (circuit de torres de refrigeració i condensadors evaporatius)	91,5%	91,1%
Conformitat d'allotjaments infantils i càmpings	99,3%	99,1%
Conformitat d'establiments i serveis plaguicides	97,7%	nd ¹
Conformitat de centres generadors de residus sanitaris	84,9%	82,2%
Conformitat d'establiments alimentaris	82,5%	86,1%
Conformitat de les zones de subministrament de consum humà	91,5%	nd ¹
Auditories internes rebudes	2	2
Auditories externes rebudes	18	19
Auditories d'organismes de la Unió Europea	7	3
Auditories d'autoritats sanitàries de països tercers	3	6
Auditories d'autoritats sanitàries de l'AGE per a països tercers	6	6
Auditories de l'Entidad Nacional de Acreditación (ENAC) als laboratoris	2	4
Supervisions del control oficial	362	420
Tramitacions de registres i autoritzacions	14.116	12.773
Activitats de policia sanitària mortuòria	9.299	8.535
Indústries alimentàries (RSIPAC)	4.637	4.023
Establiments i serveis plaguicides	146	211
Laboratoris de Salut Pública	34	4
Tramitacions de producte realitzades	2.889	3.573
Denúncies i queixes investigades	2.031	1.788
Consultes de protecció de la salut resoltes	10.838	12.171
Tràmits nous o actualitzats a l'OVT	20	15
Publicacions en web adreçades a professionals i parts interessades	14	7

¹ Dades no disponibles.

L'experiència

Aplicació dels procediments normalitzats de treball (PNT) en benestar animal

La protecció dels animals comença a la granja i s'ha de mantenir durant el transport i el sacrifici a l'escorxador.

Per garantir una correcta gestió dels animals no aptes per al transport donant compliment a la normativa relativa al benestar animal, s'han elaborat vuit procediments normalitzats de treball (PNT) que recullen les actuacions que han de seguir tots els agents implicats: titulars d'explotacions ramaderes, veterinaris de les explotacions, transportistes, operadors econòmics d'escorxador i serveis veterinaris oficials adscrits a escorxador. Aquests procediments s'han començat a aplicar a principi de 2018. Dins d'aquests vuit PNT n'hi ha dos que descriuen les responsabilitats i actuacions que han de desenvolupar els veterinaris oficials d'escorxador (VOE) adscrits a la Secretaria de Salut Pública:

- PNT 7, sobre les actuacions del Servei Veterinari Oficial de l'Escorxador davant l'arribada d'animals a l'escorxador i l'avaluació de la seva aptitud per al transport.
- PNT 8, relatiu a les actuacions del Servei Veterinari Oficial de l'Escorxador davant l'arribada d'animals a l'escorxador d'animals sacrificats d'urgència a l'explotació d'origen.

Concretament, el PNT 7 ha permès disposar de criteris comuns per tal d'identificar l'aptitud dels animals que han estat traslladats a l'escorxador i, sobretot, ha permès homogeneïtzar les actuacions que el VOE ha de realitzar davant l'arribada d'aquells animals que no són aptes per al transport però que s'han traslladat a l'escorxador.

D'altra banda, l'aplicació del PNT 8 ha permès aplicar la disposició prevista al Reglament 853/2004, donant l'oportunitat als operadors econòmics de les explotacions ramaderes de sacrificar, a la pròpia explotació, un animal sa que ha patit un accident i que, per tant, no és apte per ser transportat a l'escorxador. La instauració d'aquest PNT, doncs, ha possibilitat donar sortida comercial a les canals i despulles corresponents dels animals que, havent estat declarats no aptes per al transport, poden ser considerats posteriorment aptes per al consum humà, un cop les carns han superat una inspecció *post mortem* per part d'un VOE.

L'aplicació dels PNT ha estat positiva i ha suposat una millora en el compliment de la normativa de benestar animal, ja que ha disminuït la incidència d'arribada d'animals no aptes per al transport a l'escorxador, especialment de l'espècie bovina. Tot i això, cal continuar treballant en la seva aplicació per tal de millorar la gestió dels animals no aptes pel transport a la resta de les espècies d'ungulats.

Seguretat alimentària

L'acció coordinada i transversal a tota la cadena alimentària s'orienta a garantir els més alts nivells de seguretat alimentària.

La seguretat alimentària és una responsabilitat compartida entre operadors econòmics, administracions públiques i ciutadania. L'acció coordinada i transversal a tota la cadena alimentària –amb la participació i col·laboració de les autoritats responsables, dels agents econòmics que operen en la cadena de producció i distribució d'aliments així com també dels consumidors– contribueixen de forma sinèrgica a constituir un sistema integral d'intervenció pública en seguretat alimentària orientat a assolir l'objectiu de garantir els més alts nivells de seguretat alimentària a Catalunya. Des de la Sub-direcció de Seguretat Alimentària i Protecció de la Salut es porten a terme accions que s'emmarquen en aquest sistema integrat d'intervenció i que consisteixen en el desenvolupament d'accions en els àmbits de l'avaluació del risc, la planificació estratègica, el seguiment i l'anàlisi periòdica de la situació a partir d'indicadors, així com la comunicació i coordinació entre totes les parts interessades, la promoció de bones pràctiques i el control oficial. Durant l'any 2018 s'han portat a terme múltiples activitats en aquests àmbits, que es recullen a continuació.

Avaluació dels riscos associats als aliments

L'avaluació científica té com a objectius donar suport als gestors del risc mitjançant assessorament científic i facilitar a la ciutadania tota la informació científica disponible en matèria de seguretat alimentària. D'acord amb el que estableix la Llei 18/2009, de 22 d'octubre, de salut pública, el Comitè Científic Assessor de Seguretat Alimentària és l'òrgan assessor sobre els aspectes tècnics i científics de la seguretat i la qualitat alimentàries i està format per experts en seguretat alimentària de les universitats i dels centres de recerca de Catalunya. En matèria d'avaluació del risc, el 2018 s'ha continuat amb la recopilació d'informació científica, l'elaboració d'informes tècnics, l'organització de jornades i *workshops*, el manteniment de xarxes de treball amb institucions especialitzades i el manteniment de l'activitat dels grups d'experts necessaris.

S'han aprovat els informes científics:

- Extensió de la data de consum dels aliments. Criteris per a l'aprofitament segur
- Pràctiques correctes de desinfecció de vegetals. Durada del tractament amb hipoclorit per a la desinfecció de vegetals (s'ha elaborat una infografia divulgativa basada en aquest darrer document)

D'altra banda, s'han iniciat els treballs necessaris per elaborar i aprovar l'informe científic sobre criteris de referència per al control de l'elaboració de fuet davant el risc de salmonel·la.

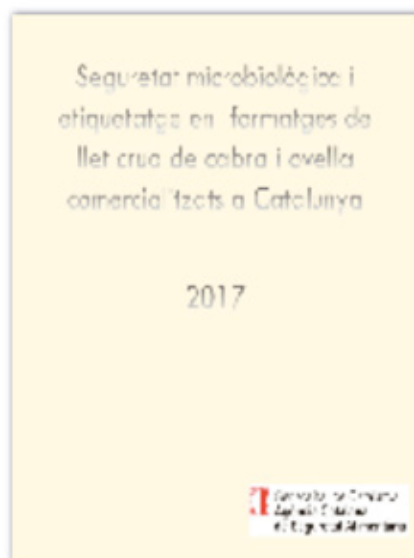
En la línia de treball de reunions científiques per analitzar temes d'interès s'ha celebrat el X Workshop d'avaluació del risc a la cadena alimentària. De l'avaluació a la gestió del risc, dedicat a l'extensió de la vida útil dels aliments i a la gestió de riscos en restauració.

S'han portat a terme els següents estudis d'exposició a través de la dieta:

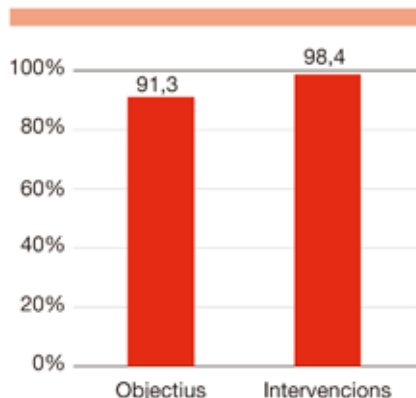
- [Estudi de dieta total, contaminants de procés. Exposició a 3-MCPD a Catalunya: avaluació del risc per als consumidors](#) (publicat el novembre de 2018)
- Estudi de dieta total, contaminants. Exposició a metalls pesants a Catalunya: avaluació del risc per als consumidors (informes rebuts, en revisió)
- Estudi de dieta sobre l'arsènic en arròs i productes derivats
- Estudi de dieta, contaminants. Dioxines
- Algues, iode i metalls pesants
- [Estudi de seguretat dels formatges de llet crua de cabra i ovella](#) (publicat el febrer de 2018)

S'han elaborat els següents informes tècnics i dictàmens científics:

- Avaluació del risc de l'ús d'aigua amb alt contingut de fluorurs per a la neteja de canals en escorxador
- Resposta a les preguntes parlamentàries 314_01363 sobre mesures adoptades per tractar les resistències antimicrobianes. Ref. 314JSG220518000058
- Resposta a la proposta de resolució parlamentària 250-01055/11 i 250-00038 sobre elaboració de perfils nutricionals propis en la lluita contra l'obesitat
- Informe sobre l'*Staphylococcus carnosus*. Starter de fermentacions microbianes en aliments
- Contaminació de llets infantils per *Bacillus licheniformis*
- Suport al projecte Millora i prevenció de les infeccions virals transmeses per aigua i aliments: seqüenciació massiva per a la identificació de virus emergents. Hepatitis i gastroenteritis
- Avaluació del risc per la presència d'alcaloides del sègol banyut en farina de sègol i derivats
- Avaluació del risc de complementos alimentaris amb vitamines
- Suport al projecte de l'IRTA Sant Carles de la Ràpita: Biodiversidad de la ciguatoxina en los ecosistemas y a través de la redes tróficas (CIGUATYROFIC)
- Suport al projecte de l'IRTA: Avaluació i validació de sistemes de desinfecció alternatius a l'hipoclorit de sodi en indústries de IV gamma
- Avaluació del risc d'estudis experimentals d'additius en alimentació animal (12 avaluacions)

Assoliment d'objectius i intervencions del Pla de seguretat alimentària de Catalunya 2012-2016

En col·laboració amb la UAB s'ha mantingut actualitzat el Mapa de perills alimentaris per a la identificació de perills associats als aliments. També s'ha continuat elaborant el butlletí *Mapa de perills* de la cadena alimentària, que es publica mensualment, ofereix informació actualitzada sobre alertes i perills relacionats amb cada aliment i factors associats. També s'ha continuat amb la publicació d'informes monogràfics a *ACSA Brief* (bimestral).

Informes *ACSA Brief* 2018

- Biofilms: supervivència dels microorganismes, perill invisible als aliments
- Àcids grassos trans i mesures de reducció
- Reavaluació del glifosat
- *Listeria monocytogenes*
- Contaminants de procés derivats del glicerol: monocloropropandiol (MCPD) i èsters d'àcids grassos de MCPD i de glicidol
- El furan

Planificació estratègica i seguiment

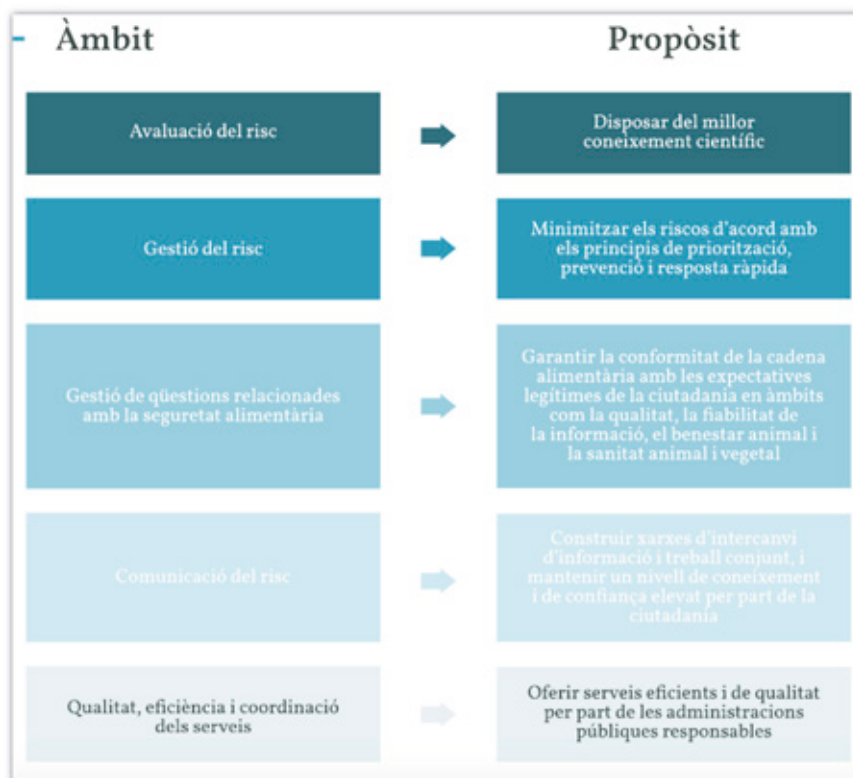
2018 ha estat el segon any de vigència del [Pla de seguretat alimentària de Catalunya 2017-2021](#), que va ser aprovat pel Govern de la Generalitat en data 29 de novembre de 2016. Durant el 2018 s'ha continuat amb la implementació i s'han mantingut els treballs de seguiment i anàlisi de la situació de la seguretat alimentària a Catalunya sobre indicadors quantitatius i qualitatius.

Durant el 2018 també ha estat possible recollir la informació necessària per elaborar l'informe d'avaluació de resultats del Pla de seguretat alimentària de Catalunya 2012-2016. Segons les dades disponibles s'han assolit el 91,3% del objectius i el 98,4% de les intervencions previstes. Un dels àmbits on les dades disponibles indiquen marge de millora són les toxiinfeccions alimentàries en restauració i altres establiments d'elaboració i servei directe de menjar als consumidors. Una de les principals conclusions és que cal impulsar un millor autocontrol i formació dels treballadors en aquest tipus d'establiments.

Durant el 2018 s'ha elaborat també la *Memòria anual sobre la situació de la seguretat alimentària a Catalunya* i el document *Indicadors* en els quals es recullen i analitzen les dades dels principals indicadors de seguiment. Es tracta de dades quantitatives sobre la incidència de malalties de transmissió alimentària, la prevalença de perills en aliments que es troben al mercat i el grau de compliment de les regulacions preventives per part de les empreses que operen a tota la cadena alimentària. Aquestes dades es contrasten amb les dels anys anteriors i amb dades europees. També s'analitzen dades qualitatives sobre els assumptes més rellevants trac-

tats en els fòrums professionals de treball, les notícies publicades en els mitjans de comunicació o els resultats d'enquestes, de manera que s'obté una visió global de quina és la situació de la seguretat alimentària a Catalunya i la seva evolució amb els anys, a l'hora que permet l'observació de tendències.

Segons les dades disponibles, el nivell de seguretat alimentària a Catalunya és elevat i estable amb certa tendència a la millora i comparable amb la mitjana de la Unió Europea. Tanmateix, es detecten àmbits on hi ha un cert marge de millora com, per exemple, l'autocontrol dels operadors de la cadena alimentària, la qualitat agroalimentària i l'etiquetatge dels aliments per evitar al·lèrgies i intoleràncies alimentàries, com també la formació dels manipuladors en el sector de la restauració. *Campylobacter* i *Salmonella* continuen sent els principals agents causals de malaltia de transmissió alimentària, cosa que obliga a continuar treballant en la lluita contra aquests agents en tota la cadena alimentària, especialment a la producció primària. Resulta també rellevant la conscienciació i informació de la ciutadania amb l'objectiu que puguin prendre mesures preventives en l'àmbit domèstic, que són de gran eficàcia, com per exemple mantenir les temperatures de conservació i una correcta higiene, arribar a una temperatura elevada de cuinat en totes les parts del menjar i evitar contaminacions creuades entre productes crus i cuinats.

Suport a la coordinació interdepartamental, interadministrativa i intersectorial

L'objectiu de la coordinació és construir xarxes d'intercanvi d'informació i treball conjunt. En aquest àmbit s'ha continuat treballant en el manteniment d'un diàleg permanent amb totes les parts que intervenen en la cadena alimentària representades a les diferents comissions específiques de treball i a la Comissió Directora de Seguretat Alimentària (CDSA), òrgan director format per representants dels departaments de la Generalitat, ens locals, organitzacions empresarials i associacions més representatives de consumidors. La CDSA s'ha reunit el 18 de juliol de 2018 i el 03 de desembre de 2018 i s'ha ocupat de fer el seguiment i orientar diferents assumptes, entre el quals destaquen els següents:

- Projecte de Llei de creació de l'Agència de Salut Pública de Catalunya
- Decret de venda de llet crua de vaca
- Anàlisi de la situació de la formació de manipuladors d'aliments en restauració
- Transparència en control oficial dels aliments
- Nova guia de pràctiques correctes d'higiene en establiments de restauració mòbil
- Aprovació de la Memòria anual sobre la situació de la seguretat alimentària a Catalunya 2016
- Aprovació de l'Informe d'avaluació del Pla de seguretat alimentària de Catalunya 2012-2016
- Seguiment de les alertes alimentàries
- Treballs del Comitè Científic Assessor de Seguretat Alimentària: Criteris interns per als inspectors sobre salmonel·la en fuet, Listeria en la restauració social i Microplàstics en la cadena alimentària
- Documents de comunicació en seguretat alimentària

Aquest diàleg es manté també mitjançant reunions periòdiques dels grups de treball de coordinació interdepartamental i interadministrativa, les comissions de treball amb els sectors de producció (llet, porcí, boví i oví, aviram, pesca i vegetals), sector de la distribució, sector de la restauració, la Comissió de Seguretat Alimentària i Reaprofitament Alimentari i la comissió de treball amb les associacions de consumidors. Els fòrums de treball són:

- Comissió Interdepartamental-Interadministrativa
- Comissió de Seguiment de Seguretat del Peix i Productes de la Pesca
- Comissió de Seguiment de Seguretat de la Llet
- Comissió de Seguretat de l'Aviram
- Comissió de Consumidors i Usuaris

- Comissió de la Seguretat del Boví, Oví i Porcí
- Comissió de Distribuïdors i Seguretat Alimentària
- Comissió de Seguretat dels Vegetals
- Comissió de Seguretat Alimentària i Reaprofitament Alimentari
- Comissió del Sector de la Restauració i la Seguretat Alimentària

Els principals temes tractats en aquests fòrums han estat:

- Resultats dels programes de control i de vigilància, novetats legislatives, notes tècniques aprovades, instruccions específiques del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca (DARP)
- Benestar animal: sacrifici ritual; missió comunitària sobre caudofàgia i pla d'acció resultant
- Situació de la pesta porcina africana a Europa i riscos per a Catalunya
- Comercialització d'ous en petites explotacions d'aviram
- Missió comunitària sobre la comercialització de la tonyina, seguiment i pla d'acció
- Documents de bones pràctiques sobre el consum segur de la tonyina i les mesures per prevenir l'anisakis
- Nou decret de comercialització de la llet crua i consells per a un consum segur
- Protocol de control de micotoxines del DARP i del punt d'inspecció fronterera de Barcelona
- Informació a les associacions de consumidors sobre consells de bones pràctiques en l'àmbit domèstic
- Gestió de les principals alertes alimentàries
- Traçabilitat i millora de la resposta de les empreses alimentàries en els processos de retirada d'aliments en els casos d'alertes
- Formació de manipuladors d'aliments i necessitats formatives. Manuals de manipulació d'aliments

Auditoria interna del control oficial de la cadena alimentària

L'ACSA porta a terme l'auditoria interna del sistema de control oficial de la cadena alimentària que està sota la responsabilitat de l'Agència de Salut Pública de Catalunya (ASPCAT). Hi ha un pla pluriennal d'auditories que té caràcter quinquennal.

El 2018 s'han portat a terme treballs d'auditoria en els àmbits següents:

- Auditories de perills químics i Pla d'investigació de residus
- Auditoria del sistema de control del sacrifici d'animals destinats al consum humà en l'àmbit competencial de l'ASPCAT

- Auditoria sobre el sistema de control dels perills biològics en l'àmbit competencial de l'ASPCAT
- Revisió i actualització del manual d'auditoria interna i dels estatuts d'auditoria de l'ASPCAT

Foment de pràctiques correctes i suport a l'autocontrol dels operadors i participants en la cadena alimentària

S'ha continuat amb els treballs de foment de la implantació de l'autocontrol i de pràctiques correctes als establiments alimentaris, oferint consells, material informatiu i impulsant l'elaboració de guies de pràctiques correctes d'higiene (GPCH) amb els sectors.

Guies publicades el 2018:

- [Guia de pràctiques correctes d'higiene per als establiments de restauració mòbil](#) (publicada el 4 de juliol)
- [Guia de pràctiques correctes d'higiene per a la venda de llet crua de vaca](#) (publicada el 26 de novembre amb motiu de l'aprovació per part del Govern del Decret de venda de llet crua)

Guies en preparació durant el 2018:

- GPCH per a petits productors de cerveses (en fase de revisió final i maquetació)
- GPCH per evitar les resistències antimicrobianes
- Actualització i revisió de GPCH per a les explotacions de bestiar porcí

Altres activitats i serveis en aquesta línia de treball són la base de dades de legislació alimentària, amb més de 2.500 entrades, que permet posar a l'abast dels operadors la normativa que els és d'aplicació. El 2018 s'han incorporat 220 normes a la base de dades amb notes d'actualitat normativa en referència a les normes més rellevants com ha estat el cas de les relatives a: Nova llista d'aliments nous, Bisfenol A, Additius, Acrilamida, Criteris microbiològics i resistència als antimicrobians, Venda directa de llet crua, MER en petits remugants, OMG, Etiquetatge facultatiu de l'oli d'oliva, Llista d'additius i un recull mensual de la normativa en seguretat alimentària de 200 entrades dels diaris oficials de la Unió Europea, l'Estat espanyol i Catalunya.

Lluita contra el malbaratament d'aliments: reaprofitament segur dels aliments

S'ha continuat donant suport a la lluita contra el malbaratament d'aliments en col·laboració amb la Fundació Banc dels Aliments i Càritas, tot fomentant la donació segura en el sector alimentari i amb la formació de personal i voluntaris d'entitats distribuïdores de les donacions, així com la difusió de directrius i recomanacions a la ciutadania.

Al 2018 han continuat les activitats de la Comissió de Seguretat Alimentària i Malbaratament per garantir la seguretat alimentària en el reaprofitament d'aliments. Aquesta Comissió està formada per representants de les entitats socials, de les associacions de consumidors i per representants de l'ASPCAT.

S'han portat a terme, a Lleida i a Tarragona, les sessions "Seguretat alimentària en les donacions i el reaprofitament alimentari. Creant xarxa" adreçades a les entitats socials que intervenen en les donacions i el reaprofitament alimentari. L'objectiu és, d'una banda, visibilitzar el paper de l'ASPCAT com a referent en seguretat alimentària en la lluita contra el malbaratament alimentari, donar a conèixer el material que ha treballat l'ACSA; i, d'altra banda, conèixer de primera mà la labor de les entitats i projectes locals. Així, s'ha presentat davant les entitats socials locals el document *Requisits de seguretat alimentària en la donació d'aliments*. El fet que s'hagi fet presencial augmenta i consolida el vincle entre l'ASPCAT i entitats socials tot adaptant-se a les casuístiques pròpies del territori.

Cal destacar també la publicació de l'opinió del Comitè Científic Assessor de l'ACSA sobre l'extensió de la data de consum preferent dels aliments. S'ha publicat també una infografia amb el títol [Les dates t'ajuden a no malbaratar aliments](#). En la mateixa línia de promoció i informació s'ha elaborat material en relació amb l'aprofitament segur dels aliments com són els llapis amb l'eslògan "Aprofita'ls amb seguretat".

Altres activitats en matèria de malbaratament han estat:

- Modificació de la [web de l'ACSA](#), orientada al reaprofitament segur dels aliments, a la qual s'ha incorporat un nou logo.
- Tutorització d'un treball de final de màster sobre una enquesta a consumidors per tal d'identificar sectors de la població on es produeix més malbaratament i tipologia d'aliments majoritàriament implicats.
- Publicació de vuit receptes contra el malbaratament d'aliments.

Comunicació en seguretat alimentària

La comunicació del risc s'orienta a mantenir un elevat nivell d'informació i confiança per part de la ciutadania. En l'àmbit de la comunicació dels riscos cal destacar les activitats següents:

Elaboració de 292 notes d'actualitat en seguretat alimentària publicades a la pàgina web de l'ACSA, entre les quals podem destacar les relatives a acrilamida, additius, situació de la seguretat alimentària 2015, glifosat i residus de medicaments veterinaris i de plaguicides, brots de listèria, venda directa de llet crua, bisfenol A, restauració i simplificació dels autocontrols en petits establiments.

Publicació de dossiers comunicatius

- La bioresistència o resistència als antimicrobians
- La vinculació del consum de carn vermella i processada amb el càncer
- L'ús dels fitosanitaris en l'agricultura

Publicació de material destinat al sector de la restauració

- Informació d'al·lèrgens en els establiments de restauració
- Consells de seguretat alimentària per a tastos gratuïts de promoció comercial
- Recomanacions d'higiene de fruites i hortalisses en la restauració
- Com fer servir el lleixiu per a la desinfecció de vegetals a la restauració
- Traducció al xinès de recomanacions per a la preparació segura del sushi
- Vídeos per a manipuladors d'aliments (en elaboració)

Publicació de material destinat a les escoles

- Programa "Ep, les mans ben netes!", nou material didàctic per promoure el rentat de mans orientat a fer activitats a classes d'educació primària i format per un conte, un quadern d'activitats i una guia per al professorat

Infografies publicades

- Listeriosi
- Acrilamida
- Consumir tonyina amb seguretat
- Tracteu la llet crua amb seguretat (aprovació del decret de venda de llet crua)
- Fals mite: les persones, en menjar carn d'animals que han pres antibiòtics, hi adquireixen resistència
- Infografies sobre els productes fitosanitaris:
- Què són els productes fitosanitaris?
- Per què són necessaris els productes fitosanitaris?
- Què regula la legislació europea dels productes fitosanitaris?

Càpsules

- Falsos mites: acrilamida
- 7 receptes de cuina per a al·lèrgics
- Consells per als pícnic de les sortides escolars

Consells publicats durant l'estiu

- Vols fer una costellada o una barbacoa?
- Menjar a l'aire lliure amb seguretat
- Consells per menjar amb seguretat musclos, petxines, ostres i altres bivalves
- Vols congelar aliments?
- No consumeixis begudes energètiques simultàniament amb alcohol
- Guarda els aliments a la nevera
- Recomanacions per a la prevenció de toxiinfeccions alimentàries centrades en el consum de vegetals crus
- Evita les toxiinfeccions alimentàries seguint les quatre normes bàsiques d'higiene
- Si vols congelar aliments, fes-ho amb seguretat

Consells durant la tardor

- No t'arrisquis amb els bolets
- Consells de seguretat alimentària per a la gent gran (1 d'octubre, Dia Internacional de la Gent Gran)
- Consumeix els vegetals crus amb seguretat
- Consells de seguretat alimentària en cas d'aiguats i inundacions

Modificació del material sobre la [preparació de peix cru o poc fet](#), vídeos i cartell. Nova recomanació: Sempre que preparis plats amb peix cru o poc fet (carpaccio, cebiche, escabetx, fumats freds, sashimi, seitó en vinagre, sushi, tataki, etc.) congela el peix durant 5 dies. Compra'l congelat si el teu frigorífic té menys de 3 estrelles.

Atenció als mitjans de comunicació

- Begudes ensucrades
- Data de caducitat dels aliments
- Bones pràctiques de manipulació d'aliments per evitar toxiinfeccions alimentàries
- Dades sobre les inspeccions a bars i restaurants a Catalunya
- El mal ús dels antibiòtics i la bioresistència
- Peix i mercuri
- Planta tora blava
- Un cavall de Vilanova i la Geltrú, afectat pel virus de la febre del Nil Occidental
- Fraus alimentaris

- Salut alimentària: “Sovint es genera psicosi respecte als presumptes riscos que comporta el que mengem i com ho mengem”
- Consells per al consum de llet crua
- Transport alimentari en camions
- La contaminació pels plàstics i l'abús d'aquests en el dia a dia: en relació amb l'embolcall d'aliments
- Obligació d'identificar en les etiquetes dels aliments els ingredients al·lergògens
- Dates de consum preferent i dates de caducitat

Jornades i cursos organitzats o amb participació de l'ACSA

- [XI Jornada de Seguretat Alimentària i Administració Local. Noves formes de comercialització d'aliments](#) (4 de juliol)
- Defensa alimentària (Food Defense), més enllà de la innocuïtat (27 de juny)
- X Workshop d'avaluació del risc a la cadena alimentària. De l'avaluació a la gestió del risc. Les universitats, els centres de recerca, les administracions i els operadors econòmics han compartit el coneixement científic disponible i les mesures per gestionar els riscos associats a la restauració (5 de desembre de 2018)
- Paper de l'ASPCAT en la donació i el reaprofitament d'aliments (Lleida, 6 de juny de 2018. Tarragona, 13 de març de 2018)
- Condicions sanitàries en la comercialització de productes de la pesca. I Workshop del sector del peix: com poder millorar la seva comercialització (Monells, 29 de gener de 2018)
- Participació de l'ACSA en la XIV Reunió anual de la SESAL. L'ACSA hi va participar presentant el pòster “Acrilàmida: situació i accions a Catalunya” i una ponència presentant el document *Extensió de la data de consum dels aliments. Criteris per a l'aprofitament segur* (4 i 5 d'octubre de 2018)

Suport a l'activitat exportadora

En l'àmbit del suport a l'activitat exportadora de les empreses alimentàries de Catalunya destaquen les activitats següents:

- Atenció i coordinació de les auditories portades a terme per autoritats competents dels països tercers importadors:
 - **Xina:** avaluació del sistema oficial i sistema d'identificació de l'establiment
 - **Brasil:** avaluació del sistema. Productes de la pesca
 - **Taiwan:** TFDA – auditoria del sistema d'establiments carnis
 - **Colòmbia:** auditoria del sistema d'establiments lactis
 - **Veneçuela:** auditoria del sistema d'establiments carnis
- Participació en grups de treball i disseny de documentació i procediments:
 - Grup de treball de certificació: Procediment d'atestació oficial – Cexgan 2.0
 - Procediment d'exportació d'establiments exportadors
 - Instrucció ús de llençol en l'exportació de productes d'origen no animal
 - Certificat de preexportació
- Supervisió d'establiments autoritzats al Estats Units d'Amèrica: 25 supervisions
- Autorització de nous establiments per exportar al Estats Units d'Amèrica: 4 visites
- Ampliació d'activitat d'establiment autoritzat a exportar a Israel
- Gestió d'informes article 11: 250 sol·licituds
- Gestió de no-conformitats

Activitats i resultats

Recerca i avaluació	2017	2018
Experts en seguretat de la cadena alimentària	1 reunions del Comitè Científic Assessor 3 reunions del Grup de Contaminants 2 reunions del Grup d'Alimentació i Salut	3 reunions del Comitè Científic Assessor
Informes tècnic i d'avaluació	19 informes tècnics i d'avaluació del risc	23 informes tècnics i d'avaluació del risc
Workshop d'avaluació del risc	1 riscos emergents en els productes del mar	1 risc associat a la restauració
Estudis d'exposició	3 informes <ul style="list-style-type: none"> • Alumini • Acrilamida • 3-MCPD 	6 estudis <ul style="list-style-type: none"> • 3-MCPD • Metalls pesants • Arsènic en arròs i productes derivats • Dioxines • Algues • Iode i metalls pesants • Seguretat en formatges de llet crua de cabra i ovella
Planificació estratègica i seguiment		
Pla de seguretat alimentària de Catalunya	1 informe de seguiment	1 informe de seguiment
Memòria anual sobre la situació de la seguretat alimentària a Catalunya	1 informe basat en 130 indicadors	1 informe basat en 130 indicadors
Auditoria interna		
	3 auditories internes finalitzades	3 auditories internes finalitzades
Coordinació d'administracions, operadors i consumidors		
	5 reunions de la Comissió Institucional AECOSAN 3 reunions de la Comissió Directora de Seguretat Alimentària 16 reunions de coordinació dels grups i comissions de treball: <ul style="list-style-type: none"> • 3 Comissió Interdepartamental-Interadministrativa • 2 Comissió de Seguiment de la Carn de Bovi, Oví i Porcí • 2 Comissió de Seguretat de l'Aviram • 2 Comissió de Treball de Consumidors i Usuaris • 2 Comissió de Seguiment de Seguretat del Peix i Productes de la Pesca • 2 Comissió de Seguiment de Seguretat de la Llet • 2 Comissió de Seguretat dels Vegetals • 1 Comissió de Seguretat Alimentària i Reaprofitament Alimentari 	2 reunions de la Comissió Directora de Seguretat Alimentària 3 reunions de la Comissió Interdepartamental-Interadministrativa 2 reunions de la Comissió de Seguiment de Seguretat del Peix i Productes de la Pesca 2 reunions de la Comissió de Seguiment de Seguretat de la Llet 2 reunions de la Comissió de Seguretat de l'Aviram 2 reunions de la Comissió de Consumidors i Usuaris 2 reunions de la Comissió de Seguretat del Bovi, Oví i Porcí 1 reunió de la Comissió de Distribuïdors i Seguretat Alimentària 2 reunions de la Comissió de Seguretat dels Vegetals 1 reunió de la Comissió de Seguretat Alimentària i Reaprofitament Alimentari
Foment de l'autocontrol a les empreses		
Guies de pràctiques correctes d'higiene	Reconeixement oficial de 5 guies de pràctiques correctes d'higiene 1 jornada	Publicació de 2 guies de pràctiques correctes d'higiene
Base de dades de legislació alimentària	169 entrades	220 entrades

Recerca i avaluació	2017	2018
Comunicació en seguretat alimentària		
Pàgina web especialitzada	158.972 visites	439.572 visites
Butlletins mensuals	12 butlletins <i>InfoACSA</i> . 1.200 subscriptors 6 butlletins <i>ACSA Brief</i> i 1.250 subscriptors 11 butlletins <i>Mapa de perills</i> i 1.300 subscriptors	12 butlletins <i>InfoACSA</i> . 1.200 subscriptors 6 butlletins <i>ACSA Brief</i> i 1.250 subscriptors 12 butlletins <i>Mapa de perills</i> i 1.300 subscriptors
Resposta a consultes	397 consultes ateses	653 consultes
Material de divulgació	90 notes d'actualitat 11 consells sobre seguretat alimentària 3 vídeos • Pla de seguretat alimentària • Clau per elaborar amb seguretat preparats d'arròs i peix cru • La informació nutricional a l'etiquetatge dels aliments 8 receptes de cuina per a al·lèrgics	292 notes d'actualitat 12 consells de seguretat alimentària
Mitjans de comunicació	23 demandes ateses de premsa escrita, programes de TV i ràdio	15 demandes ateses de premsa escrita, programes de TV i ràdio

L'experiència

Anàlisi i millora de la formació de les persones que treballen en establiments de restauració

Considerant les dades epidemiològiques disponibles, més del 70% dels brots de toxiinfecció alimentària es generen en establiments d'elaboració i servei de menjar directament al públic, amb especial protagonisme de bars i restaurants. Cal, doncs, una millora en la higiene dels processos que se segueixen en aquests establiments i també en la formació dels seus treballadors. Per tal de recollir informació de qualitat en la matèria i establir estratègies de futur s'ha portat a terme una anàlisi detallada de la situació de la formació de treballadors en els establiments de restauració i de les opcions per impulsar una millora en aquest àmbit.

Per tal de recollir informació qualitativa es va treballar amb grups de discussió formats per inspectors, treballadors i operadors del sector. Seguidament es va recollir informació quantitativa mitjançant una enquesta a 300 responsables d'establiments de restauració complementada amb una altra a professionals de l'Administració pública amb tasques d'inspecció en establiments que elaboren i serveixen menjar directament al públic. Així mateix, s'ha portat a terme una ronda de reunions als serveis regionals de l'ASPCAT per demanar l'opinió a totes les parts interessades (associacions de restauració, personal inspector, administracions locals i escoles de restauració). Paral·lelament es va portar a terme un estudi dels models de gestió de la formació de manipuladors d'aliments a diferents països.

Les conclusions indiquen que hi ha un acord majoritari que existeix una necessitat de millorar la higiene i la formació en aquests establiments. Aquest acord també inclou la necessitat que els treballadors disposin d'una formació bàsica en seguretat alimentària i que els responsables de l'operativa diària tinguin una formació adequada per poder dissenyar i supervisar els procediments de treball en el dia a dia amb vista a garantir la seguretat alimentària. D'altra banda, una majoria de participants estarien d'acord amb la implantació de sistemes de transparència que permetin conèixer a la ciutadania quina és la situació higiènica dels establiments oberts al públic.

Cal, doncs, treballar per impulsar accions prenent com a referència les qüestions en què hi ha un acord majoritari. Un dels primers passos ha estat l'elaboració del *Manual bàsic de manipulació d'aliments* i del *Manual per a responsables a càrrec d'establiments que elaboren i serveixen menjar directament al públic*. Aquestes primeres mesures han d'anar seguides d'altres orientades a la millora de la formació en manipulació d'aliments i a la implementació efectiva de la figura del responsable de l'autocontrol en l'operativa diària en els establiments.

Vigilància i resposta a emergències de salut pública

El sistema de vigilància ha continuat realitzant monitoratge de totes les 48 malalties de declaració obligatòria.

La vigilància de la salut pública consisteix en el conjunt d'actuacions destinades a la recollida, l'anàlisi, la interpretació i la difusió sistemàtica de tota aquella informació relacionada amb l'aparició i extensió de les malalties i els seus determinants amb la finalitat d'aconseguir-ne el control efectiu.

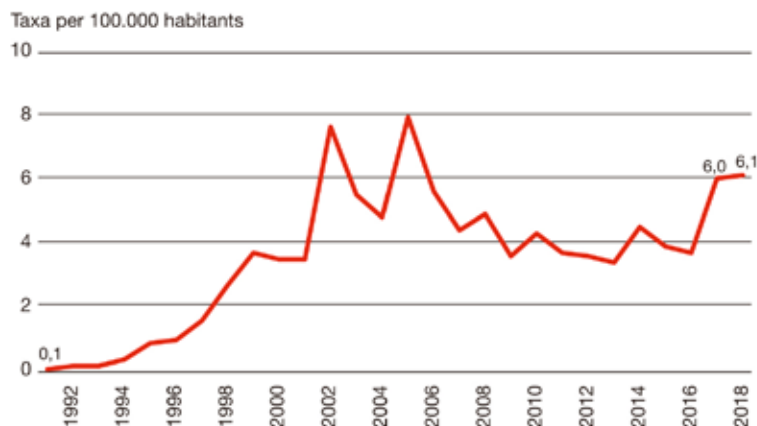
L'any 2018 el sistema de vigilància ha continuat realitzant les tasques de monitoratge de totes les malalties subjectes a declaració, que es concreten en la vigilància de 48 malalties transmissibles. La gestió de la vigilància de les malalties transmissibles s'organitza al voltant del sistema de malalties de declaració obligatòria (sistema MDO) i hi intervenen el conjunt d'elements que conformen la Xarxa de Vigilància Epidemiològica de Catalunya (XVEC).

Monitoratge sistemàtic de malalties i determinants de salut

Aspectes destacables del monitoratge de les malalties subjectes a declaració obligatòria (MDO)

Cal destacar la monitorització del comportament de la legionel·losi, malaltia que ja l'any 2017 va experimentar un augment de la incidència en passar d'una taxa de 3,7 per 100.000 habitants l'any 2016 a una de 6,0 per 100.000. L'any 2018 aquest comportament s'ha mantingut estable i la taxa enregistrada ha estat gairebé idèntica a la de 2017, 6,1 per 100.000 habitants, i s'ha mantingut el comportament de malaltia d'elevada incidència (gràfic següent).

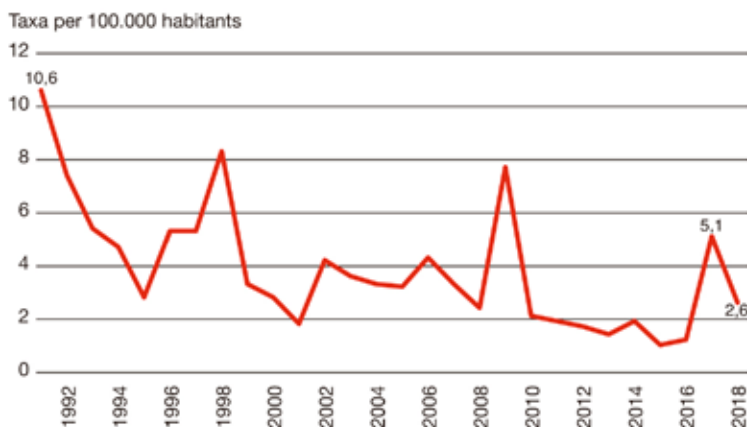
Morbiditat declarada al sistema MDO per legionel·losi, 1991-2018

Font: Registre de Malalties de Declaració Obligatòria. Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública.

Pel que fa a l'hepatitis A, després que l'any 2017 multipliqués gairebé per quatre la taxa d'incidència a Catalunya –fonamentalment com a conseqüència de l'existència d'un brot de la malaltia en el col·lectiu d'homes que tenen sexe amb homes (HSH)–, l'any 2018 ha experimentat una notable davallada i ha passat d'una taxa de 5,1 per 100.000 habitants l'any 2017 a una de 2,6 l'any 2018 (gràfic següent). El control del brot en homes que tenen sexe amb homes ha contribuït de manera rellevant a la davallada experimentada.

Morbiditat declarada al sistema MDO per hepatitis A, 1991-2018

Font: Registre de Malalties de Declaració Obligatòria. Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública.

D'altra banda, la monitorització feta el 2018 dels casos de tos ferina en els menors d'1 any i en els menors de 2 mesos –edats en què la malaltia presenta una major proporció de complicacions i hospitalitzacions (casos greus)– ha mostrat una disminució significativa d'aquests casos en comparació amb els casos abans d'implementar la vacunació a les embarassades (taula següent). A escala poblacional, durant l'any 2018 la tos ferina ha continuat la disminució de la incidència iniciada l'any 2016.

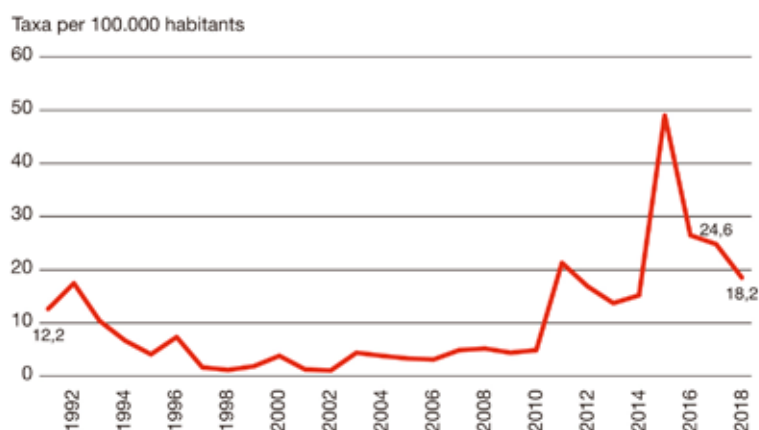
Comparació de casos de tos ferina abans de la vacunació de les dones gestants en el tercer trimestre de l'embaràs (any 2013) i després de la vacunació de les dones gestants (any 2018)

% casos tos ferina	2013	2018	p_value
% casos < 2 mesos	7,6%	1,4%	<0,001
% casos < 1 any	24,0%	11,2%	<0,001

Font i elaboració: Registre de Malalties de Declaració Obligatòria. Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública.

La taxa d'incidència de l'any 2018 s'ha situat en 18,2 per 100.000 habitants. La tos ferina va iniciar un comportament de reemergència l'any 2011, però des de 2016 s'observa una davallada dels nivells d'incidència. El 2018 la malaltia s'ha situat en el nivell baix de reemergència (gràfics següents).

Morbiditat declarada al sistema MDO per tos ferina, 1991-2018

Font: Registre de Malalties de Declaració Obligatòria. Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública.

Col·laboració amb l'ECDC (European Centre for Disease Prevention and Control) en la vigilància de la tos ferina en nens menors d'1 any (projecte PERTINENT)

L'any 2018 ha continuat a Catalunya l'execució del projecte PERTINENT, un projecte europeu en què, a més de Catalunya, hi participen sis estats membres de la UE. El projecte consisteix en un estudi de casos confirmats hospitalitzats de tos ferina en menors d'1 any per tal de conèixer la càrrega i les complicacions de la malaltia en aquest grup d'edat (incidència d'hospitalització, severitat de la malaltia i taxa de mortalitat). Aquest projecte també contempla un estudi sobre l'efectivitat de la primovacunaació dels nens menors d'1 any.

Estudi FIS de tos ferina

També ha continuat l'execució del projecte FIS de tos ferina, un estudi de casos i controls per analitzar l'efectivitat de la vacunació de les dones embarassades en el tercer trimestre de la gestació (entre les setmanes 27 a 36), en el qual participen totes les unitats de vigilància distribuïdes pel territori de Catalunya.

Pla de vigilància sindròmica de la grip

L'any 2017 es va dur a terme una prova pilot de vigilància sindròmica de la grip per tal de complementar la informació del Pla d'infeccions respiratòries agudes a Catalunya (PIDIRAC). L'avaluació de la prova pilot va ser positiva i es va decidir implementar aquest tipus de vigilància l'any 2018, amb la qual cosa es consolida la vigilància sindròmica de la grip.

El Pla de vigilància sindròmica de la grip pretén ser un complement del PIDIRAC, mitjançant l'obtenció d'informació diària sobre la morbiditat per infeccions respiratòries agudes ateses a les farmàcies sentinella del sistema de vigilància sindròmica de la grip i la medicació dispensada als pacients per tal de detectar de forma precoç l'aparició de les epidèmies de grip.

El Pla de vigilància sindròmica de la grip ha permès detectar la setmana d'inici i la durada de l'epidèmia de grip a Catalunya en la temporada 2017-2018. També ha obtingut informació sobre la morbiditat per grip no assistida en centres sanitaris.

Aquest Pla compta amb la participació de la Xarxa de Farmàcies Sentinella de Catalunya, que notifiquen al Pla diàriament els casos compatibles amb grip que consulten a les farmàcies.

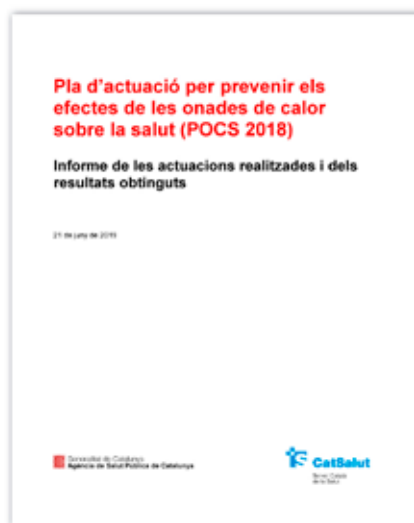
Efectes de les temperatures extremes sobre la salut, estiu de 2018

Les temperatures ambientals elevades i sostingudes comporten un augment de la mortalitat, sobretot en persones grans o amb factors de risc, que en països desenvolupats s'estima entre el 12% i el 40%.

L'any 2004, després de l'onada de calor de 2003, a Catalunya es va crear el Pla d'actuació per prevenir els efectes de les onades de calor sobre la salut (POCS), multidepartamental i multisectorial, que funciona cada temporada de juny a setembre.

Els objectius del POCS són: predir amb la màxima anticipació que permetin els mitjans tècnics les possibles situacions meteorològiques de perill, minimitzar els efectes negatius de les onades de calor sobre la salut de la població, especialment dels grups més vulnerables, i coordinar les mesures i els recursos existents a Catalunya per fer front a la possible onada de calor.

Les persones amb més risc de patir els efectes de les temperatures extremes són gent gran (sobretot més grans de 75 anys), nadons, persones

amb discapacitats físiques o psíquiques que tenen limitada la seva autocura, persones amb malalties cròniques, persones fràgils que viuen soles, persones amb condicions socials precàries, pacients amb medicacions que actuen sobre el sistema nerviós central, persones que realitzen una activitat física intensa o aquelles que han de romandre o fer activitat física a l'aire lliure (incloses les activitats laborals), entre altres.

Un dels indicadors utilitzats pel POCS són els casos de cop de calor, notificats pels hospitals a la Xarxa de Vigilància Epidemiològica de Catalunya (XVEC) i les defuncions que causen, notificades per l'Institut de Medicina Legal i Ciències Forenses de Catalunya (IMLCFC).

Ateses les temperatures extremes assolides durant els mesos de juliol i agost de 2018 i amb l'objectiu de disposar d'una informació detallada dels casos de cop de calor detectats a Catalunya, des de la Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública, coordinadora del POCS, es va realitzar una comunicació als hospitals per reforçar la vigilància, adjuntant la definició de cop de calor i la fitxa epidemiològica per a la recollida d'informació essencial sobre els casos.

L'estiu de 2018 es van notificar a la XVEC 65 afectats per cop de calor, 28 dels quals van morir. Tots es van notificar entre el 24 de juliol i el 14 d'agost, i només quatre abans de l'onada iniciada el dia 2 d'agost.

Les persones que van morir tenien entre 41 i 100 anys, el 60,7% eren homes i tots tenien factors de risc. El 53,6% van presentar el quadre al domicili i el 46,4%, al carrer, el 54% dels quals estava realitzant activitat laboral o esportiva. Tretze dels episodis es van produir a Barcelona ciutat, set a la resta de la província, un a Girona, un a Lleida i sis a Tarragona.

Durant l'estiu de 2018, les temperatures assolides a Catalunya van provocar una situació excepcional quant a l'elevat nombre de notificacions de quadres de cop de calor. Aquest important augment també respon a un reforç de la vigilància que va derivar en la recerca activa duta als centres hospitalaris de Catalunya, que també va jugar un paper important en l'increment de les notificacions a la Xarxa de Vigilància Epidemiològica de Catalunya.

Sistema de notificació microbiològica a Catalunya (SNMC)

El sistema de notificació microbiològica de Catalunya (SNMC) és un sistema de declaració obligatòria que forma part de la Xarxa de Vigilància Epidemiològica de Catalunya (XVEC) coordinat per la Sub-direcció de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública (SGVRESP). L'SNMC recull les declaracions periòdiques realitzades pels microbiòlegs sobre els microorganismes que ocasionen malalties infeccioses agudes amb confirmació analítica i les resistències antimicrobianes de determinats microorganismes que són rellevants en l'àmbit de la salut pública. L'SNMC es va posar en funcionament l'any 1993 com a sistema de notificació microbiològica de caràcter voluntari. A partir de l'any 2015, arran del Decret 203/2015, l'SNMC va passar a ser un sistema de notificació obligatòria.

Els microorganismes analitzats per l'SNMC estan distribuïts en les entitats clíniques següents:

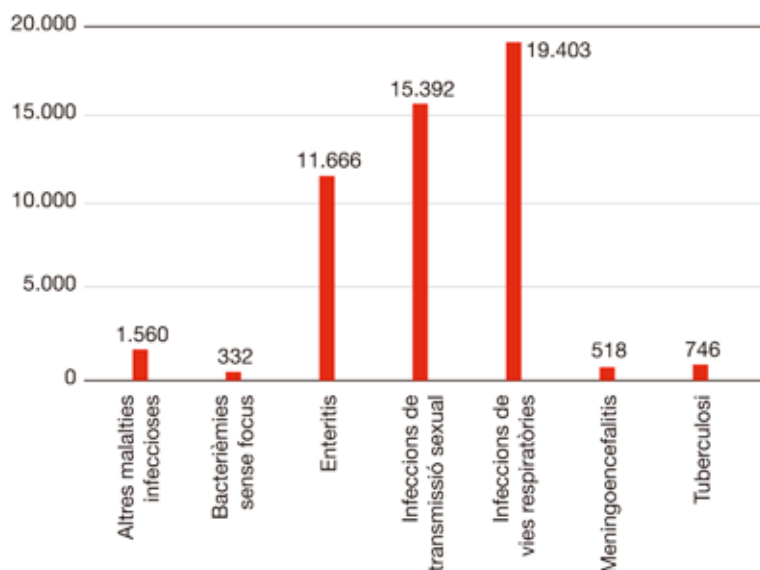
1. *Mycobacterium tuberculosis* complex
2. Infeccions de transmissió sexual
3. Meningoencefalitis
4. Infeccions de les vies respiratòries
5. Enteritis
6. Bacterièmies sense focus
7. Altres malalties infeccioses

Durant l'any 2018 han participat 55 laboratoris hospitalaris i extrahospitalaris. Aquests centres han representat el 92,8% del total de llits d'aguts que componen el Sistema Sanitari Integral d'Utilització Pública de Catalunya (SISCAT). La proporció dels centres d'atenció primària (CAP) que envien mostres per ser analitzades als centres participants a l'SNMC respecte del total de CAP de Catalunya ha estat del 87,0%.

Durant l'any 2018 s'han notificat 49.617 microorganismes causants de malalties agudes. D'aquests, 39.385 (79,5%) van ser d'origen hospitalari i 10.232 (20,5%), provinents de l'assistència primària.

Les entitats clíniques més freqüents han estat les infeccions de les vies respiratòries (19.403 casos, el 39,1%), les infeccions de transmissió sexual (15.392 casos, el 31,0%) i les enteritis (11.666 casos, el 23,7%). El *Mycobacterium tuberculosis* complex, les meningoencefalitis i les bacterièmies sense focus han representat l'1,5%, l'1,0% i el 0,7% dels microorganismes declarats, respectivament. El grup "Altres malalties infeccioses" ha representat el 3,1% dels casos (gràfic següent).

Nombre de casos confirmats de malalties infeccioses a l'SNMC segons entitat clínica, 2018

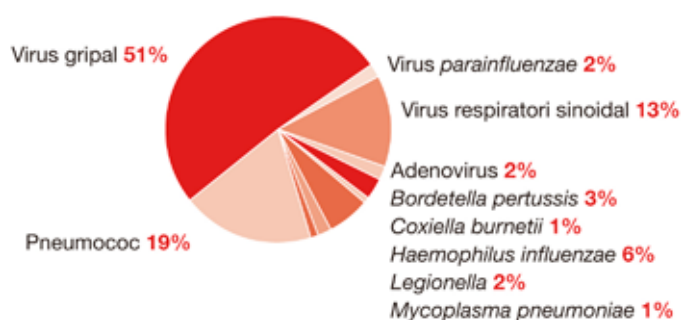

Font: Sistema de Notificació Microbiològica de Catalunya. Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública.

Durant el 2018 els microorganismes més freqüents han estat: virus gripal (9.894 casos), *Chlamydia trachomatis* (7.045 casos) i *Campylobacter* (6.090 casos).

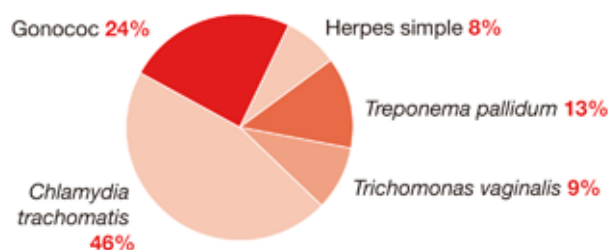
En els gràfics següents es mostra la distribució dels agents causals de les entitats amb més notificacions.

Infeccions de les vies respiratòries segons agent causal, 2018

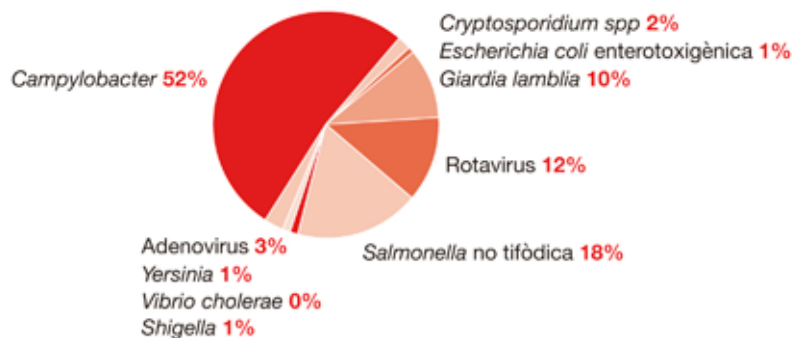
Font: Sistema de Notificació Microbiològica de Catalunya. Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública.

Infeccions de transmissió sexual segons agent causal, 2018

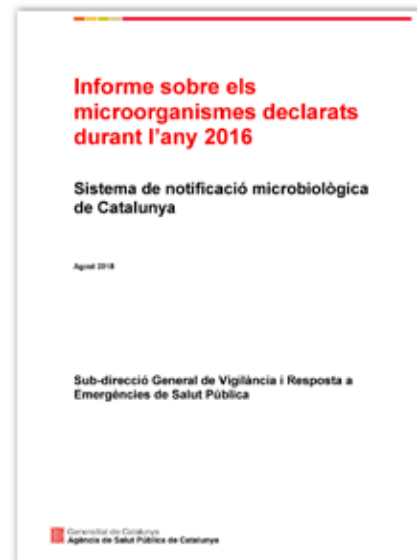
Font: Sistema de Notificació Microbiològica de Catalunya. Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública.

Enteritis segons agent causal, 2018

Font: Sistema de Notificació Microbiològica de Catalunya. Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública.

- L'any 2018 hi ha hagut un increment del 29,9% dels casos confirmats respecte de l'any 2017 (49.617 casos vs. 38.208).
- Les malalties amb major augment han estat la grip (9.894 casos el 2018 vs. 5.002 el 2017) i la *Chlamydia trachomatis* (7.045 casos el 2018 vs. 5.282 el 2017).

El nombre de naixements disminueix un 25% en l'última dècada.

Vigilància epidemiològica de la salut perinatal

El registre de salut perinatal de la Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública (SGVRESP) mostra que l'any 2018 han nascut 63.654 nadons de famílies residents a Catalunya. Aquesta xifra representa una reducció de 3.228 nadons (-4,8%) en relació amb l'any 2017, de manera especialment rellevant en la població autòctona (-7,8%), mentre que la població estrangera presenta un lleuger increment (0,6%).

Evolució del nombre de nadons vius, 2000-2018

Font: Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública.

Indicadors de salut perinatal, 2018

Mare de procedència estrangera	33,5%
Lactància materna en néixer	90,9%
Taxa de prematuritat	6,8%
Mare \geq 34 anys (global)	39,4%
(mares autòctones)	44,3%
(mares estrangeres)	29,8%
Edat mitjana de maternitat	32,6 anys

La tendència a una maternitat tardana segueix incrementant en la línia de països del nostre entorn. A Catalunya, de cada 100 nadons que neixen, 10 tenen la mare amb 40 o més anys i el 31,5% de les dones que donen a llum amb més de 34 anys són primíparaes.

La vigilància sistemàtica de la salut perinatal forma part del projecte europeu Euro-Peristat, on es consensuen els indicadors core de la salut perinatal a Europa. El sistema de vigilància de la salut perinatal permet disposar d'indicadors de la salut de les dones embarassades i dels nadons, tant de la xarxa sanitària pública com privada. Anualment es publica l'*Informe de salut perinatal a Catalunya*.

Detecció i resposta ràpida a alertes de salut pública d'interès per al sistema sanitari

Balanç de la vigilància de les arbovirosi importades

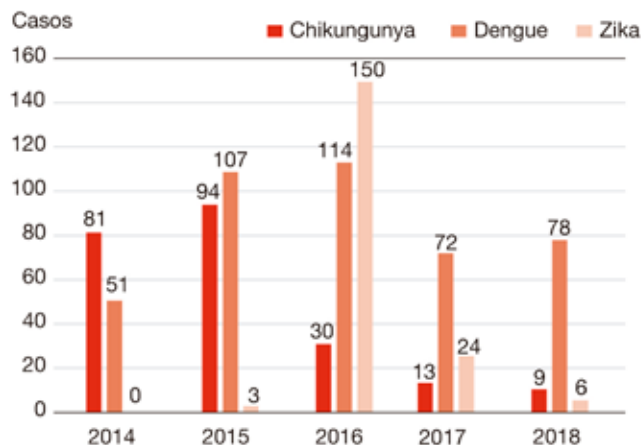
A Catalunya, on vectors competents per a la transmissió de dengue, chikungunya i zika es troben presents a diverses zones del territori, es duen a terme actuacions de vigilància i control tant dels casos de malaltia com del vector.

De l'1 de gener al 31 de desembre del 2018 s'han notificat un total de 190 sospites d'arbovirosi importada: el 65,3% (124) corresponen a dones, entre les quals 43 (34%) són gestants, que han estat seguides d'acord amb el Protocol d'actuació davant de casos de febre vírica de Zika en l'àmbit obstètric i pediàtric de Catalunya i en les quals no s'ha detectat cap anomalia relacionada.

Del total de casos confirmats, un 70% estaven virèmics i d'aquests el 92,3% es van confirmar durant el període d'activitat vectorial.

Durant l'any 2018 la incidència de casos confirmats importats de virus de Zika ha continuat la davallada iniciada l'any 2017 respecte de l'any 2016 (24 vs. 150) amb 6 casos confirmats. Davallada també observada amb anterioritat amb els casos de chikungunya que van passar de 95 casos el 2014 a 27 casos el 2016, 9 casos el 2017 i també 9 casos el 2018. La distribució dels casos de dengue importats a Catalunya es mantenen més estables.

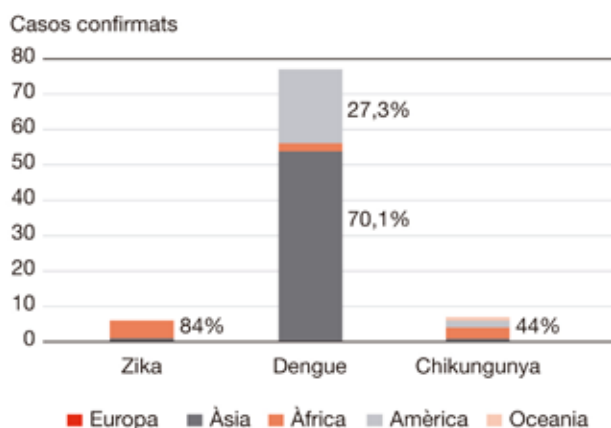
Distribució del casos d'arbovirosis diagnosticats, 2014-2018

Font: Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública. Secretaria de Salut Pública.

Tots els casos han estat d'origen importat amb l'excepció de un cas confirmat de dengue sense antecedents de viatge. El genotip del virus s'identifica com a DENV1, que coincideix amb els casos també autòctons detectats a Múrcia i el sud de França, tot i que no s'ha pogut confirmar si estaven relacionats. La procedència dels casos importats difereix segons el virus: l'origen asiàtic és el més freqüent en el cas del dengue i d'Amèrica en el cas del zika.

Distribució de la procedència dels casos d'arbovirosis confirmats, 2018

Font: Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública. Secretaria de Salut Pública.

De les dades obtingudes de la inspecció entomològica de la zona en el moment de la visita (final d'octubre), es dedueix que la població de larves i mosquits adults d'*Aedes albopictus* és molt baixa. Durant les investigacions epidemiològiques dutes a terme no es va identificar cap cas autòcton secundari.

Brot de xarampió

Durant l'any 2018 s'han registrat 97 sospites de xarampió, 56 de les quals complien criteri clínic de definició de cas (febre $>38^{\circ}\text{C}$ i exantema maculopapular amb almenys un dels tres símptomes següents: tos, rinitis/coriza i/o conjuntivitis). D'aquestes, se'n van confirmar 30 per laboratori o per vincle amb un cas confirmat. En el 99,8% dels casos es van estudiar mostres clíniques per dur-ne a terme la classificació com a confirmat o descartat; en el 55% dels casos es van genotipar les soques de virus per identificar les diferents cadenes de transmissió dintre d'un mateix genotip. L'edat mitjana dels casos confirmats ha estat de 28,8 anys (DS 16,7 anys), amb una mediana de 33 anys. Només es van confirmar un cas d'un menor d'1 any (10 mesos). Dels 30 casos confirmats, 24 no estaven vacunats (80,6%) –tres dels quals per motius de creences–, 5 (16%) estaven correctament vacunats amb dues dosis i un amb una dosi.

Durant l'any 2018 s'han registrat tres brots de xarampió iniciats per un cas importat, amb un total de 22 casos afectats.

Característiques dels brots de xarampió, 2018

Brot = 2018CAT-ASPB12-18 6 casos 4 B3 MVs/Saint Denis FRA/36.17-variant Origen importat del Regne Unit	Edat mitjana: 19,8 anys (DS 14 anys) Mediana: 21 anys Rang de 10 mesos-36 anys Distribució per sexe: 83,3% dones
Brot = 2018CAT-UTE03-18-VAL-2755/ 14 casos B3 MVs/Dublin IRL/8.16-variant Origen importat de Romania	Edat mitjana: 31 anys (DS 9 anys) Mediana: 33 anys Rang de 16-46 anys Distribució per sexe: 46,2% dones
Brot = 2018CAT-VV111-18 2 casos 1 B3 MVs/Kabul AFG/20.2014/3-variant Origen importat de Sud-àfrica	Edat mitjana: 25 anys (DS 33 anys) Mediana: 25 anys Rang d'1-49 anys Distribució per sexe: 100% homes

Del total de 14 casos confirmats en el brot de Terres de l'Ebre, 9 estan relacionats amb l'hospital. S'ha confirmat que els genotips variants dels virus de xarampió aïllats a Tortosa són el mateix, B3 MVs/Dublin.IR-L/8.16-variant i per tant queden tots com la mateixa cadena de transmissió originada a un hospital de València amb origen a Romania.

Vigilància epidemiològica de la sarna, 2010-2018

La sarna o escabiosi és una parasitosi de la pell causada per l'àcar *Sarcoptes scabiei*. Es troba arreu del món i afecta persones de totes les races i classes socials. Institucions com llars d'avis, centres sociosanitaris, centres de persones disminuïdes i l'entorn familiar són els àmbits on es produeixen de forma més freqüent els brots de sarna, atès que són col·lectius que per les seves característiques tenen més contacte entre els seus integrants. És habitual la presentació d'alguns brots anuals en les institucions esmentades i és important destacar que quan es contrau per primer cop aquesta parasitosi pot passar desapercebuda durant setmanes.

A Catalunya els brots de sarna (dos o més casos relacionats en el temps i l'espai) són de declaració obligatòria a la Xarxa de Vigilància Epidemiològica de l'Agència de Salut Pública de Catalunya. Des del moment en què es notifica el brot, es posen en marxa les actuacions corresponents d'investigació i control en coordinació amb el personal sanitari responsable en cada situació i es fan les recomanacions sobre les mesures preventives més adients destinades a intentar evitar l'aparició de més casos i a controlar-los si apareguessin.

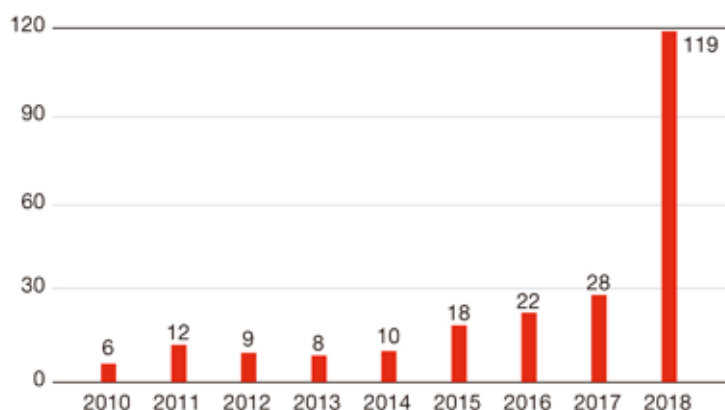
Les recomanacions bàsiques des de la Xarxa de Vigilància Epidemiològica van dirigides a fer una valoració adequada, per part d'un professional, de les persones que han manifestat picors i classificar-les com a possibles casos o no, prescriure quimioprofilaxi als contactes més propers que es considerin en risc i fer revisió de la resta de residents i personal per buscar lesions compatibles amb informació prèvia dels treballadors, afegint-hi un missatge tranquil·litzador. Existeix el protocol d'actuació en l'àmbit sanitari [Procediment d'actuació davant d'un brot d'escabiosi a l'àmbit sanitari](#) (2018).

Durant el període 2010-2018 s'han notificat a Catalunya 232 brots de sarna, amb un total d'afectats de 2.097, 49,7% dels quals es van donar l'any 2018.

Al gràfic de la pàgina següent s'observa un increment notable en la freqüència de brots notificats durant els darrers anys, i molt marcadament durant el 2018. El reforç de la vigilància epidemiològica amb una major conscienciació dels professionals sanitaris i una millora en la declaració han contribuït en gran mesura a l'increment de la detecció i notificació de brots. Els àmbits on s'han donat més freqüentment els brots de sarna són l'àmbit familiar i residències geriàtriques, que sumen el 65,9% d'aquests brots. El 2019 es publicarà al web de l'ASPCAT un nou Protocol de prevenció i control de l'escabiosi. La detecció i notificació precoç del brot i la ràpida adopció de les mesures de control adequades permeten limitar-ne l'extensió.

S'observa un increment notable en la freqüència de brots de sarna notificats durant els darrers anys, especialment durant el 2018.

Brots de sarna, 2010-2018

Font: Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública.

Variacions en l'epidemiologia de la malaltia meningocòccica

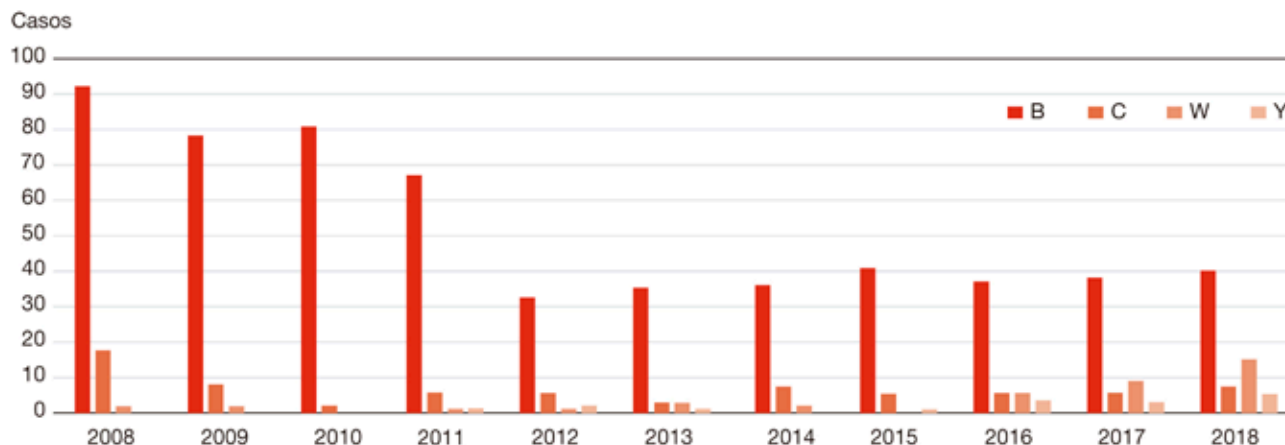
La malaltia meningocòccica continua representant un important problema de salut pública pel seu impacte social i sanitari, el pronòstic incert i els interrogants existents quant a la capacitat patogènica de l'agent causal i la susceptibilitat individual, així com pels canvis freqüents en el patró epidemiològic de la malaltia.

Aquesta malaltia és de declaració urgent per sospita a la Xarxa de Vigilància Epidemiològica de Catalunya (XVEC) i de notificació obligatòria tant al sistema de malalties de declaració obligatòria com al sistema de notificació microbiològica de Catalunya.

Durant el període 2008-2018 es van notificar a la XVEC un total de 739 casos de malaltia meningocòccica que van ser confirmats per laboratori, amb un màxim de notificacions l'any 2008 (107) i un mínim l'any 2013 (44). S'observa una disminució global progressiva fins al 2013 i un augment posterior, també progressiu, de 2014 a 2018.

El serogrup B de *Neisseria meningitidis* és el més freqüent durant tot el període, seguit pel serogrup C fins al 2015. Fins als últims anys era habitual la presentació d'un nombre reduït de casos per altres serogrups, fonamentalment W, generalment no superior a cinc casos anuals. Darrerament s'observa un canvi en aquesta distribució originat per un increment de casos per serogrups W i Y, que, en el cas del primer, és notable i progressiu entre 2015 i 2018, i ha arribat a superar en proporció el serogrup C. La taxa de letalitat per serogrup W ha oscil·lat entre un 28,6% i un 33% durant els tres últims anys. Els casos i les defuncions per aquest serogrup han afectat majoritàriament persones de més edat, i s'observa una menor afectació de nens i joves.

Distribució anual dels casos de malaltia meningocòccica, 2008-2018

Font: Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública.

És de gran rellevància mantenir una constant i exhaustiva vigilància epidemiològica per conèixer l'evolució i el comportament de la malaltia i poder instaurar les mesures de prevenció i control adequades en cada moment. La vacunació enfront dels serogrupos inclosos en les vacunes conjugades disponibles representa una mesura de provada efectivitat.

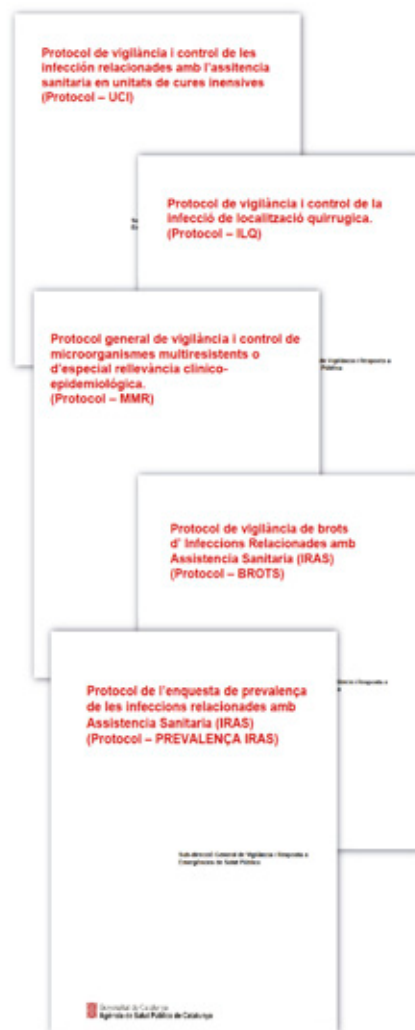
Pla de vigilància i control de les infeccions relacionades amb l'assistència sanitària (IRAS)

Les infeccions relacionades amb l'assistència sanitària (IRAS) són un problema de salut pública prioritari que s'emmarca en les línies de vigilància i control definides per la Comissió Europea, el Centre Europeu de Control de Malalties (ECDC) i la xarxa de vigilància epidemiològica estatal (RENAVE). A Catalunya, la Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública (SGVRESP) coordina el Pla IRAS. Aquest Pla permetrà consensuar la vigilància de les IRAS en el marc de la Xarxa de Vigilància Epidemiològica (XVEC) de forma homogènia i sistemàtica, per tal de conèixer la incidència a escala de comunitat autònoma, estatal i europea.

El Pla IRAS inclou cinc línies de treball:

- Brots d'infeccions relacionades amb l'assistència sanitària
- Resistències antimicrobianes
- Infeccions relacionades a les unitats de cures intensives (UCI)
- Infeccions de localització quirúrgica
- Prevalença de les infeccions nosocomials

Per donar resposta a les línies de vigilància i control de les IRAS està prevista la creació d'una xarxa de vigilància i control de les IRAS en el marc de la Xarxa de Vigilància Epidemiològica de Catalunya (XVEC).

Durant els mesos de juliol i octubre la SGVRESP va organitzar dues jornades on van participar professionals de la xarxa assistencial pública i privada, metges epidemiòlegs de Salut Pública i microbiòlegs que participen a la xarxa de laboratoris del Sistema de notificació microbiològica de Catalunya (SNMC).

En el transcurs d'aquestes jornades es van explicar les bases del Pla IRAS, els diferents àmbits d'actuació i de resposta i control, la necessitat de la protocol·lització, la informatització de la informació i la importància de la notificació puntual de les IRAS a la SGVRESP.

També es van descriure els acords del grup de treball estatal sobre resistències en el marc del Plan Nacional frente a la Resistencia a los Antibióticos (PRAN), en el qual participa la SGVRESP i la Societat Catalana de Malalties Infeccioses i Microbiologia Clínica.

En finalitzar les jornades es van crear grups de treball per desenvolupar les diferents línies que inclou el Pla IRAS amb l'objectiu d'elaborar protocols que permetin homogeneïtzar i estandarditzar les actuacions respecte de la vigilància i control de les IRAS al nostre entorn.

Vigilància i control de les malalties emergents

Programa de prevenció i control de la malaltia de Chagas congènita

La Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública (SGVRESP) ha participat a la reunió tècnica II WHO Technical Consultation on Control of Congenital Chagas disease in non-endemic countries, organitzada per l'Organització Mundial de la Salut (OMS) i el Ministeri de Sanitat, Consum i Benestar Social. En aquesta reunió es van discutir i actualitzar les recomanacions existents sobre vigilància, diagnòstic, seguiment i tractament de la malaltia de Chagas als països no endèmics. També es van fer presentacions dels països i regions que recullen informació epidemiològica. En aquest context, la SGVRESP va presentar el Programa de cribado de la enfermedad de Chagas congénita en Catalunya, que es coordina des de la SGVRESP, explicant-ne el funcionament i els resultats epidemiològics des de la seva posada en marxa l'any 2010.

A final d'any la SGVRESP va organitzar la III edició de la Jornada de Vigilància i Control de la Malaltia de Chagas Congènita a Catalunya: Novetats i Reptes de Futur a l'ASPCAT, on van participar més d'un centenar de professionals. En aquesta jornada es van presentar les novetats en l'àmbit del Programa de prevenció i control de la malaltia de Chagas congènita a Catalunya i es van comentar els reptes de futur encaminats al control i tractament de la malaltia.

També es va presentar el nou Protocol de cribatge, diagnòstic i tractament de la malaltia de Chagas en dones embarassades llatinoamericanes i

en els seus fills, fruit de la revisió del grup de treball de malaltia de Chagas congènita de Catalunya.

Entre les novetats del protocol cal destacar la inclusió de la prova diagnòstica de la reacció en cadena per a la polimerasa (PCR) als nadons de mare amb diagnòstic positiu per Chagas, la prioritització del diagnòstic i la vigilància d'altres fills quan es diagnostica la malaltia a la mare i el reforç de la vigilància i control de la malaltia amb l'obligatorietat de declarar el microorganisme que la provoca, anomenat *Trypanosoma cruzi*, al [Sistema de notificació obligatòria de Catalunya \(SNMC\)](#).

A la mateixa jornada es va difondre i presentar el tríptic dirigit a les dones embarassades llatinoamericanes amb l'objectiu de recordar la importància de realitzar el diagnòstic de la malaltia de Chagas en el moment de l'embaràs, així com fer el diagnòstic de la malaltia als altres fills i als nadons en el moment de néixer.

Durant l'any 2017 (dades provisionals) a Catalunya han nascut 118 nadons de mares diagnosticades amb malaltia de Chagas. Un nadó ha estat positiu a *Trypanosoma cruzi* (taxa de transmissió congènita provisional del 2,2%). Dels 87 altres fills de mares positives amb *Trypanosoma cruzi*, s'ha notificat el control del 51,7% i d'aquests, 3 (6,7%) han resultat positius i han rebut tractament.

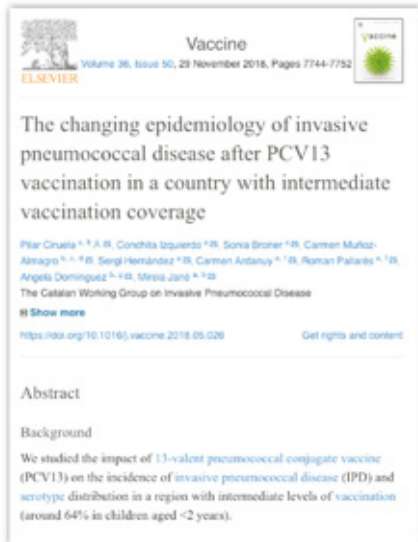
Col·laboració en la Xarxa Europea de Vigilància Activa de la Malaltia Pneumocòccica Invasiva (MPI)

Des de l'any 2012, la Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública (SGVRESP), a través de la xarxa del Sistema de notificació microbiològica de Catalunya (SNMC), participa en la xarxa de vigilància activa de la malaltia pneumocòccica invasiva europea (Spid-Net), creada per l'European Centre for Disease prevention and Control (ECDC). El tercer trimestre de 2018 es va fer la reunió anual de seguiment epidemiològic de la MPI en nens i en adults, en la qual van participar els components de la xarxa I-MOVE+: Seguiment integrat de vacunes a Europa en els adults de 65 anys i més, amb l'objectiu de fer sinergies entre les dues xarxes.

En el context del XXII Curso de actualización de vacunas, organitzat per l'Hospital Vall d'Hebron de Barcelona, la SGVRESP va participar a la taula rodona "Enfermedad invasiva. Epidemiología e impacto de la vacunación" amb la moderació de la taula i la presentació oral "Epidemiologia de la malaltia pneumocòccica invasiva a Catalunya", on es van mostrar les dades epidemiològiques de l'evolució de la MPI des de l'any 2012 fins a l'any 2016, analitzant l'impacte de la vacunació amb la vacuna antipneumocòccica conjugada 13-valent (Pn13) i les resistències antimicrobianes.

D'altra banda, s'han publicat les dades a la revista *Vaccine* amb l'article "The changing epidemiology of invasive pneumococcal disease after PCV13 vaccination in a country with intermediate vaccination coverage", on s'analitza la situació epidemiològica de la MPI en tots els grups d'edat abans i després de la comercialització de la Pn13. Cal destacar que es

va observar una disminució moderada de la incidència global de la MPI a causa de la reducció dels serotips inclosos a la vacuna Pn13, encara que els serotips no inclosos a la vacuna Pn13 van augmentar en el grup de 65 any i més.

Durant l'any 2018 s'han notificat 1.056 casos confirmats de MPI a Catalunya. La incidència ha estat més elevada en els de 65 anys i més amb 37,5 casos per 100.000 habitants, seguida dels menors de 5 anys (29,1 casos per 100.000 habitants). En els menors de 5 anys, els serotips inclosos en la vacuna Pn13 han representat el 25,6% dels casos. En el grup de 65 anys i més, aquests serotips han representat el 29,2% dels casos, mentre que els inclosos en la vacuna antipneumocòccica 23-valent han estat un 65,4% dels casos.

Programes de prevenció i control específics: vigilància de les ITS, la tuberculosi i la grip

Vigilància de la grip

Balanç de l'activitat gripal 2018-2019

El Pla de vigilància de les infeccions respiratòries agudes de Catalunya (PIDIRAC), coordinat per l'ASPCAT, mostra que l'activitat gripal a Catalunya en la temporada 2018-2019 ha estat moderada-alta, amb l'inici a les primeres setmanes de l'any 2019 i el pic epidèmic la setmana 5.

El virus predominant ha estat el virus de la grip de tipus A, subtipus AH1N1pdm09 i AH3N2. La taxa d'incidència de síndromes gripals acumulada ajustada per edat ha estat de 1.983,62 per 100.000 habitants (IC 95% 1.883,42-2.008,82), inferior a l'observada la temporada anterior (2.295,26 x 100.000 hab, IC 95% 2.187,94-2.402,58). La mitjana global d'incidència ha estat de 84,13 casos per 100.000 habitants, més elevada en el grup d'edat de 0-4 anys (283,23 x 100.000 hab).

La duració de l'onada epidèmica ha estat llarga, tot i que menys que la temporada anterior, 8 setmanes (entre la setmana 2 i la 10 del 2019), amb una incidència màxima de 338,5 per 100.000 habitants la setmana 5. La temporada 2017-2018 va ser de 13 setmanes amb una taxa màxima d'incidència de 413,3 per 100.000 habitants.

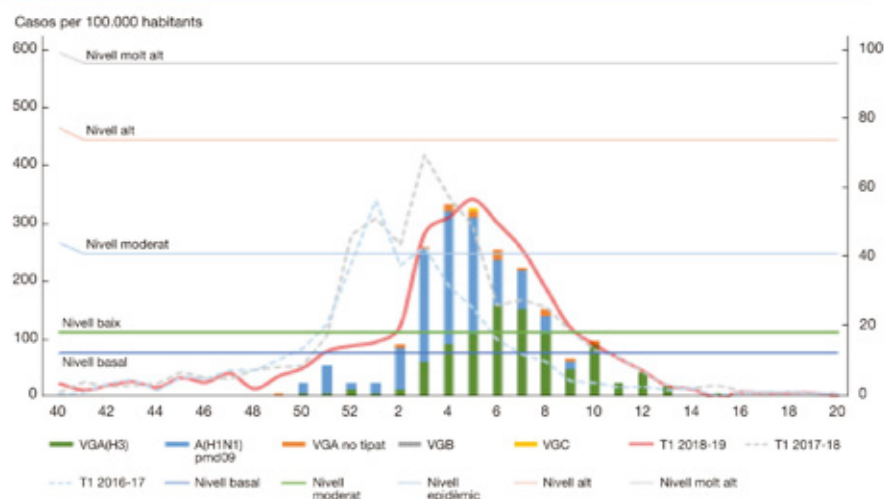
Informació de casos greus hospitalitzats per grip

S'han notificat 1.145 casos greus hospitalitzats confirmats de virus de la grip (CGHCG). Les taxes d'incidència acumulades setmanals dels CGHCG mostren una activitat inferior a la de la temporada passada, amb una taxa acumulada de 16,25 per 100.000 habitants (IC 95% 15,3-17,2) vs. 18,5 x 100.000 hab (IC 95% 17,5-19,6).

El 20,4% dels casos han requerit l'ingrés a una UCI, un 94% han rebut tractament antiviral i un 75% tenen algun factor de risc. El 69,3% dels casos no estan vacunats. En majors de 64 anys el percentatge de vacunats és del 46,4% (la temporada anterior va ser del 47,3%) i en els menors de 64 anys amb algun factor de risc és del 13%. El 57% dels casos greus tenen entre 65 i 100 anys.

La cobertura de vacunació dels CGHCG va ser del 30,7% en global (46,4% en majors de 64 anys i 13% en menors de 65 anys amb algun factor de risc).

Activitat gripal, temporada 2018-2019

Principals intervencions en l'àmbit de la tuberculosi per seguir reduint-ne la incidència

La tuberculosi és encara un problema de salut pública global que afecta milions de persones al món. Els Objectius de Desenvolupament Sostenible adoptats l'any 2015 plantegen com a fita acabar amb l'epidèmia de la tuberculosi l'any 2030.

A Catalunya la tuberculosi continua sent una de les prioritats de salut pública, per això es mantenen com a prioritàries la sospita diagnòstica precoç, la instauració de tractament i la realització dels estudis de contactes en col·laboració amb la xarxa de serveis socials per tal d'arribar a la població més desafavorida.

Actualment ens trobem en xifres de 13,0 per 100.000 habitants (dades preliminars 2018) a Catalunya i, per tant, cal seguir treballant en actuacions per reduir aquesta incidència.

Actualment un dels objectius de l'OMS per tal de disminuir la tuberculosi és impulsar la detecció de la infecció tuberculosa latent (ITL). El Pla nacional per a la prevenció i control de la tuberculosi també segueix aquesta línia d'actuació. Des de la Sub-direcció General de Vigilància i Resposta

a Emergències de Salut Pública de l'ASPCAT és una de les prioritats en la qual s'està treballant.

En aquest sentit, s'està treballant en el protocol de cribratge de la ITL per fer la detecció precoç en els grups de risc (persones amb VIH, adults i nens en contacte amb malalts amb tuberculosi pulmonar, pacients que inicien teràpia biològica, malalts en teràpia renal substitutiva, persones que es preparen per rebre trasplantaments d'òrgans o hemàtics, pacients amb silicosis, entre d'altres).

Per sensibilitzar els professionals sanitaris envers aquest cribratge i la infecció tuberculosa latent s'han elaborat materials de divulgació i informació. Així, la Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública ha editat un cartell i una infografia per impulsar aquest cribratge i recordar als professionals sanitaris la importància de detectar la infecció tuberculosa.

Servei d'Urgències de Vigilància Epidemiològica de Catalunya

L'objectiu del Servei d'Urgències de Vigilància Epidemiològica de Catalunya (SUVEC) és assegurar la detecció precoç i la resposta immediata davant les malalties de declaració urgent, els brots epidèmics de qualsevol etiologia i altres alertes epidemiològiques que es produeixin a Catalunya fora de l'horari laboral, així com les que es produeixin en altres comunitats de l'Estat espanyol i a Europa que afectin el territori de Catalunya. La detecció d'aquests problemes les 24 hores del dia permet avançar les mesures de control adequades per protegir la salut de la ciutadania i evitar que les alertes sobre problemes de salut esdevinguin problemes d'alarma social.

Resultats

L'any 2018 el SUVEC ha gestionat 503 incidències. L'activitat ha continuat la tendència creixent i en els 16 anys de funcionament (2001-2018) la càrrega de treball s'ha multiplicat per més de quatre.

L'any 2018 s'han gestionat 105 notificacions de tos ferina, 30 de xarampió, 154 de parotiditis, 28 mossegades (gos, gat, fura o ratpenat), 42 brots de diferents etiologies (inclou TIA), 18 legionel·losi, 17 hepatitis A, 25 arbovirosis (zika, dengue, malaltia per virus del chikungunya) i 14 de tuberculosi, amb la qual cosa s'ha donat compliment al que marquen les directrius internacionals pel que fa a la necessitat que els països disposin de sistemes per gestionar les alertes de salut pública de forma urgent i immediata les 24 hores del dia.

El SUVEC també ha atès 70 consultes de professionals assistencials relacionades amb diferents aspectes de les malalties sotmeses a vigilància.

Les notificacions han tingut l'origen en la xarxa assistencial: el 50% han estat declarades des de la xarxa primària i 40% des de l'hospitalària. El 10% restant ha tingut altres procedències (SEM, centres sociosanitaris, geriàtrics i altres centres).

Difusió d'informació per a l'acció i la coordinació

El **butlletí Vigilància ASPCAT** ha publicat sis números. Les alertes de salut pública internacionals, com el brot de virus de l'Ebola a la República Democràtica del Congo, o els casos de malaltia pel virus del chikungunya, zika i dengue, amb el primer cas autòcton de dengue notificat a Catalunya, hi tenen un paper destacat. La vigilància i el control de malalties de declaració obligatòria com la tuberculosi o la malaltia meningocòccica són notícies habituals, així com els programes sentinella (PIDIRAC i POCS). També hi té un paper destacat la vigilància de la salut perinatal a Catalunya. Entre les novetats destacades aquest any hi ha la constitució del Comitè d'Anàlisi i Seguiment de Malalties Transmissibles Emergents d'Alt Risc, així com el simulacre de brot de malaltia infecciosa d'alt risc no endèmica a Catalunya. Al butlletí també es difonen jornades i altres esdeveniments d'interès per als professionals.

El **Butlletí Epidemiològic de Catalunya** ha publicat 12 números i un recopilatori anual. Cada exemplar conté un article d'una temàtica concreta de salut pública, com ara "La Vigilància i control de les malalties transmeses per mosquits a Catalunya en el període 2015-2017" o "Resultats de la vigilància epidemiològica de la tos ferina (Catalunya 2011-2018)". També s'hi poden trobar les taules quadrisetmanals de les malalties de declaració obligatòria i del sistema de notificació microbiològica de Catalunya.

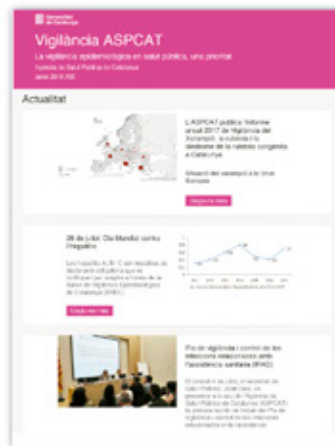
D'altra banda, durant el mes de maig es va impartir un taller sobre com escriure i revisar un article per a una revista científica amb l'objectiu de millorar la formació dels potencials autors i revisors d'articles per al BEC.

Pel que fa al **Butlletí Infosida** s'han publicat dos números, amb articles i notícies destacades de l'àmbit del VIH i les infeccions de transmissió sexual (ITS) com són "La importància del gènere en la prevenció i l'atenció de les ITS/VIH en l'Atenció Primària" i "Epidemiologia recent dels nous diagnòstics de VIH a Catalunya, 2017", entre d'altres. També es fa difusió de materials divulgatius i jornades o congressos d'aquest àmbit.

La difusió als webs Canal Salut i ASPCAT i al butlletí **Vigilància ASPCAT** dels protocols d'actuació, informes, fulls informatius o notícies de malalties emergents i amenaces de salut pública (brot d'Ebola, arbovirosis o el MERS-CoV entre d'altres), o de brots que es donen a Catalunya (xarampió, parotiditis) és una via ràpida i directa de fer arribar als professionals sanitaris informació rellevant per al seu treball diari.

Dels materials específics que s'han elaborat destacar, en relació amb la malaltia de Chagas, el **Protocol de cribratge, diagnòstic i tractament de la malaltia de Chagas en dones embarassades llatinoamericanes i en els seus fills**, adreçat als professionals, i el tríptic **Estic embarassada i tinc Chagas. Què has de saber?**, adreçat a les dones embarassades, disponible al web en català i castellà.

Per als professionals, s'ha de destacar també el document **Epidemiologia de la malaltia pneumocòccica invasiva a Catalunya. Informe 2012-2016**, publicat en català, castellà i anglès, i la **Guia per a la vigilància i el control de la varicel·la**.

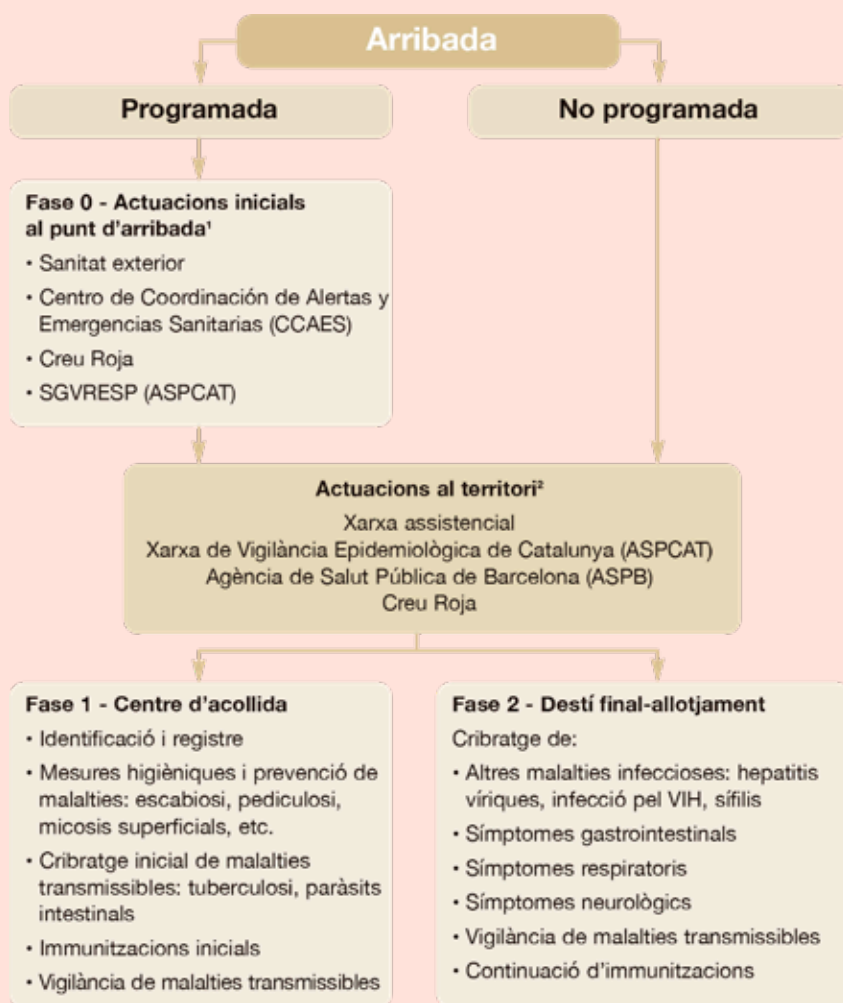
Activitats i resultats

	2017	2018
Notificacions al SUVEC (Servei d'Urgències de Vigilància Epidemiològica de Catalunya)	541	503
Tuberculosi		
Taxa d'incidència (per 100.000 hab.)	13,2	13,0
Nombre	999	991
Brots epidèmics (global)	696	nd
Legionel·la		
Taxa d'incidència (per 100.000 hab.)	6,1	6,1
Nombre	456	465
Brots de tos ferina	231	nd
Tos ferina		
Taxa d'incidència (per 100.000 hab.)	24,6	18,2
Nombre	1.856	1.382
Nous casos de VIH ¹	578	613
Sífilis ¹		
Taxa d'incidència (per 100.000 hab.)	22,9	23,8
Nombre	1.626	1.806
Gonorrea ¹		
Taxa d'incidència (per 100.000 hab.)	51,0	60,5
Nombre	3.622	4.601
Clamídia ¹		
Taxa d'incidència (per 100.000 hab.)	72,0	93,5
Nombre	5.107	7.106
Farmàcies amb prova ràpida de VIH	128	127
CAP amb prova ràpida de VIH	18	18
Butlletins epidemiològics de Catalunya	12	12
Butlletins de vigilància de la salut pública	6	6
Butlletins <i>Infosida</i>	1	2

¹ Dades CEESCAT.
nd: no disponible.

L'experiència

Protocol d'actuacions per al cribratge clínic i epidemiològic a les persones migrants que acaben d'arribar

1. Informació i actuacions segons els circuits habituals.
2. Valorar contactes amb el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, etc.

Esquema de vacunacions

	<7 anys¹	>= 7 anys¹
Prioritàries	XRP (triple vírica) Varicel·la Hexavalent (DTPa-PI-Hib-HB)	XRP (triple vírica) Varicel·la Td/dTpa
Altres	Antimeningocòccica C Hepatitis A Antipneumocòccica Grip²	Antipoliomielítica injectable Hepatitis B Hepatitis A Antimeningocòccica C (<20 anys) Antipneumocòccica (>65 anys) Grip²

Al nostre entorn, l'arribada de migrants i refugiats de forma irregular ha augmentat considerablement durant el primer semestre del 2018. Es tracta essencialment de persones que arriben per costa a la frontera sud de la Península Ibèrica, gairebé sempre en pastera, i són rescatades en alta mar i traslladades a ports segurs.

A les precàries condicions s'hi afegeixen els problemes de salut associats a la insalubritat i intempèrie, i que molts han fet processos migratoris llargs abans d'arribar al nostre país, sovint sense les garanties sanitàries adequades. Tots aquests factors poden afavorir l'aparició de malalties o l'agreujament de patologies de base que no han estat tractades durant aquest període de temps.

A Catalunya, les persones migrants o refugiades haurien de passar un primer cribratge sistemàtic en el punt d'entrada. Per això s'ha elaborat aquest [protocol](#), coordinat per la SGVRES.

Aquest protocol ha estat consensuat a la Comissió de Vigilància Epidemiològica i Resposta a Emergències de Salut Pública de la SGVRESP.

1. Seguint les pautes de rescat.
2. Situació d'amuntegament.

Cal tenir sempre en compte que no hi hagi contraindicacions per administrar les vacunes, per exemple en el cas de persones immunodeprimides.

Programa de Prevenció, Control i Atenció al Virus d'Immunodeficiència Humana, les Infeccions de Transmissió Sexual i les Hepatitis Víriques (PCAVIHV)

Context estratègic

El PCAVIHV té com a objectiu disminuir la incidència d'aquestes infeccions i millorar l'atenció a les persones afectades.

El dia 3 d'agost de 2017 es va aprovar el [Programa de Prevenció, Control i Atenció al Virus d'Immunodeficiència Humana, les Infeccions de Transmissió Sexual i les Hepatitis Víriques \(PCAVIHV\)](#).

El PCAVIHV és l'òrgan de referència transversal i de coordinació institucional que té com a objectiu planificar, impulsar, coordinar i avaluar les actuacions necessàries a Catalunya per tal de disminuir la incidència d'aquestes infeccions i millorar l'atenció a les persones afectades.

La finalitat del Programa és establir un marc comú de cooperació i actuació entre les principals unitats directives, òrgans i entitats del Departament de Salut amb funcions en la prevenció, el control i l'atenció al virus d'immunodeficiència humana (VIH), les infeccions de transmissió sexual (ITS) i les hepatitis víriques (HV) com són la Sub-direcció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública, la Sub-direcció General de Drogodependències i el Centre d'Estudis Epidemiològics sobre les Infeccions de Transmissió Sexual i Sida de Catalunya (CEEISCAT). El CEEISCAT és actualment un servei de l'estructura orgànica de l'Institut Català d'Oncologia (ICO) que depèn funcionalment del PCAVIHV i que, des del 1995, té atribucions centrals per a la vigilància epidemiològica i el monitoratge i avaluació relacionats amb el VIH, les ITS i l'hepatitis C. Addicionalment, desenvolupa els projectes de recerca aplicada a través de l'Institut d'Investigació en Ciències de la Salut Germans Trias i Pujol (IGTP).

Per primera vegada, en aquesta memòria es mostren reunides, sota el paraigua del PCAVIHV, les actuacions de vigilància i de promoció, tant del VIH i les ITS com de les hepatitis víriques que en memòries anteriors

apareixien en diferents apartats. De la mateixa manera, la web de l'ASP-CAT ha creat, durant l'any 2018, un espai específic pel PCAVIHV que engloba totes les accions, recursos i materials relacionats amb aquestes infeccions, així com una entrada a tots els continguts del CEEISCAT.

VIH/sida, infeccions de transmissió sexual i hepatitis víriques

Programa de prevenció, control i atenció al VIH, les ITS i les HV - PCAVIHV

El Programa de prevenció, control i atenció al virus d'immunodeficiència humana (VIH), les infeccions de transmissió sexual (ITS) i les hepatitis víriques (HV) és un instrument institucional integrat a l'Agència de Salut Pública de Catalunya per a la planificació, el disseny i la implementació de mesures per a la prevenció i el control d'aquestes malalties.

La finalitat del programa és establir un marc comú de cooperació i actuació entre les principals unitats directives, òrgans i entitats del Departament de Salut amb funcions en aquests àmbits amb l'objectiu de disminuir la incidència d'aquestes infeccions i millorar l'atenció a les persones afectades.

Més informació: [Ordre SLT/192/2017, de 3 d'agost, per la qual es crea el Programa de prevenció, control i atenció al virus d'immunodeficiència humana, les infeccions de transmissió sexual i les hepatitis víriques.](#)

Informació i recursos per a professionals

VIH / Sida	ITS	Hepatitis víriques
<ul style="list-style-type: none"> Plans d'actuació Guies i protocols Epidemiologia Monitoratge i avaluació 	<ul style="list-style-type: none"> Plans d'actuació Guies i protocols Epidemiologia Monitoratge i avaluació Materials divulgatius Enllaços d'interès 	<ul style="list-style-type: none"> Plans d'actuació Guies i protocols Epidemiologia Materials divulgatius Investigació i recerca

Pla d'acció enfront del VIH i altres ITS, 2016-2020

La finalitat d'aquest pla d'acció, creat per la Comissió interdepartamental de la sida a Catalunya i aprovat per acord de Govern, és poder facilitar l'adopció i la implementació de les mesures necessàries per reduir la incidència de la infecció pel VIH i altres ITS, millorar l'accés al tractament i la qualitat de vida de les persones infectades, així com reduir l'estigmatització que representa la infecció pel VIH i altres ITS mitjançant l'acció comunitària per a la inclusió social. En aquest marc d'actuació s'engloben les diferents accions dutes a terme i que es presenten en aquesta memòria.

Vigilància epidemiològica: tendència de les ITS i el VIH els darrers deu anys (2009-2018)

Aquesta anàlisi té un paper clau en l'avaluació de les estratègies per reduir la incidència de les ITS i del VIH, així com per millorar l'accés al diagnòstic i tractament de les persones infectades.

La notificació individualitzada i obligatòria dels casos d'ITS, incloent-hi el VIH, es fa dins el sistema de malalties de declaració obligatòria (MDO) i el sistema de notificació microbiològica (SNM), ambdós sistemes integrats a la Xarxa de Vigilància Epidemiològica de Catalunya (XVEC). Són malalties de declaració obligatòria al sistema MDO la infecció per VIH i/o sida i les següents ITS: la sífilis infecciosa, la gonocòccia, la clamídia genital i el limfogranuloma veneri (LGV). Els microorganismes que cal que els laboratoris notifiquin a través del SNM són el virus de l'herpes simple, *Treponema pallidum*, *Chlamydia trachomatis* D-K, L1-L3, *Neisseria gonorrhoeae* i *Trichomonas vaginalis*.

La incidència de la sífilis s'ha incrementat de 4,9 casos per 100.000 habitants l'any 2009 a 23,8 casos l'any 2018. Aquest increment ha estat superior en els homes que en les dones, tant en homes que tenen sexe amb homes (HSH) com en homes heterossexuals, que han passat de 218 i 43 casos l'any 2009 a 503 i 105 casos l'any 2018, respectivament.

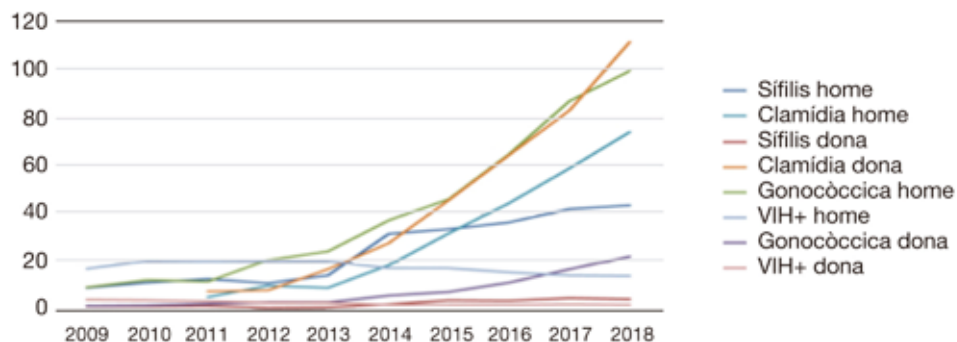
El nombre de casos de gonocòccia s'ha incrementat de 5,6 casos per 100.000 habitants el 2009 a 60,5 el 2018. S'observa una augment en tots els grups de transmissió: en HSH, de 166 casos el 2009 ha passat a 549 el 2018; en dones heterossexuals, de 50 casos el 2009 a 303 el 2018, i en homes heterossexuals, de 50 casos el 2009 a 408 el 2018.

La taxa global de clamídia s'ha incrementat de 6,6 casos per 100.000 habitants el 2011 a 93,5 casos el 2018. Tot i que els nombres absoluts són superiors per a les dones, l'increment ha estat proporcional tant en homes com en dones.

Globalment, el nombre de casos de VIH per 100.000 habitants ha presentat una lleugera i gradual disminució durant el període 2009-2018, en què ha passat de 10,7 el 2009 a 8,1 el 2018. De la mateixa manera, durant els últims anys s'observa un lleuger descens de 8,8 a 8,1 casos de VIH per 100.000 habitants del 2016 al 2018. Com a grup de transmissió, els HSH presenten els percentatges més alts durant tot el període, amb un augment del 39% al 59% entre el 2009 i el 2018. Malgrat això, segons les dades disponibles, la tendència dels darrers anys es mostra estable en el nombre de diagnòstics de VIH en HSH, en què ha passat de 322 casos el 2008 a 359 casos el 2018. En els homes i dones heterossexuals es manté el descens dels diagnòstics de VIH (de 149 i 117 casos el 2009 a 83 i 56 casos el 2018, respectivament). Finalment, els diagnòstics de VIH en persones que s'injecten drogues també han disminuït, i han passat de 74 casos el 2009 a 27 casos el 2018.

Evolució de les taxes d'ITS i VIH segons sexe, 2009-2018

Taxa per 100.000 homes i dones

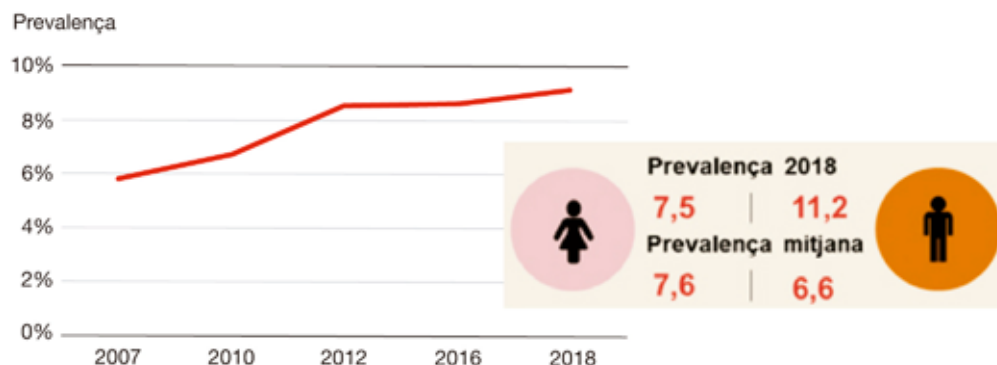

Monitoratge bioconductual

Clamídia

Des de l'any 2007 el CEEISCAT realitza el monitoratge de la prevalença de clamídia i els factors determinants per a la seva adquisició en joves menors de 25 anys atesos als centres d'atenció a la salut sexual i reproductiva (ASSIR) i centres d'atenció als joves. La mitjana de la prevalença de clamídia és del 7,7% durant el període 2007-2018, i ha passat del 5,8% el 2007 al 9,1% el 2018, que representa un increment del 57%. La prevalença mitjana del període d'estudi en les dones ha estat del 7,6% i del 6,6% en els homes. El darrer any la prevalença ha estat superior en els homes (un 11,2% respecte del 7,5% en les dones).

Prevalença de la clamídia, 2007-2018

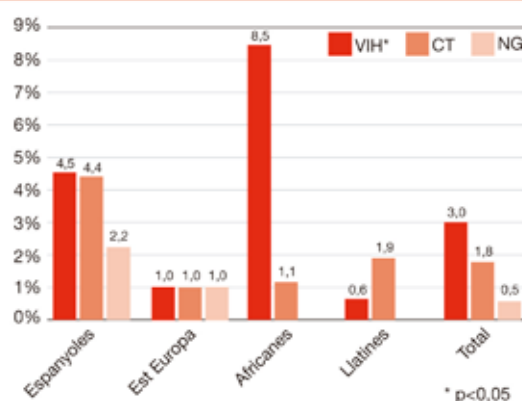
VIH i altres infeccions de transmissió sexual en treballadores del sexe

El CEEISCAT realitza el monitoratge de la prevalença d'infecció pel VIH i altres infeccions de transmissió sexual i dels seus determinants en dones treballadores del sexe a Catalunya des de l'any 2005. L'estudi es du a

terme amb la col·laboració de la Fundació Àmbit Prevenció i el Servei de Microbiologia de l'Hospital Universitari Germans Trias i Pujol.

Durant el 2018 es va realitzar una nova mesura de l'estudi i es va recollir informació bioconductual a una mostra de 400 dones reclutades al carrer, clubs i/o pisos de prostitució. Un 11% de les dones eren espanyoles; el 40% eren nascudes a països llatinoamericans, el 25% a països de l'est d'Europa i el 24% a països africans. L'edat mitjana de les dones era de 37,5 anys, (DE=9,9) i més del 90% declaraven usar el preservatiu en les seves relacions sexuals amb clients (últims 6 mesos). La prevalença del consum d'alcohol i drogues era elevada: el 34,2% havia consumit alcohol durant les relacions sexuals amb els clients i el 24,8% havia consumit cocaïna en els darrers 6 mesos. El gràfic següent mostra la prevalença del VIH, *Chlamydia trachomatis* i *Neisseria gonorrhoeae* segons l'origen.

Prevalença del VIH, *Chlamydia trachomatis* i *Neisseria gonorrhoeae* en dones treballadores del sexe, 2018

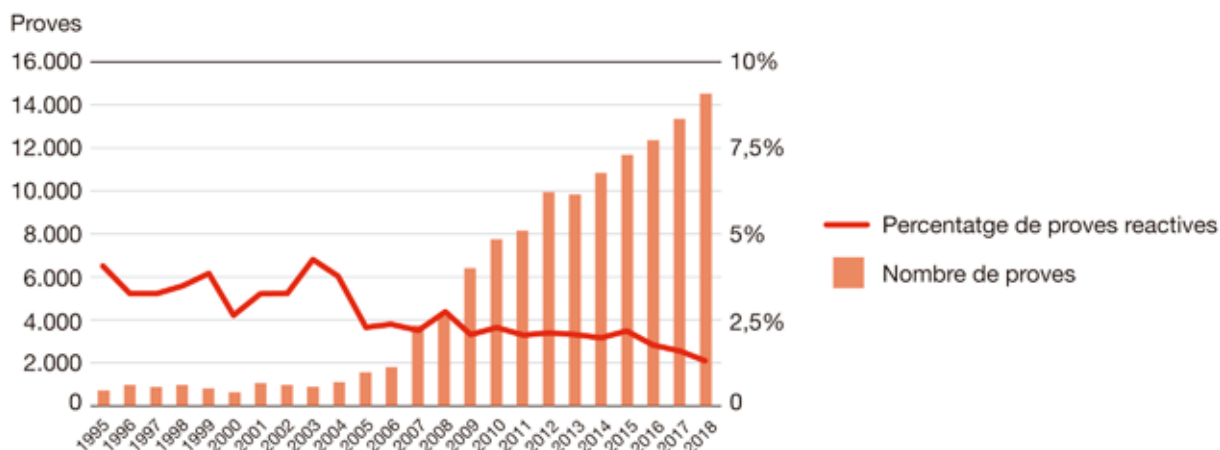
Monitoratge del diagnòstic i dels tractaments

Xarxa de centres comunitaris de cribratge del VIH (xarxa DEVO)

La xarxa DEVO està formada per 12 centres que ofereixen la prova del VIH de forma gratuïta, anònima, voluntària i confidencial. Els centres recullen de forma estandarditzada dades anònimes de totes les persones que es realitzen la prova i el CEEISCAT fa el monitoratge del nombre de proves i del perfil de les persones testades.

Entre 1995 i 2018 s'han realitzat 125.876 proves de VIH a la xarxa, de les quals el 2,1% van obtenir un resultat reactiu. Amb la introducció de la prova ràpida a final de 2006 hi va haver un increment del 102,9% en el nombre de tests realitzats. El 2018 els tests han arribat als 14.537, dels quals el 1,3% ha tingut un resultat reactiu. Del 2006 al 2018 hi ha hagut un increment en el nombre de tests realitzats del 686,2%, amb un increment anual mitjà del 21,1%. Tot i aquest increment en el nombre de tests realitzats, el percentatge de proves reactives no ha variat significativament, excepte en els darrers tres anys, en els quals s'observa un descens.

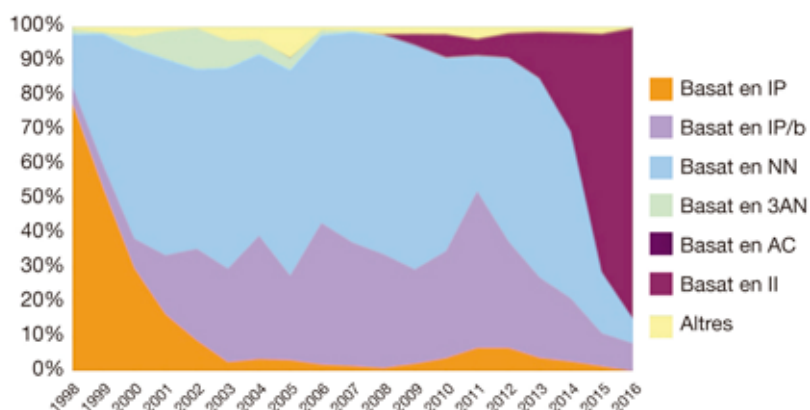
Proves realitzades de cribatge del VIH i percentatge de proves reactives a la xarxa DEVO, 1995-2018

Cohort PISCIS

La Cohort Poblacional de VIH Catalanobalear (PISCIS) és un estudi prospectiu i multicèntric format per pacients seropositius majors de 16 anys que s'han visitat per primera vegada en algun dels principals centres hospitalaris (16 a Catalunya i 2 a les Illes Balears) a partir de l'1 de gener de 1998. El 2018 s'ha estat treballant per actualitzar els sistemes de transmissió de dades entre els centres participants en aquesta cohort i el CEEISCAT, s'han incorporat nous hospitals a l'estudi i s'ha actualitzat la base de dades per incorporar el seguiment clínic dels pacients fins a desembre de 2018. La cohort inclou 28.747 persones, que equivalen a 212.052 anys/persona de seguiment, on 2.688 (9,4%) tenien sida al moment del reclutament, 3.326 (11,6%) han mort al llarg del temps i 16.624 (57,8%) estan en seguiment. Del total de persones actualment en seguiment, 3.055 (19,9%) són dones, 1.805 (11,7%) són majors de 60 anys i 13.872 (83,5%) estan en tractament, de les quals 11.104 (80,1%) han aconseguit la supressió viral.

Evolució anual de la pauta d'inici de la teràpia antiretroviral en els pacients de la Cohort PISCIS, 1998-2016

Desplegament de projectes de prevenció del VIH i altres ITS a través d'entitats comunitàries

El PCAVIHV implementa estratègies de resposta al VIH i altres ITS a través de diferents agents socials, entre els quals es troben les entitats comunitàries sense ànim de lucre.

Aquestes entitats desenvolupen projectes de prevenció del VIH considerats imprescindibles per a l'assoliment dels objectius marcats en el Pla d'acció enfront del VIH i les altres ITS 2016-2020, com reduir la incidència i el retard en el diagnòstic d'aquestes infeccions, millorar l'atenció integral i la qualitat de vida de les persones afectades i reduir l'estigmatització mitjançant l'acció comunitària per a la inclusió social.

L'objecte d'intervenció d'aquests projectes inclou: la detecció precoç, la prevenció entre el col·lectiu de persones que s'injecten drogues, persones LGTBI+, persones que es dediquen al treball sexual, joves i adolescents, dones, persones internes en centres penitenciaris, persones migrades, el compliment terapèutic, el suport emocional, el suport documental i la gestió en xarxa.

L'any 2018 s'han dotat 66 projectes desplegados per 31 entitats d'arreu de Catalunya per un import de 1.359.891,27 euros.

Profilaxi pre-exposició al VIH

La profilaxi prèvia a l'exposició (PrEP) és una estratègia basada en la utilització de fàrmacs antiretrovirals per prevenir la infecció pel VIH en persones no infectades. La PrEP és una acció que complementa una estratègia global de prevenció del VIH i altres ITS. Diferents estudis han mostrat que la PrEP és cost-efectiva, especialment en aquelles persones que tenen un alt compliment i sobretot si se'n prioritza l'ús en grups de població amb una elevada incidència del VIH, com són els homes que tenen sexe amb altres homes.

Fins que la inclusió de la PrEP en la cartera de serveis del Sistema Nacional de Salut (SNS) no sigui un fet, el PCAVIHV està dissenyant l'estratègia d'implementació futura de la PrEP a Catalunya i lidera l'*Estudio sobre evaluación de la factibilidad de la implementación de la PrEP, como estrategia de prevención de la infección por el VIH en población de alto riesgo en el SNS (2017-2019)*, a través del qual es dispensa la PrEP de forma controlada a 238 persones. També col·labora estretament amb els agents que desenvolupen els altres dos estudis existents en el nostre territori: el Programa PrEP-Ara: estudi pilot d'implementació de PrEP a Catalunya amb anàlisi de costos associats (2018-2019) i l'assaig clínic internacional DISCOVER.

Pla per a l'accessibilitat al preservatiu

Com a resposta al creixent nombre d'infeccions pel virus del VIH a través de la via sexual detectat a Catalunya, a través del PCAVIHV es desplega un ampli ventall d'iniciatives incloses en el Pla d'acció enfront del VIH i les altres ITS 2016-2020, entre les quals destaca la facilitació d'estratègies i eines preventives, i més concretament la provisió del preservatiu en un context on es faciliti també l'educació sanitària suficient per tal que les persones siguin lliures i conscients en la decisió del seu ús.

Amb l'objectiu de millorar l'accés de la població, especialment la jove i l'adolescent, a aquesta eina de prevenció –a través de l'abaratiment del preu final del producte, l'ampliació dels punts de dispensació i la diversificació del tipus de preservatius– es va crear el **Pla per a l'accessibilitat al preservatiu** que contempla les iniciatives següents:

Distribució gratuïta de preservatius masculins, femenins i lubricants

Es distribueixen gratuïtament als centres d'atenció a la salut sexual i reproductiva, a les Tardes Joves, als centres d'atenció i seguiment de les drogodependències, a saunes d'ambient gai i a les ONG que porten a terme projectes de prevenció del VIH/sida.

L'any 2018 s'han atès peticions de 83 entitats d'arreu de Catalunya i s'han distribuït un total de 2.117.768 preservatius masculins, 39.080 preservatius femenins i 394.800 unitats de lubricants.

Accessibilitat al preservatiu a baix preu: Programa Màquina

Aquesta iniciativa consisteix en la instal·lació de màquines dispensadores de preservatius masculins, en paquets de tres unitats al preu d'1,50 € (la meitat del preu actual en el mercat) en espais amb una elevada afluència de joves. La iniciativa no té cost per a l'entitat sol·licitant.

Les ubicacions són: centres d'atenció primària, centres per a l'atenció de la salut sexual i reproductiva, biblioteques, centres d'oci, zones d'enllaços de transport públic (FGC, rodalies RENFE i TMB), casals de joves i facultats universitàries.

Actualment hi ha instal·lades 419 màquines.

Estratègies de disminució del retard diagnòstic del VIH

A Catalunya s'estima que unes 32.500 persones estan infectades pel VIH, tot i que un 12% d'aquestes persones no ho saben. El 44% dels nous diagnòstics d'infecció s'han fet de forma tardana. El nombre de proves realitzades a la xarxa de laboratoris de Catalunya l'any 2018 ha estat al voltant de 300.000.

Tot i que el retard diagnòstic ha disminuït els últims anys, aquestes dades ens indiquen que cal intensificar les intervencions per tal de disminuir el percentatge de pacients diagnosticats amb retard.

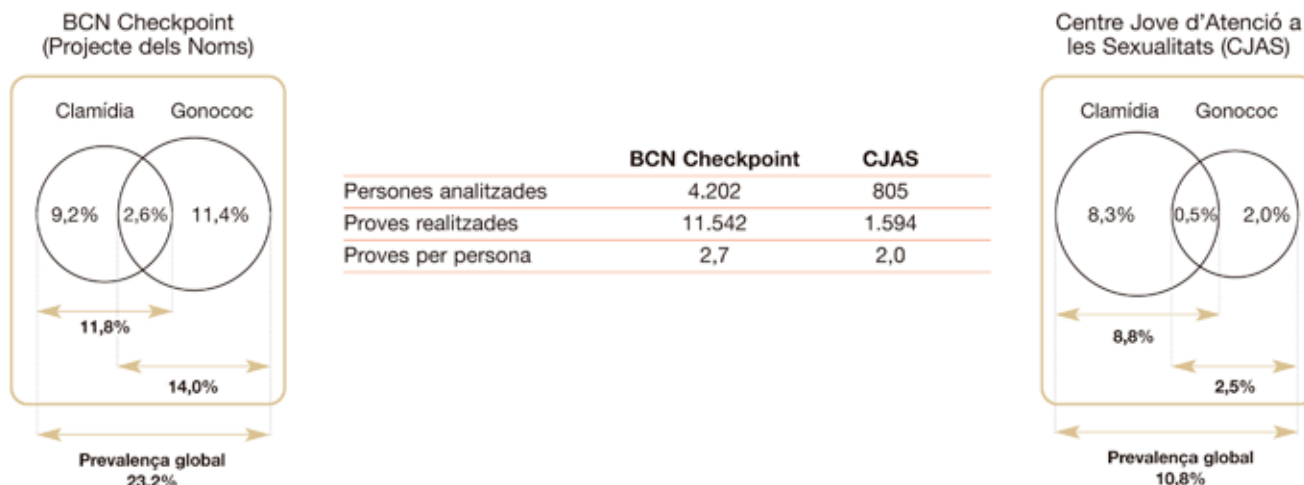
És per aquest motiu que des de l'ASPCAT s'impulsen les estratègies següents per incrementar l'oferta de la prova del VIH fora de l'àmbit sanitari, amb l'aplicació de les proves ràpides de diagnòstic.

1. Actualment s'ofereix la possibilitat de fer la prova ràpida de detecció d'anti-cossos contra el VIH a dotze centres comunitaris (ONG), al Centre de Salut Internacional i Malalties Transmissibles Drassanes Vall d'Hebron (Drassanes Exprés), als centres de Barcelona ciutat amb referent d'ITS i al servei mèdic de la UAB.
Durant l'any 2018 s'han realitzat 14.681 proves a les dotze ONG, de les quals l'1,23% han resultat reactives.
2. Cercar i oferir la prova a poblacions clau en els seus llocs de trobada, com poden ser: programes d'intercanvi de xeringues (PIX) i locals de trobada homosexual (saunes). Durant l'any 2018 s'han realitzat conjuntament amb l'Agència de Salut Pública de Barcelona 547 proves en saunes de contacte sexual, el 2,74% de les quals han resultat reactives.
3. Oferir la prova ràpida a 127 farmàcies de Catalunya. En aquestes farmàcies s'ofereix a la ciutadania la possibilitat de fer-se la prova de detecció ràpida del VIH i saber-ne el resultat en quinze minuts, de manera confidencial. L'any 2018 s'han realitzat 2.756 proves, el 0,94% de les quals han resultat positives.
4. Des de principi de l'any 2018 es pot adquirir a les oficines de farmàcia l'autotest del VIH, que permet a la persona interessada, i sense intervenció d'altres, la detecció d'aquesta infecció a partir d'una gota de sang.

Detecció precoç d'infeccions de transmissió sexual

Cribratge oportunista de les infeccions de clamídia i gonococ

El cribratge oportunista de les infeccions per clamídia i gonococ en poblacions clau en l'àmbit comunitari ha continuat mostrant-se durant el 2018 com una estratègia efectiva per reduir la transmissió d'aquestes dues infeccions de transmissió sexual (ITS). Des de març de 2015 fins al 31 de desembre de 2018 s'han realitzat 26.594 proves de frotis de faringe, recte i vagina i anàlisis del primer raig d'orina, que es corresponen a 10.347 persones. Els resultats de l'any 2018, que doblen el nombre de proves i persones usuàries de l'any anterior, confirmen que es tracta d'una estratègia de reforç complementària a la realitzada en els serveis sanitaris ben acceptada per la població, i que permet, d'una banda, detectar i tractar casos en les persones asimptomàtiques que no van als serveis assistencials i, de l'altra, fer el diagnòstic i tractament dels seus contactes, la qual cosa contribueix a evitar l'aparició de nous casos i les seqüeles derivades de l'absència de tractament.

Cribratge de la infecció per sífilis

A 10 de les 12 entitats comunitàries (ONG) que realitzen la prova de detecció del VIH s'ofereix també la prova ràpida de detecció d'anticossos de la sífilis. L'any 2018 s'han realitzat 12.329 proves, el 2,3% de les quals han resultat positives.

Material divulgatiu

El material divulgatiu en diferents formats i adreçat a la població general, col·lectius específics i també als professionals sanitaris és una bona eina per a la prevenció ja que facilita la sensibilització comunitària i millora la formació en salut.

Noves publicacions

- Cartell del Dia Mundial de la Sida 2018.
- Cartell Comunicat conjunt Dia Mundial de la Sida 2018.
- Cartell de difusió de la Setmana Europea de la prova de VIH i les hepatitis víriques 2018 per a la població en general i per a professionals.

Reimpressions i actualitzacions de material imprès

- Per a la població jove: Fes-te'l teu.
- Per a la població general: *Sífilis. Preguntas y respuestas i ITS per saber-ne més i prevenir millor.*
- Per a persones que es dediquen al treball sexual: *Yo trabajo sin riesgo, Jo treballa sense risc i Higiene i sexualitat segura.*

Tots aquests materials estan disponibles a la web en format PDF.

Publicacions periòdiques als professionals sanitaris d'atenció primària

- *Infosida*, número 51: Estigma i discriminació associats al VIH: serofòbia.
- *Infosida*, número 52: La importància del gènere en la prevenció i l'atenció de les ITS/VIH en l'atenció primària.

Videocàpsules

- *Les proves de detecció del VIH.*

Pla de prevenció i control de l'hepatitis C a Catalunya

El Pla de prevenció i control de l'hepatitis C a Catalunya, emmarcat dins del PCAVIVH té com a objectiu principal disminuir la morbi-mortalitat causada pel virus de l'hepatitis C (VHC) en la població catalana, abordant eficientment la vigilància epidemiològica, la prevenció, el diagnòstic, el tractament i el monitoratge de les intervencions del Pla. Amb la seva implementació s'assumeix el repte marcat per l'OMS (Organització Mundial de la Salut) d'eliminar l'hepatitis C com a problema de salut pública l'any 2030.

Aquest Pla neix d'un treball conjunt en què hi han participat professionals del món de la salut pública, especialistes en malalties infeccioses i hepatologia, experts en addiccions, entitats i associacions de pacients.

El Pla conté 6 eixos o objectius generals, a partir dels quals es proposen 131 accions:

1. Obtenir informació actualitzada de l'epidemiologia de l'hepatitis C a Catalunya
2. Reduir la incidència de noves infeccions per virus de l'hepatitis C
3. Incrementar la detecció d'infeccions ocultes
4. Coordinar l'organització de l'atenció sanitària i l'accés al tractament dels pacients infectats de l'hepatitis C
5. Millorar el grau d'informació i consciència sobre la malaltia en professionals sanitaris i ciutadania
6. Monitoratge i avaluació del Pla

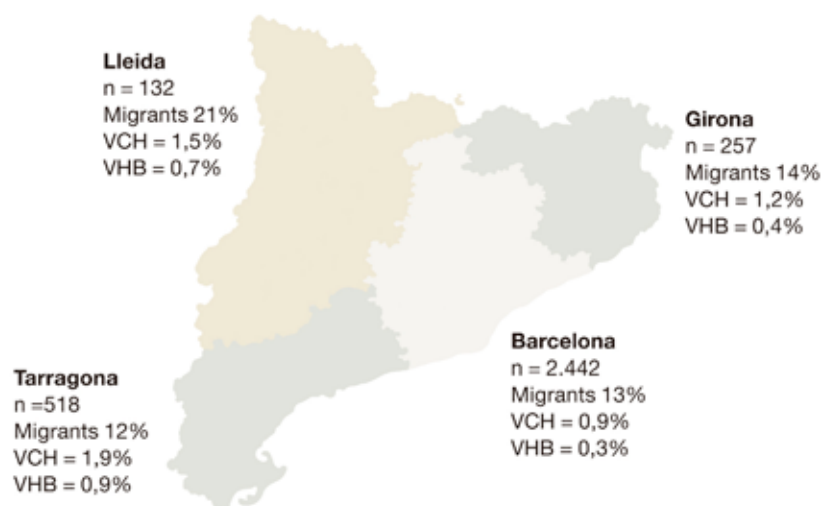
(1) Obtenir informació actualitzada de l'epidemiologia de l'hepatitis C a Catalunya

Durant l'any 2018 s'han realitzat diferents estudis per actualitzar la prevalença de les hepatitis C i B en la població catalana.

En població general, s'ha portat a terme l'estudi per [avaluar la prevalença d'hepatitis C i d'hepatitis B a Catalunya](#) mitjançant l'ús de tests serològics de diagnòstic ràpid en població assignada a 40 centres d'atenció primària de salut de Catalunya. Aquest estudi ha estat realitzat per la Dra. Sabella Lens, del grup d'estudis d'hepatitis víriques de l'Hospital Clínic de Barcelona, IDIBAPS, CIBERehd i Universitat de Barcelona, i els resultats finals de l'estudi es van presentar a la Jornada celebrada el 25 de juliol de 2018 en commemoració del Dia Mundial de les Hepatitis Víriques, organitzada per l'ASPCAT (vegeu el mapa següent).

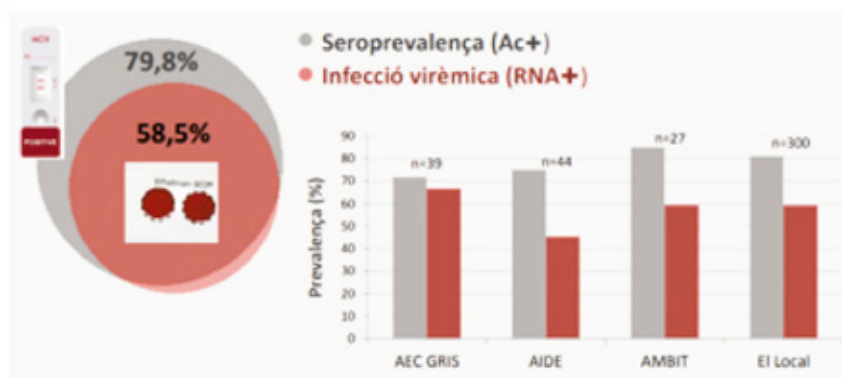
Prevalença d'hepatitis B i d'anticossos de l'hepatitis C segons distribució territorial, 2018

D'altra banda, el Servei de Vigilància Epidemiològica de l'ASPCAT ha participat en el [Segon estudi de seroprevalença d'hepatitis a Espanya \(2017-2018\)](#) en el qual s'ha reclutat una mostra final a tot l'Estat espanyol de 7.675 persones entre 20 i 80 anys. El resultat de l'estudi pel que fa a prevalença ponderada d'anticossos en front l'hepatitis C va ser de 0,85% (IC 95%: 0,64%-1,08%) amb una prevalença ponderada d'infecció activa o virèmia de VHC de 0,22% (IC 95%: 0,12%-0,32%).

En poblacions clau, com són les **persones que s'injecten drogues (PQID)**, l'ASPCAT ha participat en l'estudi HepCdetect II, liderat per Elisa Martró, del Servei de Microbiologia de l'Hospital Universitari Germans Trias i Pujol (IGTP), en el qual s'ha realitzat l'[estudi de virèmia d'hepatitis C en 4 centres de reducció de danys \(CRD\) de Catalunya](#). Els resultats d'aquest estudi també es van presentar a la Jornada del Dia Mundial (vegeu el gràfic següent).

Principals resultats d'anticossos i virèmia de 400 PQID reclutades en 4 centres de reducció de danys de Catalunya, 2018

(2) Reduir la incidència de noves infeccions per virus de l'hepatitis C

L'hepatitis C és una infecció que, en la majoria dels casos, cursa sense donar simptomatologia i, per tant, la persona no sap que està infectada. El contagi és per transmissió de sang infectada; per aquest motiu s'ha reforçat la prevenció en els centres sanitaris i centres d'acupuntura, tatuatge, pírcings i odontològics.

En els col·lectius vulnerables com ara les PQID, que tenen la prevalença més alta d'infecció, s'han dut a terme les següents actuacions durant l'any 2018:

- S'ha millorat la implementació del programa PIX i s'han distribuït un 19% més de xeringues que l'any anterior (1.046.225 xeringues).
- S'ha mantingut l'alta cobertura amb el tractament amb antagonistes opiacis (TAO): 8.147 persones en tractament l'any 2018.
- S'han reforçat les mesures preventives amb campanyes d'informació i educació entre iguals.

(3) Incrementar la detecció d'infeccions ocultes pel VHC i

(4) facilitar l'accés al tractament de les persones diagnosticades

En línia amb aquests dos objectius s'han desenvolupat les següents intervencions.

El 2018 el Programa de prevenció i control de l'hepatitis C ha col·laborat amb el grup del Programa assistencial d'expertesa (PADEICS) per a la millora del diagnòstic i el tractament de l'hepatitis C. Durant aquest any s'ha donat suport a la iniciativa que tots els hospitals de l'ICS implementin els test Reflex per millorar la rapidesa en la detecció de persones amb la infecció activa pel VHC amb una única extracció de sang.

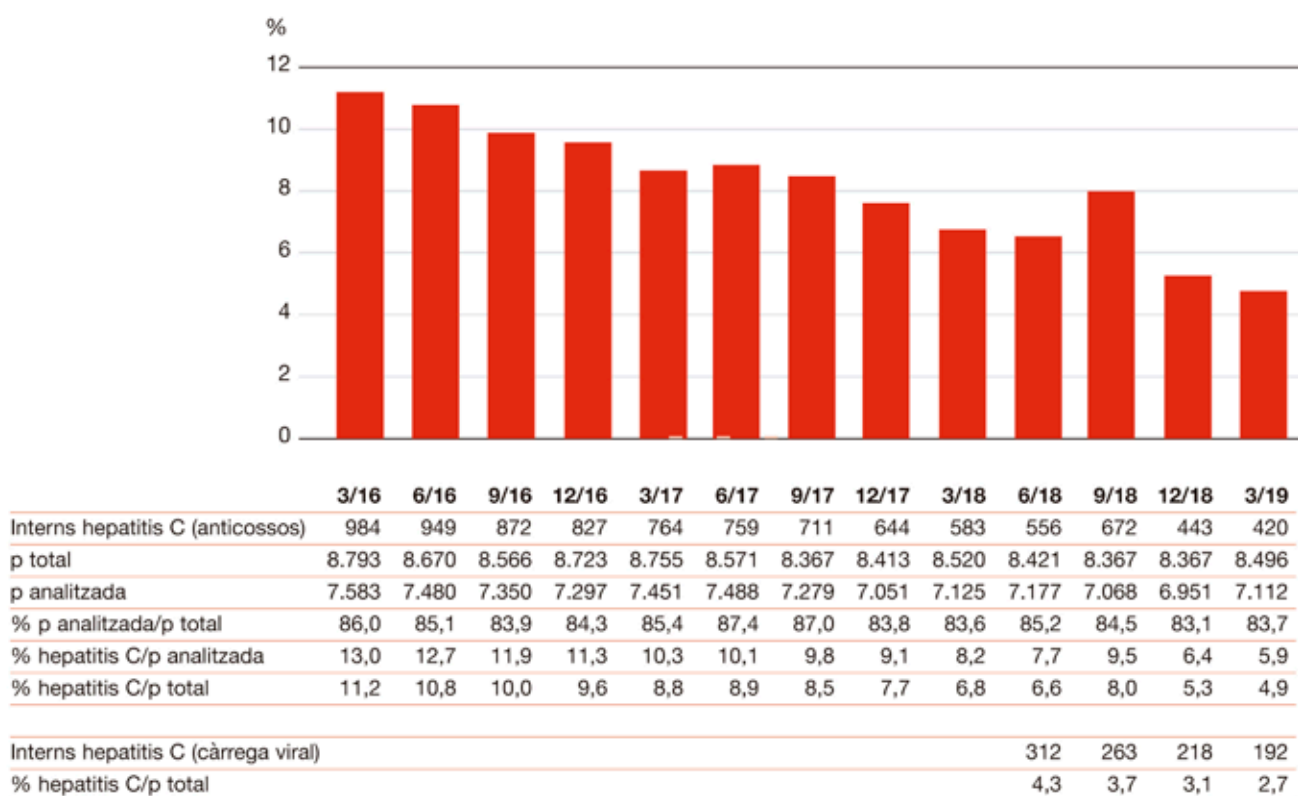
Pel que fa a les poblacions clau, en les PQID, durant l'any 2018 s'ha creat un grup de treball amb experts (hepatologia, salut pública, drogodependències, epidemiologia, microbiologia, farmàcia, laboratoris) liderats per l'ASPCAT, que ha consensuat i redactat el Protocol de diagnòstic i accés al tractament del VHC de les persones amb especials dificultats que estan en tractament de drogodependències. Actualment aquest protocol està pendent de ser aprovat pel CatSalut i se n'espera la implementació entre els anys 2019 i 2020 als 62 centres d'atenció i seguiment de drogodependències (CAS) de Catalunya. Durant l'any 2018 s'han repartit més de 1.000 proves ràpides del VHC.

Durant l'agost de 2018 s'ha dissenyat el Projecte [Defining the best strategy for global HCV screening, linkage-to-care, education and prevention in PWID population](#), liderat per la doctora Sabela Lens de la Fundació Clínic per a la Recerca Biomèdica conjuntament amb l'Agència Salut Pública de Catalunya, l'Hospital Universitari Germans Trias i Pujol (IGTP) i el CEEIS-CAT. A través d'aquest projecte, en diferents centres de la Xarxa d'Atenció a les Drogodependències (XAD) es durà a terme el diagnòstic i el tracta-

ment en un sol pas *in situ* per millorar l'accés al tractament i l'adherència en les PQID. El desenvolupament d'aquest projecte que començarà l'any 2019 preveu tractar i curar més de 500 PQID.

Pel que fa a les **persones internes en centres penitenciaris**, des de fa tres anys i en col·laboració amb l'Institut Català de Salut (ICS), s'ha posat en marxa un pla de detecció i tractament *in situ* a tots els interns que presentin infecció activa i crònica del VHC. Des de març de 2016 fins a desembre de 2018 s'ha passat d'una prevalença de VHC de 13% (n=7.583) al 6,4% (n=6.951) i des de l'any 2015 s'han tractat 689 interns. Actualment es preveu que l'hepatitis C serà eliminada en aquesta població abans del 2021 (vegeu la taula següent).

Prevalença de VHC en persones internes en centres penitenciaris, 2016-2019

En els **homes que tenen sexe amb homes (HSH)** s'ha consensuat amb els 12 centres comunitaris (CJAS, ACASC, ACAS Girona, Actua Vallès, Associació Antisida de Lleida, Àmbit Prevenció, Stop Sida, Gais Positius, BCN-Checkpoint, CAS/ARD Lluís Companys de Creu Roja Barcelona, Creu Roja-Tarragona, Assexora'TGN) que treballen amb HSH i persones transsexuals el [Protocol de la prova de detecció ràpida del VHC per a HSH i persones trans](#) per oferir el cribratge mitjançant el test ràpid amb sang capil·lar. A més a més, s'ha emfatitzat la necessitat de mantenir una bona cobertura vacunal enfront de les hepatitis A+B.

Un altre col·lectiu, que per les seves característiques idiomàtiques i socials freqüenta poc el sistema sanitari, són les **persones immigrades** de països amb altes prevalences d'infecció pel VHC. Durant l'any 2018 s'ha posat en marxa un projecte pilot coordinat per l'ASPCAT i liderat pel [Servei de Microbiologia de l'Hospital Germans Trias i Pujol](#), amb la col·laboració de la Secretaria d'Immigració, la Unitat de Salut Internacional de Drassanes i el Servei d'Hepatology de l'Hospital Vall d'Hebron, en què s'ofereix en els centres comunitaris la prova en sang seca per a la detecció d'infecció activa de l'hepatitis C entre les persones procedents del Pakistan. A aquestes persones, una vegada són diagnosticades, se'ls ofereix el tractament amb els nous antivirals d'acció directa (AAD). Aquest projecte començarà a reclutar participants el gener de 2019 i es preveu que s'ampliï a altres persones procedents del Marroc, l'Europa de l'Est, Gàmbia i el Senegal.

En coordinació amb l'Àrea del Medicament i la Unitat d'Informació i Coneixement de CatSalut, que gestionen les bases de dades Registre de pacients i tractament (RPT) i Registre de morbiditat i utilització de serveis sanitaris de Catalunya (MUSSCAT), respectivament, s'ha iniciat un treball de detecció de persones amb diagnòstics d'infecció però que no han estat tractades.

(5) Millorar el grau d'informació i consciència sobre la malaltia en professionals sanitaris i ciutadans

Des de l'any 2009 l'ASPCAT s'adhereix al Dia Mundial de les Hepatitis i durant l'any 2018 s'ha posat el focus en l'hepatitis C. Per aquest motiu, el 25 de juliol es va dur a terme una [Jornada en commemoració del Dia Mundial de les Hepatitis](#), presidida per la consellera, que va reiterar el compromís del Govern per garantir l'accés al tractament de forma equitativa a tota la població catalana. A la Jornada hi van assistir més de 120 professionals, pacients i representants d'entitats comunitàries i de pacients.

A més, s'ha impulsat l'European Hepatitis Testing Week (novembre de 2008) repartint més de 1.000 test ràpids VHC a la XAD i els centres comunitaris que atenen HSH i persones trans.

Pel que fa a materials divulgatius, durant la setmana del Dia Mundial es va projectar a tots els CAP, CUAP i hospitals la càpsula audiovisual [El fetge és un òrgan vital](#) i es van distribuir més de 2.000 cartells Fes-te la prova a tota la XAD, CAP i CUAP per difondre el missatge –en diferents idiomes– que l'hepatitis C és una malaltia que es pot curar i per promoure que les persones amb conductes de risc se'n facin la prova.

(6) Monitoratge i avaluació del Pla

Conjuntament amb el Centre d'Estudis Epidemiològics de Catalunya (CEEISCAT) s'ha definit un pla d'avaluació i monitorització que contempla 28 indicadors alineats amb els indicadors de l'OMS. Aquesta eina permetrà obtenir de forma anual la cascada segons cada població analitzada.

Ponències en jornades i congressos internacionals

Durant l'any 2018 s'han presentat [8 pòsters a diferents congressos nacionals i internacionals](#) i una comunicació oral.

Formació

Durant el 2018 s'ha realitzat una formació específica en relació amb l'hepatitis C, cribratge mitjançant les proves ràpides de detecció d'anticossos, diagnòstic i tractament en els centres de reducció de danys i els CAS de Catalunya.

En coordinació amb la seu territorial de l'Agència de Salut Pública de Girona, la Unitat d'Hepatologia de l'Hospital Trueta de Girona i la xarxa de CAS de Girona, s'ha format tots els professionals dels sis CAS de la Regió Sanitària Girona per posar en marxa el projecte de microeliminació de l'hepatitis C en PQID d'aquesta àrea geogràfica. A més, s'ha fet un pla formatiu específic de dues hores per millorar el cribratge de les hepatitis C als CAS, que es desplegarà a tot el territori de Catalunya durant l'any 2019.

L'experiència

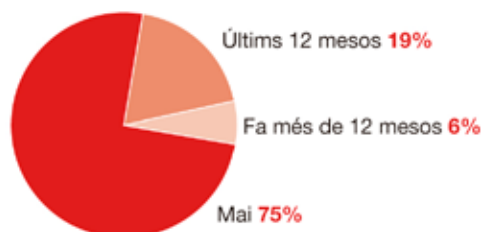
European MSM Internet Survey 2017 (EMIS-2017)

L'European MSM Internet Survey 2017 (EMIS-2017), realitzada per Sigma Research (LSHTM), és part del projecte [ESTICOM](#) finançat pel Programa de Salut de la UE 2014-2020, i es tracta d'una enquesta *online* en 33 idiomes a 50 països. Des d'octubre de 2017 a gener de 2018 es va recollir informació sobre conductes sexuals, consum de drogues, salut psicossocial i prova del VIH/ITS, entre altres. El reclutament es va dur a terme principalment a través d'app i pàgines de contacte gai. A Espanya, l'EMIS ha estat coordinada pel CEEISCAT amb la col·laboració de la associació Stop Sida, el Centro Nacional de Epidemiología i la Secretaría del Plan Nacional sobre el Sida (Ministerio de Sanidad, Consumo y Bienestar Social).

En el projecte EMIS hi van participar 137.358 homes gais, bisexuals i homes que tenen sexe amb homes (HSH). 10.634 eren residents a Espanya i 2.383 residents a Catalunya. L'edat mitjana dels participants a Catalunya va ser de 36 anys (DE=11,6), amb el 29,6% de persones nascudes fora d'Espanya. Les dades de l'estudi són de gran utilitat per descriure el nivell i la distribució dels determinants de transmissió del VIH, l'hepatitis C i altres ITS entre aquest col·lectiu, així com les necessitats de prevenció. Per tant, es disposa d'informació clau per millorar el disseny de les intervencions preventives a Catalunya. La promoció de l'ús del preservatiu (el 62,7% havien fet un ús inconsistent amb les parelles ocasionals dels darrers 12 mesos), la pràctica del Chemsex (el 18,6% havia consumit drogues estimulants per sessió de sexe durant els darrers 12 mesos) i altres factors estructurals com la homofòbia social (el 17,5% havia patit insults per sentir-se atret per homes), entre d'altres, s'han de considerar conjuntament perquè aquestes estratègies siguin realment efectives.

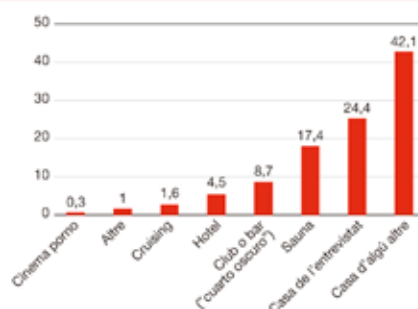

Consum de drogues estimulants per sessió de sexe durant els darrers 12 mesos,¹ 2017

¹ Entre els que han tingut relacions sexuals (EMIS 2017, Catalunya).

Lloc més recent on es van consumir drogues estimulants per sessió de sexe en grup,¹ 2017

¹ Entre els que han consumit drogues en sessió de sexe i han practicat sexe en grup (EMIS 2017, Catalunya).

Drogues i salut mental

Context estratègic i actuació interdepartamental

El 2018 s'ha incorporat l'abordatge de les anomenades addiccions comportamentals, especialment les que fan referència als usos de pantalles i el joc en línia.

Les actuacions sobre el consum de drogues són un àmbit d'intervenció prioritària en les polítiques de salut pública. La Sub-direcció General de Drogodependències desenvolupa polítiques adreçades a incidir en els determinants socials del consum per tal de reduir-lo, minimitzar-ne els riscos associats i reduir-ne significativament les conseqüències negatives, tant per a l'individu com per a la societat. Durant el 2018, a més de coordinar les accions relacionades amb els consums de drogues, la Sub-direcció, conjuntament amb el Pla director de salut mental i addiccions i el Pla integral SMA, ha incorporat l'abordatge de les anomenades **addiccions comportamentals** com un altre eix estratègic d'intervenció. Especialment les addiccions als usos de pantalles i el joc en línia. Per a fer-ho, compta amb el suport d'equips multidisciplinaris, d'una xarxa de centres d'atenció i seguiment específics i amb la coordinació amb altres departaments, institucions i entitats que treballen al territori, i alineant les accions amb les directrius europees i de l'Organització Mundial de la Salut.

Actuació prioritària de salut pública

L'anàlisi de l'EDADES (Enquesta domiciliària sobre alcohol i drogues a Espanya) dels anys 1997-2017 revela que l'alcohol i el tabac van ser les substàncies més consumides, seguides del cànnabis, dels hipnosedants (tranquil·litzants o somnífers), dels analgèsics opioides i, a més distància, de la cocaïna, amb un augment de les prevalences de consum (alguna vegada a la vida, durant els darrers dotze mesos i durant els trenta dies previs) de tabac, cànnabis i cocaïna respecte de l'any 2015. El consum de drogues va ser, en general, més prevalent entre els homes, excepte en el cas dels hipnosedants (tranquil·litzants o somnífers), amb o sense recepta mèdica, i dels analgèsics opioides en què el consum va ser més freqüent en les dones.

Evolució de la prevalença de consum de drogues en els últims trenta dies entre la població de 15 a 64 anys (%), 1997-2017

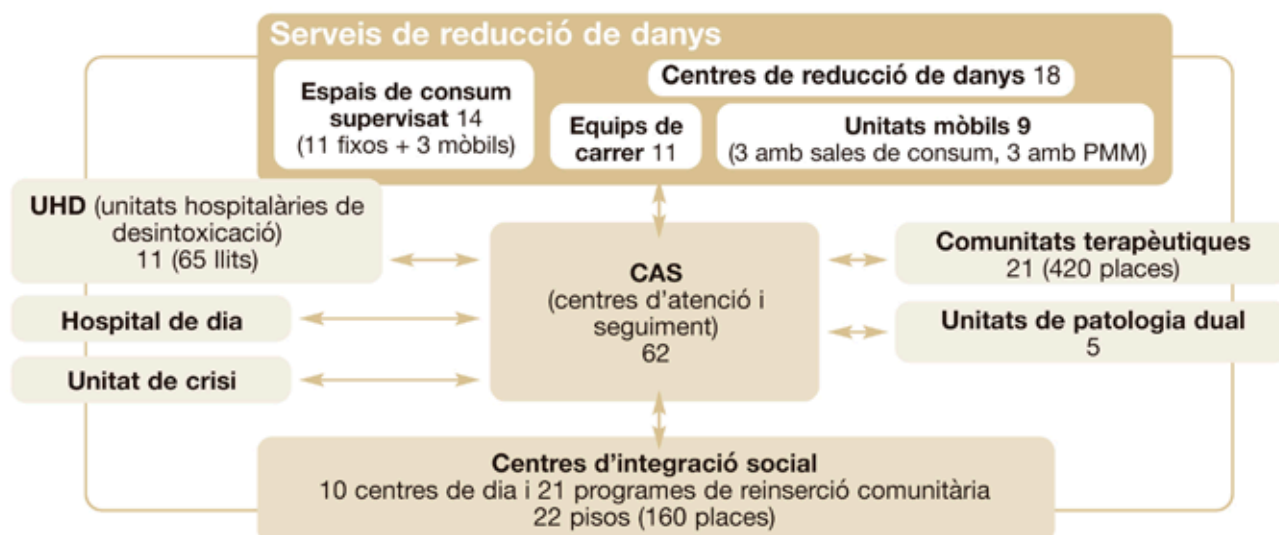
	1997	1999	2001	2003	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017
Tabac	39,6	41,0	41,6	44,9	39,3	39,2	37,9	35,7	38,7	34,5	38,3
Alcohol	60,0	62,2	61,1	67,7	70,9	61,9	69,9	60,2	65,0	60,2	64,1
Cànnabis	4,0	4,3	8,3	11,4	13,9	9,7	8,7	8,1	8,9	8,6	11,9
Èxtasi/drogues de disseny	0,1	0,1	1,0	0,6	0,8	0,8	0,3	0,1	0,1	0,3	0,3
Cocaïna en pols	0,9	1,0	1,4	0,7	1,7	2,6	1,5	0,7	1,6	1,0	1,8
Cocaïna base/crack	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1
Al·lucinògens	0,3	0,3	0,2	0,3	0,4	0,1	0,2	0,2	0,1	0,5	0,2
Amfetamines/speed	0,2	0,4	0,6	0,1	0,6	0,6	0,4	0,0	0,2	0,3	0,3
Inhalants	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Heroïna	0,0	0,1	0,0	0,2	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Analgèsics opioides	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	2,4
Hipnosedants	*	*	*	*	4,4	5,0	4,0	7,0	7,4	7,4	5,9
Tranquil·litzants	*	*	*	*	2,9	3,8	3,0	5,8	6,4	*	*
Somnífers	*	*	*	*	3,1	2,6	2,6	3,1	4,1	*	*
Hipnosedants sense recepta	*	*	*	*	*	*	*	0,5	0,3	0,6	0,6
Tranquil·litzants sense recepta	*	*	*	*	*	*	*	0,5	0,3	*	*
Somnífers sense recepta	*	*	*	*	*	*	*	0,4	0,2	*	*

* A causa de les preguntes dels qüestionaris de les enquestes 1997-2017, aquestes dades no es van poder analitzar.

Font: Sub-direcció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'EDADES dels anys 1997-2017. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

Xarxa d'atenció a les drogodependències

En l'àmbit assistencial, una àmplia xarxa d'atenció a les drogodependències ofereix des de tractament ambulatori (CAS) fins a residencial (comunitats terapèutiques) passant per dispositius de desintoxicació hospitalària i un seguit de serveis de reducció de danys, entre d'altres, per atendre les persones que han desenvolupat una addicció o dependència.

XAD (Xarxa d'Atenció a les Drogodependències), 2018

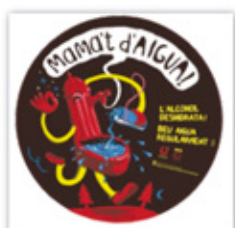
Programes de prevenció

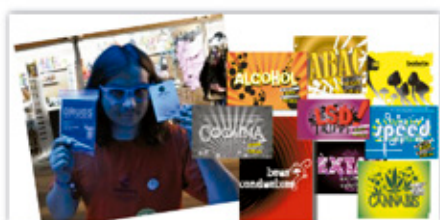
- **L'aventura de la vida.** Programa de promoció de la salut que potencia les actituds i els hàbits saludables com a estratègia de prevenció amb els infants de primària a partir de la informació sobre conductes que comprometen el benestar i la convivència, la promoció d'actituds i valors que afavoreixin estils de vida saludables i el desenvolupament de les habilitats per a la vida. Durant l'any 2018 s'ha intervingut a 190 centres educatius, s'han format 1.006 docents i hi han participat 23.151 infants i 234 pares i mares.

- **Connecta amb els teus fills i filles.** Programa de prevenció per a pares i mares que ajuda a resoldre dubtes, pors i inseguretats en la tasca de connectar amb els fills i al voltant de temes relacionats amb els estils de vida (sortides nocturnes, gestió dels diners, relació amb les amistats dels fills) i la prevenció i gestió de les conductes de risc (consum de drogues, conducció temerària, relacions sexuals poc segures, etc.). Aquest any s'han realitzat 39 tallers (92 sessions formatives) en 30 municipis de Catalunya, als quals han assistit 1.745 persones (23,5% pares i 76,5% mares).

- **Nits de Qualitat.** Projecte marc per al treball transversal entre els diferents agents implicats en l'oci nocturn d'un territori per fer-ne un espai més segur, cívic i saludable. Des del seu inici, s'ha atorgat el Segell de Qualitat a sis locals, s'han fet 240 sessions amb 485 persones de 24 municipis. S'han realitzat 30 formacions de dispensació responsable d'alcohol que han format 380 persones. Per primera vegada s'ha atorgat el segell a una festa universitària.

- **Intervencions preventives entre iguals en l'àmbit de l'oci nocturn.** S'han dut a terme taules informatives sobre salut sexual i drogues en 90 municipis catalans, amb un total de 240 intervencions, i s'han distribuït 65.300 materials preventius. El 70% de les intervencions s'ha fet en festes populars i les altres, en espais d'oci privat. En el període 2012-2018 s'han realitzat 1.400 intervencions.

- **Fitjove.** Programa de prevenció de consum de drogues entre adolescents que viuen a zones d'especial vulnerabilitat en barris considerats de risc, a través de la promoció d'activitats esportives a instal·lacions de la comunitat. El curs 2017-2018 s'ha implementat a 18 municipis amb la participació, en la primera fase, de 3.248 nois i noies d'entre 16 i 18 anys. En la segona fase s'hi han inscrit 445 joves (68% noies).

- **En plenes facultats.** Projecte de prevenció de les drogodependències i altres conductes de risc en l'àmbit universitari, basat en l'educació entre iguals. Hi participen vuit universitats (UB, UAB, UPF, UdG, UVic, ULleida, URV i Tecnocampus-UPF). Uns 10.000 estudiants s'han beneficiat d'aquests programes.

- **A Primera Línia.** Estratègia socioeducativa d'intervenció adreçada a joves en situació de vulnerabilitat social i alt risc de conductes problemàtiques associades al consum de drogues, des de la perspectiva de la reducció de riscos i danys. Aquest 2018 s'ha seguit consolidant la xarxa de referents, s'ha realitzat una formació específica sobre joves migrants sols (MENA, menors estrangers no acompanyats) i consum d'inhalants, i s'ha donat assessorament a centres d'acollida d'infants i joves migrants sols, amb l'inici d'un projecte de disseny de formació per al col·lectiu professional d'aquests nous centres d'acollida. Seguim comptant amb una xarxa de referents de 220 professionals, que inclouen la totalitat dels centres de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA), amb un abast de **1.200 joves**.

a Primera Línia

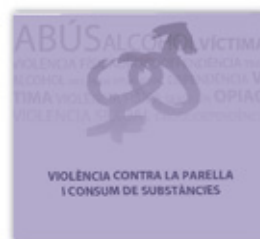
- **Clubs de cànnabis.** A través del grup de treball creat a partir de les formacions adreçades a persones treballadores a clubs o associacions de cànnabis, s'han desenvolupat diferents **eines preventives, adreçades als socis i sòcies dels clubs**: un cartell, un fullet i un blog amb informació al voltant del consum de cànnabis en aquests contextos. A banda de difondre missatges preventius, es persegueix l'objectiu d'empoderar les persones que treballen als clubs o associacions perquè facin d'agents de salut derivant casos susceptibles a la xarxa assistencial catalana.

- **Programa Beveu Menys.** Durant el 2018 s'ha finalitzat l'estratègia formativa d'actualització als referents del Beveu Menys, a través de la formació de formadors al territori, de quatre hores, amb l'objectiu d'introduir nous conceptes clau en l'àmbit de la prevenció dels problemes d'alcohol i amb la intenció que els referents puguin al mateix temps formar tots els professionals dels CAP. S'ha potenciat que els referents imparteixin la formació als respectius equips, i hi ha formats el 35% dels centres d'atenció primària (132 equips). Així mateix, s'ha continuat amb l'estratègia formativa en línia (18 hores lectives), amb tres edicions acreditades i amb tutorització en línia, que ha tingut molt bona acollida entre els professionals.

[Programa
Beveu Menys]

També s'han realitzat diverses accions per a millorar la coordinació entre l'atenció primària i els CAS.

- **Programa per l'abordatge de la violència masclista a la XAD.** Durant el 2018 s'ha seguit consolidant la xarxa de referents del programa en els centres d'atenció i dels serveis de reducció de danys i reforçant la seva actuació amb formació continuada en temes com aspectes jurídics en les dones en situació de violència i els homes que agredeixen. Així mateix, s'ha posat en marxa l'estudi de validació d'un instrument de cribatge de la perpetració de violència contra la parella per part d'homes atesos a la XAD, amb la participació de Connexus. Es preveu enllestir el 2019 el treball de camp amb l'avaluació d'una mostra d'homes atesos a 20 CAS de Catalunya.

S'ha seguit potenciant la coordinació i la implicació dels professionals dels CAS amb les xarxes d'atenció a la violència masclista i els circuits territorials de violència masclista.

- **Embaràs sense alcohol ni drogues.** Des del programa es vetlla per prevenir el consum d'alcohol i altres drogues durant l'embaràs i disminuir, per tant, els riscos del fetus per l'exposició prenatal a aquestes substàncies. S'ha treballat conjuntament amb el programa de salut maternoinfantil fent formació en salut mental perinatal arreu de Catalunya, en el marc de la implementació del protocol de seguiment d'embaràs de Catalunya.

El setembre de 2018 es van presentar en roda de premsa els resultats de l'estudi sobre els trastorns de l'espectre alcohòlic fetal (TEAF) en els nens i nenes adoptats provinents de països de l'Est, concretament Rússia i Ucraïna. Aquest estudi, realitzat conjuntament amb l'Institut Català de l'Acolliment i l'Adopció, l'Hospital Vall d'Hebron, l'Hospital Clínic i l'Hospital Sant Joan de Déu, aporta informació clau per al disseny de respostes assistencials i de suport a les nenes i nens afectats i a les seves famílies.

- **Programa d'abordatge del consum d'alcohol a hospitals.** Durant el 2018 s'ha presentat el *Manual per a la prevenció i l'abordatge del consum d'alcohol i els problemes relacionats en l'àmbit hospitalari* i les eines de suport a la implementació del programa en el marc de la Jornada Alcohol i Hospitals, celebrada el 14 de novembre, i s'ha fet la segona edició del curs per a professionals d'hospitals. Cal destacar l'aprovació de la instrucció 05/2018: Hospitals sense alcohol, per la qual es recomana no vendre begudes amb contingut alcohòlic en els centres hospitalaris del SISCAT.

- **Programa Drogues i Atenció Primària ASSIST.** Durant l'any 2018 s'ha seguit treballant amb el grup de treball del programa (medicina i infermeria de salut comunitària i família, tècnics salut pública i especialistes en drogodependències) en el disseny d'un pla d'implementació a Catalunya en el marc de les prioritats del Pla de salut de Catalunya. S'està treballant amb l'Institut Català de Salut per a la inclusió de l'eina ASSIST en les històries clíniques informatitzades. S'han format 25 professionals de la Regió Sanitària Girona i s'està avaluant la implementació del Programa en aquesta regió posant l'accent en els centres d'atenció primària que estan en zones d'alta vulnerabilitat. Així mateix, s'ha treballat en l'adaptació de l'eina ASSIST per a la seva utilització en l'àmbit de la salut mental i s'ha consensuat un protocol amb l'Hospital de Sant Pau per dur a terme un estudi pilot.

- **Programa A la Feina Alcohol i Drogues 0,0.** Durant el 2018 s'ha publicat la *Guia per a la prevenció del consum d'alcohol i drogues i els problemes relacionats en l'àmbit laboral* amb el suport del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, de les organitzacions sindicals i empresarials, així com de les unitats de salut laboral i de diferents professionals sanitaris dels serveis de prevenció amb expertesa en aquest tema. A la Jornada de presentació van assistir-hi més de 100 persones de diferents empreses catalanes, així com mútues, tècnics de prevenció i delegats sindicals. El programa i tots els seus materials (*10 accions per abordar el consum d'alcohol i drogues a l'empresa*, la Guia i la Infografia Claus de

[l'èxit del programa](#)), que estan disponibles a la Caixa d'Eines de PIMEC, han tingut 161 visites durant el 2018. A més a més durant l'any 2018 la Sub-direcció General de Drogodependències ha seguit assessorant empreses com Seat, INOVYN i SOREA i mútues com Asepeyo i MC Mutual per a la realització de materials i guies alineats amb aquest programa.

A més, en la Resolució TSF/2874/2017, de 14 de desembre, per la qual es determinen les activitats preventives que han de desenvolupar les mútues col·laboradores amb la Seguretat Social a Catalunya, s'han inclòs la realització de programes de generació de coneixement i informació amb la finalitat de promoure, dins l'àmbit de la prevenció, la gestió preventiva pel que fa als aspectes vinculats al consum d'alcohol i altres drogues.

- **Programa Prescripció Social i Salut.** Durant el 2018 s'han fet un total d'11 edicions acreditades del curs Perspectives i eines per a la implementació de la prescripció social a l'atenció primària, formació de formadors de 10 hores de durada, amb un total de 404 referents de prescripció social formats de 221 ABS de Catalunya de totes les sub-direccions regionals de l'Agència de Salut Pública de Catalunya. Amb la formació de formadors s'han generat també un total de 22 edicions (en 22 ABS) del curs Implementació de la prescripció social a l'atenció primària (curs de 3 hores) que ha format 430 professionals més. El total de persones formades en prescripció social l'any 2018 ha estat de 834.

A més s'ha fet un curs adreçat als professionals de les sub-direccions regionals de l'Agència de Salut Pública de Catalunya, amb 31 professionals formats de salut pública.

S'ha desenvolupat el programa Prescripció Social i Salut a 60 ABS de Catalunya amb el suport de la Sub-direcció General de Drogodependències i les corresponents sub-direccions regionals de l'ASPCAT.

Segons les dades de l'Estació Clínica d'Atenció Primària del CatSalut, durant el 2018 s'han fet un total de 625 prescripcions socials amb seguiment i avaluació de pacients a Catalunya.

Reducció de danys en drogodependències

En l'àmbit de la reducció de danys s'han continuat impulsant accions de prevenció de malalties infectocontagioses (VIH, hepatitis C, tuberculosi i malalties de transmissió sexual) i de les morts per sobredosi associades al consum de drogues:

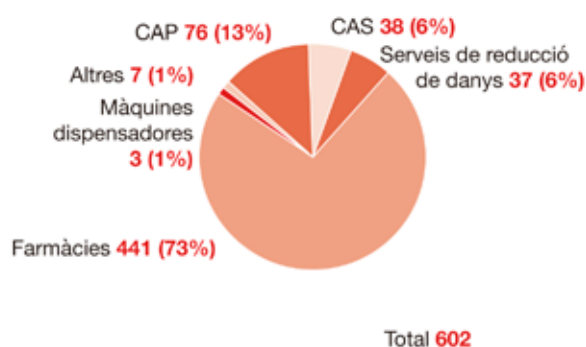
- Programa d'intercanvi de xeringues
- Programa d'agonistes i antagonistes opiacis
- Programa de prevenció i control de l'hepatitis C
- Educació per a la salut
- Projecte de prevenció i atenció de sobredosis

El **Programa d'Intercanvi de Xeringues (PIX)** és una de les estratègies més eficaces, amb els programes de manteniment amb metadona, per a la prevenció de malalties infectocontagioses. La diversitat en la tipologia de serveis, la distribució territorial de punts d'intercanvi i una àmplia oferta horària són clau per garantir l'accés a material estèril d'injecció.

Durant l'any 2018 s'han comptabilitzat 602 punts d'intercanvi distribuïts arreu del territori (149 més que al 2017). Aquests estan ubicats tant en serveis específics d'atenció a les drogodependències (centres de reducció de danys, unitats mòbils, equips de carrer, màquines dispensadores i centres de tractament) com en serveis generals d'atenció sanitària (farmàcies, centres d'atenció primària, hospitals, centres de la Creu Roja, etc.).

Punts PIX per tipologia de servei, 2018

Durant l'any 2018 s'han distribuït un total de 1.058.705 xeringues, un 20% més que al 2017. Del total de la distribució, el 82% s'ha fet als centres de reducció de danys.

Durant l'any 2018 s'han distribuït 1.058.705 xeringues, un 20% més que al 2017, el 82% als centres de reducció de danys.

El Pla de salut 2016-2020, en la línia 3, inclou com a objectiu la promoció del PIX en les àrees bàsiques de salut (ABS), concretament en els CAP situats en zones amb concentració de tràfic i consum de drogues, les zones obertes de consum. Durant el 2018 s'ha continuat amb el desplegament del Programa en els centres d'atenció primària, fruit de la col·laboració amb els serveis de promoció de la salut, els equips de salut pública del territori, el Servei Català de la Salut, proveïdors d'atenció primària, equips educatius de suport al PIX experts en drogodependències i els ens locals.

Les actuacions s'han planificat territorialment per sectors sanitaris i a partir de l'establiment de criteris de priorització de les ABS segons indicadors de consum, d'inicis de tractament per causa "droga per via injectada" o amb antecedents d'injecció, índex compost de desigualtat econòmica de l'ABS i nombre d'habitants del municipi on estan situades.

Prèviament a la implementació del programa en els centres d'atenció primària s'han dut a terme sessions formatives acreditades pel Consell Català de la Salut adreçades als professionals del centre i impartides per equips d'atenció a les drogodependències, que són també responsables de donar suport a la implementació i desenvolupament del Programa.

Durant el 2018 s'han realitzat 55 sessions formatives a diferents ABS, amb una participació de 1.225 professionals. Del total d'ABS on s'ha fet sessió formativa, 37 pertanyen territorialment a la Regió Sanitària Barcelona, nou a la Regió Sanitària Lleida, vuit a la Regió Sanitària Girona i una a la Regió Sanitària Catalunya Central.

D'altra banda, durant el 2018 s'ha fet una presentació pública del Pla funcional del programa d'intercanvi de xeringues a les farmàcies comunitàries, en la qual van participar diferents professionals que col·laboren en la coordinació del Programa en el territori. Com a resultat del Pla funcional, s'ha creat la Comissió de Seguiment del PIX a les Farmàcies Comunitàries, integrada per representants del Consell de Col·legis Farmacèutics de Catalunya, de l'Agència de Salut Pública de Barcelona i de la Sub-direcció General de Drogodependències. L'objectiu de la Comissió és dur a terme el seguiment del funcionament del Programa i desenvolupar iniciatives per a la seva millora, com una oferta formativa per a les farmàcies comunitàries i l'estandardització de procediments del Programa (dispensació de material per al consum, gestió de la recollida, etc.).

L'accés a tractament amb substitutius d'opiacis disminueix el nombre d'injeccions de les persones que estan incloses en el programa i, com a conseqüència, es redueixen les probabilitats de contreure malalties infectocontagioses en el cas de pràctiques de risc i les morts per sobredosis. El 2018 han participat en el **Programa de manteniment amb metadona** 7.557 persones.

Programa de prevenció de sobredosis, 2018

	Centres participants	Usuaris formats	Vials naloxona
2018	36	924	1.360
Total acumulat	—	9.983	11.020

Les **sales de consum supervisat** també són una intervenció clau per a la prevenció de les malalties infectocontagioses en persones que s'injecten drogues. S'ha ampliat l'horari de la sala de consum de la Mina (el Local) i s'ha reforçat el treball d'educació al carrer (recollida de xeringues, atenció a usuaris que consumeixen al carrer, veïns, atenció de sobredosis, etc.). Durant l'any 2018 s'han atès un total de 146.833 consums dins les 13 sales de consum de Catalunya.

Divulgació i comunicació

Durant el 2018 s'han editat les publicacions següents:

Manual d'eines i recomanacions per la diagnosi i l'avaluació de les intervencions en l'oci nocturn en l'àmbit local. Eina per avaluar les metodologies de treball i les intervencions de reducció de riscos en l'àmbit de l'oci nocturn. Aquest manual s'emmarca en una de les línies de treball del Nits de qualitat i constitueix una eina de diagnosi i avaluació per valorar l'impacte que tenen les accions implementades en l'oci nocturn en l'àmbit local.

Nits de Qualitat. Taules Nits Q Metodologia: creació, estructura i funcionament de les Taules Nits Q (TNQ). Guia que explica la funció, objectius i funcionament d'una Taula Nits Q –plataforma participativa per millorar la seguretat en ambients de festa nocturna– i que descriu els diferents passos que es poden seguir en la seva creació.

El masclisme no surt de festa. Cartell en català, castellà i anglès que explicita que en un espai de festa nocturna no s'accepten agressions sexistes, violències o discriminacions de o pel gènere, assetjament i altres expressions que pugui tenir, i proposa sis línies d'actuació que poden fer els establiments per prevenir-les i actuar en cas que n'hi hagi.

Guia per a la prevenció del consum d'alcohol i altres drogues i dels problemes relacionats en l'àmbit laboral. Manual on s'aborden els aspectes primordials que s'han de tenir en compte abans, durant i després de la implementació d'un programa de prevenció del consum d'alcohol i altres drogues en l'àmbit laboral.

10 + 1. Decàleg d'onze punts de la prevenció sobre drogues. Recull de propostes per a qui comença a treballar en temes de prevenció, amb recomanacions basades en l'evidència sobre la intervenció relacionada amb les drogues i també l'experiència d'altres persones que, fa uns anys, també un dia van començar a planificar accions i estratègies preventives.

L'alcohol és responsabilitat de tothom

- **Díptic i cartell**

Díptic i cartell de la campanya que formen part del material editat per la Setmana de Sensibilització del Consum d'Alcohol dins la campanya "L'alcohol és responsabilitat de tothom".

- **Material audiovisual "L'alcohol és responsabilitat de tothom"**

[Vídeo testimonial de la campanya](#)

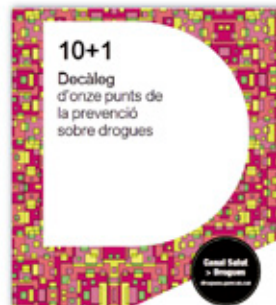
[Vídeo dels suports rebuts a la campanya](#)

Document de suport per treballar les anomenades begudes energètiques a través de l'educació física. Proposta didàctica adaptada a dos nivells acadèmics sobre les begudes energètiques, que ofereix una presentació amb 11 diapositives i una guia per intervenir en qualsevol espai educatiu però que pot ser especialment adient per a contextos d'educació esportiva.

D'altra banda, s'han organitzat les jornades divulgatives següents:

Jornada de presentació del Pla funcional del PIX a les farmàcies comunitàries. 21 de febrer de 2018. Organitzada per la Sub-direcció General de Drogodependències, conjuntament amb el Consell de Col·legis de Farmacèutics de Catalunya i amb la col·laboració de l'Agència de Salut Pública de Barcelona. Adreçada a professionals farmacèutics que formen part del Programa d'Intercanvi de Xeringues (PIX) i també a altres professionals vinculats al Programa dels ajuntaments, la Xarxa d'Atenció a les Drogodependències (XAD), els equips de salut pública i del Servei de Promoció de la Salut de l'Agència de Salut Pública de Catalunya, i altres persones interessades en aquesta temàtica.

Jornada del programa A la Feina, Alcohol i Drogues 0,0. 22 d'octubre de 2018. Organitzada per la Sub-direcció General de Drogodependències, al Palau Macaya de Barcelona es va presentar la [Guia per a la prevenció del consum d'alcohol i altres drogues i dels problemes relacionats en l'àmbit laboral](#) així com experiències d'èxit que s'han implementat en empreses. En el transcurs de la jornada es van promoure dos debats per reflexionar sobre les oportunitats d'actuació en aquest àmbit, amb la participació d'actors clau de les organitzacions sindicals, empresarials i l'Administració.

Jornada Alcohol i Hospitals. 14 de novembre de 2018. Organitzada en el marc de la Setmana de Sensibilització sobre els Riscos del Consum d'Alcohol a Barcelona, es va presentar el *Manual per a la prevenció i l'abordatge del consum d'alcohol i els problemes relacionats en l'àmbit hospitalari* i es van donar a conèixer bones pràctiques de Catalunya i també de Madrid.

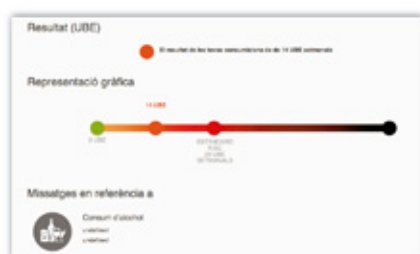
Jornada Procedència, Evolució i Perspectives de Futur dels Consums Associats a les Substàncies Psicoactives d'Origen Botànic. 9 de novembre de 2018. La Fundació ICEERS, amb el suport de la Sub-direcció General de Drogodependències, ha organitzat la jornada amb l'objectiu de donar resposta a aquestes necessitats i crear un espai per compartir informació basada en l'evidència científica i cultural sobre aquestes substàncies.

Coincidint amb el Dia sense Alcohol, el 15 de novembre, s'ha organitzat per cinquè any consecutiu la **Setmana de Sensibilització sobre els Riscos de l'Alcohol**, i s'ha formalitzat l'adhesió a l'**Awareness Week on Alcohol Related Harm (AWARH)** promoguda per diverses entitats a Europa.

Aquest any s'ha llançat la campanya de comunicació **“L'alcohol és responsabilitat de tothom”** que posa l'accent en la prevenció en la comunitat. Amb aquest lema es vol destacar que la prevenció i sensibilització sobre els riscos de l'alcohol no només estan en mans dels professionals de la salut i les administracions, sinó que tota la comunitat hi té un paper molt important: Administració, municipis, qui organitza festes i esdeveniments, empreses productores de begudes alcohòliques, cossos de seguretat, comerciants, centres educatius, professionals de la salut, mitjans de comunicació, famílies, grup d'amistats, i cadascú a títol individual.

La campanya consta de dos materials gràfics (pòster i díptic) i d'un material audiovisual amb testimonis de diferents representants de la societat on, des del vessant personal o professional, expliquen quina responsabilitat tenen en relació amb l'alcohol ([vegeu els materials de la campanya](#)).

La presentació d'aquesta campanya es va fer en roda de premsa el dia 12 de novembre i també es van presentar diferents iniciatives i recursos desenvolupats durant l'any i que són exemple d'alguns dels àmbits dels quals es pot actuar en la prevenció i sensibilització dels riscos de l'alcohol: **Calculadora Veus el que beus?**, pilot **Si ets menor: sense alcohol** (actuació conjunta amb Mossos d'Esquadra per sensibilitzar els comerços sobre l'impacte del consum d'alcohol en la salut dels menors d'edat) i el *Manual per a la prevenció i l'abordatge del consum d'alcohol i els problemes relacionats en l'àmbit hospitalari*, explicat anteriorment. La presentació de la campanya va tenir una gran repercussió en els mitjans de comunicació, tant premsa escrita com televisió i ràdio, que es va traduir en un augment de les visites al Canal Drogues. La roda de premsa va representar el punt de partida de la iniciativa “Jo m'hi adhereixo” que durant el proper any vol aconseguir el màxim nombre d'adhesions per part d'entitats i persones. Ja ho han fet personalitats com els periodistes Mònica Terribas i Jordi Basté, el futbolista Sergi Roberto, la xef i divulgadora en nutrició i salut Ada Parellada, el cap de la Unitat de VIH de l'Hospital Universitari Germans Trias

i Pujol, Bonaventura Clotet, el grup musical femení i feminista català Roba Estesa i la consellera de Salut, Alba Vergés.

En l'àmbit de la comunicació, l'aposta per l'ús de les TIC, a través del Canal Drogues com a eina principal de relació amb la ciutadania i amb els professionals del sector permet:

- Apropar els recursos d'informació, orientació o assessorament i assistencials a la ciutadania, i difondre qualsevol informació i continguts relacionats amb el món de les drogues.
- Difondre les polítiques de drogues, les activitats formatives, els principals resultats dels estudis i investigacions al voltant de les drogues, i les actuacions i els programes de prevenció del consum i els riscos associats.

L'**Hemeroteca Drogues** és una eina virtual del Canal Drogues que recull els materials sobre drogues realitzats a Catalunya per facilitar-hi l'accés a professionals, educadors i agents de prevenció en el consum de drogues. Al Canal Drogues es difonen altres webs adreçats a adolescents i joves, com són ElPep.info i LaClara.info.

Durant l'any 2018 el Canal Drogues ha tingut 613.650 usuaris i 727.622 sessions (el període de temps que un usuari interacciona en el web). El màxim de visites s'aconsegueix durant la Setmana de Sensibilització sobre els Riscos de l'Alcohol, i en concret el dimarts 13 de novembre, amb 11.045 usuaris i 11.929 sessions.

Aquests recursos en línia complementen la difusió de missatges preventius amb l'ús de les xarxes socials:

- www.elpep.info
 - 17.626 persones usuàries
 - 19.975 sessions
 - 372 seguidors a Facebook (382 M'agrada de pàgina)
- www.laclara.info
 - 107.800 persones usuàries
 - 119.864 sessions
 - 1.495 seguidors a Facebook (1.517 M'agrada de pàgina)
- www.enplenesfacultats.org, a través de Facebook, amb 990 fans; Twitter, amb 993 seguidors; Instagram, amb 66 seguidors i el canal de vídeos YouTube.
- rumbaatuson.blogspot.com.es, a través de Facebook, amb 1.060 fans, i el canal de vídeos YouTube.
- www.qdefesta.cat, amb 97 persones usuàries i 105 sessions, tot i que l'activitat la té a xarxes socials a través de Facebook, amb 1.327 fans i Twitter, amb 345 seguidors.

Canal Drogues, 2018

	Usuaris	Sessions
Canal Drogues	613.650	727.622
Setmana de Sensibilització	11.045	11.929

Finalment, cal destacar la [calculadora adreçada a la ciutadania: Veus el que beus?](#), eina digital que permet conèixer els hàbits de consum d'alcohol. Aquest 2018 se n'ha plantejat l'actualització tant en el disseny com en el contingut per tal de respondre millor a les necessitats actuals en prevenció mitjançant les noves tecnologies. La nova eina permet avaluar els riscos diferencials associats al consum d'alcohol segons el sexe, l'edat, l'estat de salut i també els patrons de consum, setmanals, diaris i episodis intensius. La calculadora es va presentar en el marc de la Setmana de Sensibilització sobre els Riscos del Consum d'Alcohol i va tenir molt bona acollida. Durant l'any 2018 ha tingut 40.555 visualitzacions, amb una activitat màxima al voltant de la Setmana de Sensibilització, en concret el 12 de novembre, amb 15.360 visualitzacions.

Projecció internacional i recerca

Es continua la participació en projectes internacionals com el **Party plus** (sobre oci nocturn) o el **projecte de cooperació amb el Ministeri de Salut del Marroc** i es lideren les xarxes internacionals Inebria (Xarxa Internacional de les Intervencions Breus per Problemes d'Alcohol) i **APN** (Xarxa de Polítiques d'Alcohol a Europa) de les quals ocupa la secretaria permanent. El 2018 va finalitzar el projecte europeu Better Treatment for Ageing Drug Users, sobre l'atenció sociosanitària a les persones que usen drogues d'edats avançades, en el qual hi va participar la Sub-direcció General de Drogodependències (vegeu "L'experiència" al final d'aquest capítol).

Docència i formació

Durant el 2018 s'ha incrementat el nombre de cursos de formació que s'organitzen des de la Sub-direcció General de Drogodependències, amb un total de 28 cursos amb **1.346 alumnes formats**. En la taula següent es pot veure el detall dels cursos realitzats.

Cursos de formació sobre drogodependències, 2018

	Participants
Curs per a professionals referents del programa sobre l'abordatge de la violència contra la parella a la XAD. Jornada de treball referents (bàsica)	26
Curs per a professionals referents del programa sobre l'abordatge de la violència contra la parella a la XAD. Jornada de treball referents (avançada)	19
Abordatge del consum de substàncies des de l'atenció primària (Girona)	25
Formació continuada. Aspectes jurídics de la violència, víctimes i agressors	35
Curs per a professionals referents del programa sobre l'abordatge de la violència masclista en l'àmbit de la parella a la XAD: Treball de casos	26
Formació per a professionals: L'abordatge del consum d'alcohol als hospitals	39
Reducció de riscos i danys en la sexualitat i el consum de drogues	34
Entrevista motivacional i prevenció de conflictes amb usuaris de Reducció de Danys	30
Hepatitis C. L'atenció en els usuaris de drogues (Girona)	18
Maneig del pacient amb patologia dual en RD	20
11 edicions dels curss: Perspectives i eines per a la implementació de la prescripció social des de l'atenció primària	404
Detecció precoç dels problemes derivats del consum de cànnabis i Intervenció motivacional breu	20
3 edicions Formadors Actualització en alcohol a l'atenció primària. Nous paradigmes	65
3 edicions <i>online</i> : Abordatge del consum d'alcohol a l'atenció primària	585
Total	1.346

A més, els programes que es desenvolupen a l'atenció primària generen sessions als diversos centres, sovint fetes pels mateixos professionals referents formats des de la Sub-direcció General i durant el 2018 s'han fet un total de 140 sessions formatives als CAP de programes coordinats des de la Sub-direcció General, amb 2.695 professionals formats més.

Formació als centres d'atenció primària, 2018

	Participants
63 sessions Formació perifèrica Programa Beveu Menys	1.096
55 sessions del Programa d'Intercanvi de Xeringues als centres d'atenció primària	1.225
22 sessions Implementació del Programa Prescripció Social i Salut	430
Total	2.751

Per tant, la formació generada des de la Sub-direcció General ha arribat a un total de 4.041 persones formades durant el 2018.

Pel que fa a la docència, s'ha participat en el Màster de Salut Pública, aollint alumnes en pràctiques, en el Màster Universitari en Polítiques Públiques Socials, en el Grau d'Infermeria i en un programa de Doctorat en Persones i Societat. S'han aollit també tres residents de psicologia clínica de l'Argentina que han fet una estada a la Sub-direcció General i dos centres de la Xarxa d'Atenció a les Drogodependències. A més, s'ha aollit una visita de la delegació d'Azerbaidjan.

Activitats i resultats

	2017	2018
Inicis de tractament a la XAD	13.716	13.944
Pacients en programes amb substitutius opiàcis (a 31 de desembre)	7.482	7.365 ¹
Programa d'Intercanvi de Xeringues (unitats distribuïdes)	878.421	1.058.705
Professionals referents del programa Beveu Menys (XAROH)	732	730
CAP amb referents de la XAROH	365	365
Professionals referents del Programa per a l'abordatge de la violència masclista en l'àmbit de la parella a la XAD	90	94
Locals d'oci amb el distintiu de Qualitat	47	60
Beneficiaris de programes d'oci nocturn	50.040	63.800
Visites a les webs 2.0: laClara.info i elPep.info	51.652	139.839
Visites al Canal Drogues	260.485	727.622
Empreses sensibilitzades i adherides al programa A la Feina, Alcohol i Drogues 0,0	4	5
Professionals referents del Programa Prescripció Social i Salut	71	475
CAP amb referents del Programa Prescripció Social i Salut	52	273
1 Dades provisionals.		
Formació		
Cursos	15	28
Alumnes formats	567	1.346
Cursos als CAP		
Sessions	26	140
Participants	1.648	2.695

L'experiència

L'atenció a les persones que usen drogues d'edats avançades

L'envelliment de la població amb una llarga història de consum de drogues és una realitat reconeguda tant en l'àmbit europeu com nacional, especialment de les persones consumidores d'heroïna de llarga evolució.

Què entenem per persones que usen drogues grans o d'edat avançada? D'acord amb l'Observatori Europeu de Drogues (Treatment and care for older drug users, EMCDDA 2010), les persones de 40 anys o més amb dependència a les drogues generalment es caracteritzen per haver dut a terme un consum problemàtic de llarga evolució, i més específicament en el cas del consum d'heroïna injectada. L'ús continuat de drogues pot produir, com a conseqüència, un envelliment prematur per l'acceleració de les condicions associades al procés natural d'envelliment i de la predisposició a patir malalties que en la població general són més freqüents en edats més avançades, 65 anys o més (arterioesclerosi, problemes cardiopulmonars, diabetis, deteriorament cognitiu, entre d'altres).

L'edat mitjana de les persones que inicien tractament per opioides a Europa s'ha incrementat gradualment i ha passat de 32 anys el 2006 a 37 el 2015 (EMCDDA). A Espanya, la mitjana d'edat el 2014 era de 40 anys i el 40% de les persones que iniciaven tractament per opiàcis o cocaïna tenia 40 anys o més.

A Catalunya, el 50% de les persones que inicien tractament per consum de drogues té 50 anys o més. Dels inicis de tractament per consum d'alcohol i d'heroïna, el 68,5% i el 51,5%, respectivament, tenen més de 40 anys (SIDC 2018). D'altra banda, les dades dels serveis de reducció de danys de Catalunya corroboren la tendència a l'envelliment de la població usuària de drogues, amb un 46% d'usuaris de 40 anys o més (SIDC 2016).

La Sub-direcció General de Drogodependències ha participat en el projecte europeu Betrad, Better Treatment for Ageing Drug Users, que té com a objectiu proporcionar als professionals i organitzacions que treballen en el camp de les drogodependències o de la geriatria, així com a les administracions públiques, eines i models de bones pràctiques que creïn noves oportunitats per tal d'implementar i millorar els serveis adreçats a usuaris de drogues grans.

La població diana del projecte són persones de 40 anys o més, usuàries de drogues il·lícites (principalment heroïna i cocaïna), en tractament o fora de tractament.

Com a conclusió, es fa palesa la necessitat d'impulsar des de les administracions públiques iniciatives transversals per a la millora de la situació sociosanitària de les persones que usen drogues que envelleixen, a partir de les recomanacions següents:

- a criteris de funcionalitat i no culturals.
- incorporant la perspectiva d'edat en l'avaluació d'indicadors sobre ús de drogues, i ampliar la franja d'edat en les enquestes, que sovint estudien població fins a 65 anys.
- a través de la millora de la coordinació entre els serveis de salut general, específics de drogodependències i socials.
- adreçats tant a professionals de drogodependències com de l'àmbit de la geriatria i de l'atenció primària.
- activació cognitiva, programes ocupació sociolaboral, grups terapèutics adreçats a la població objectiu, etc.

A la pàgina web [Betrad](#) i al [Canal Drogues](#) estan disponibles els documents elaborats així com altres recursos i informació sobre la temàtica objecte del projecte.

BeTrAD
Better Treatment
for Ageing Drug User

Salut laboral

Les accions s'orienten a millorar el nivell de salut i benestar de la població treballadora, tot reduint les desigualtats en salut a la feina.

Des del Servei de Coordinació d'Actuacions de Salut Laboral (SCASL), adscrit a la Sub-direcció General de Promoció de la Salut, es desenvolupen i coordinen accions encaminades a millorar el nivell de salut i benestar de la població treballadora, tot reduint les desigualtats en salut a la feina. Les intervencions s'estructuren bàsicament en tres eixos:

- Protecció de la salut i prevenció de les malalties relacionades amb el treball
- Promoció de la salut en l'entorn laboral
- Comunicació, docència i recerca

Protecció de la salut i prevenció de les malalties relacionades amb el treball

Sistema d'informació i de vigilància epidemiològica laboral

El projecte SIVEL (Sistema d'informació i de vigilància epidemiològica laboral), per a la millora de la detecció i gestió de les patologies laborals, en especial de les malalties professionals, és una prioritat estratègica essencial de l'ASPCAT i el Departament de Salut en la qual s'ha continuat treballant i avançant.

En salut laboral, com en qualsevol altre àmbit, és imprescindible disposar d'una informació de qualitat per poder establir polítiques adequades i prioritzar-les. SIVEL integrarà en un mateix sistema l'ASPCAT, les unitats de salut laboral, l'atenció primària, les mútues col·laboradores amb la Seguretat Social (MCSS) i l'ICAM/INSS.

Malgrat la seva complexitat, el desenvolupament de SIVEL avança sense interrupció. S'ha consolidat la plataforma informàtica (NUCLI SIVEL), s'han acabat de fer els canvis necessaris a l'eCAP, s'han fet amb èxit proves de missatgeria entre l'eCAP i NUCLI i s'ha avançat en la integració al sistema de les MCSS.

Des del SCASL s'han dut a terme reunions amb tots els actors implicats amb el desenvolupament de SIVEL (ja sigui per separat amb cada un d'ells o de forma conjunta) per coordinar i avançar en la seva implementació.

Activitat sanitària dels serveis de prevenció

S'han consolidat les tasques que es duen a terme per emetre els informes preceptius sanitaris a l'autoritat laboral dins del procediment d'acreditació d'entitats especialitzades com a serveis de prevenció aliens de les empreses. S'ha continuat verificant el compliment dels requisits exigibles sobre l'organització de recursos per desenvolupar l'activitat sanitària dels serveis de prevenció d'aquelles entitats especialitzades que no han comunicat les variacions que afecten els requisits de funcionament, incomplint l'article 26 del Reial decret 39/1997, de 17 de gener, pel qual s'aprova el Reglament dels Serveis de Prevenció.

Durant l'any 2018 s'han rebut 314 notificacions (135 de l'autoritat laboral, 140 de les empreses, 14 de les autoritats sanitàries d'altres comunitats autònomes i 25 d'altres entitats) i s'han fet 210 notificacions (114 a les empreses, 26 a l'autoritat laboral, 63 a les autoritats sanitàries d'altres comunitats autònomes i 7 a altres entitats).

En relació amb el suport als serveis de prevenció de riscos laborals (SPRL), i amb l'objectiu de promoure, supervisar i avaluar la qualitat de les activitats de salut laboral que realitzen, s'està treballant en la definició dels criteris bàsics per al desenvolupament de les actuacions sanitàries dels SPRL i el procediment d'avaluació de la Secretaria de Salut Pública.

Aquests criteris han d'incloure tant els requisits tècnics i de condicions mínimes sobre l'organització de recursos, com el compliment dels principals indicadors de qualitat per desenvolupar aquesta activitat sanitària.

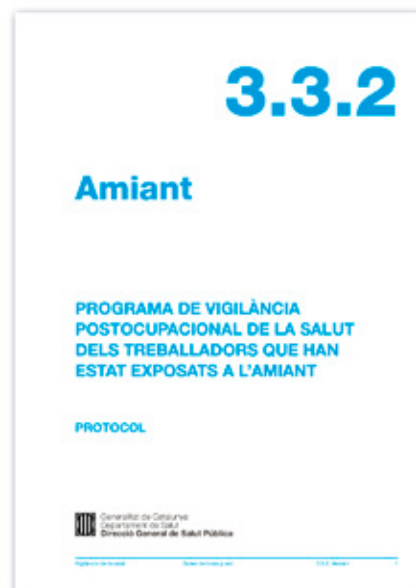
Programa de vigilància postocupacional dels treballadors que han estat exposats a l'amiant

El Programa de vigilància postocupacional dels treballadors que han estat exposats a l'amiant, que forma part del Programa de Vigilància de la Salut de los Trabajadores Expuestos al Amianto (PIVISTEA) del Ministeri de Sanitat, Consum i Benestar Social, té com a objectius principals: identificar treballadors que han estat exposats a l'amiant, fer-ne un seguiment integral i coordinat de la salut per determinar de forma precoç el desenvolupament de patologia relacionada amb l'exposició a l'amiant i col·laborar en el reconeixement de la malaltia com a professional.

L'any 2018 consten en el Registre de treballadors exposats a amiant (RTEA) 6.077 treballadors. Formen part d'aquest registre tant treballadors que van estar-hi exposats com treballadors que actualment hi estan en contacte.

La cohort de treballadors a qui actualment es realitza el seguiment de vigilància de la salut que ofereix el programa és de 887 persones.

Durant aquest any s'han incorporat al programa 58 treballadors postexposats. Les patologies diagnosticades a les persones que segueixen el programa de seguiment són 38 casos d'asbestosi, 7 casos de fibrosi pleural difusa, 3 casos amb mesotelioma pleural, 1 cas de mesotelioma

peritoneal, 5 casos de neoplàsia pulmonar, 1 cas de neoplàsia de laringe i 115 casos amb plaques pleurals.

El juny de 2018 s'ha creat un grup de treball multidisciplinari amb la finalitat de revisar el protocol del programa per adaptar-lo als avenços científics i de coneixement, als canvis normatius i avaluar el funcionament del programa des que es va iniciar. El grup de treball està format per professionals del SCASL, de les USL, d'atenció primària, d'atenció hospitalària, del CatSalut, de la DG de Planificació en Salut, de l'ICAM i de l'Associació Catalana de Salut Laboral.

Durant l'any 2018 s'ha participat en l'elaboració del document *Exposició laboral a fibres d'amiant a Catalunya*, que s'està duent a terme en el Consell de Relacions Laborals de Catalunya.

Promoció de la salut en l'entorn laboral

Empresa promotora de salut

S'ha continuat treballant en el projecte Empreses promotores de salut (EPS) amb l'objectiu ferm de fomentar la promoció de la salut en l'entorn de treball i contribuir a la millora de la salut de la població treballadora mitjançant l'impuls d'iniciatives que facilitin que les empreses adoptin mesures per crear entorns que garanteixin la protecció de la salut i la promoció d'hàbits saludables.

S'ha fet difusió de la Caixa d'Eines elaborada per l'ASPCAT amb la col·laboració de PIMEC i la Fundació PIMEC, per ajudar la petita i mitjana empresa a millorar la salut dels treballadors, repercutint també positivament en l'àmbit familiar i comunitari. La [Caixa d'Eines](#) és accessible al web de Canal Salut i inclou propostes, programes i informació per tal que les empreses puguin realitzar accions de promoció d'estils de vida saludable i tinguin al seu abast tot el que calgui per portar-les a terme.

Amb l'objectiu de reconèixer i impulsar la feina de les empreses compromeses amb el projecte d'EPS s'ha creat un diploma d'adhesió. Aquesta adhesió s'aconsegueix mitjançant un procés d'autoavaluació basat en un qüestionari consensuat amb el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. L'adhesió al projecte EPS estableix com a requisits una gestió correcta dels riscos laborals i un compromís amb els treballadors, la comunitat i la sostenibilitat, tot això en el camí cap a l'empresa socialment responsable.

Comunicació, docència i recerca

Documentació de salut laboral

Edició i difusió dels butlletins territorials de vigilància epidemiològica de salut laboral de la Xarxa d'Unitats de Salut Laboral.

Informe d'Indicadors de Salut Laboral de Barcelona, 2018. USL Barcelona (ASPB).

Redacció del contingut de salut laboral del Protocol de seguiment de l'embaràs. 3a edició revisada, 2018. Departament de Salut.

Decàleg sobre les disfonies de la veu relacionades amb el treball publicat durant el dia Mundial de la veu (16 d'abril de 2018).

Participació en activitats científiques

Imma Cortès. Evidència de l'impacte en la salut i el benestar de la precarització de les condicions de treball i ocupació. Evolució a Barcelona. Ponència a la taula "Crisi, reformes laborals i salut de les treballadores i treballadors". Consorci Social i de Salut de Catalunya. 21 de juny de 2018.

Imma Cortès. Una aproximació a la salut i les condicions de treball del sector de l'hoteleria i la restauració a Barcelona. Ponència a la sessió científica Condicions de treball i salut al sector del turisme. Agència de Salut Pública de Barcelona. Barcelona, 20 de novembre de 2018. R. Panadès. Inauguració de la Jornada Nanotecnología y PRL: Retos y Oportunidades. Reus, 23 de maig de 2018.

R. Panadès, L. Ramírez, O. Fàbrega, A. Guerrero, G. Segarra. Comunicación de enfermedades relacionadas con el trabajo en Catalunya. XXXVI Reunión de la Sociedad Española de Epidemiología. Lisboa, setembre de 2018.

R. Panadès. Inauguració de la XXVIII Diada de l'Associació Catalana de Salut Laboral. Trastorns musculoesquelètics. 15 de novembre de 2018.

R. Panadès. Inauguració de la Jornada Suma Salut, Activa't! Els beneficis de l'activitat física en la lluita contra el càncer. Barcelona, 29 de novembre de 2018.

R. Panadès. Inauguració de la Jornada Adicciones bajo Control. Hacia la Empresa Saludable. Tarragona, 13 de desembre de 2018.

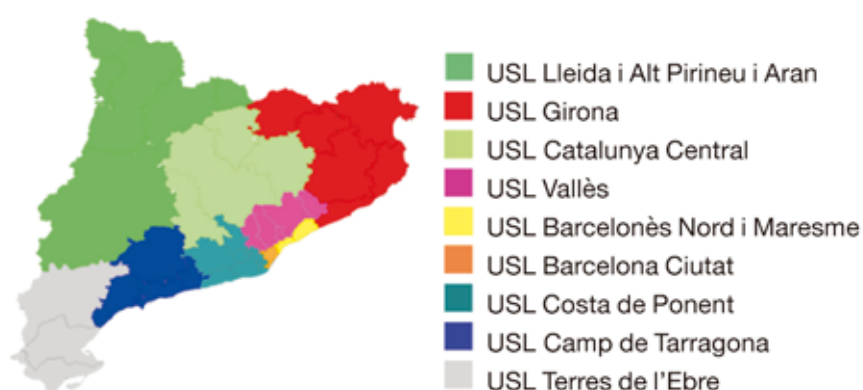
L. Ramírez. Moderació de la taula de diàleg "A la feina, alcohol i drogues 0,0" des de la perspectiva de les organitzacions sindicals i empresarials, en la presentació de la *Guia per a la prevenció del consum d'alcohol i altres drogues i dels problemes relacionats en l'àmbit laboral*.

Activitats i resultats

Mitjançant la Xarxa d'Unitats de Salut Laboral es desenvolupa la vigilància epidemiològica de la salut laboral a Catalunya. Una de les eines que s'utilitza és el Registre de malalties relacionades amb el treball. Aquest registre està format per les notificacions voluntàries que els metges del sistema públic de salut, principalment de l'atenció primària, fan de les malalties ateses i que sospiten que tenen algun grau de relació amb la feina.

Xarxa d'Unitat de Salut Laboral de Catalunya

Incidència de les malalties relacionades amb el treball notificades en població afiliada segons edat i sexe, 2017-2018

Incidència per 100.000 persones afiliades a la Seguretat Social.

Edat	2017			2018		
	Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total
Menys de 30 anys	54,9	36,4	45,3	68,8	29,2	48,3
De 30 a 44 anys	115,9	64,1	88,2	109,8	65,8	86,3
De 45 a 54 anys	154,9	68,8	102,4	142,7	77,1	107,3
De 55 anys i més	116,0	68,9	90,3	116,5	64,5	88,1
Total	112,7	61,9	85,5	112,8	62,9	86,1

Font: Informació dels registres de la Xarxa d'USL i l'Idescat.

Incidència dels trastorns de salut mental relacionats amb el treball notificats en població afiliada segons edat i sexe, 2017-2018

Incidència per 100.000 persones afiliades a la Seguretat Social.

Edat	2017			2018		
	Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total
Menys de 30 anys	38,1	21,9	29,7	50,1	12,6	30,7
De 30 a 44 anys	76,1	33,7	53,4	73,7	30,9	50,8
De 45 a 54 anys	82,8	31,8	52,3	77,5	36	55,1
De 55 anys i més	50,1	30,1	39,4	54,8	25,6	38,9
Total	65,9	30,8	47,1	67,7	28,5	46,7

Font: Informació dels registres de la Xarxa d'USL i l'Idescat.

Incidència dels trastorns osteomusculars relacionats amb el treball notificats en població afiliada segons edat i sexe, 2017-2018

Incidència per 100.000 persones afiliades a la Seguretat Social.

Edat	2017			2018		
	Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total
Menys de 30 anys	9,2	8,2	8,7	9,1	8,5	8,8
De 30 a 44 anys	25,2	21,1	23,0	22,5	21,7	22,1
De 45 a 54 anys	51,5	22,9	34,2	47,2	25,5	35,5
De 55 anys i més	44,5	23,5	33,0	42,1	23,5	32,0
Total	31,4	20,0	25,3	30,0	21,0	25,2

Font: Informació dels registres de la Xarxa d'USL i l'Idescat.

La salut pública al territori

Comissions tècniques de Salut a Totes les Polítiques (SaTP)

Camp de Tarragona

- Desigualtats i vulnerabilitat
- Oci saludable
- Vincles econòmics, socials i ambientals positius

Terres de l'Ebre

- Envel·liment i despoblació
- Conservació i millora de l'entorn com a actiu de salut
- Hàbits i estils de vida saludable

Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre

Coordinació regional de salut comunitària i treball en xarxa

S'ha establert un espai de coordinació territorial ASPCAT/CatSalut de la salut comunitària al territori en què participen els professionals referents dels diferents proveïdors d'atenció primària i dels serveis de salut pública amb l'objectiu de compartir informació, necessitats, dubtes i metodologia en relació amb els processos comunitaris.

Des del Servei de Promoció de la Salut, amb la col·laboració dels proveïdors d'atenció primària de la Regió Sanitària, es continua impulsant la Xarxa de Salut Comunitària del Camp de Tarragona com a espai per compartir experiències dels equips d'atenció primària, salut pública i altres agents del territori. Durant el 2018, la Xarxa s'ha reorientat amb una metodologia més formativa per acompanyar els equips i donar-los suport en els processos comunitaris que s'han iniciat al territori. S'han fet quatre sessions, amb una mitjana de 35 professionals assistents.

S'ha potenciat el projecte COMSalut a l'ABS Reus 4, reforçant les aliances entre els diferents actors que hi participen. Això ha permès consolidar el grup motor i crear un grup de representació institucional que legitima el projecte i reforça el compromís municipal. S'ha finalitzat el diagnòstic de salut i s'ha entrat en la fase de priorització dels problemes detectats per poder definir intervencions que contribueixin a la millora de la salut i el benestar de la comunitat.

Prevenició i control del tabaquisme

#XarxaSTOPtabacTGN

S'ha constituït la nova Xarxa de Prevenició i Control del Tabaquisme del Camp de Tarragona. És una xarxa oberta de professionals i entitats de l'àmbit sanitari, social i educatiu que treballen en la prevenció i el control del tabaquisme al territori. Els principals eixos de treball són identificar els professionals implicats en la prevenció i control del tabaquisme, actualitzar els serveis i els recursos de prevenció, de sensibilització i d'atenció al tabaquisme al territori, i promoure accions d'àmbit comunitari.

Envel·liment actiu i saludable

Els equips del Baix Camp i Priorat i el Baix Ebre, participen en els grups operatius del projecte Aptitude, finançat pel programa europeu Poctefa. El projecte té com a objectiu desenvolupar accions per prevenir la dependència de les persones grans a la zona transfronterera dels Pirineus mitjançant la creació d'una xarxa d'experts que ha de permetre la creació de vincles entre professionals que treballen en l'àmbit de l'envel·liment i la gent gran.

Intercanvi i creixement professional al Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre

El mes de juny es va celebrar la I Jornada d'intercanvi i creixement professional al Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre, a Horta de Sant Joan, oberta a tots els professionals de la Sub-direcció Regional de l'ASPCAT del Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre.

L'objectiu principal va ser establir vincles de confiança entre les persones de les diferents àrees, equips i nivells de l'organització a partir del coneixement mutu. Aquests vincles afavoreixen l'intercanvi d'experiències i el treball col·laboratiu i, en conseqüència, milloren l'eficiència del compliment de les tasques assignades i, per tant, del servei que es presta a la ciutadania.

Durant la trobada es van dur a terme activitats de caràcter lúdic, cultural i de descoberta del món rural d'una part del territori i una dinàmica de grup que va permetre obtenir un producte final d'interès per a l'organització. La iniciativa ha aconseguit aprofundir en la coneixença dels companys i reforçar els llaços de confiança.

I Jornada d'intercanvi i creixement professional (Horta de Sant Joan)

Jocs Mediterranis Tarragona 2018

S'han establert i coordinat els diferents dispositius de salut pública que figuren en el Pla funcional operatiu de salut del Jocs Mediterranis 2018 i que inclouen les diferents actuacions de salut pública que cal realitzar prèviament, durant i posteriorment al transcurs dels Jocs.

També s'han fet les actuacions programades dins de les àrees operatives incloses en les actuacions de salut pública:

- Promoció de la salut. S'ha treballat per promoure entorns i conductes saludables als municipis on s'han dut a terme les competicions esportives dels XVIII Jocs del Mediterrani i reforçar així el seu compromís amb la salut i l'esport.
- Protecció de la salut. L'objectiu ha estat protegir la població dels efectes negatius que poden tenir diversos elements del medi sobre la salut i el benestar dels participants en els Jocs, ja sigui com a esportistes, acompanyants, voluntaris o espectadors. Els equips de salut pública han centrat la seva tasca en la prevenció i la minimització dels potencials riscos per a la salut, així com a maximitzar les garanties de seguretat dels

participants, espectadors i el personal laboral i voluntari, sense deixar de banda la població resident de referència.

- Vigilància epidemiològica. L'objectiu principal ha estat la contribució al desenvolupament d'uns jocs saludables i segurs. Per això s'han elaborat butlletins informatius on s'han explicat les principals tasques i el funcionament del Servei de Vigilància Epidemiològica, donant una especial importància a la notificació de les MDO pel risc que comporta una concentració massiva de persones de diferents països.

El Comitè Director dels Jocs Mediterranis ha destacat el Pla estratègic desenvolupat per Salut Pública pel que fa a la promoció, protecció i vigilància epidemiològica.

Vigilància de les infeccions de transmissió sexual (ITS)

El Servei de Vigilància Epidemiològica (SVE) al Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre ha col·laborat amb la Unitat de Planificació de la Regió Sanitària Camp de Tarragona (CatSalut) amb l'elaboració del Model d'atenció d'ITS al Camp de Tarragona, en la vigilància de les ITS objecte de notificació (MDO) i el seguiment de la realització dels estudis de contactes. S'hi ha inclòs la definició de cas, el circuit de notificació, les enquestes epidemiològiques i els indicadors per l'avaluació del model.

El SVE ha participat en les diferents reunions convocades pel CatSalut a la Regió Sanitària Camp de Tarragona i també en un curs d'ITS organitzat per l'ICS.

Enfocament grupal dels casos consultats a la Unitat de Salut Laboral del Camp de Tarragona

S'ha establert un nou abordatge dels casos consultats des dels equips d'atenció primària del territori a la Unitat de Salut Laboral per sospita de risc psicosocial al seu lloc de treball.

L'objectiu principal ha estat augmentar els coneixements del pacient en l'àmbit de la salut al lloc de treball i les diferents entitats implicades així com informar de les eines disponibles per poder afrontar la problemàtica consultada.

L'abordatge grupal ha permès disminuir el temps d'espera per rebre l'atenció i augmentar la informació que es pot aportar respecte de l'atenció individual. Els grups s'han format seguint un criteri de selecció previ i amb un màxim de vuit persones per grup.

Durant l'any 2018, dels 142 casos consultats i/o notificats, el 55% han estat atesos mitjançant aquest nou abordatge.

Regió Sanitària Camp de Tarragona

Promoció de la salut

Vacunes, 2018¹

Lliurades	317.947
Administrades	306.450
Reaccions adverses	27

1 Dades conjuntes amb Terres de l'Ebre.

AMED (fins 2018)

Establiments	56
Comensals	10.179
Municipis	20

Programa de Revisió de Menús Escolars (PReME), 2016-2018

Alumnes	5.289
Llegums de primer plat	86%
Fruita fresca de postres (4-5 setmana)	64%
Hortalisses al menú diari	90%
Oli d'oliva per amanir	90%
Aliments frescos al menú diari	91%

Tabaquisme

Prevalença de fumadors diaris i ocasionals (ESCA 2015-2016)	27,9%
Professionals que han completat el curs en línia d'intervenció en tabaquisme del Programa d'Atenció Primària sense Fum (2013-2017)	793
Adolescents inscrits al programa educatiu de prevenció Classe sense Fum (curs 2016-2017)	340

Cobertura del programa de cribatge prenatal, 2018

79,5%

Consultes obertes del programa Salut i Escola, 2018

80%

Font: Registre de Salut Maternointantil i Registre de Salut i Escola.

Vigilància de la salut

Malalties de declaració obligatòria	Casos	Incidència ¹
Hepatitis A	14	2,3
Parotiditis	30	5,0
Tos ferina	15	2,5
Legionel·losi	33	5,5

1 Taxa d'incidència per 100.000 habitants.

Seguretat alimentària i protecció de la salut

Conformitat en el compliment dels requisits normatius/sanitaris, 2018

Establiments alimentaris visitats	77,2%
Torres de refrigeració i condensadors ¹	78,7%
Allotjaments infantils i juvenils ¹	100%
Càmpings ¹	100%
Centres generadors de residus sanitaris	100%

Alertes alimentàries gestionades, 2018¹ 64Alertes de productes químics gestionades, 2018¹ 8

1 Dades conjuntes amb Terres de l'Ebre.

Drogodependències

Municipis participants en els programes, 2018

L'aventura de la vida (hàbits saludables)	3
Connecta amb els teus pares (prevenció de conductes de risc)	1
NitsQ, taules de participació (oci nocturn segur i saludable)	-
Fitjove (esport per a adolescents en barris de risc)	3

Centres amb referents formats en els programes, 2018

Beveu menys (EAP)	33
Drogues i atenció primària (EAP)	1
Violència contra la parella (CAS)	2
Prevenció de l'hepatitis C (CAS)	
Prescripció social i salut (EAP)	31

Font: Central de Resultats. Àmbit de salut pública, 2018

Regió Sanitària Terres de l'Ebre

Promoció de la salut

Vacunes, 2018¹

Lliurades	317.947
Administrades	306.450
Reaccions adverses	27

¹ Dades conjuntes amb Camp de Tarragona.

Amed (fins 2018)

Establiments	24
Comensals	2.062
Municipis	9

Programa de Revisió de Menús Escolars (PReME), 2016-2018

Alumnes	447
Llegums de primer plat	92%
Fruita fresca de postres (4-5 setmana)	58%
Hortalisses al menú diari	33%
Oli d'oliva per amanir	67%
Aliments frescos al menú diari	67%

Tabaquisme

Prevalença de fumadors diaris i ocasionals (ESCA 2015-2016)	24,4%
Professionals que han completat el curs en línia d'intervenció en tabaquisme del Programa d'Atenció Primària sense Fum (2013-2017)	251
Adolescents inscrits al programa educatiu de prevenció Classe sense Fum (curs 2016-2017)	0

Cobertura del programa de cribratge prenatal, 2018

82,6%

Consultes obertes del programa Salut i Escola, 2018

72%

Font: Registre de Salut Maternointantil i Registre de Salut i Escola.

Seguretat alimentària i protecció de la salut

Conformitat en el compliment dels requisits normatius/sanitaris, 2018

Establiments alimentaris visitats	89,4%
Torres de refrigeració i condensadors ¹	78,7%
Allotjaments infantils i juvenils ¹	100%
Càmpings ¹	100%
Centres generadors de residus sanitaris	100%

Alertes alimentàries gestionades, 2018¹

64

Alertes de productes químics gestionades, 2018¹

8

¹ Dades conjuntes amb Camp de Tarragona.

Drogodependències

Municipis participants en els programes, 2018

L'aventura de la vida (hàbits saludables)	–
Connecta amb els teus pares (prevenció de conductes de risc)	–
NitsQ, taules de participació (oci nocturn segur i saludable)	–
Fitjove (esport per a adolescents en barris de risc)	1

Centres amb referents formats en els programes, 2018

Beveu menys (EAP)	12
Drogues i atenció primària (EAP)	–
Violència contra la parella (CAS)	1
Prevenció de l'hepatitis C (CAS)	–
Prescripció social i salut (EAP)	7

Font: Central de Resultats. Àmbit de salut pública, 2018

Vigilància de la salut

Malalties de declaració obligatòria	Casos	Incidència ¹
Hepatitis A	6	3,4
Parotiditis	4	2,2
Tos ferina	11	6,2
Legionel·losi	14	7,8

¹ Taxa d'incidència per 100.000 habitants.

Lleida i Alt Pirineu i Aran

Protecció de la salut. Control oficial de les almàsseres

Des del Servei de Protecció de la Salut de la Sub-direcció Regional de l'Agència de Salut Pública a Lleida i l'Alt Pirineu i Aran, es porta a terme el control oficial de les almàsseres per tal de garantir la qualitat sanitària de l'oli d'oliva, un dels sectors més importants tant des del punt de vista econòmic com per la gran significació que té l'elevat volum d'exportació arreu del món. Mitjançant aquestes visites d'inspecció es comproven els autocontrols instaurats per l'empresa per tal de minimitzar el risc d'aquest producte.

Dins el programa de vigilància s'han analitzat 20 mostres d'oli d'oliva amb resultat favorable, sense superar els límits normatius que marquen els reglaments comunitaris.

Docència en el grau de Veterinària de la Universitat de Lleida (UdL)

S'ha acollit la primera promoció d'estudiants del cinquè curs del grau de Veterinària de la UdL, que han cursat per primer cop el rotatori, amb estades en l'àmbit de la seguretat alimentària i el benestar animal.

Laboratori de l'Agència de Salut Pública de Catalunya a Lleida

L'any 2018, el Laboratori de l'ASPCAT a Lleida ha ampliat el catàleg de serveis introduint l'anàlisi de 12 nous plaguicides en aigües per poder donar major cobertura al Programa de vigilància i control sanitari de les aigües de consum humà de Catalunya.

ENAC (Entidad Nacional de Acreditación) va realitzar l'auditoria externa periòdica al laboratori per donar compliment als requisits indicats en la Norma UNE-EN ISO/IEC 17025, i va acreditar dos nous mètodes de determinació de *Legionella spp* i *Clostridium perfringens* en aigües. El catàleg de serveis del Laboratori de l'ASPCAT a Lleida s'ha ampliat i ha passat a tenir disponibles fins a 99 mètodes d'anàlisis fisicoquímiques i 15 de microbiològiques, la gran majoria acreditades per ENAC.

Salut comunitària

Creació i consolidació del Grup Operatiu en Salut Comunitària de Lleida, format per l'ASPCAT a Lleida, CatSalut, ICS i Diputació de Lleida, per tal de potenciar el treball en xarxa i impulsar els projectes comunitaris que sorgeixin en el territori.

En el marc del COMSalut a Cervera, es va celebrar la I Jornada de salut comunitària on es van difondre els resultats de l'informe de salut i es van presentar, com a intervenció prioritzada, els problemes de salut mental en joves de la comarca.

Comissions tècniques de Salut a Totes les Polítiques (SaTP)

Lleida

- Envel·liment
- Desigualtats / Migració
- Tabac, alcohol i addiccions / Joves

Alt Pirineu i Aran

- Envel·liment i noves tecnologies
- Accidentabilitat en muntanya i seguretat viària
- Alcohol, addiccions i joves

Col·laboració amb la Universitat de Lleida en el grau de Veterinària.

S'ha continuat col·laborant en el Pla de desenvolupament comunitari Mariola - Blocs Joan Carles de Lleida i en la Mesa de Salut Jove de la Noguera, i s'ha participat en les jornades de salut comunitària territorials.

Treball transversal Salut a Totes les Polítiques

S'ha donat a conèixer el treball de les comissions tècniques en els àmbits de l'envelliment, els hàbits saludables en joves, les desigualtats socials i la immigració, i l'accidentalitat en muntanya als Consells Territorials Consultius i de Coordinació de Salut Pública de Lleida i de l'Alt Pirineu.

S'ha participat en la II Jornada DOTS. Territori saludable implica territori sostenible, on també es va presentar el treball de les comissions de Salut a Totes les Polítiques.

En el camp de l'envelliment s'ha participat en la Festa Intergeneracional: Trobada de gent gran i famílies al territori de Lleida, que es va celebrar a Trepç.

Jornada DOTS, Lleida.

Prevenió del tabaquisme

Constitució de la Xarxa de Prevenció del Tabaquisme de Lleida per treballar en xarxa i amb continuïtat en la lluita contra el tabaquisme des de diversos àmbits. En formen part entitats i institucions sanitàries, de salut pública, educatives, col·legis professionals, universitat, associacions i ens locals.

Implicació territorial en projectes de promoció de la salut i prevenció de drogodependències

Per tal de promoure l'activitat física, fer front al sedentarisme i fomentar la mobilitat segura i sostenible de manera coordinada entre els agents del territori, s'ha consolidat del Grup de Mobilitat Activa de Lleida i l'Alt Pirineu i Aran, constituït per Salut Pública, proveïdors de salut, CatSalut, ens locals, esport, consells esportius, universitat i l'autoritat de mobilitat territorial.

En el foment de l'envelliment actiu i saludable s'inicia la participació en el grup nuclear d'Envelliment del Departament de Salut i en el projecte europeu APTITUDE (actuar per a la prevenció transpirinca de la dependència en gent gran) a la comarca de l'Alt Urgell.

S'ha iniciat l'elaboració de la *Guia per a l'abordatge del consum d'alcohol en joves adolescents i famílies* a la Regió Sanitària Alt Pirineu i Aran, per proporcionar informació actualitzada sobre abordatge i intervenció en el consum d'alcohol a l'edat pediàtrica i adolescent a les seves famílies.

Xarxa de Prevenció del Tabaquisme de Lleida.

Salut laboral

La Unitat de Salut Laboral - Regió Sanitària Lleida i Regió Sanitària Alt Pirineu i Aran ha portat a terme la divulgació de la *Prestació per risc en el lloc de treball durant l'embaràs i la lactància natural* en diverses sessions arreu de la regió sanitària.

La finalitat ha estat explicar als equips d'atenció primària què és la prestació incidint en les diferents condicions de treball que en poden ser perjudicials i donar eines per informar, assessorar i acompanyar en el procés a la sol·licitant.

Registre de càncer a Lleida

A través d'un conveni amb l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova s'ha iniciat el registre de càncer a les comarques de RECLleida. El registre ja ha estat acceptat com un registre estadístic del Departament de Salut (Decret 11/2017, de 7 de febrer, pel qual s'aprova el Programa anual d'actuació estadística per a l'any 2017). Durant l'any 2018 s'han validat de manera provisional els casos del registre procedents de l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova i de l'Hospital de Santa Maria.

Regió Sanitària Lleida

Promoció de la salut

Vacunes, 2018¹

Lliurades	202.919
Administrades	191.828
Reaccions adverses	3

¹ Dades conjuntes amb Alt Pirineu i Aran.

AMED (fins 2018)

Establiments	19
Comensals	2.212
Municipis	7

Programa de Revisió de Menús Escolars (PReME), 2016-2018

Alumnes	13.925
Llegums de primer plat	82%
Fruita fresca de postres (4-5 setmana)	65%
Hortalisses al menú diari	92%
Oli d'oliva per amanir	92%
Aliments frescos al menú diari	95%

Tabaquisme

Prevalença de fumadors diaris i ocasionals (ESCA 2015-2016)	21,2%
Professionals que han completat el curs en línia d'intervenció en tabaquisme del Programa d'Atenció Primària sense Fum (2013-2017)	537
Adolescents inscrits al programa educatiu de prevenció Classe sense Fum (curs 2016-2017)	538

Cobertura del programa de cribratge prenatal, 2018

84,9%

Consultes obertes del programa Salut i Escola, 2018

88%

Font: Registre de Salut Maternointantil i Registre de Salut i Escola.

Vigilància de la salut

Malalties de declaració obligatòria	Casos	Incidència ¹
Hepatitis A	7	1,9
Parotiditis	13	3,6
Tos ferina	36	10,0
Legionel·losi	13	3,6

¹ Taxa d'incidència per 100.000 habitants.

Seguretat alimentària i protecció de la salut

Conformitat en el compliment dels requisits normatius/sanitaris, 2018

Establiments alimentaris visitats	79,2%
Torres de refrigeració i condensadors ¹	95,5%
Allotjaments infantils i juvenils ¹	100%
Càmpings ¹	95,8%
Centres generadors de residus sanitaris	100%

Alertes alimentàries gestionades, 2018¹ 49

Alertes de productes químics gestionades, 2018¹ 3

¹ Dades conjuntes amb Alt Pirineu i Aran.

Drogodependències

Municipis participants en els programes, 2018

L'aventura de la vida (hàbits saludables)	8
Connecta amb els teus pares (prevenció de conductes de risc)	6
NitsQ, taules de participació (oci nocturn segur i saludable)	-
Fitjove (esport per a adolescents en barris de risc)	2

Centres amb referents formats en els programes, 2018

Beveu menys (EAP)	20
Drogues i atenció primària (EAP)	1
Violència contra la parella (CAS)	5
Prevenció de l'hepatitis C (CAS)	-
Prescripció social i salut (EAP)	23

Centres d'atenció primària format en PIX

Centres que han realitzat sessió formativa	9
Participants	157

Font: Central de Resultats. Àmbit de salut pública, 2018

Regió Sanitària Alt Pirineu i Aran

Promoció de la salut

Vacunes, 2018¹

Lliurades	202.919
Administrades	191.828
Reaccions adverses	3

1 Dades conjuntes amb Lleida.

AMED (fins 2018)

Establiments	16
Comensals	970
Municipis	11

Programa de Revisió de Menús Escolars (PReME), 2016-2018

Alumnes	3.788
Llegums de primer plat	91%
Fruita fresca de postres (4-5 setmana)	52%
Hortalisses al menú diari	93%
Oli d'oliva per amanir	88%
Aliments frescos al menú diari	100%

Tabaquisme

Prevalença de fumadors diaris i ocasionals (ESCA 2015-2016)	22,6%
Professionals que han completat el curs en línia d'intervenció en tabaquisme del Programa d'Atenció Primària sense Fum (2013-2017)	49
Adolescents inscrits al programa educatiu de prevenció Classe sense Fum (curs 2016-2017)	0

Cobertura del programa de cribratge prenatal, 2018

	82,2%
--	-------

Consultes obertes del programa Salut i Escola, 2018

	100%
--	------

Font: Registre de Salut Maternointantil i Registre de Salut i Escola.

Vigilància de la salut

Malalties de declaració obligatòria	Casos	Incidència ¹
Hepatitis A	–	–
Parotiditis	2	2,8
Tos ferina	2	2,8
Legionel·losi	3	4,2

1 Taxa d'incidència per 100.000 habitants.

Seguretat alimentària i protecció de la salut

Conformitat en el compliment dels requisits normatius/sanitaris, 2018

Establiments alimentaris visitats	96,0%
Torres de refrigeració i condensadors ¹	95,5%
Allotjaments infantils i juvenils ¹	100%
Càmpings ¹	95,8%
Centres generadors de residus sanitaris	100%

Alertes alimentàries gestionades, 2018¹ 49

Alertes de productes químics gestionades, 2018¹ 3

1 Dades conjuntes amb Lleida.

Drogodependències

Municipis participants en els programes, 2018

L'aventura de la vida (hàbits saludables)	–
Connecta amb els teus pares (prevenció de conductes de risc)	3
NitsQ, taules de participació (oci nocturn segur i saludable)	–
Fitjove (esport per a adolescents en barris de risc)	–

Centres amb referents formats en els programes, 2018

Beveu menys (EAP)	8
Drogues i atenció primària (EAP)	–
Violència contra la parella (CAS)	4
Prevenció de l'hepatitis C (CAS)	–
Prescripció social i salut (EAP)	6

Font: Central de Resultats. Àmbit de salut pública, 2018

Comissions tècniques de Salut a Totes les Polítiques (SaTP)

- Envel·liment actiu i saludable
- Cultura i salut mental
- Joves i oci saludable

Catalunya Central

Impuls de la gestió administrativa descentralitzada de recursos humans i formació

La consolidació del personal adscrit al Servei d'Administració i Suport Territorial a la Catalunya Central ha comportat, en matèria de gestió de recursos humans, més de 650 nomenaments de personal substitut (un 18% més que l'any anterior), la tramitació de 32 ofertes de treball (un 28% més que l'any anterior) i un augment del 60% de les actuacions de formació gestionades des del territori.

Xarxa de Prevenció i Control del Tabaquisme

XIX Setmana sense fum 2018.

La Xarxa de Prevenció i Control del Tabaquisme a la Catalunya Central va organitzar la III Jornada de la Xarxa: Diversitat i Entorn, celebrada el 5 d'octubre a Igualada amb un gran èxit d'assistència i participació. A la Jornada es va incidir, d'una banda, en les diferències culturals que cal tenir en compte per fer efectiu l'abordatge del tabaquisme en persones provinents d'altres cultures i, d'altra banda, es van mostrar exemples d'entitats i espais que van més enllà de les restriccions legals, com estadis de futbol, escoles o municipis, on la reglamentació municipal ha volgut promoure espais lliures de fum, per afavorir-ne el no-consum.

Amb motiu del Dia Mundial sense Tabac, es va donar visibilitat a la XIX Setmana sense fum 2018 amb una activitat amb el lema "Viu a sac sense tabac", destinada a fumadors, on s'han calculat els diners que en un any es gasten en tabac, per reflexionar sobre què els suposaria disposar dels diners que s'estalviarien si deixessin de fumar. A l'activitat hi van participar gairebé un miler de fumadors a tota la Catalunya Central i els resultats es poden consultar a l'[informe](#) que la Xarxa elabora amb les dades de tot el territori. Si els fumadors que han participat a l'activitat deixessin el tabac, els generaria un estalvi d'1.024.218 euros.

Polítiques interdepartamentals i intersectorials

A la Catalunya Central les tres comissions tècniques (CT) creades el 2017 han desplegat la seva activitat.

La **CT Cultura i Salut Mental** –que té com a objectiu sensibilitzar la societat per trencar barreres i prejudicis i per evitar que s'estigmatitzi tant les persones que pateixen malalties mentals com els seus familiars– ha treballat a dos nivells: per a la població general a través de l'hora del conte, clubs de lectura, web i exposicions o aparadors de llibres a biblioteques, llibreries, farmàcies... i per a població específica, estenent el projecte de [Parelles artístiques](#) a tota la Catalunya Central.

La **CT Envel·liment Actiu i Saludable** –que té l'objectiu inicial d'impulsar la participació, l'ocupació i l'autonomia de les persones grans– ha elaborat un document en format pòster i vinyetes tipus còmic que recull set situacions amb missatges clau, acompanyades dels principis del bon

Ens comprometem amb el bon tracte a les persones grans.

tracte, que es van escollir per fomentar el bon tracte envers les persones grans entre els professionals de l'àmbit social i sanitari. Igualment, ha elaborat un recull de bones pràctiques que s'estan aplicant a la Catalunya Central.

La **CT Joves i Oci Saludable** –amb l'objectiu de recollir intervencions que permetin generar espais i activitats d'oci saludable– ha elaborat una infografia que contempla i resumeix les diferents accions de prevenció que s'haurien de treballar per a l'oci i la festa abans, durant i després de l'esdeveniment. També s'ha fet un recull de recursos, a mode d'exemple, per dur a terme les actuacions proposades. Aquests documents estaran disponibles a l'espai [PINSAP](#) de la web de l'ASPCAT i van adreçats a les entitats que organitzin i planifiquin una festa o activitat d'oci amb joves.

Impuls a la salut comunitària

A la Catalunya Central s'han iniciat molts processos de salut comunitària, uns en fase de creació d'aliances, d'altres en fase de diagnòstic de salut de la població. Salut Pública ha participat en els processos amb assessorament i també més activament quan el procés ho ha requerit.

A Vilanova del Camí el procés està avançat. S'ha fet la prioritització i s'ha organitzat una jornada de retorn a la població, on s'ha prioritzat la salut mental i risc familiar en infants i adolescents, novament mitjançant l'opinió de la ciutadania.

A Vic ha finalitzat el diagnòstic de salut. S'ha fet una presentació pública dels resultats i conclusions i a la mateixa jornada s'ha fet un procés de prioritització. El tema escollit ha estat treballar per reduir la solitud i el maltractament de la gent gran a la ciutat.

A Sallent s'ha seguit amb Dinars Acompanyats i s'ha iniciat una nova línia de treball, relacionada amb els joves i el consum de tòxics, arran de la prioritització feta l'any anterior.

Un altre procés que cal remarcar per la seva complexitat és el de Manresa, on s'han iniciat les aliances. Aquest engloba les quatre ABS, l'Ajuntament i altres entitats del municipi.

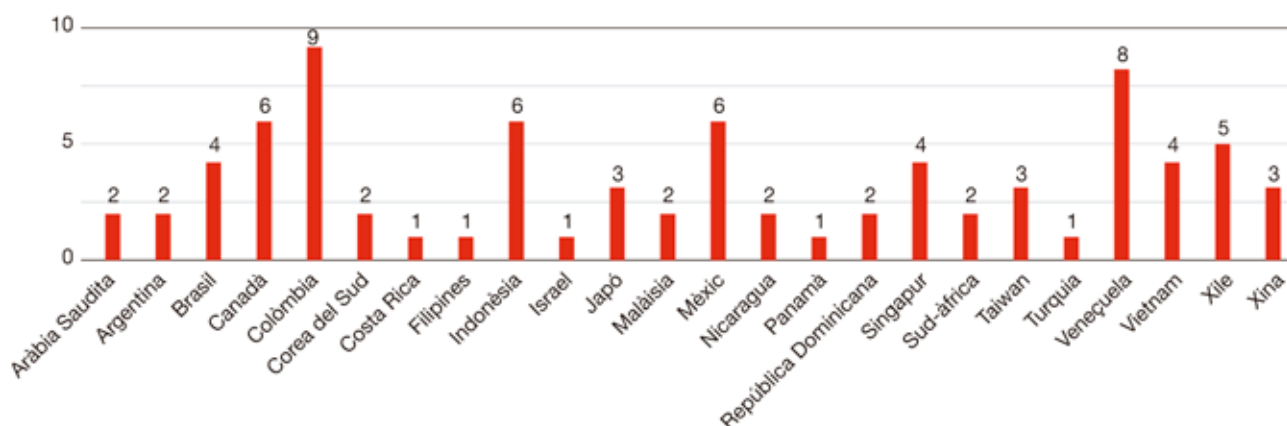

Consolidació de les activitats relacionades amb les exportacions

L'any 2018 s'ha consolidat la voluntat exportadora de les empreses de la Catalunya Central amb l'increment de tràmits i expedients administratius relacionats amb aquesta activitat. Les 78 empreses exportadores que estaven autoritzades a principi d'any per a l'exportació han de tenir uns requisits específics a la normativa de la UE, cosa que ha comportat 147 visites addicionals planificades per al control efectiu. Durant el 2018 s'han tramitat 80 sol·licituds d'exportació d'indústries i s'han gestionat 46 expedients de sol·licituds, irregularitats i reimportacions; en total s'han realitzat 292 inspeccions relacionades amb el procediment d'inspecció d'establiments exportadors. El control oficial que es realitza a les empreses expor-

tadores ha estat valorat molt positivament, tant per les pròpies empreses com per les autoritats oficials dels països tercers que ens han visitat.

Sol·licituds d'exportació d'indústries alimentàries, 2018

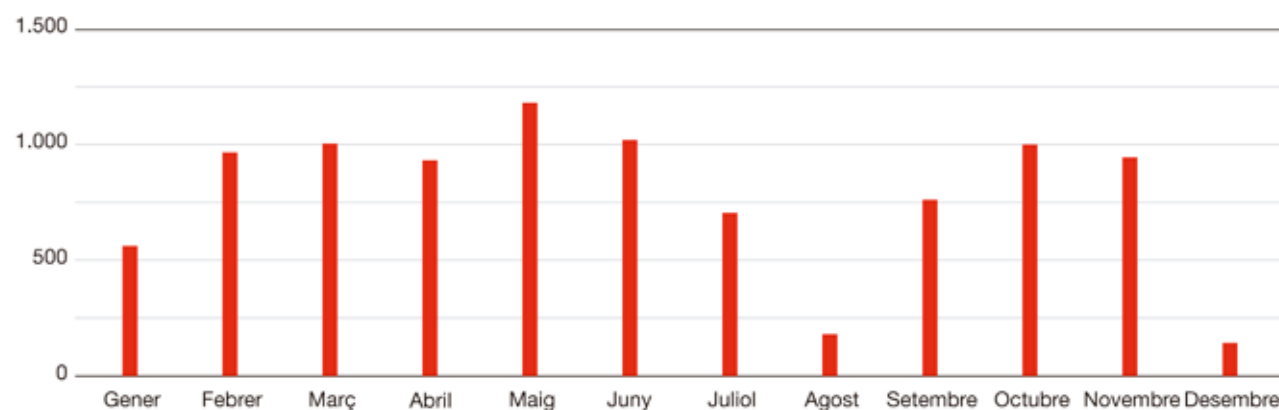

Investigació de residus en aliments d'origen animal

El programa d'investigació de residus (PIR) a la Catalunya Central ha suposat el mostratge de 5.117 mostres, el 95% al sector porcí. Aquest nombre suposa un increment d'un 25% del mostreig respecte de l'any 2017 i un 36% del mostreig que es fa a tot Catalunya, bàsicament pel pes relatiu de la indústria càrnia a la nostra unitat territorial.

De les mostres recollides, un 99,8% han estat amb resultats correctes i només 12 mostres (un 0,2% de les mostres recollides) han donat resultats no satisfactoris. S'han obert 12 expedients, vuit dels quals per presència de contaminants i quatre relacionats amb la presència d'antibiòtics (un relacionat amb ous frescos i tres, amb carn de porcí).

Evolució del mostreig de residus en aliments d'origen animal, 2018

Salut laboral

Durant el 2018 s'ha continuat treballant en el projecte de detecció i gestió de patologia laboral iniciat el 2016 amb el nom de SIVEL (Sistema d'Informació de Vigilància Epidemiològica Laboral) i que té com a objectiu principal reduir la infranotificació de patologia laboral. S'ha elaborat el Nucli SIVEL (treballant amb el Departament de Salut), s'han realitzat les enquestes epidemiològiques (amb el suport de la USL del Vallès Oriental i Occidental i la USL del Barcelonès Nord i Maresme) i s'ha iniciat el disseny del pla pilot, conjuntament amb l'ICS. També s'han mantingut reunions amb les mútues d'accidents de treball i malalties professionals i amb l'ICAM.

A més, s'ha realitzat el curs Salut laboral i atenció primària, amb la participació de 20 metges i metgesses residents de quart any de medicina familiar i comunitària. L'objectiu del curs és actualitzar els coneixements sobre la patologia relacionada amb les condicions de treball, proporcionar els instruments que facilitin la detecció de la patologia laboral i descriure els circuits i els organismes que intervenen en els problemes de salut. A petició de l'alumnat, s'ha dut a terme una formació específica sobre els riscos psicosocials.

També s'ha continuat treballant amb el Programa de vigilància postocupacional de l'amiant i amb els butlletins territorials de vigilància epidemiològica de salut laboral.

Telematització en la vigilància de salut pública

En els darrers anys ha millorat el monitoratge sistemàtic de les malalties de declaració obligatòria (MDO) gràcies, entre d'altres, a la notificació electrònica. A la Regió Sanitària Catalunya Central la progressiva implementació de la telematització de les MDO ha arribat al 100% dels centres d'atenció primària.

Augment de la prevalença d'ITS

La prevalença d'ITS ha anat en augment durant els últims anys. A la Catalunya Central, en el context del desplegament del protocol d'estudi de contactes, s'ha promogut l'estudi actiu en tots els casos de les ITS i la recerca de la font d'infecció i l'estudi del seus contactes a través d'una targeta que preveu la visita urgent.

Incidència de la tuberculosi

La taxa d'incidència de tuberculosi s'ha mantingut respecte dels darrers anys, però el nombre de brots ha augmentat alhora que han incrementat les intervencions preventives al territori. En aquest sentit, s'ha fet una reunió amb tots els actors de la comarca d'Osona implicats (CatSalut, ICS, EBA, Consorci Hospitalari de Vic, ASPCAT) per millorar els circuits de comunicació i per optimitzar les actuacions de prevenció i control de la malaltia.

Brots epidèmics

L'any 2018 s'han notificat un 30% més de brots respecte de l'any anterior. Aquest augment es correlaciona amb l'increment dels brots de toxiinfecció alimentària, el 90% dels quals són de l'àmbit de la restauració col·lectiva. En tots els casos la coordinació amb els equips de salut pública ha estat fonamental per a la investigació. D'altra banda, també s'observa un lleuger augment dels brots de legionel·losi i de sarna respecte del 2017.

Regió Sanitària Catalunya Central

Promoció de la salut

Vacunes, 2018

Lliurades	224.492
Administrades	213.740
Reaccions adverses	3

AMED (fins 2018)

Establiments	50
Comensals	4.625
Municipis	20

Programa de Revisió de Menús Escolars (PREME), 2016-2018

Alumnes	17.716
Llegums de primer plat	86%
Fruita fresca de postres (4-5 setmana)	60%
Hortalisses al menú diari	88%
Oli d'oliva per amanir	89%
Aliments frescos al menú diari	97%

Tabaquisme

Prevalença de fumadors diaris i ocasionals (ESCA 2015-2016)	26,0%
Professionals que han completat el curs en línia d'intervenció en tabaquisme del Programa d'Atenció Primària sense Fum (2013-2017)	478
Adolescents inscrits al programa educatiu de prevenció Classe sense Fum (curs 2016-2017)	250

Cobertura del programa de cribratge prenatal, 2018

72,5%

Consultes obertes del programa Salut i Escola, 2018

86%

Font: Registre de Salut Maternointantil i Registre de Salut i Escola.

Vigilància de la salut

Malalties de declaració obligatòria	Casos	Incidència ¹
Hepatitis A	10	1,9
Parotiditis	132	25,4
Tos ferina	147	28,3
Legionel·losi	44	8,5

1 Taxa d'incidència per 100.000 habitants.

Seguretat alimentària i protecció de la salut

Conformitat en el compliment dels requisits normatius/sanitaris, 2018

Establiments alimentaris visitats	62,8%
Torres de refrigeració i condensadors	91,8%
Allotjaments infantils i juvenils	98,6%
Càmpings	100%
Centres generadors de residus sanitaris	100%

Alertes alimentàries gestionades, 2018 48

Alertes de productes químics gestionades, 2018 8

Drogo dependències

Municipis participants en els programes, 2018

L'aventura de la vida (hàbits saludables)	–
Connecta amb els teus pares (prevenció de conductes de risc)	3
NitsQ, taules de participació (oci nocturn segur i saludable)	2
Fitjove (esport per a adolescents en barris de risc)	3

Centres amb referents formats en els programes, 2018

Beveu menys (EAP)	37
Drogues i atenció primària (EAP)	5
Violència contra la parella (CAS)	6
Prevenció de l'hepatitis C (CAS)	–
Prescripció social i salut (EAP)	39

Centres d'atenció primària format en PIX

Centres que han realitzat sessió formativa	1
Participants	16

Font: Central de Resultats. Àmbit de salut pública, 2018

Comissions tècniques de Salut a Totes les Polítiques (SaTP)

- Joves i estils de vida saludable
- Entorn, activitat física i alimentació
- Envel·liment actiu

Girona

S'inspeccionen un 7,3% més de porcs que el 2017

L'any 2018 s'han sacrificat més de 10 milions de porcs (10.466.612) a la Regió Sanitària Girona, la qual cosa suposa un increment d'un 7,3% respecte al sacrifici de l'any 2017 (9.759.069). Girona és la Regió Sanitària on se'n sacrifiquen més, concretament el 46,5% dels porcs sacrificats a Catalunya. Un total de 50 veterinaris/àries de l'Agència de Salut Pública de Catalunya han participat en el control sanitari de les carns en els escorxadors de porcí de la Regió. Aquests controls han permès retirar de la comercialització 1.202 porcs que no reunien les condicions necessàries per al consum humà.

Iniciativa pionera per implicar els homes en la lluita contra la mutilació genital femenina

El grup de treball de prevenció de la mutilació genital femenina de la Regió, coordinat pel Servei de Promoció de la Salut a Girona, ha implantat durant el 2018 un curs de formació per a homes de comunitats practicants per acabar sensibilitzant a altres homes d'aquestes comunitats. El curs, format per sis sessions de quatre hores cadascuna, l'ha impartit l'entitat Jokkere Endam, conjuntament amb professionals del grup de treball i de les 20 taules locals de prevenció que hi ha arreu del territori. El programa està finançat des de la Secretaria d'Igualtat, Migracions i Ciutadania.

Aquest iniciativa va començar en una recerca activa per trobar homes de comunitats que practiquen la mutilació genital. Se'n van escollir 14 que van fer el curs de 24 hores on es van tractar temes com els drets humans, la igualtat entre dones i homes, l'educació emocional, la salut, els drets sexuals, la conducció de grups, el treball comunitari, etc. Aquesta idea de dirigir la lluita contra la mutilació genital femenina a homes parteix de l'experiència de GAMS Belgium a través de l'Associació Men Speak Out.

A final d'any, una vegada acabada aquesta formació, els homes empoderats van impartir quatre sessions de sensibilització de dues hores cadascuna a d'altres homes. Aquestes sessions han arribat a 50 homes de diferents municipis (Celrà, Blanes, Cassà de la Selva i Palamós). Durant el 2019 es continuarà treballant amb aquesta metodologia de sensibilització *peer to peer*.

Primers passos per establir un sistema de gestió de la qualitat en els processos de suport a les activitats clau a Girona

Al Servei d'Administració i Suport Territorial a Girona s'ha començat a implantar un sistema de gestió de la qualitat en les seves activitats. En aquesta línia s'ha definit el mapa de processos de suport amb quatre processos principals i 24 sub processos. A partir d'aquest mapa s'han identificat les persones responsables dels processos i els indicadors que ens permetran mesurar si s'estan assolint els objectius i fins a quin punt estem donant satisfacció a tots els nostres clients, interns i externs.

MAPA DE PROCESSOS DE SUPORT	
RÈGIM INTERIOR I SERVEIS GENERALS Manteniment seus Manteniment equips Inspecció Registre d'entrada i sortida de documents Gestió de vehicles Recepció Transport de material i mostres Aprovisionament (Material a seus)	RECURSOS HUMANS Activitats de formació Accesos a carpetes de xarxa i sistemes d'informació Prevenció de Riscos i Salut Laboral: Contractació del personal Control horari i incidències ATRI Selecció del personal Modificacions horàries escorxadors
GESTIÓ ECONÒMICA Taxes Dietes (Desplaçaments) Contractes (compres) Habilitació Control estocs i inventari Facturació	ASSUMPTES JURÍDICS Convenis Expedients sancionadors Mesures cautelars i multes coercitives Assessorament jurídic

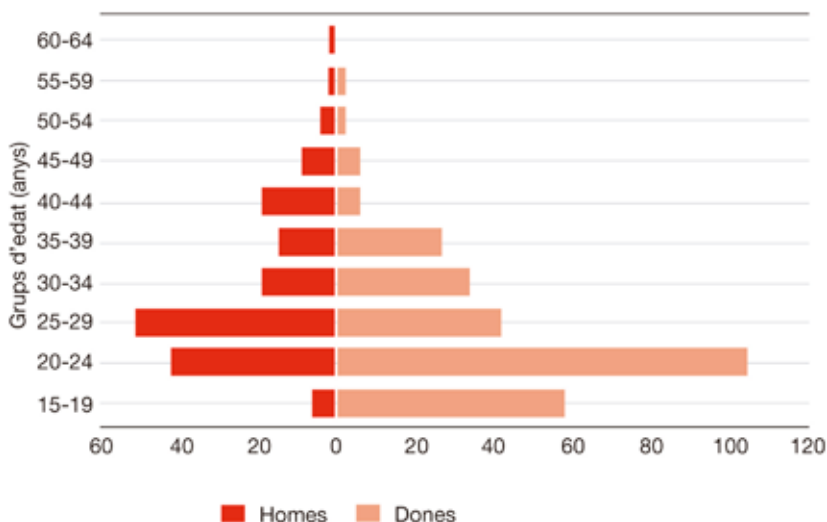
Augmenten el casos d'infeccions de transmissió sexual

L'any 2018 s'han estudiat 765 notificacions d'infeccions de transmissió sexual, de les quals 687 han estat casos. Això significa un augment del 86,7% respecte del nombre notificat al 2017. Aquest augment de la notificació de les infeccions de transmissió sexual reflecteix la millora dels sistemes de vigilància epidemiològica i la millora en la detecció de casos, però també els canvis en les conductes sexuals.

La distribució dels casos per malaltia és la següent:

- Infeccions per clamídia: 451 casos, 170 en homes i 281 en dones (143 casos el 2017)
- Infeccions per gonococ: 177 casos, 136 en homes i 41 en dones (77 casos el 2017)
- Sífilis infecciosa: 57 casos, 47 en homes i 10 en dones
- Oftalmia neonatal: 2 casos
- No hi ha hagut cap cas de limfogranuloma veneri

Casos de clamídia, 2018

Prevenió del càncer oral

Sota l'etiqueta StopCàncerOral i amb el lema "Treu la llengua al càncer", el 12 de juny (Dia Europeu contra el Càncer Oral) es va engegar una campanya a la Regió Sanitària per conscienciar la ciutadania dels factors de risc del càncer oral i sobre com prevenir-lo, a més de posar en relleu la importància de visitar la consulta d'odontologia almenys una vegada l'any o abans si es detecta qualsevol anomalia. Hi han participat els odontòlegs dels centres d'atenció primària de la Regió Sanitària i els professionals del Servei de Cirurgia Maxil·lofacial i Oral de l'Hospital Universitari Doctor Josep Trueta. El dia 12 es va fer una revisió de la salut oral de la ciutadania sense cita prèvia i es van donar consells preventius, que s'acompanyaven

amb un tríptic, per evitar el càncer oral. Cal destacar que entre els principals factors de risc per desenvolupar càncer oral hi ha el consum de tabac i d'alcohol, i que el 90% dels casos de càncer oral (de llavi, cavitat oral i faringe) són fàcilment identificables amb una inspecció i tenen molt bon pronòstic si es detecten aviat.

Aquesta iniciativa ha estat coordinada des del Servei de Promoció de la Salut a Girona, conjuntament amb el CatSalut a Girona i l'Institut Català de la Salut, i ha tingut el patrocini de la Societat Catalana de Cirurgia Maxil·lofacial, el Col·legi d'Odontòlegs i Estomatòlegs de Catalunya-Girona i el Col·legi de Metges de Girona. Per fer-la efectiva va ser imprescindible la col·laboració de totes les entitats proveïdores de salut de la Regió Sanitària, el Col·legi Oficial de Farmacèutics de Girona, la Fundació Oncolliga Girona i l'Associació Espanyola Contra el Càncer - Girona contra el Càncer.

Es posa en marxa el Programa Girona 0 per erradicar l'hepatitis C entre les persones de la Xarxa de Salut Mental i Addiccions

El 28 de juliol, Dia Mundial de les Hepatitis, es va donar a conèixer el programa Girona 0, que pretén tractar tots els pacients amb infecció crònica de l'hepatitis C de la Xarxa de Salut Mental i Addiccions de la Regió. Cal destacar que s'ha posat en marxa el diagnòstic en un sol pas, en què el pacient del centre d'atenció i seguiment a les drogodependències (CAS) es vincula directament amb la Unitat d'Hepatitis de l'Hospital Universitari Doctor Josep Trueta de Girona per tal d'iniciar el tractament al més aviat possible i trencar així les barreres d'accés al tractament que sovint tenen les persones que consumeixen drogues o tenen un trastorn mental greu. El mateix tractament també es realitza a l'Hospital Santa Caterina del Parc Hospitalari Martí i Julià de Salt.

Aquesta iniciativa neix de la col·laboració entre la Unitat d'Hepatitis de l'Hospital Universitari Doctor Josep Trueta, l'Institut d'Assistència Sanitària i l'Agència de Salut Pública de Catalunya, a través del Programa de Prevenció, Control i Atenció al VIH, les ITS i les hepatitis víriques i del Servei de Promoció de la Salut a Girona. Tot i que el programa s'ha iniciat al CAS Teresa Ferrer de Girona, aquest s'anirà estenent a la resta de CAS que gestiona l'IAS i al CAS de Calella que gestiona la Comunitat Terapèutica del Maresme. En aquesta línia, el maig es va fer una formació a Girona a la qual van participar 20 professionals de la Xarxa de Salut Mental i Addiccions de la Regió per tal de sensibilitzar i millorar la detecció, el cribratge i el seguiment dels pacients.

La prevenció de la infecció de l'hepatitis C en aquests col·lectius passa en primer lloc per rebre informació i educació sobre les vies de contagi i les pràctiques de risc, però també per la distribució de material higiènic per a la infecció segura de drogues o de preservatius per a la pràctica de sexe segur.

Millora de l'atenció dels problemes de salut relacionats amb el treball

L'any 2018 s'han atès 1.036 consultes sobre problemes de salut relacionats amb les condicions de treball i s'han rebut 530 interconsultes directament des d'atenció primària.

En aquesta línia de millora de l'atenció i notificació de la patologia laboral identificada pel Sistema Sanitari de Salut, s'ha enfocat la formació continuada en salut laboral de 2018. Amb la temàtica "Agents de Salut Laboral-Mútues Col·laboradores de la Seguretat Social", s'ha efectuat una revisió de les funcions i activitats assignades a aquestes entitats, així com de la gestió de la discrepància quant a la contingència de la incapacitat temporal. Durant el 2018 han rebut aquesta formació 29 àrees bàsiques de salut de les 41 que conformen la Regió Sanitària Girona.

Quant a la vigilància epidemiològica, l'any 2018 s'han incorporat 647 noves notificacions al Registre de sospites de malalties relacionades amb el treball del Departament de Salut.

Celebració de la 1a Jornada Quedem, parlem i ho millorem

El novembre es va celebrar a Banyoles la 1a Jornada del projecte Quedem, parlem i ho millorem, on 60 professionals de l'àmbit de la protecció van reunir-se (quedem), van compartir inquietuds, desacords, encerts, limitacions, satisfaccions o insatisfaccions (parlem) i van proposar noves maneres o millores vers la feina que desenvolupen (ho millorem). Van identificar tres eixos de debat i treball: aspectes relacionats amb la comunicació, amb la qualitat tècnica i amb l'especialització. Posteriorment es van celebrar sessions de treball de cada eix per identificar i proposar millores concretes.

Regió Sanitària Girona

Promoció de la salut

Vacunes, 2018

Lliurades	342.463
Administrades	335.356
Reaccions adverses	8

AMED (fins 2018)

Establiments	66
Comensals	9.767
Municipis	27

Programa de Revisió de Menús Escolars (PReME), 2016-2018

Alumnes	25.494
Llegums de primer plat	93%
Fruita fresca de postres (4-5 setmana)	63%
Hortalisses al menú diari	98%
Oli d'oliva per amanir	94%
Aliments frescos al menú diari	99%

Tabaquisme

Prevalença de fumadors diaris i ocasionals (ESCA 2015-2016)	23,0%
Professionals que han completat el curs en línia d'intervenció en tabaquisme del Programa d'Atenció Primària sense Fum (2013-2017)	717
Adolescents inscrits al programa educatiu de prevenció Classe sense Fum (curs 2016-2017)	0

Cobertura del programa de cribratge prenatal, 2018

91,8%

Consultes obertes del programa Salut i Escola, 2018

82,0%

Font: Registre de Salut Maternointantil i Registre de Salut i Escola.

Vigilància de la salut

Malalties de declaració obligatòria	Casos	Incidència ¹
Hepatitis A	19	2,5
Parotiditis	60	8,0
Tos ferina	119	16,0
Legionel·losi	38	5,1

¹ Taxa d'incidència per 100.000 habitants.

Seguretat alimentària i protecció de la salut

Conformitat en el compliment dels requisits normatius/sanitaris, 2018

Establiments alimentaris visitats	78,5%
Torres de refrigeració i condensadors	91,9%
Allotjaments infantils i juvenils	98,9%
Càmpings	98,9%
Centres generadors de residus sanitaris	88,2%

Alertes alimentàries gestionades, 2018 83

Alertes de productes químics gestionades, 2018 5

Drogodependències

Municipis participants en els programes, 2018

L'aventura de la vida (hàbits saludables)	91
Connecta amb els teus pares (prevenció de conductes de risc)	1
NitsQ, taules de participació (oci nocturn segur i saludable)	–
Fitjove (esport per a adolescents en barris de risc)	1

Centres amb referents formats en els programes, 2018

Beveu menys (EAP)	43
Drogues i atenció primària (EAP)	2
Violència contra la parella (CAS)	11
Prevenció de l'hepatitis C (CAS)	–
Prescripció social i salut (EAP)	41

Centres d'atenció primària format en PIX

Centres que han realitzat sessió formativa	8
Participants	184

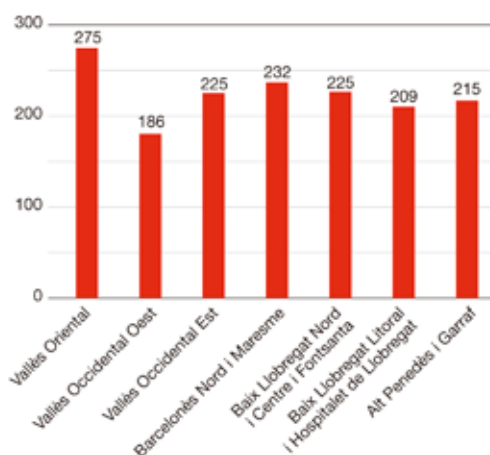
Font: Central de Resultats. Àmbit de salut pública, 2018

Barcelona

Seguiment del control oficial

Durant l'any 2018 s'han gestionat 1.565 expedients de tràmit del RSIPAC (Registre sanitari d'indústries i productes alimentaris de Catalunya), que representen el 39% del total a Catalunya. La distribució entre els sectors ha estat la que es mostra al gràfic següent.

Gestió RSICAP, 2018

Comissions tècniques de Salut a Totes les Polítiques (SaTP)

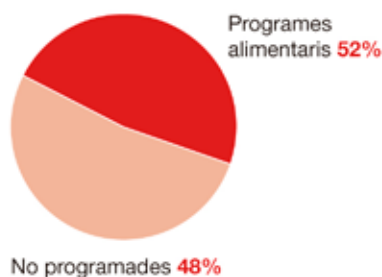
- Envel·liment
- Salut laboral
- Salut mental en joves

També s'ha participat en la resposta ràpida en 112 alertes alimentàries, que suposen el 66% de les alertes generades a Catalunya, i en 50 alertes químiques per evitar l'exposició del territori a perills detectats. Pel que fa a les irregularitats i denúncies, l'any 2018 destaquen les 585 gestionades, de les quals 341 corresponen a l'àmbit alimentari, 125 a l'ambiental i la resta a denúncies per tabac i altres.

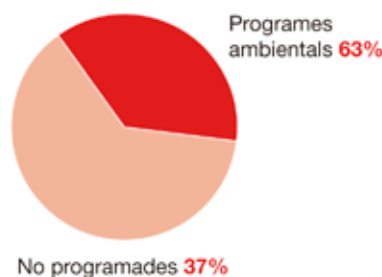
De les 8.812 actuacions de control oficial realitzades, 3.915 són no programades i d'aquestes, 505 estan vinculades amb alertes, 132 amb denúncies, 43 amb toxiinfeccions alimentàries i 288 amb brots de l'àmbit ambiental.

Actuacions alimentàries i actuacions ambientals, 2018

Actuacions alimentàries

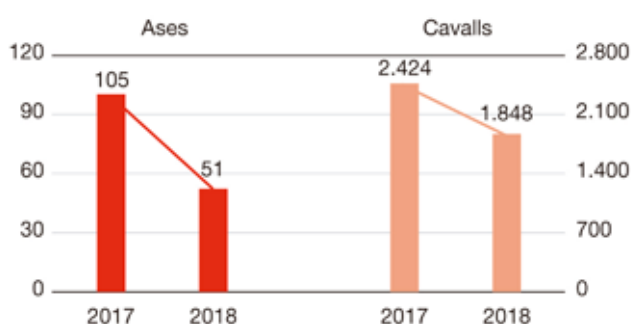

Actuacions ambientals

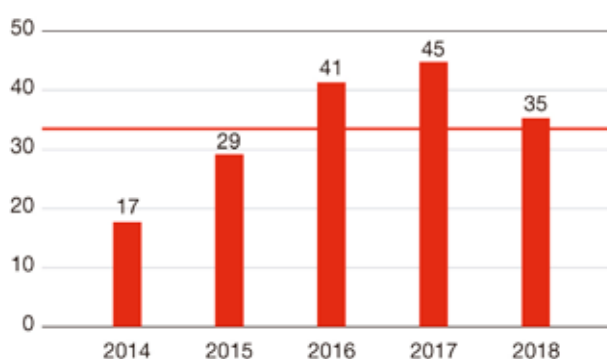
Pel que fa al sacrifici de bestiar, l'any 2018 s'ha detectat una davallada en el nombre d'animals sacrificats de les espècies de cavalls i ases. Podria ser fruit de la detecció d'un frau en la identificació dels animals, arran de la investigació duta a terme pel Seprona a la qual s'ha prestat suport.

Sacrifici de bestiar (ases i cavalls), 2017-2018

Pel que fa a les toxiinfeccions alimentàries, s'ha fet un taller de formació dirigit a inspectors amb l'objectiu de millorar la investigació alimentària. El 2018 s'ha revertit la tendència creixent d'anys anteriors, i pel que fa a l'etiologia, destaca un increment en norovirus i estafilococs i un descens en salmonel·la.

Toxiinfeccions alimentàries, 2014-2018

Especial vigilància de l'aigua de consum i del risc ambiental

La vigilància de l'aigua de consum per tal d'evitar l'aparició de malalties d'origen hídric té una especial rellevància en aquest territori, atesa la complexitat de les xarxes de distribució de l'aigua, ja que molts abastaments depenen de la gran infraestructura Ter-Llobregat i que depèn de molts gestors. En el 2018 s'han recollit 156 mostres d'aigües i en 107 s'han fet analítiques completes per comprovar-ne l'aptitud per al consum humà. D'altra banda, amb motiu de la publicació del real decret de radioactivitat s'han pres 5 mostres de captacions ubicades al Maresme i al Vallès Oriental per tal de fer-ne la caracterització. Els resultats han estat dins els límits normatius. Un altre risc important és l'elevada presència d'instal·lacions

susceptibles de ser contaminades per legionel·la. El 2018 s'ha continuat amb el pla de xoc per minimitzar els brots causats per aquest bacteri, amb especial atenció a les instal·lacions amb més deficiències estructurals i amb reunions amb els seus titulars i empreses de tractament preventiu de la legionel·losi. Com a resultat veiem una tendència a la baixa pel que fa al nombre de brots declarats, amb un total de 17 brots comunitaris, que representen un 15% menys que l'any 2017.

Intensificació i protocol·lització de la lluita contra les malalties trameses per vectors

S'han fet actuacions ambientals en 23 casos d'arbovirosis, la majoria de dengue. Com a novetats cal destacar que hi ha hagut un cas de dengue autòcton al Barcelonès Nord i que s'ha detectat serologia positiva de febre de virus del Nil Occidental en animals. Aquesta arbovirosi pot afectar els humans i es transmet principalment per la picada del mosquit del gènere *Culex pippiens*, el mosquit comú. El reservori primari són les aus però hi ha hostes accidentals com els cavalls. Arran de la detecció a l'Alt Penedès-Garraf d'un cavall amb simptomatologia i anticossos positius al virus del Nil Occidental i la detecció d'anticossos en dues gallines en una granja escola, s'han fet actuacions ambientals consistents en quatre inspeccions entomològiques per part del Servei de Control de Mosquits del Baix Llobregat i seguiment de les mesures ambientals dictades.

Impuls a la prescripció social

L'any 2018 ha representat un punt d'inflexió en la implementació del Programa de prescripció social en l'atenció primària de la Regió Metropolitana. A final de l'any anterior només s'havien iniciat sis projectes per implantar el programa a 16 àrees bàsiques; a més, en la meitat d'aquests projectes els agents territorials (ajuntaments i entitats proveïdores) únicament havien acordat iniciar les actuacions. L'any 2018, en canvi, es va donar un important impuls a aquest programa, ja que es van posar en marxa set projectes més, de manera que a final de 2018 35 àrees bàsiques i 21 ajuntaments havien implantat el Programa de prescripció social.

Abordatge transversal de la prevenció del tabaquisme

L'any 2018 la prevenció del tabaquisme ha fet un pas endavant al Vallès Oriental, en iniciar una nova estratègia en la lluita contra el tabaquisme. Seguint una línia de treball anterior, s'ha consolidat la Xarxa de Tabac del Vallès Oriental, que integra tots els agents de salut locals de la comarca en la prevenció i control del tabaquisme: ajuntaments, Diputació, atenció primària i hospitalària, ASSIR, consells comarcals de l'Esport, Educació, etc.

La Xarxa treballa de manera transversal per coordinar i impulsar, als diferents àmbits, les accions preventives, assistencials i de control del tabaquisme.

Suport als plans estratègics sanitaris

La Sub-direcció Regional a Barcelona ha continuat donant suport durant l'any 2018 als quatre plans estratègics sanitaris quadriennals actius de la Regió Metropolitana: el de l'Alt Penedès i el Garraf, el del Baix Llobregat, el del Vallès Occidental i el del Vallès Oriental.

En aquests plans s'ha col·laborat amb el CatSalut en la fase d'elaboració, de diagnòstic, de detecció de necessitats i, especialment, en la definició, planificació i seguiment dels objectius de l'àmbit de la salut pública: en total 41 objectius, que comporten 164 accions de salut pública, són impulsats i se'n fa el seguiment des de la Sub-direcció Regional a Barcelona.

Un pas més en la tramitació electrònica

L'any 2017 van entrar en vigor la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, de procediment administratiu comú de les administracions públiques i la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic, en les quals es recull l'obligatorietat per part de l'Administració d'implementar l'administració electrònica com a mitjà de comunicació amb la ciutadania. Com a conseqüència, a final 2017 i durant el 2018 el Servei d'Administració i Suport Territorial a Barcelona ha implantat la tramitació electrònica dels expedients sancionadors mitjançant el tramitador genèric. Això ha suposat una millora en la gestió dels expedients pel que fa a l'eficiència i eficàcia, amb una reducció de la despesa en serveis de correu i missatgeria, i també en l'ús de paper.

S'ha consolidat la tramitació electrònica de la gestió de les factures dels proveïdors, fet que ha permès més rapidesa en els tràmits i l'eliminació del paper.

Els professionals al centre de les accions

S'han gestionat 44 expedients de selecció de personal de la Sub-direcció Regional, fet que ha suposat un augment del 30% respecte de 2017, i s'ha millorat la comunicació amb les persones candidates que s'han presentat. Així mateix, mitjançant el Remedy s'ha produït una important millora en la resolució de les incidències, les peticions i les consultes informàtiques.

En l'àmbit organitzatiu, s'ha elaborat un procediment de gestió del material EPI (equips de protecció individual) amb un sistema de control d'entrada i sortida d'estocs, que ha permès una millora de l'eficiència de gestió de proveïment al personal de la Sub-direcció que fa tasques de control oficial.

Consolidació de la coordinació d'activitats preventives

Pel que fa a la prevenció de riscos laborals s'ha treballat conjuntament amb la Sub-direcció General de Recursos Humans i Salut Laboral un circuit sobre la cadena de responsabilitat i el bescanvi documental amb les empreses amb les quals s'ha iniciat la coordinació d'activitats empresarials. També s'ha incidit en la reclamació documental dels escorxadors amb la coordinació empresarial iniciada, i s'ha aconseguit una millora en la resposta d'un 68%.

Regió Sanitària Barcelona (sense Barcelona ciutat)

Promoció de la salut

Vacunes, 2018

Lliurades	1.359.448
Administrades	1.272.436
Reaccions adverses	8

AMED (fins 2018)

Establiments	270
Comensals	46.570
Municipis	58

Programa de Revisió de Menús Escolars (PReME), 2016-2018

Alumnes	154.205
Llegums de primer plat	89%
Fruita fresca de postres (4-5 setmana)	74%
Hortalisses al menú diari	96%
Oli d'oliva per amanir	92%
Aliments frescos al menú diari	99%

Tabaquisme

Prevalença de fumadors diaris i ocasionals (ESCA 2015-2016)	24,8%
Professionals que han completat el curs en línia d'intervenció en tabaquisme del Programa d'Atenció Primària sense Fum (2013-2017)*	3.989
Adolescents inscrits al programa educatiu de prevenció Classe sense Fum (curs 2016-2017)	2.322

Cobertura del programa de cribratge prenatal, 2018

98%

Consultes obertes del programa Salut i Escola, 2018

69%

* Dada de tota la Regió Sanitària Barcelona.

Font: Registre de Salut Maternointantil i Registre de Salut i Escola.

Vigilància de la salut

Malalties de declaració obligatòria	Casos	Incidència ¹
Hepatitis A	71	2,0
Parotiditis	222	6,3
Tos ferina	363	10,4
Legionel·losi	835	23,9

¹ Taxa d'incidència per 100.000 habitants.

Seguretat alimentària i protecció de la salut

Conformitat en el compliment dels requisits normatius/sanitaris, 2018

Establiments alimentaris visitats	84,0%
Torres de refrigeració i condensadors ¹	90,1%
Allotjaments infantils i juvenils	100%
Càmpings	100%
Centres generadors de residus sanitaris	88,4%

Alertes alimentàries gestionades, 2018

111

Alertes de productes químics gestionades, 2018

35

Drogodependències

Municipis participants en els programes, 2018

L'aventura de la vida (hàbits saludables)	3
Connecta amb els teus pares (prevenció de conductes de risc)	15
NitsQ, taules de participació (oci nocturn segur i saludable)	1
Fitjove (esport per a adolescents en barris de risc)	6

Centres amb referents formats en els programes, 2018

Beveu menys (EAP)	142
Drogues i atenció primària (EAP)	6
Violència contra la parella (CAS)	27
Prevenció de l'hepatitis C (CAS)	-
Prescripció social i salut (EAP)	90

Centres d'atenció primària format en PIX

Centres que han realitzat sessió formativa	37
Participants	868

Font: Central de Resultats. Àmbit de salut pública, 2018

Regió Sanitària Barcelona (Barcelona ciutat)

Promoció de la salut

Vacunes, 2018

Lliurades	743.951
Administrades	700.811
Reaccions adverses	3

AMED (fins 2018)

Establiments	174
Comensals	23.828
Municipis	1

Programa de Revisió de Menús Escolars (PReME), 2016-2018

Alumnes	—
Llegums de primer plat	—
Fruita fresca de postres (4-5 setmana)	—
Hortalisses al menú diari	—
Oli d'oliva per amanir	—
Aliments frescos al menú diari	—

Tabaquisme

Prevalença de fumadors diaris i ocasionals (ESCA 2015-2016)	24,8%
Professionals que han completat el curs en línia d'intervenció en tabaquisme del Programa d'Atenció Primària sense Fum (2013-2017)*	3.989
Adolescents inscrits al programa educatiu de prevenció Classe sense Fum (curs 2016-2017)	736

Cobertura del programa de cribratge prenatal, 2018

—	—
---	---

Consultes obertes del programa Salut i Escola, 2018

—	—
---	---

* Dada de tota la Regió Sanitària Barcelona.

Font: Registre de Salut Maternointantil i Registre de Salut i Escola.

Vigilància de la salut

Malalties de declaració obligatòria	Casos	Incidència ¹
Hepatitis A	70	4,3
Parotiditis	74	4,6
Tos ferina	134	8,3
Legionel·losi	214	13,2

¹ Taxa d'incidència per 100.000 habitants.

Seguretat alimentària i protecció de la salut

Conformitat en el compliment dels requisits normatius/sanitaris, 2018

Establiments alimentaris visitats	92,2%
Torres de refrigeració i condensadors ¹	nd
Allotjaments infantils i juvenils	100%
Càmpings	na
Centres generadors de residus sanitaris	63,2%

Alertes alimentàries gestionades, 2018 100

Alertes de productes químics gestionades, 2018 12

nd: no disponible

na: no aplicable

Drogodependències

Municipis participants en els programes, 2018

L'aventura de la vida (hàbits saludables)	—
Connecta amb els teus pares (prevenció de conductes de risc)	—
NitsQ, taules de participació (oci nocturn segur i saludable)	—
Fitjove (esport per a adolescents en barris de risc)	—

Centres amb referents formats en els programes, 2018

Beveu menys (EAP)	63
Drogues i atenció primària (EAP)	8
Violència contra la parella (CAS)	34
Prevenció de l'hepatitis C (CAS)	—
Prescripció social i salut (EAP)	30

Font: Central de Resultats. Àmbit de salut pública, 2018

Projecció de la salut pública

Comunicació

Campanyes

Petits canvis per menjar millor

El nou plantejament de l'ASPCAT entorn de la comunicació dels hàbits alimentaris es va presentar el 17 de desembre de 2019. Es tracta d'una bateria de consells estructurats per ajudar a fer una transició cap a una alimentació més saludable. L'esquema s'ha simplificat respecte de la tradicional piràmide de l'alimentació saludable i estableix tres grups d'aliments que cal potenciar en la població general i quatre tipus que és necessari reduir. I, entre aquests dos conjunts, un tercer llistat de productes que representen eleccions beneficioses per a la salut i per a l'entorn respecte d'altres opcions. La guia també té en compte criteris de promoció i consum responsable i de sostenibilitat, i aporta recomanacions per seguir una vida activa i social.

Nou Pla de vacunacions de Catalunya

El Departament de Salut va presentar el nou [Manual de vacunacions de Catalunya](#), que vol ser una eina útil per als professionals sanitaris que recomanen o administren vacunes, i que actualitza el de l'any 2006. Amb motiu d'aquesta actualització es va celebrar una jornada per a professionals, es va crear una versió dinàmica per capítols actualitzables a la pàgina web i una sèrie de materials complementaris com la infografia "Les vacunes funcionen", nous carnets de vacunació i un document que recull les principals novetats.

Fem salut, gràcies per no fumar

La campanya, emmarcada en el Programa d'Atenció Primària sense Fum (PAPSF), persegueix que els accessos exteriors dels CAP i d'altres espais de salut siguin també espais sense fum, reforçant així el paper exemplar que tenen aquests centres i el seu compromís amb el control del tabaquisme. L'ASPCAT va distribuir un conjunt de materials per a la senyalització de les entrades (portes, paviment i escales) als centres amb el missatge "Fem salut, gràcies per no fumar". La campanya va anar acompanyada d'una difusió a les xarxes socials d'imatges i notícies al voltant d'aquesta iniciativa amb l'etiqueta #GràciesperNoFumar.

Nous continguts als webs

S'han creat nous continguts sobre el [Tabac sense combustió](#) –un producte a mig camí entre les cigarretes convencionals i les electròniques–, la [sarna](#) o escabiosi –malaltia parasitària causada per un àcar que va provocar diversos brots el 2018 que, tot i no ser greus, van provocar alarma social– i l'[impetigen](#), que també va produir nombrosos brots, especialment en l'àmbit escolar.

Els monogràfics del butlletí de Salut Pública

En el butlletí electrònic mensual de Salut Pública, un espai monogràfic per a la difusió de temes clau en salut pública, aquest any s'hi van tractar, entre altres temes, com tractar adequadament la [llet crua](#) abans de consumir-la (davant l'aprovació d'un nou decret del juliol que n'autoritza la venda directa al consumidor final), un especial sobre el [xarampió](#) (per la insuficient cobertura vacunal en alguns països europeus) i un sobre les últimes evidències que relacionen el [consum d'alcohol](#) amb diversos tipus de tumors.

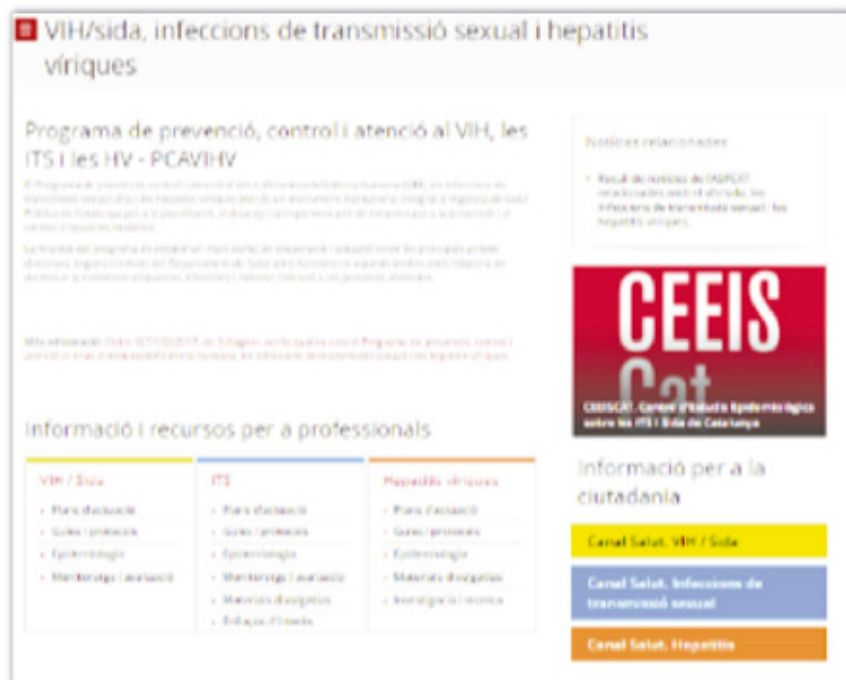
Subscriptors als butlletins digitals mensuals¹, 2018

Butlletí de Salut Pública	2.568
Butlletí de Vigilància ASPCAT	1.680
Infoacsa	1.769
Mapa de perills	1.006
ACSA Brief	555
Canal Drogues	660
Infosida¹	731

¹ Excepte Infosida, que és semestral.

Les webs de Salut Pública

La web de Salut Pública ha realitzat, durant el 2018 la reconceptualització de diferents seccions amb una redistribució i ordenació de continguts entre la web de l'ASPCAT i les webs de Canal Salut i del Departament de Salut.

Les antigues seccions de VIH, altres ITS i HV del web de l'ASPCAT, amb la incorporació dels continguts que tenia l'extinta web del CEEISCAT, ha donat lloc al desenvolupament del nou espai del Programa PCAVIHV a l'ASPCAT. S'han creat els apartats d'Aire i Contaminació atmosfèrica en els webs de Canal Salut i de l'ASPCAT, adreçats a la ciutadania i als pro-

professionals, respectivament. També s'han reconceptualitzat els apartats de Vacunacions i Maternoinfantil per adequar-los a la incorporació dels nous protocols, així com l'apartat d'Alimentació saludable, entre d'altres.

Abans de maig de 2018 s'havia dut a terme l'adaptació necessària per adequar les webs al nou reglament europeu de protecció de dades.

Activitat de la web de l'ASPCAT, 2017-2018

	2017 ¹	2018
Pàgines visualitzades	143.515	439.123
Pàgines visualitzades úniques	98.407	319.926
1 Juliol-desembre. No s'han pogut obtenir les dades anuals comparatives a causa del canvi de sistema d'estadística al 2017.		

Activitat de la web de l'ACSA, 2017-2018

	2017 ¹	2018
Pàgines visualitzades	158.792	439.572
Pàgines visualitzades úniques	101.595	308.806
1 Juliol-desembre. No s'han pogut obtenir les dades anuals comparatives a causa del canvi de sistema d'estadística al 2017.		

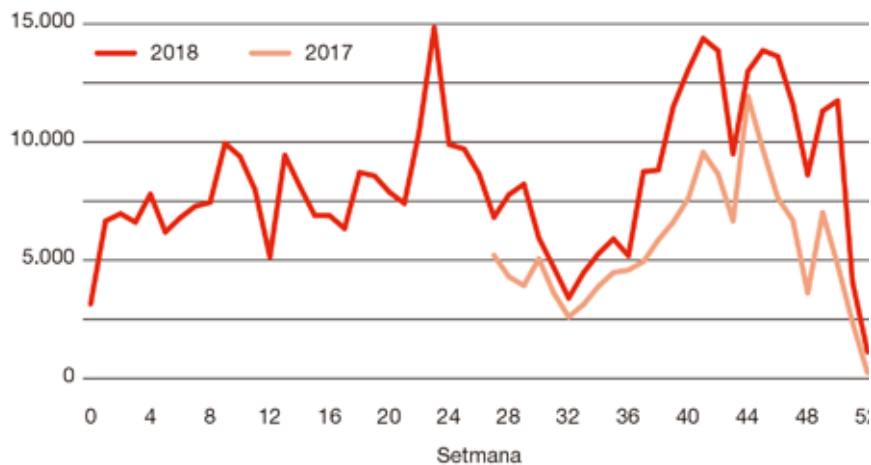
Activitat de la web de PAFES, 2018

Visites	13.752
Visualitzacions de pàgines diàries	9.097

La secció del Pla d'activitat física, esport i salut (PAFES) és el portal del Pla impulsat conjuntament pel Departament de Salut i la Secretaria General de l'Esport de la Generalitat de Catalunya, i té com a objectiu millorar la salut mitjançant l'activitat física. En aquest espai hi ha recursos, material i tota la informació sobre el Dia Mundial de l'Activitat Física, i està actiu principalment entre març i abril per coordinar i impulsar aquesta campanya.

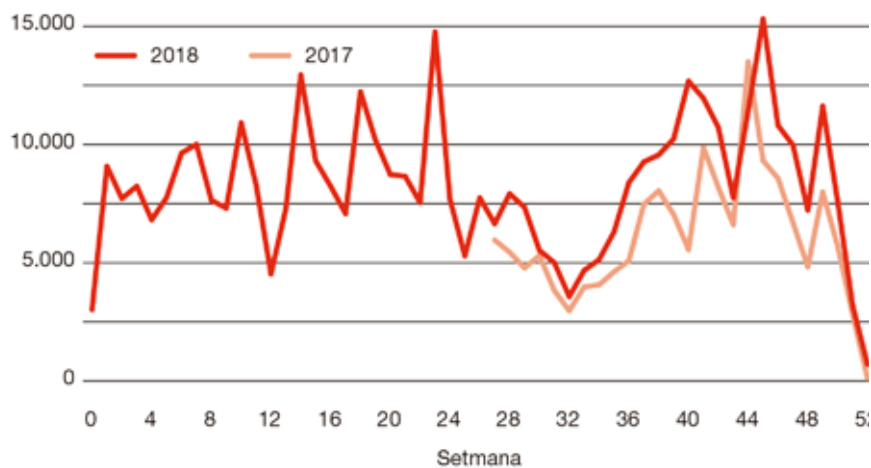
- Des de la web d'AMED es promou l'alimentació mediterrània com a model d'alimentació saludable.

Pàgines visualitzades a la web de l'ASPCAT, 2017-2018

1 No s'han pogut obtenir les dades anuals comparatives de gener a juny de 2017 a causa del canvi de sistema d'estadística al 2017.

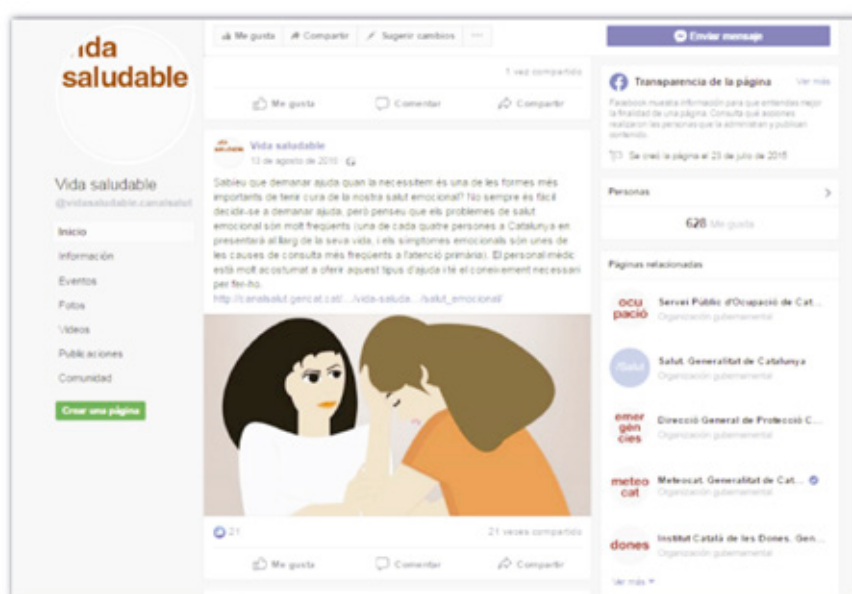
Pàgines visualitzades a la web de l'ACSA, 2017-2018

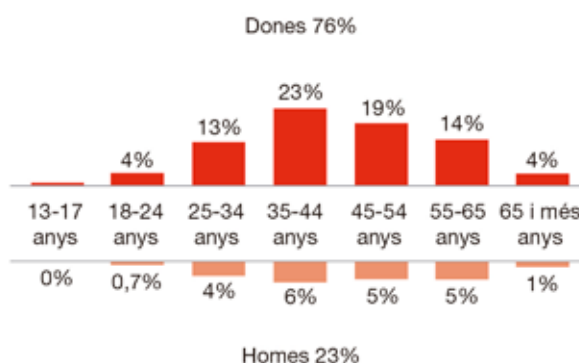
1 No s'han pogut obtenir les dades anuals comparatives de gener a juny de 2017 a causa del canvi de sistema d'estadística al 2017.

Facebook

El compte de Facebook *Vida saludable* de l'ASPCAT, difon missatges de salut relacionats amb l'estil de vida i amb l'adopció de conductes saludables, aprofitant al màxim els entorns i els recursos i actius de salut. Durant l'any hi ha hagut un creixement constant de persones seguidores, amb un increment entorn del 40% fins arribar a gairebé 500, majoritàriament dones (76%) i situades a la franja entre 35 i 44 anys (29% entre homes i dones).

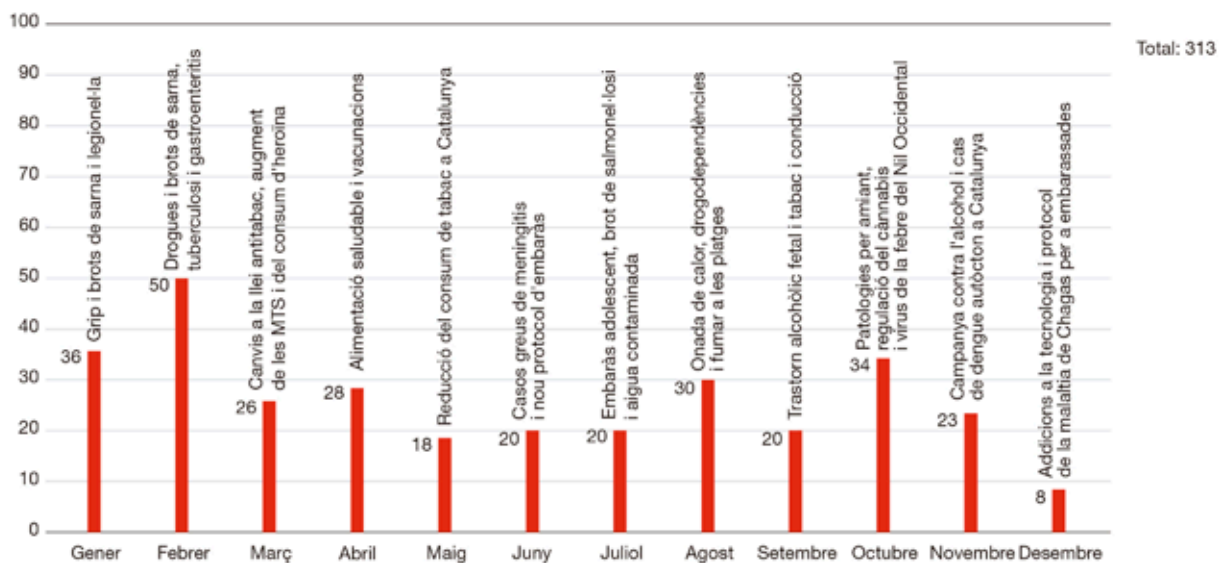

Dades demogràfiques totals sobre les persones a les que els agrada la teva pàgina segons la informació d'edat i de sexe que proporcionen en els seus perfils d'usuaris (xifres estimades), 2018

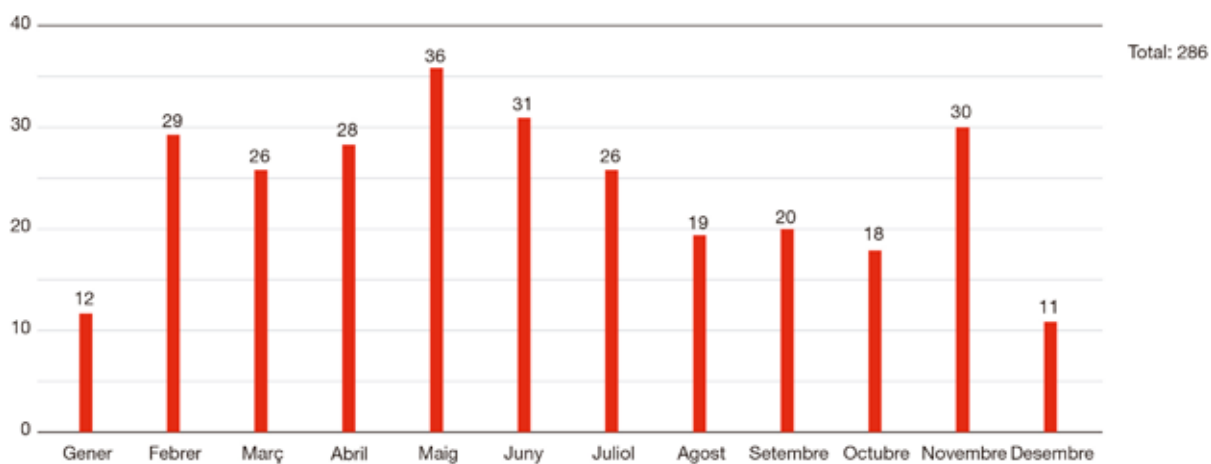

Informació als mitjans de comunicació

Atenció a mitjans de comunicació i temes principals tractats, 2018

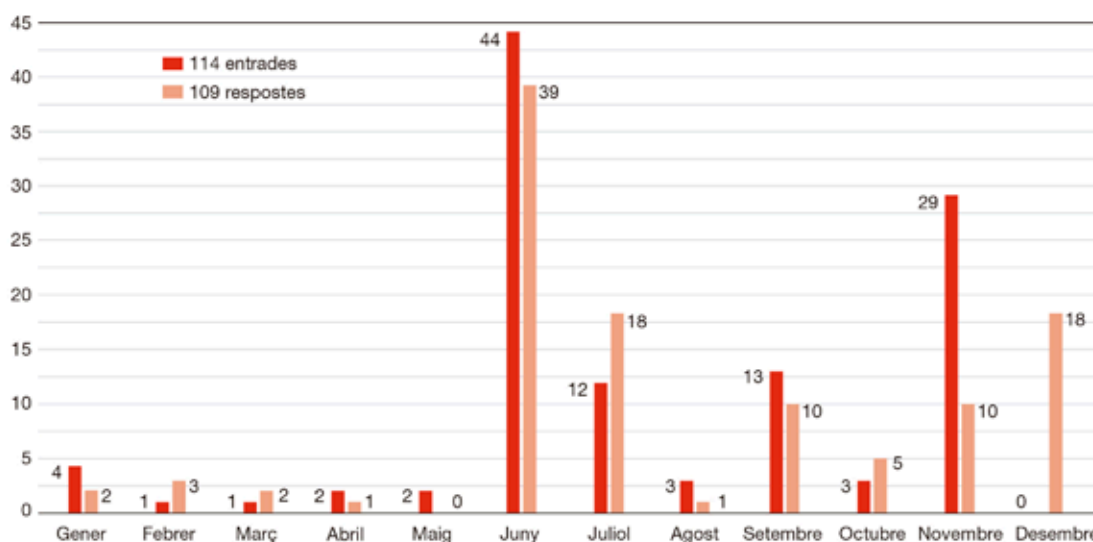

Notícies publicades a la web, 2018

Activitat parlamentària

Preguntes parlamentàries, del Síndic de Greuges i del Defensor del Poble, 2018

Activitat normativa, 2018

L'Agència ha informat en els següents projectes normatius durant el 2018:

Avantprojectes de llei

- Pla de sequera de la Generalitat de Catalunya
- Avantprojecte de llei d'ordenació del litoral
- Avantprojecte de llei per a la igualtat de tracte i la no-discriminació

Decrets

- Projecte de decret del Reglament d'instal·lacions juvenils, del Reglament del registre d'instal·lacions juvenils i de modificació del Decret 203/2013, de 30 de juliol, d'aprovació del Reglament de campaments juvenils
- Projecte de decret de procediments de gestió de residus

- Projecte de decret relatiu a la recollida, el transport, el condicionament, la comercialització i el consum de caça silvestre
- Projecte de decret pel qual s'aprova el Programa anual d'actuació estadística per a l'any 2018
- Projecte de decret pel qual s'aprova el Reglament de les loteries de la Generalitat, organitzades i comercialitzades per l'Entitat Autònoma de Jocs i Apostes de la Generalitat
- Projecte de decret de gestió de la fertilització del sòl i de les dejeccions ramaderes i d'aprovació del programa d'actuació a les zones vulnerables en relació amb la contaminació per nitrats que procedeixen de fonts agràries
- Projecte de decret pel qual es modifica el Decret 61/2015, de 28 d'abril, sobre els productors i operadors de mitjans de defensa fitosanitària de Catalunya i les agrupacions de defensa vegetal
- Projecte de decret pel qual s'aprova el Programa anual d'actuació estadística per a l'any 2019

- Projecte de decret pel qual es modifica el Decret 24/2013, de 8 de gener, d'acreditació de la venda de proximitat de productes agroalimentaris i agraris
- Projecte de decret llei de mesures urgents per a l'atenció immediata dels infants i adolescents migrants

Acords de Govern

- Proposta d'acord del Govern pel qual s'autoritzen les indemnitzacions econòmiques a membres de la Comissió d'Experimentació Animal per l'elaboració d'informes
- Proposta d'acord del Govern pel qual s'aprova el Pla integral del poble gitano
- Proposta d'acord del Govern en relació amb l'Estratègia marítima de Catalunya
- Proposta d'acord del Govern pel qual s'aproven els continguts mínims i els principis rectors de l'Estratègia del patrimoni natural i la biodiversitat de Catalunya
- Proposta d'acord del Govern pel qual s'aprova la memòria preliminar de l'Avantprojecte de llei de modificació de la Llei 16/2017, d'1 d'agost, del canvi climàtic, en relació amb l'impost sobre les emissions de diòxid de carboni dels vehicles de tracció mecànica
- Proposta d'acord del Govern pel qual s'aprova el Pla director de formació en equitat de gènere de Catalunya 2017-2020
- Proposta d'acord del Govern per al desplegament del Pacte per a la Reforma Horària
- Proposta d'acord del Govern pel qual es crea la Comissió per a l'Estudi dels Efectes de la Qualitat de l'Aire i les Immissions Acústiques i Electromagnètiques sobre la Salut i el Medi Ambient a Catalunya
- Proposta d'acord del Govern pel qual es crea la Taula del Ter
- Proposta d'acord del Govern pel qual es crea la Comissió Interdepartamental per a la Prevenció i Lluita contra la Malaltia de la Pesta Porcina Africana
- Proposta d'acord del Govern pel qual s'aprova el Programa d'activitats del Pla de seguretat viària per al 2018
- Proposta d'acord del Govern pel qual es modifica l'Acord GOV/42/2017, de 4 d'abril, per a l'elaboració de l'Agenda Urbana de Catalunya (AUC)

Formació, recerca i coneixement

Activitats formatives organitzades per l'Agència de Salut Pública de Catalunya

Activitats formatives internes per línia, 2018

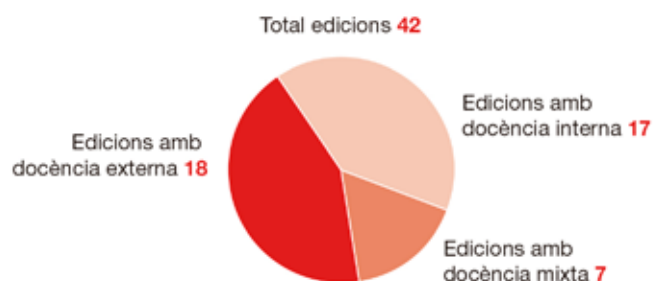
	Edicions	Assistents	Hores	Certificats	
				Assistència	Assistència i aprofitament
Bàsica-estratègica	6	109	791	74	29
Actualització i aprofundiment-estratègica	27	665	4.395	516	129
Divulgació, reflexió i debat-estratègica	9	276	414	224	0
Total	42	1.050	5.600	744	158

Activitats formatives internes per funció de formació, 2018

	Edicions	Assistents	Hores
Comunicació i habilitats	3	50	421
Formació específica pròpia del departament	39	1.000	5.179
Total	42	1.050	5.600

Activitats formatives internes per tipus de docència, 2018

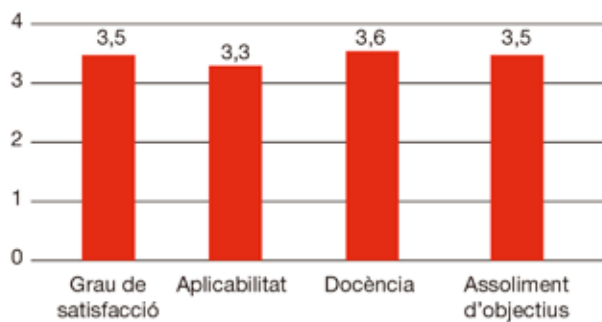
	Edicions	Assistents	Hores docència interna	Hores docència externa
Edicions amb docència interna	17	479	1.541,5	–
Edicions amb docència mixta	7	176	560	785
Edicions amb docència externa	18	395	–	2.713
Total	42	1.050	2.101,5	3.498,5

El 85,9% de les 1.050 persones assistents han obtingut el certificat.

Avaluació de les activitats formatives internes, 2018

Valor màxim: 4

Activitats formatives organitzades per organismes externs, 2018

	Assistències	Hores d'assistent	Hores de ponent
Com a alumne i/o assistent	188	2.120	0
Com a docent, ponent i/o conferenciant	8	0	30
Com a tutor	6	0	147
Com a assistent		382,5	0
Com a ponent	33	0	51
Total	235	2.502,5	228
Nombre d'autoritzacions (activitats autoritzades)			189

Docència impartida (curs 2018-2019)

Docència de postgrau

- Diploma de Salut Pública (codirecció amb la Universitat Pompeu Fabra i l'Agència de Salut Pública de Barcelona)
- Màster de Salut Pública (Universitat Pompeu Fabra, Universitat Autònoma de Barcelona i Agència de Salut Pública de Barcelona)
- Màster de Seguretat Alimentària (Universitat de Barcelona-IL3)
- Màster en Drogodependències (Universitat de Barcelona-IL3)

Formació i tutoria d'alumnes en pràctiques

Postgrau i especialistes (45 alumnes)

- Per a l'obtenció de l'especialitat d'Infermeria Familiar i Comunitària: 30 alumnes
- Per a l'obtenció de l'especialitat de Medicina Preventiva i Salut Pública: 1 alumna
- Màster de Salut Pública: 11 alumnes
- Màster de Salut Internacional: 2 alumnes
- Màster d'Alimentació: 1 alumna

Grau, pràctiques curriculars d'estudiants de 4t curs del grau (170 alumnes)

- Infermeria (Escola Universitària Gimbernat): 6 alumnes
- Infermeria (Universitat Autònoma de Barcelona): 1 alumna
- Infermeria (Universitat de Vic): 1 alumne
- Nutrició (Blanquerna): 2 alumnes
- Nutrició (Universitat de Vic): 1 alumna
- Nutrició i Seguretat Alimentària (Universitat de Barcelona): 2 alumnes
- Nutrició Humana i Dietètica (Universitat de Lleida): 4 alumnes
- Veterinària, rotatori (Universitat Autònoma de Barcelona): 100 alumnes
- Veterinària, rotatori (Universitat de Lleida): 41 alumnes

- Veterinària, pràctiques externes (Universitat Autònoma de Barcelona): 6 alumnes
- Farmàcia (Universitat de Barcelona): 2 alumnes
- Treball de Final de Grau de Medicina de la Universitat de Lleida: 4 alumnes

Altres estudis (20 alumnes)

- Cicle formatiu de grau mitjà de Gestió Administrativa: 9 alumnes
- Grau superior de Salut Ambiental: 9 alumnes
- Formació Centres Treball FCT "Laboratori Anàlisi i Control de Qualitat": 1 alumne
- Formació Centres Treball FCT "Administració": 1 alumne

Formació del SOC (1 alumne)

- Doctorat de Nutrició de la Universitat d'Alacant: 1 alumna

Presència internacional

Promoció de la salut

Elaboració del vídeo “Models d’integració professional d’habitatge i salut dels immigrants de Piamonte, Auvergne-Rhone-Alpes i Catalunya” realitzat en l’àmbit del projecte D.I.S.C.O.R.S.I Migranti (Catalunya)

Participació en la visita de treball del projecte D.I.S.C.O.R.S.I Migranti (Torí, Itàlia)

Participació en la visita de treball del projecte D.I.S.C.O.R.S.I Migranti (Catalunya)

Assistència al High-level meeting on Health systems respond to NCDs: Experience of the European Region (Sitges)

Elaboració de Perfil de Catalunya per a l’Annual Meeting of the WHO Regions for Health Network

Jornada tècnica Tackling childhood obesity in the EU. Halting the Rise through prevention and closer collaboration

Seguretat alimentària i protecció de la salut

Actualització administrativa del Perfil País d’Espanya

Projecte europeu d’inspecció REF-6 (Reglaments CLP i REACH)

Workshop Assessment and Management of Indirect Potable Reuse (Alemanya)

Avaluació dels controls oficials dels organismes modificats genèticament, inclosa la seva alliberació intencionada en el medi ambient (Espanya)

Assistència al Workshop de tècniques de detecció de microorganismes en aigua (cyto-water project) (Espanya)

Assistència al BTSF on Controls on contaminants in food and feed (Bonn, Alemanya)

Participació en el BTSF sobre Preparació i gestió de brots alimentaris (Voorschoten, Països Baixos)

Activitat de formació en la preparació i la investigació de brots a la UE (Països Baixos/Barcelona)

Activitat de formació en la flexibilitat aplicable als reglaments d’higiene alimentària (Barcelona)

Assistència al BTSF Prevention and control of Antimicrobial Resistance in the context of an overall ‘one

health’ approach to prevention and control of infections and reducing antimicrobial resistance (Bulgària)

Auditoria DG(SANTE)/2017-6126, sobre el tall de cua i la caudofàgia: modificació dels PNT relatius a la gestió dels animals no aptes per al transport amb l’objecte d’incloure-hi la caudofàgia (UE)

Vigilància i resposta a emergències de salut pública

Estudi “Assessing the impact of vaccination with conjugate vaccines on the epidemiology of the invasive pneumococcal disease in Europe”. Projecte Vigilància i Prevenció Pneumococ a escala europea

Projecte europeu “Setting Up a sentinel system to assess the burden of whooping cough in EU/EEA”, de vigilància i prevenció de la tos ferina

Pòster: Camelia Savulescu, and SpiDNet group.”Effectiveness of 13 valent pneumococcal conjugate vaccine on invasive pneumococcal disease

in European children: Results of SpiDnet multicentre study”. 36th Annual Meeting of the European Society for Paediatric Infectious Diseases (Malmö, Suècia)

Presentació oral: Camelia Savulescu, and SpiDNet group.”Effect of vaccination programmes using 13-valent pneumococcal conjugate vaccine on pneumococcal meningitis in children under five years-old: Results of SpiDNet multicentre study”. 36th Annual Meeting of the European Society for Paediatric Infectious Diseases (Malmö, Suècia)

Pòster: Camelia Savulescu, Edoardo Colzani, Lucia Pastore Celentano, Germaine Hanquet, and the SpiDNet group.”Impact and effectiveness of 13-valent pneumococcal conjugate vaccine against Invasive Pneumococcal Disease caused by 19A pneumococcus in European children: Results of SpiDNet multicentre study”. 11th International Symposium on Pneumococci and Pneumococcal Diseases (Melbourne, Austràlia)

Presentació oral: Camelia Savulescu, Edoardo Colzani, Lucia Pastore Celentano, Germaine Hanquet, and the SpiDNet group.”Impact of higher-valency pneumococcal conjugate vaccines on invasive pneumococcal disease in children under 5 years (2011-2016)” 11th International Symposium on Pneumococci and Pneumococcal Diseases (Melbourne, Austràlia)

Estudi internacional de l’OMS: Global Maternal Sepsis Study, en el marc del grup de treball CATOSS, i avaluació de la campanya. Ginebra (Suïssa)

Reunió europea Euro-Peristat. Posada en comú dels indicadors de salut perinatal al 2015, revisió i tancament de l'informe (Països Baixos/París, França)

Estudi europeu: International Network Obstetric Survey Systems (Gant, Bèlgica)

Reunió anual projecte europeu ECDC Tosferina: Pertinent (Roma, Itàlia)

Presentació pòster “Enfermedad de Chagas en embarazadas latinoamericanas del área sur de Barcelona. Resultados del protocolo de cribado congénito (2010-2016)”. Congrés MedTrop 2018 (Recife, Brasil)

Reunió anual de l'SpiDNet “Assessing the impact of vaccination with conjugate vaccines on the epidemiology of invasive pneumococcal disease in Europe” i I-MOVE+ pneumo “Integrated monitoring of vaccines in Europe” (França/Suècia)

Presentació de comunicacions sobre grip, meningococ, salut perinatal, etc. i moderació de taules (Lisboa, Portugal)

Comunicació oral “Experiència Vigilància Chagas congènita”. II WHO Technical Consultation on Control of Congenital Chagas disease in non-endemic countries (Múrcia, Espanya)

Presentació oral “Effectiveness of one dose of acellular pertussis vaccine in hospitalised infants in six EU/EEA countries: preliminary results of the ECDC PERTINENT project, 2016-2018”. European Scientific Conference on Applied Infectious Disease Epidemiology (Malta)

Drogodependències

Estada de professionals provinents de dues entitats de Lisboa, GAT i Médicos del Mundo, a sales de consum (La Mina, Baluard, EPA Badalona i CAS Lluís Companys)

Teleconferències amb el comitè coordinador de la xarxa d'Inebria.

Teleconferència de coordinació amb l'advisory group de la xarxa Alcohol Policy Network (APN). Hi participen nou persones de cinc països diferents

Estada de professionals provinents del Ministeri de Salut i Departament Mèdic del Ministeri de Justícia d'Azerbaidjan per conèixer el funcionament i implementació dels programes de manteniment amb metadona de Catalunya. A centres i presons

Estada de dues residents de psicologia clínica i una de psiquiatria de l'Hospital General de Agudos Dr. E Tornú de Buenos Aires. Estadetes a la Sub-direcció General de Drogodependències, al CAS Lluís Companys i al local La Mina

Seminari “The role of Drug Consumption Rooms (DCR) as a source of information on the drug situation, local, national and European” (Portugal)

Escola d'estiu Projecte Betrad – Improving services for aging drug user (Frankfurt, Alemanya)

Convocatòria sobre la dimensió de la UE per prevenir el dany relacionat amb l'alcohol, seguint amb l'enquesta europea estandaritzada sobre Alcohol (SEAS) i el suport als Estats Membres

7è Symposium Internacional centrat en l'atenció de l'hepatitis C en persones consumidores de substàncies (Portugal)

15ena conferència de la xarxa Inebria. Reptes de la implementació d'intervencions breus en diferents escenaris, contexts i grups poblacionals (Santiago de Xile)

4a edició de la Conferència Europea de Reducció de Danys (Bucarest, Romania)

Convocatòria per preparar un paquet formatiu adreçat a professionals que treballin en contacte amb dones en edat fèrtil i amb dones embarassades per tal de reduir els riscos del consum d'alcohol durant l'embaràs

Symposium anual de la xarxa APN (Alcohol Policy Network) (Edimburg, Escòcia)

8th European Alcohol Policy Conference (Edimburg, Escòcia)

Ponència sobre “best Practices on Harm Reduction services and monitoring” (Vilnius, Lituània)

NIGHTS 2018. Grup de treball Party +

CEEISCAT

International Workshop on HIV and Hepatitis Observational Databases (Espanya)

Presentació del pòster: Fernández Dávila P, Folch C, Galán V, Ibar AI, Roca i Tutusaus X, Teira N, Villegas L, Majó i Roca X, Colom J, Casabona J. Chemsex could be a combination of drugs, sex, place and people. 2nd European ChemSex Forum, 22-24 març 2018 (Berlín, Alemanya)

Publicació de l'informe final del paquet de treball 5 del projecte europeu Euro HIV EDAT. "Report on the determinants of HIV test - seeking behaviour among MSM in Europe"

Publicació de la newsletter de la Joint Action *INTEGRATE* (European Union's 3rd Health Programme)

Participació en l'ECDC HepHIV testing guidance - expert meeting, 5-7 febrer 2018 (Estocolm, Suècia)

Sessió formativa sobre gestió i recollida de dades als centres POCT (Itàlia)

Reunió de seguiment dels objectius 2 i 3 del projecte europeu ESTICOM (Berlín, Alemanya)

Comunicació: Casabona J. Joint Action on integrating prevention, testing and link to care strategies across HIV, viral hepatitis, TB and STIs in Europe - *INTEGRATE*. Regional Conference on Screening and prevention for viral hepatitis and HIV in CEE. Common challenges, joint solutions, 28-29 juny 2018 (Sofia, Bulgària)

Pòster: Felt E, Morales N, Ramos M, Ferrer L, Collazos F, Ronda E. Occupational and health characteristics of immigrant families in the PELFI cohort study in Spain. 1st World Congress on Migration, Ethnicity, Race and Health, 17-19 maig 2018 (Edimburg, Escòcia)

Pòster: Saludes V, Folch C, Torres AA, Ibáñez N, Monotya V, Harrigan R, Colom J, Casabona J, Martró E. One-step diagnostic strategy of viremic hepatitis C virus infection from dried-blood spots: feasibility and usefulness in people who inject drugs. The International Liver Congress, 11-15 abril 2018 (París, França)

Comunicació: Ferrer L, Gaillardin F, Cayuela A, Collazos F, Casabona J. Self-reported health status among migrant men and women in Spain. PELFI Study. 1st World Congress on Migration, Ethnicity, Race and Health, 17-19 maig 2018 (Edimburg, Escòcia)

Regional Conference on Screening and prevention for viral hepatitis and HIV in CEE. Common challenges, joint solutions, 28-29 juny 2018 (Sofia, Bulgària)

Organització d'una sessió de treball amb experts l'OMS i dels centres per al control i la prevenció de malalties emmarcada en el projecte 'Utility evaluation of Point-of-Care Tests in Non-Clinical Settings for the Screening of HIV and Syphilis in Men Who Have Sex with Men' (Espanya)

Organització de la COBATEST Network Meeting, 14-15 maig 2018 (Barcelona)

Organització de la reunió *INTEGRATE* WP, 2-4 maig 2018 (Croàcia)

ESTICOM Expert Workshop (Berlín, Alemanya)

Reunió HIV in Europe and Central Asia in the era of the SDGs: Operationalising goals and achieving targets, 23-25 abril 2018 (Berlín, Alemanya)

Reunió de l'Steering Committee d'HIV in Europe i del comitè organitzador de la HepHIV 2020 (Alemanya)

Reunió (teleconferència) del projecte 'Respond' emmarcat en la Cohort PISCIS

Reunió (teleconferència) del projecte 'Utility evaluation of Point-of-Care Tests in Non-Clinical Settings for the Screening of HIV and Syphilis in Men Who Have Sex with Men'

Reunió de seguiment (teleconferència) de l'estudi 'Real time access data - Cascada' en el marc de la Cohort PISCIS

Webinar 'Costing and value for money in HIV testing services'

The AIDS 2018 Event (Amsterdam, Països Baixos)

XIII Congresso Associação Portuguesa de Epidemiologia (APE) i XXXVI Reunião Científica de la SEE (Lisboa, Portugal)

Presentació "How to use data in the implementation of programmes", dins la sessió 'HIV and co-infections in at-risk populations: addressing cross-border treatment needs and ensuring earlier diagnosis of migrants, homeless, prisoners and other vulnerable populations with co-infections' i emmarcada en el projecte *INTEGRATE*; AIDS2018 (Amsterdam, Països Baixos)

Presentació "ECHOES pan-European MSM Community Health Worker survey, dins la sessió 'European surveys and trainings to improve MSM community health (ESTICOM)'. AIDS2018 (Amsterdam, Països Baixos)

Presentació "Tools/capacity building for community health workers", a l'espai de l'European Civil Society Forum Booth de la Global Village. AIDS2018 (Amsterdam, Països Baixos)

Presentació "COBATEST Network. A European Network of Community-based voluntary counselling and STI/HIV testing (CBVCT) services", a l'espai EECA Communities Networking Zone de la Global Village. AIDS2018 (Amsterdam, Països Baixos)

Coordinació i moderació de la taula espontània “Red Ibero-Americana de Estudios en HSH y mujeres transexuales”. XXXVI Reunión Científica de la SEE, XIII Congresso da Associação Portuguesa de Epidemiologia, 11-14 setembre 2018 (Lisboa, Portugal)

Moderació de la taula de pòsters “VIH, Sida e ITS/HIV, AIDS e DSTs”. XXXVI Reunión Científica de la SEE, XIII Congresso da Associação Portuguesa de Epidemiologia, 11-14 setembre 2018 (Lisboa, Portugal)

Sessió teoricopràctica de preparació per a la participació al projecte “Utility evaluation of Point-of-Care Tests in Non-Clinical Settings for the Screening of HIV and Syphilis in Men Who Have Sex with Men”, finançat per l'OMS (Eslovènia)

Interim Meeting, part 1 del projecte europeu ESTICOM (Luxemburg)

Reunió amb AIDS Action Europe emmarcada en la Xarxa COBATEST (Països Baixos)

Reunió de l'Steering Committee de la Joint Action INTEGRATE (Països Baixos)

Reunió del Working Group de la European Testing Week (Països Baixos)

Reunió del grup de treball del projecte internacional LAMIS (Països Baixos)

Training de preparació al personal *in situ* per a la participació al projecte POCT-WHO “Utility Evaluation of Dual HIV/Syphilis POCTs in MSM” (Letònia)

Formació per als centres participants en el projecte “Utility Evaluation of Dual HIV/Syphilis POCTs in MSM” (França)

Dublin Declaration Advisory Group Meeting. Monitoring the HIV response in Europe and Central Asia (Suècia)

Reunió per a la inclusió de les ONG belgues a la xarxa COBATEST (Bèlgica)

Organització de la reunió de l'Steering Committee de la xarxa COBATEST (Espanya)

Organització de la reunió de la xarxa COBATEST per tal de presentar la col·laboració amb AIDS Action Europe (Espanya)

Organització de la reunió de treball sobre el pilot de l'objectiu 6.3 del projecte INTEGRATE (Eslovàquia/Polònia)

Organització de la jornada de presentació de l'estat de l'epidèmia de VIH a Catalunya i de celebració dels 20 anys de la Cohort PISCIS (Espanya)

Organització de la reunió WP6 Consensus meeting with selected CBVCT services and representatives of national surveillance and M&E systems from pilot countries to reach consensus on a preliminar succinct set of relevant core indicators on HIV, viral hepatitis and STI testing and linkage to care from CBVCT services to be integrated into national surveillance and M&E systems, and to plan for pilot activities in each country (Espanya)

Salut laboral

R. Panadès, L. Ramírez, O. Fàbrega, A. Guerrero, G. Segarra. Comunicació de enfermedades relacionadas con el trabajo en Catalunya. XXXVI Reunión de la Sociedad Española de Epidemiología, setembre de 2018 (Lisboa, Portugal)

Barcelona

(BTSF) on Food hygiene and flexibility. Visita a l'empresa Pastes Sanmartí per parts d'inspectors de diferents països de la UE per realitzar la part pràctica del curs

Presentació de l'Avaluació de l'impacte en salut del Projecte de recuperació de la ribera del riu al seu pas per Sant Andreu de la Barca a la WHO European Healthy Cities Network (Espanya/Sant Petersburg, Rússia)

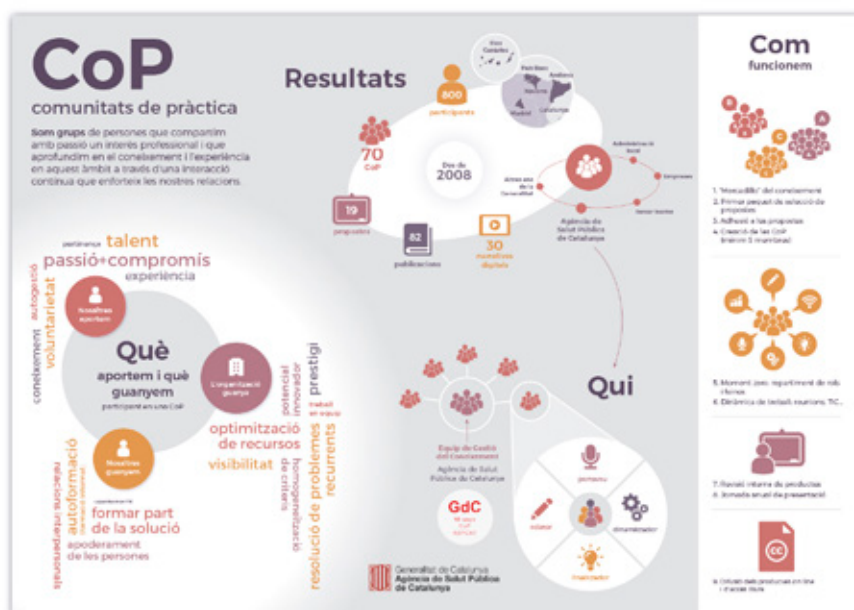
Comunitats de Pràctica (CoP), 10 anys

El 2018 s'han celebrat els 10 anys de comunitats de pràctica a l'ASPCAT. Més de 750 persones hi han participat en les set edicions que han tingut lloc en aquests anys de manera ininterrompuda i que s'han concretat en una seixantena de productes. El model de les CoP de l'ASPCAT és actualment un referent àmpliament citat i reconegut en jornades i congressos sobre la gestió del coneixement. En el desè aniversari de les comunitats de pràctica de l'Agència s'ha fet una reflexió a fons del paper de les CoP en la recuperació i redefinició de l'Agència al voltant de tres reptes: l'alineació de les CoP amb els objectius estratègics de l'ASPCAT, l'avaluació de les CoP, i el treball col·laboratiu i la intel·ligència col·lectiva.

Aquest any, el jurat internacional de la plataforma [NovaGob](#), centrada en la innovació pública a l'Estat espanyol i Hispanoamèrica, ha reconegut les Comunitats de Pràctica (CoP) amb el [premi Excelencia 2018](#).

El 2018 les CoP han finalitzat la setena temporada i han iniciat la vuitena que finalitzarà al novembre de 2019. La setena temporada (2017-2018) ha comportat la participació activa de 113 professionals distribuïts en [9 CoP](#). La [jornada](#) de presentació dels treballs finals de les CoP es va fer el 2 de juliol i hi van participar més de 300 persones.

La vuitena temporada (2018-2019) ha començat amb el [Mercadillo del Coneixement](#), celebrat el 2 de novembre, d'on van sortir [17 propostes](#), treballades durant el Moment Zero al gener de 2019. En aquesta sessió de treball es pretén que cada CoP defineixi el propòsit i centri els seus compromisos.

El perfil dels professionals de les CoP és molt variat (veterinaris, farmacèutics, biòlegs, metges, tecnòlegs dels aliments, infermeres, enginyers, nutricionistes, advocats, psicòlegs, arxivers, graduats socials, etc.) i pertanyen majoritàriament a l'Agència de Salut Pública de Catalunya però també n'hi ha d'altres departaments de la Generalitat, ajuntaments, Diputació de Barcelona, empreses privades i, fins i tot, d'altres comunitats autònomes i d'Andorra.

A més, s'han portat a terme accions formatives entre les quals destaquen un taller de narratives digitals, un d'ús d'eines col·laboratives i un d'elaboració d'infografies.

També s'ha participat presentant ponències:

- II Congreso de Salud Pública Veterinaria (Cadiz)
- Instituto Nacional de Administraciones Públicas (Madrid)
- Escola d'Administració Pública de Catalunya (EAPC)
- XIII Jornada Compartim (Departament de Justícia)
- IV Congreso Internacional EDO (UAB-CEJFE-EAPC)

Publicacions

Promoció de la salut

González Viana, Angelina, 1974-. [Evaluación de la implementación a escala del Plan de Actividad Física, Deporte y Salud](#). Tesi. 2018.

Gonzalez-Viana A, Ripoll-Redortra R, Gomez-Santos S, Violan M, Rubinat M, Cabezas C. [Implementation of the World Physical Activity Day in Catalonia](#). *Rev Esp Salud Publica*. 2019 Mar 20;93.

Gonzalez-Viana, A., Violan Fors, M., Castell Abat, C. et al. [Promoting physical activity through primary health care: the case of Catalonia](#). *BMC Public Health* 18, 968 (2018). doi:10.1186/s12889-018-5773-2.

CEEISCAT

Agustí C, Martín-Rabadán M, Zarco J, Aguado C, Carrillo R, Codinachs R, Carmona JM, Casabona J. [Diagnóstico precoz del VIH en atención primaria en España. Resultados de una prueba piloto de cribado dirigido basado en condiciones indicadoras, criterios conductuales y de origen](#). *Aten Primaria*. 2018 Mar;50(3):159-165. doi: 10.1016/j.aprim.2017.02.008.

Belmar J, Stuardo V, Folch C, Carvajal B, Clunes MJ, Montoliu A, Casabona J. [A typology of female sex work in the Metropolitan Region of Santiago, Chile](#). *Cult Health Sex*. 2018 Apr;20(4):428-441. doi: 10.1080/13691058.2017.1355478.

Belmar J, Stuardo V, Folch C, Montoliu A, Casabona J. [Linked factors to access to sexual health checkups of female sex workers in the metropolitan region of Chile](#). *Int J Public Health*. 2018 Nov 27. doi: 10.1007/s00038-018-1175-6. [Epub ahead of print]

Caniglia EC, Phillips A, Porter K, Sabin CA, Winston A, Logan R, Gill J, Vandenhende MA, Barger D, Lodi S, Moreno S, Arribas JR, Pacheco A, Cardoso SW, Chrysos G, Gogos C, Abgrall S, Costagliola D, Meyer L, Seng R, van Sighem A, Reiss P, Muga R, Hoyos SP, Braun D, Hauser C, Barrufet P, Leyes M, Tate J, Justice A, Hernán MA. [Commonly Prescribed Antiretroviral Therapy Regimens and Incidence of AIDS-Defining Neurological Conditions](#). *J Acquir Immune Defic Syndr*. 2018 Jan 1;77(1):102-109. doi: 10.1097/QAI.0000000000001562.

Chapin-Bardales J, Schmidt AJ, Guy RJ, Kaldor JM, McGregor S, Sasse A, Archibald C, Rank C, Casabona Barbarà J, Folch C, Vives N, Cowan SA, Cazein F, Velter A, An der Heiden M, Günsenheimer-Bartmeyer B, Marcus U, Op de Coul ELM, van Sighem A, Aldir I, Cortes Martins H, Berglund T, Velicko I, Gebhardt M, Delpech V, Hughes G, Nardone A, Hall HI, Johnson AS, Sullivan PS. [Trends in human immunodeficiency virus diagnoses among men who have sex with men in North America, Western Europe, and Australia, 2000-2014](#). *Ann Epidemiol*. 2018 Dec;28(12):874-880. doi: 10.1016/j.annepidem.2018.09.006.

Coll J, Videla S, Leon A, Ornelas A, García F, Fernández E, Blanco JL, Carrillo A, Bravo I, Meulbroek M, García-Cuyas F, González V, Casabona J, Leal L, Clotet B, Brander C; Check-Ear Project. [Early detection of HIV infection and of asymptomatic sexually transmitted infections among men who have sex with men](#). *Clin Microbiol Infect*. 2018 May;24(5):540-545. doi: 10.1016/j.cmi.2017.08.012.

Consuegra-Fernández M, Julià M, Martínez-Florensa M, Aranda F, Català C, Armiger-Borràs N, Arias MT, Santiago F, Guilabert A, Esteve A, Muñoz C, Ferrándiz C, Carrascosa JM, Pedrosa E, Romaní J, Alsina M, Mascaró-Galy JM, Lozano F. [Genetic and experimental evidence for the involvement of the CD6 lymphocyte receptor in psoriasis](#). *Cell Mol Immunol*. 2018 May;15(5):506-517. doi: 10.1038/cmi.2017.119.

Conway AS, Esteve A, Fernández-Quevedo M, Casabona J; PISCIS Study Group. [Determinants and Outcomes of Late Presentation of HIV Infection in Migrants in Catalonia, Spain: PISCIS Cohort 2004-2016](#). *J Immigr Minor Health*. 2018 Oct 30. doi: 10.1007/s10903-018-0834-2. [Epub ahead of print]

Fernández-López L, Reyes-Urueña J, Agustí C, Kustec T, Serdt M, Klavs I, Casabona J; COBATEST Network Group. [The COBATEST network: monitoring and evaluation of HIV community-based practices in Europe, 2014-2016](#). *HIV Med*. 2018 Feb;19 Suppl 1:21-26. doi: 10.1111/hiv.12592.

Ferrer Serret L, Solsona Pairó M. [La interrupció voluntària de l'embaràs a la Catalunya del segle XXI](#). *Papers. Revista de Sociologia*. 2018;103(1):75-100.

- Ferrer Serret L, Solsona Pairó M. [The place of abortion in the pregnancy decision-making process in young adult women in Catalonia, Spain](#). *Sociol Health Illn*. 2018 Jul;40(6):1087-1103. doi: 10.1111/1467-9566.12744.
- Folch C, Lorente N, Majó X, Parés-Badelle O, Roca X, Brugal T, Roux P, Carrieri P, Colom J, Casabona J; REDAN study group. [Drug consumption rooms in Catalonia: A comprehensive evaluation of social, health and harm reduction benefits](#). *Int J Drug Policy*. 2018;62:24-29. doi: 10.1016/j.drugpo.2018.09.008.
- Folch C, Zohrabyan L, Vagaitseva N, Casabona J, Toskin I; local REDAN Group. [Measurement of sexual health outcomes among people who inject drugs: pilot study in Catalonia, Spain and Barnaul, Russia](#). *BMC Public Health*. 2018 Jan 29;18(1):187. doi: 10.1186/s12889-018-5065-x.
- García JI, Sabidó M, Nikiforov M, Smith A, Hernández G, Ortiz R, Ardani L, Cajas A, Camey E, Torrelles JB, Wang SH, Campbell CNJ, Folch C, Casabona J; UALE Study Group. [The UALE project: a cross-sectional approach for trends in HIV/STI prevalence among key populations attending STI clinics in Guatemala](#). *BMJ Open*. 2018 Sep 19;8(9):e022632. doi: 10.1136/bmjopen-2018-022632.
- Hernando C, Sabidó M, Casabona J. [Facilitators and barriers of participation in a longitudinal research on migrant families in Badalona \(Spain\): A qualitative approach](#). *Health Soc Care Community*. 2018 Jan;26(1):e64-e74. doi: 10.1111/hsc.12478.
- Hoyos J, Maté T, Indave BI, Agustí C, Chanos S, Pichon F, Kuske M, Cigan B, Fuertes R, Ooms L, Stefanescu R, Cabeza de Vaca C, Arranz B, de la Fuente L, Belza MJ. [Knowledge, actual and potential use of HIV self-sampling testing kits among MSM recruited in eight European countries](#). *HIV Med*. 2018 Feb;19 Suppl 1:27-33. doi: 10.1111/hiv.12593.
- Jakobsen SF, Raben D, Sperle I, Lazarus JV, James C, Mendão L, de Wit J, Platteau T, von Lingen AI, Corbelli GM, Antoniadi C, Casabona J, West B, Rockstroh J, Delpech V; HIV in Europe Steering Committee. [Scale-up of HIV self-testing](#). *HIV Med*. 2018 May 8. doi: 10.1111/hiv.12618. [Epub ahead of print].
- Lelutiu-Weinberger C, Rendina HJ, Mirandola M, Gios L, Folch C, Rafila A, Pachankis JE. [The Role of Gay-Related Stigma in HIV-Risk Behavior Among Sexual Minority Men in Europe](#). *AIDS Behav*. 2018 Oct 9. doi: 10.1007/s10461-018-2306-z. [Epub ahead of print]
- Migrant Health Working Group for the Collaboration of Observational HIV Epidemiological Research in Europe (COHERE) in EuroCoord. [Immunological and virological response to antiretroviral treatment in migrant and native men and women in Western Europe; is benefit equal for all?](#) *HIV Med*. 2018 Jan;19(1):42-48. doi: 10.1111/hiv.12536.
- Mirandola M, Gios L, Sherriff N, Marcus U, Toskin I, Rosinska M, Schink S, Kühlmann-Berenzon S, Suligoi B, Folch C, Nöstlinger C, Dias S, Stanekova D, Klavs I, Caplinskis S, Rafila A, Marin C, Alexiev I, Zohrabyan L, Noori T, Menel-Lemos C, On Behalf Of The Sialon II Network. [Quantifying unmet prevention needs among MSM in Europe through a multi-site bio-behavioural survey](#). *Euro Surveill*. 2018 Dec;23(49). doi: 10.2807/1560-7917.ES.2018.23.49.1800097.
- Pettit AC, Giganti MJ, Ingle SM, May MT, Shepherd BE, Gill MJ, Fätkenheuer G, Abgrall S, Saag MS, Del Amo J, Justice AC, Miro JM, Cavasinni M, Dabis F, Monforte AD, Reiss P, Guest J, Moore D, Shepherd L, Obel N, Crane HM, Smith C, Teira R, Zangerle R, Sterne JA, Sterling TR; Antiretroviral Therapy Cohort Collaboration (ART-CC) investigators. [Increased non-AIDS mortality among persons with AIDS-defining events after antiretroviral therapy initiation](#). *J Int AIDS Soc*. 2018 Jan;21(1). doi: 10.1002/jia2.25031.
- Reyes-Urueña J, Campbell C, Diez E, Ortún V, Casabona J. [Can we afford to offer pre-exposure prophylaxis to MSM in Catalonia? Cost-effectiveness analysis and budget impact assessment](#). *AIDS Care*. 2018 Jun;30(6):784-792. doi: 10.1080/09540121.2017.1417528.
- Reyes-Urueña J, Fernández-López L, Casabona J. [How, when and whom, selective screening of HIV at the emergency department](#). *Enferm Infecc Microbiol Clin*. 2018 Mar;36(3):205. doi: 10.1016/j.eimc.2017.11.001.
- Reyes-Urueña J, Fernández-López L, Casabona J. [Screening of HIV based on indicator conditions and risk behaviors at the emergency departments](#). *Enferm Infecc Microbiol Clin*. 2018 Jun - Jul;36(6):392. doi: 10.1016/j.eimc.2017.11.012.
- Reyes-Urueña JM, Campbell CNJ, Vives N, Esteve A, Ambrosioni J, Tural C, Ferrer E, Navarro G, Force L, García I, Masabeu À, Vilaró JM, García de Olalla P, Caylà JA, Miró JM, Casabona J; PISCIS investigators. [Estimating the HIV undiagnosed population in Catalonia, Spain: descriptive and comparative data analysis to identify differences in MSM stratified by migrant](#)

and Spanish-born population. *BMJ Open*. 2018 Feb 28;8(2):e018533. doi: 10.1136/bmjopen-2017-018533.

Rosińska M, Gios L, Nöstlinger C, Vanden Berghe W, Marcus U, Schink S, Sherriff N, Jones AM, Folch C, Dias S, Velicko I, Mirandola M; Sialon II Network. [Prevalence of drug use during sex amongst MSM in Europe: Results from a multi-site bio-behavioural survey](#). *Int J Drug Policy*. 2018 May;55:231-241. doi: 10.1016/j.drugpo.2018.01.002.

Saludes V, Folch C, Morales-Carmona A, Ferrer L, Fernández-López L, Muñoz R, Jiménez M, Loureiro E, Fernández-Dávila P, Bascuñana E, Casabona J, Martró E. [Community-based screening of hepatitis C with a one-step RNA detection algorithm from dried-blood spots: Analysis of key populations in Barcelona, Spain](#). *J Viral Hepat*. 2018 Mar;25(3):236-244. doi: 10.1111/jvh.12809.

Soriano-Arandes A, Noguera-Julian A, López-Lacort M, Soler-Palacín P, Mur A, Méndez M, Mayol L, Vallmanya T, Almeda J, Carnicer-Pont D, Casabona J, Fortuny C. [El embarazo como una oportunidad de diagnóstico del virus de la inmunodeficiencia humana en mujeres inmigrantes en Catalunya](#). *Enferm Infecc Microbiol Clin*. 2018 Jan;36(1):9-15. doi: 10.1016/j.eimc.2016.07.011.

Young J, Smith C, Teira R, Reiss P, Jarrín Vera I, Crane H, Miro JM, D'Arminio Monforte A, Saag M, Zangerle R, Bucher HC; Antiretroviral Therapy Cohort Collaboration (ART-CC). [Antiretroviral pill count and clinical outcomes in treatment-naïve patients with HIV infection](#). *HIV Med*. 2018 Feb;19(2):132-142. doi: 10.1111/hiv.12562.

Drogues i salut mental

Bobes J, Pascual F, Sabater E, Colom J, Ferre F, Szerman N, Casado MÁ, McDa-Oud GT. [Análisis de decisión multicriterio en programas de tratamiento de sustitución de opiáceos en trastornos por consumo de opiáceos](#). *Adicciones*. 2018 Jul 12;30(3):167-169. doi: 10.20882/adicciones.1120. English, Spanish. PMID: 30059570.

Bruguera P, Barrio P, Oliveras C, Braddick F, Gavotti C, Bruguera C, López-Pelayo H, Miquel L, Segura L, Colom J, Ortega L, Vieta E, Gual A. [Effectiveness of a Specialized Brief Intervention for At-risk Drinkers in an Emergency Department: Short-term Results of a Randomized Controlled Trial](#). *Acad Emerg Med*. 2018 May;25(5):517-525. doi: 10.1111/acem.13384. Epub 2018 Apr 2. PMID: 29418049.

Casajuana C, López-Pelayo H, Miquel L, Balcells-Oliveró MM, Colom J, Gual A. [Quantitative Criteria to Screen for Cannabis Use Disorder](#). *Eur Addict Res*. 2018;24(3):109-117. doi: 10.1159/000488346. Epub 2018 Jun 27. PMID: 29949807.

Folch C, Lorente N, Majó X, Parés-Badell O, Roca X, Brugal T, Roux P, Carrieri P, Colom J, Casabona J; REDAN study group. [Drug consumption rooms in Catalonia: A comprehensive evaluation of social, health and harm reduction benefits](#). *Int J Drug Policy*. 2018 Dec;62:24-29. doi: 10.1016/j.drugpo.2018.09.008. Epub 2018 Oct 21. PMID: 30352331.

López-Pelayo H, Oliveras C, Segura L, Colom J, Díaz E, Wallace P, Gual A. [Quality of life role in risky alcohol use research: should it be a more relevant outcome in any study?](#) *Adicciones*. 2018 Jul 13;30(4):301-303. doi: 10.20882/adicciones.1098. English, Spanish. PMID: 30059591.

Miquel L, Manthey J, Rehm J, Vela E, Bustins M, Segura L, Vieta E, Colom J, Anderson P, Gual A. [Risky Alcohol Use: The Impact on Health Service Use](#). *Eur Addict Res*. 2018;24(5):234-244. doi: 10.1159/000493884. Epub 2018 Oct 3. PMID: 30282079.

Miquel L, Rehm J, Shield KD, Vela E, Bustins M, Segura L, Colom J, Anderson P, Gual A. [Alcohol, tobacco and health care costs: a population-wide cohort study \(n = 606 947 patients\) of current drinkers based on medical and administrative health records from Catalonia](#). *Eur J Public Health*. 2018 Aug 1;28(4):674-680. doi: 10.1093/eurpub/ckx236. PMID: 29325000.

Palacio-Vieira J, Segura L, Anderson P, Wolstenholme A, Drummond C, Bendtsen P, Wojnar M, Kaner E, Keurhorst MN, van Steenkiste B, Kłoda K, Mierzecki A, Parkinson K, Newbury-Birch D, Okulicz-Kozaryn K, Deluca P, Colom J, Gual A. [Improving screening and brief intervention activities in primary health care: Secondary analysis of professional accuracy based on the AUDIT-C](#). *J Eval Clin Pract*. 2018 Apr;24(2):369-374. doi: 10.1111/jep.12854. Epub 2017 Dec 1. PMID: 29194899.

Segura L, Anderson P, Gual A. [Optimizing the delivery of interventions for harmful alcohol use in primary healthcare: an update](#). *Curr Opin Psychiatry*. 2018 Jul;31(4):324-332. doi: 10.1097/YCO.0000000000000435. PMID: 29846264.

Salut laboral

Artazcoz L, Cortès-Franch I, Escribà-Agüir V, López M, Benavides FG. Long working hours and job quality in Europe: gender and welfare state differences. *Int J Environ Res Public Health*. 2018; 15(11): E2592.

Cortès-Franch I., Escriba-Agüir V., Benach J., Artazcoz L.. Employment stability and mental health in Spain: towards understanding the influence of gender and partner/marital status. *BMC Public Health*. 2018;18(1):425.

Premis

Premis i reconeixements rebuts

Tres comunicacions del CEEISCAT premiades per la SEE

A la reunió anual de la Sociedad Española de Epidemiología (SEE) de 2018 s'ha premiat un estudi col·laboratiu amb el grup de recerca GREDS-EM-CONET de la Universitat Pompeu Fabra en què a través de *ring maps* s'han identificat patrons geogràfics dels nous diagnòstics de VIH a Catalunya i s'ha avaluat l'efecte del context socioeconòmic en la taxa d'aquests diagnòstics. D'altra banda, i en el marc del projecte col·laboratiu PELFI, coordinat pel CEEISCAT i finançat pel CIBERESP s'ha guardonat un estudi en què es va avaluar l'efecte de les condicions laborals en els hàbits i característiques de l'esmorzar –àpat indispensable en el subministrament d'energia i nutrients i fonamental per al rendiment laboral– en treballadors immigrants i autòctons. També ha estat premiada, com a millor comunicació júnior, la referent a la Cohort PISCIS.

Premi NovaGob Excelencia 2018 a les CoP

Les comunitats de pràctica de l'ASPCAT han rebut el guardó en reconeixement a una dècada dedicada al treball col·laboratiu. El guardó destaca les millors pràctiques en recursos humans i ha estat compartit amb els Catalizadores de la innovación del Centro de Innovación-Mintic de Colòmbia.

Reconeixements atorgats

V Premis PAAS

La cinquena edició dels premis PAAS (Pla per a la promoció de la salut mitjançant l'activitat física i l'alimentació saludable) es van lliurar el 27 de novembre de 2017 en la [XI Jornada PAAS](#):

- Premi a l'àmbit Sanitari: Programa de millora d'hàbits alimentaris per a nens de 3 a 12 anys basat en el Nutriplato.
- Premi a l'àmbit Comunitari: Fem Salut Olesa! L'impuls de la promoció de la salut amb mirada comunitària i d'equitat.
- Premi a l'àmbit Social: L'esport suma.
- Premi a l'àmbit Educatiu: PEHC- Physical Education Health and Children, projecte educatiu comunitari per prevenir l'obesitat infantil des de l'escola.
- Premi a l'àmbit de Recerca: Efecte d'un programa d'intervenció d'estil de vida amb dieta mediterrània restringida en energia i promoció de l'exercici físic sobre la pèrdua de pes i els factors de risc cardiovascular. Resultats a l'any de l'assaig clínic Predimed-Plu.

- Premi a l'àmbit Laboral: Henkel Ibérica. Modelant una empresa saludable.
- Accèssit a l'àmbit Sanitari: Enganxa't a l'activitat. Conveni de col·laboració amb un centre esportiu municipal per promoure una població activa i saludable.
- Accèssit a l'àmbit Comunitari: Camina, fes salut i descobreix els edificis de l'Hospitalet.
- Accèssit a l'àmbit Social: Recooperem-Cuina per compartir.
- Accèssit a l'àmbit Educatiu: Servim-nos com a casa.
- Menció a l'àmbit Educatiu: Sa i fort, tot ho pot! Fomentar uns bons hàbits saludables és cosa de tots (família, escola i municipi).

Premis Classe sense fum

- Millor eslògan: Escola Joan Roig, de Tarragona (2n ESO A). Eslògan: "T'ho vols perdre?".
- Millor eslògan seleccionat per jurat jove. Eslògan: "Te engaño, te arruino y te mato. ¿Quién soy? El tabaco".
- Millor activitat creativa: Institut Pau Vila, de Sabadell. (2n ESO SC). Vídeo: [Encén la bombeta, les influències poden ser fosques](#) (rap).
- Segona millor activitat creativa: Escola Vedruna, de Tàrraga (1r ESO A). Vídeo: [Enfoca el nord, no fumis, no agafis el camí tort](#).
- Activitats d'esport i salut: Institut Olorda, de Sant Feliu de Llobregat (1r ESO E), Institut Argentona, d'Argentona (1r ESO C), Col·legi Santa Teresa de Lisieux, de Barcelona (1r ESO A) i Escola Cor de Maria-Sabastida, de Barcelona (2n ESO A)

**Generalitat
de Catalunya**

**Salut/
Salut Pública**